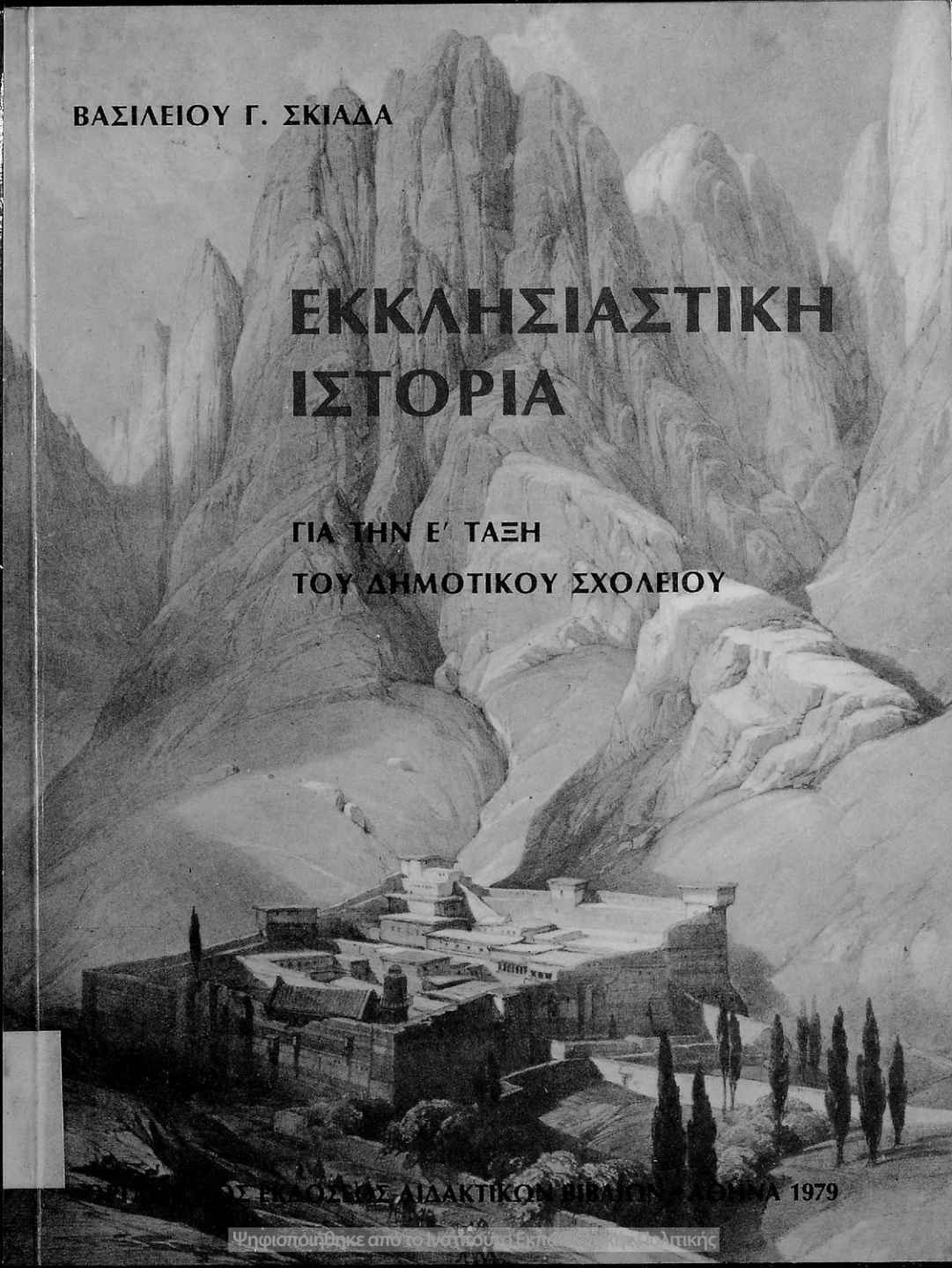

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. ΣΚΙΑΔΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ - ΑΘΗΝΑ 1979

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εθνικής Αιτίας

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Μέ απόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὰ διδακτικά βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καὶ Λυκείου τυπώνονται ἀπὸ τὸν Ὅργανισμό Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων καὶ μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Εκδόσεις 1997
Εκδόσεις 1997
Εκδόσεις 1997
Εκδόσεις 1997
Εκδόσεις 1997

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. ΣΚΙΑΔΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1979

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ Τ. ΚΑΛΑΙΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΚΥΡΕΥΣΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ 1972

Έννοια τῆς Ἐκκλησίας

Ὁ ὁρος Ἐκκλησία στά προχριστιανικά χρόνια σήμαινε τήν πρόσκληση καί τή συνάθροιση τῶν καλεσμένων σέ ὀρισμένο τόπο καί γιά ὀρισμένο σκοπό (π.χ. Ἐκκλησία τοῦ Δήμου).

Σήμερα Ἐκκλησία λέγεται τό σύνολο τῶν ἀνθρώπων πού πιστεύουν ὡς Θεό τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό καί ἀναγνωρίζουν Αὐτόν ὡς Σωτήρα καί Λυτρωτή τους.

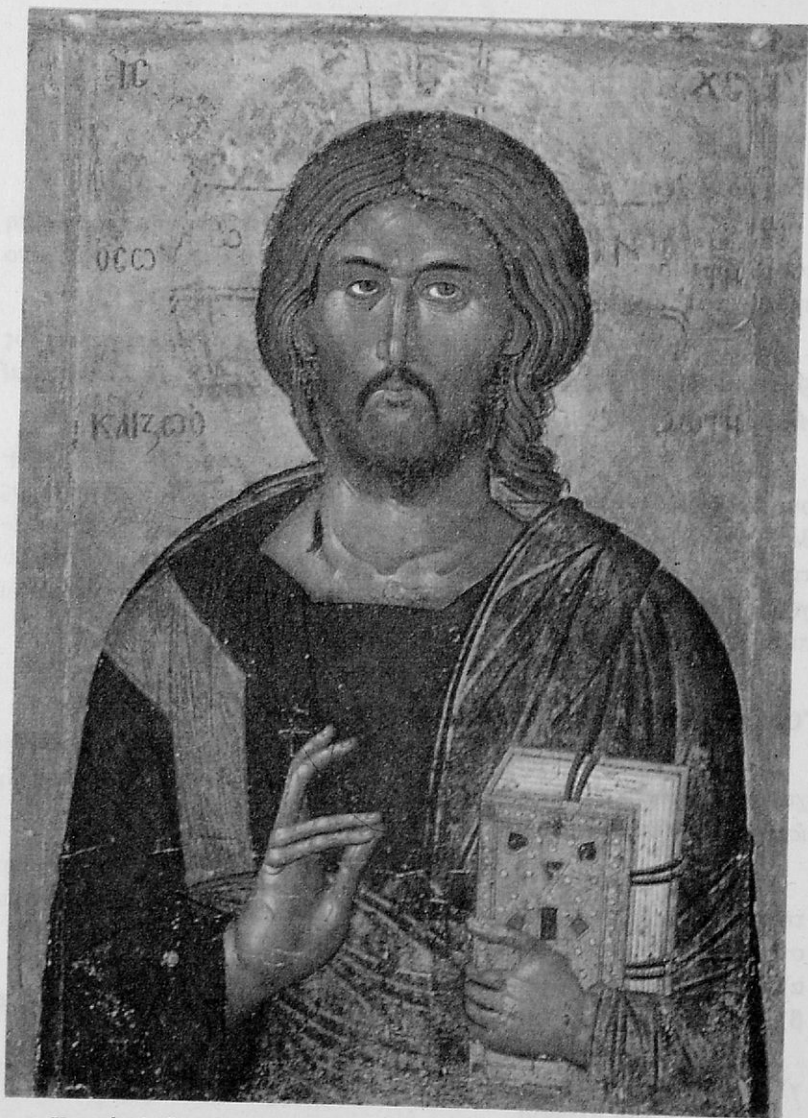
Τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Χριστιανοί, συμμετέχουν στά ἴδια Μυστήρια καί διοικοῦνται πνευματικά ἀπό τοὺς κληρικούς. Ἡ Ἐκκλησία ὡς θεοσύστατος καί ζωντανός ὀργανισμός παρουσιάζει μοναδική δραστηριότητα ἀνά τοὺς αἰῶνες καί ἔχει ἐκπληκτική ἱστορία. Ἀκόμη Ἐκκλησία λέγεται καί ὁ ἱερός ναός, δηλαδή ὁ τόπος στόν ὁποῖο συγκεντρώνονται οἱ πιστοί γιά νά λατρεύουν τό Θεό.

Ὅρισμός καί ἔργο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Ἐκκλησιαστική Ἱστορία λέγεται τό μάθημα, πού ἀσχολεῖται μέ τή συνέχεια τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ στόν κόσμο, δηλαδή μέ τήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἔργο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας εἶναι νά μᾶς διηγεῖται τή ζωή καί τή δράση τῆς Ἐκκλησίας, ἀπό τήν ἱδρυση της μέχρι σήμερα. Εἰδικότερα στήν Ἐκκλησιαστική Ἱστορία ἀνήκουν:

- α) Ἡ ἱδρυση καί ἡ ἐξάπλωση τῆς Ἐκκλησίας
- β) Οἱ διωγμοί καί τά ἐμπόδια πού συνάντησε ἡ Ἐκκλησία στήν πορεία της κι ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο τά ξεπέρασε.
- γ) Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν αἵρετικῶν, δηλαδή αὐτῶν πού πλανήθηκαν μακριά ἀπό τήν ἀλήθεια.
- δ) Ἡ ζωή καί τό ἔργο τῶν μεγάλων ἀγίων της.
- ε) Ἡ τεράστια ἐκπολιτιστική της ἐπίδραση σ' ὁλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα καί πολλά ἄλλα.

Χριστός ὁ ἰδρυτής τῆς Ἐκκλησίας. Ἔργο τοῦ 14ου αἰώνα, Σκόπια.

Πηγές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Οἱ κυριότερες πηγές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας εἶναι:

- α) Ἡ Καινὴ Διαθήκη καὶ μάλιστα τὸ βιβλίον τῆς «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων».
- β) Τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Ἐκκλησίας καὶ κάθε κράτους πού εἶχε σχέση μέ τήν Ἐκκλησία.
- γ) Τά συγγράμματα τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἱστορικῶν συγγραφέων.
- δ) Τέλος σπουδαῖες πηγές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας εἶναι διάφορα μνημεῖα καὶ ἀρχαιολογικά εὐρήματα, δηλαδή παλαιοὶ Χριστιανικοὶ ναοί, εἰκόνες, ἐπιγραφές, ἀρχαῖα νομίσματα κ.ἄ.

Διαιρέση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία διαιρεῖται σέ τέσσερις μεγάλες περιόδους: **Πρώτη Περίοδος.** (33-313 μ.Χ.). Ἀρχίζει ἀπὸ τὸ 33 μ.Χ., πού ἰδρύθηκε ἡ Ἐκκλησία καὶ φτάνει ἴσαμε τὸ 313 μ.Χ., πού δόθηκε ἐλευθερία στοὺς Χριστιανούς.

Δεύτερη Περίοδος. (313-867 μ.Χ.). Ἀρχίζει ἀπὸ τὸ 313 καὶ φτάνει ἴσαμε τὸ 867, πού ἔγινε τὸ πρῶτον σχίσμα, δηλαδή ὁ πρῶτος χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας σέ Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ.

Τρίτη Περίοδος. (867-1453 μ.Χ.). Ξεκινάει ἀπὸ τὸ πρῶτον σχίσμα τοῦ 867 καὶ φτάνει μέχρι τὸ 1453 μ.Χ., πού ἔγινε ἡ ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Τέταρτη Περίοδος. (1453-σήμερα). Ἡ περίοδος αὕτη ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἄλωση καὶ φτάνει μέχρι σήμερα.

Χρησιμότητα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Ἡ γνώση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας θά μᾶς βοηθήσει νά γνωρίσουμε καλύτερα τὴν ἁγία μας Ἐκκλησία. Νά δοῦμε πῶς ἀναδείχθηκε «κιβωτός σωτηρίας» γιὰ τοὺς ἀνθρώπους κάθε ἐποχῆς. Ἀκόμη ἡ γνώση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας θά μᾶς κάνει ἱκανούς νά δοῦμε τὴν παρουσία τοῦ Κυρίου μέσα στὴν ἱστορία. Τέλος θά μᾶς βοηθήσει νά γίνουμε ζωντανὰ καὶ ἐνσυνείδητα μέλη τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Η ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. *Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, Ἰδρυτής τῆς Ἐκκλησίας.*

Τό ἔργο τοῦ Κυρίου μέχρι τῆς Σταυρώσεως.

Τό ἔργο τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἀρχίζει μέ τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ. Ἐκεῖ στό σπήλαιο τῆς Βηθλεέμ ἔγινε τό μεγαλύτερο γεγονός στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, δηλαδή ἡ Γέννηση τοῦ Κυρίου ὡς ἀνθρώπου. Αὐτήν ὕμνησαν μελωδικά οἱ στρατιές τῶν ἀγγέλων καί τήν προσκύνησαν οἱ ταπεινοί ποιμένες.

Ὡστόσο ν' ἀρχίσει ὁ Κύριος τή δημόσια δράση Του πέρασαν τριάντα χρόνια. Στό διάστημα αὐτό προόδευσε συνεχῶς στήν αὔξηση τοῦ σώματος, στή σοφία καί στή χάρη τοῦ Θεοῦ. Κι ἀφοῦ δέχτηκε τό βάπτισμα ἀπό τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Πρόδρομο, ἄρχισε τή δημόσια ζωή καί τό λυτρωτικό Του ἔργο. Τότε φανέρωσε καί τή Θεότητά του μέ τρεῖς κυρίως τρόπους:

α) Μέ τήν πρωτοφανή στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος διδασκαλία Του, β) μέ τά θαύματά Του καί γ) μέ τήν ἁγία καί ἀναμάρτητη ζωή Του. Ἀλλά τό ἀπολυτρωτικό Του ἔργο ὁ Κύριος τό ὁλοκλήρωσε μέ τή σταυρική θυσία καί τήν Ἀνάστασή Του.

Ἀπό τή σταύρωση τοῦ Κυρίου μέχρι τήν Ἀνάληψη

Οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἰσραήλ μίσησαν τόν Κύριο καί ἀπό φθόνο Τόν καταδίκασαν σέ σταυρικό θάνατο. Ἐκεῖ πάνω στό σταυρό συγχώρεσε τοὺς σταυρωτές Του καί θυσιάστηκε γιά νά σώσει τοὺς ἀνθρώπους ἀπό τίς ἁμαρτίες. Ὁ Κύριος θεμελίωσε τήν Ἐκκλησία μέ τό τίμιο Αἷμα Του, πού ἔτρεξε ἀπό τήν ἁγία πλευρά Του κατά τή σταύρωση, γράφει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Γι' αὐτό εἶναι «ἡ κεφαλὴ» τῆς Ἐκκλησίας.

Μετά τήν σταύρωση καί τήν τριήμερη ταφή ἐπακολούθησε ἡ ἐνδοξη Ἀνάσταση τοῦ Σωτήρα. Ἐπὶ σαράντα μέρες ὁ Κύριος ἐμφανιζόταν στοὺς μαθητές, τοὺς ἔδινε τίς τελευταῖες του ὁδηγίες καί τοὺς ὑποσχόταν ὅτι θά τοὺς ἔστειλεν τό Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτό θά παρέμενε μόνιμα πιά στήν Ἐκκλησία καί θά τήν ὁδηγοῦσε στήν Ἀλήθεια. Αὐτό θά ἦταν ἡ Ψυχὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι τήν τεσσαρακοστὴ ἡμέρα μετά τήν Ἀνάστασή Του, ὁ Κύριος, παρουσιάστηκε γιά τελευταία φορά στοὺς μαθητές πάνω στό δόρος τῶν ἔλαιων. Τότε, ἀφοῦ ὑποσχέθηκε ξανά ὅτι σέ λίγο θά λάβαιναν τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἀναλήφθηκε στοὺς οὐρανοὺς. Ὑποσχέθηκε ὁμως ὅτι ὁρατῶς πιά θά εἶναι μαζί μας, δηλαδή μέ τήν Ἐκκλησία, μέχρι πού νά ἔρθει τό τέλος τοῦ κόσμου.

Ρητό. Ὁ Κύριος «τὴν Ἐκκλησία ... περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος». Πράξ. κ' 28 (τὴν ἀπέκτησε μέ τό ἴδιο τό αἷμα Του).

Ἑρωτήσεις:

- α) Μέ ποιούς τρόπους φανέρωσε ὁ Κύριος τὴ θεότητά Του;
- β) Ποιά ἦταν ἡ σχέση τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ μέ τήν Ἐκκλησία; καί ποιά εἶναι αὐτὴ σήμερα;
- γ) Τί μᾶς δίνει ἡ βεβαιότητα ὅτι ὁ Κύριος εἶναι πάντοτε κοντά μας;

2. Οἱ Ἀπόστολοι καί ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἰδρυσή τῆς Πρώτης Ἐκκλησίας (Πράξ. β' 1-15, β' 33)

Μετά τήν Ἀνάληψη

Ἀπόστολοι ὀνομάστηκαν ἀρχικά ἀπὸ τόν ἴδιο τόν Κύριο οἱ δώδεκα μαθητές Του. Αὐτοὶ πού τ' ἄφησαν ὅλα καί τόν ἀκολούθησαν ὀριστικά. Με-

τά την ανάληψη τοῦ Κυρίου οἱ ἔντεκα Ἀπόστολοι, — Ἰούδας εἶχε αὐτοκτονήσει— γύρισαν στά Ἱεροσόλυμα. Ἦταν ὁ Πέτρος καί ὁ Ἀνδρέας, ὁ Ἰάκωβος καί ὁ Ἰωάννης, ὁ Φίλιππος καί ὁ Ναθαναήλ ἢ Βαρθολομαῖος, ὁ Θωμᾶς καί ὁ Ματθαῖος, ὁ Ἰάκωβος ὁ γιός τοῦ Ἀλφαίου, ὁ Θαδδαῖος ἢ Λεββαῖος καί ὁ Σίμωνας ὁ Κανανίτης ἢ Ζηλωτής.

Ὅλοι μαζί, σάν μιά ψυχή, παρέμεναν στό «ὑπερώο», στόν πάνω ὄροφο τοῦ σπιτιοῦ ὅπου καί ἄλλοτε μαζεύονταν. Ἐκεῖ μαζί μέ τήν Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου καί ἑκατόν εἴκοσι περίπου ἄλλους πιστούς, προσεύχονταν μέ θέρμη. Περίμεναν μέ λαχτάρα νά ἔρθει σ' αὐτούς «ὁ Παράκλητος», τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Στό διάστημα αὐτό συμπλήρωσαν μέ θαυμαστό τρόπο τήν κενή θέση τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτη.

Ἀνάμεσα ἀπ' αὐτούς πού εἶχαν παρακολουθήσει ἀπό τήν ἀρχή τόν Κύριο καί ἦταν μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως, καθώς ὀριζε σχετική προφητεία, διάλεξαν τὸ Ματθία καί τόν Ἰούστο. Μετά ἀπό θερμή προσευχή στόν Κύριο νά παρουσιάσει τόν καλύτερο γιά τή θέση τοῦ νέου Ἀποστόλου, διάλεξαν μέ κλῆρο τὸ Ματθία. Αὐτός πῆρε τή θέση τοῦ δωδέκατου Ἀποστόλου καί ζητοῦσε τὸ φωτισμό τοῦ Θεοῦ, γιά νά φανεῖ ἄξιος στό ἀποστολικό ἄξιωμα. Νά ἓνα ὥραῖο παράδειγμα γιά ὅσους ἔχουν τή μεγάλη τιμή νά ὑπηρετοῦν τὸ Θεό, μάλιστα ὡς κληρικοί.

Ἡ γιορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς

Ἡ Πεντηκοστή ἦταν μιά ἀπό τίς μεγάλες γιορτές τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τή γιόρταζαν πενήντα μέρες ὕστερα ἀπὸ τὸ Πάσχα τους. Ἦθελαν νά εὐχαριστήσουν τὸ Θεό γιά τὸ νόμο πού εἶχαν πάρει στό ὄρος Σινά καί γιά τή νέα σοδεῖά τῶν καρπῶν. Τότε ἔρχονταν πάρα πολλοὶ Ἑβραῖοι ἀπὸ πολλὰ μέρη τῆς γῆς, πού μιλοῦσαν διάφορες γλῶσσες. Ἐρχονταν νά προσκυνήσουν στό μεγαλοπρεπὲς ναὸ τοῦ Σολομώντα, πού ἦταν κι ὁ μοναδικὸς τους ναός.

Ἡ καθόδος τοῦ Ἀγίου Πνεύματος

Κατὰ τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς οἱ Ἀπόστολοι μαζί μέ ἄλλους πιστοὺς βρίσκονταν στό γνωστὸ μας «ὑπερώο» τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπου προσεύχονταν. Ἦταν ἡ ὥρα ἐνάτη πρωινῆ, ὅταν ξαφνικά ἀκούστηκε μιά παράδοξη βοή σάν δυνατός ἄερας. Ἡ βοή αὕτη ἐντοπίστηκε στό σπίτι, πού

Ἡ Πεντηκοστή. Φορητὴ εἰκόνα 16ου αἰώνα. Γ. Μ. Σταυρονικήτα Ἁγίου Ὁρους.

Ήταν οί 'Απόστολοι καί οί ἄλλοι μαθητές. Τί ἐκπληξη ὁμως! Μέσα στήν αἰθουσα παρουσιάστηκαν παράδοξες γλώσσες, σάν πύρινες φλόγες. Διαμοιράστηκαν μάλιστα ἀνά μία σέ καθένα ἀπ' αὐτοῦς. Ἦταν τό Ἅγιο Πνεῦμα!

Τά θαυμαστά ἀποτελέσματα

Ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶχε θαυμαστά ἀποτελέσματα. Τούς καθάρισε ἀπό τίς ἁμαρτίες, τοὺς φώτισε τό νοῦ καί τοὺς θέρμανε τό θεο ζῆλο, ὥστε νά γίνουν ἀργότερα οἱ ἀναμορφωτές τῆς οἰκουμένης.

Τά χαρίσματα αὐτά καί ὅσα ἄλλα τοὺς μετέδωσε τό Ἅγιο Πνεῦμα, δέ βράδυναν νά φανοῦν. Στά πλήθη πού μαζεύτηκαν, ἀκούοντας τή βοή, οἱ Ἀπόστολοι μέ πρωτοφανές θάρρος διηγούνταν τά μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Μιλοῦσαν σέ διάφορες γλώσσες. Ἰουδαῖοι, Πέρσες, Κρήτες, Ἀραβες καί πολλοί ἄλλοι ἄκουγαν στή δική τους γλώσσα. Ὅλοι τοὺς ἀποροῦσαν γιά τήν πολυγλωσσία αὐτή τῶν Ἀποστόλων. Ὅσοι τοὺς γνώριζαν σάν ἀγράμματος ψαράδες τῆς Γαλιλαίας, δέν μπορούσαν νά ἐξηγήσουν τή μεταβολή αὐτή. Μερικοί δέ δίστασαν νά ποῦν ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἦταν μεθυσμένοι. Τότε ὁ Πέτρος πῆρε τό λόγο ἐκ μέρους ὅλων. «Στόμα τῶν Ἀποστόλων» τόν ὀνόμασε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ὁ Πέτρος λοιπόν τοὺς κάλεσε νά μετανοήσουν καί νά πιστέψουν στόν Κύριο. Τό κήρυγμα τοῦ Πέτρου ἔκαμε πολλούς, περίπου τρεῖς χιλιάδες, νά πιστέψουν καί νά βαπτιστοῦν μέ χαρά. Οἱ νέοι αὐτοί πιστοί μαζί μέ τοὺς Ἀποστόλους καί ὅσους ἄλλους εἶχαν πιστέψει παλαιότερα, ἀποτέλεσαν τήν πρώτη Χριστιανική Ἐκκλησία. Ἀπό τότε ἡ ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ὀνομάζεται γενέθλια ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας. Μᾶς θυμίζει τίς πλούσιες δωρεές πού δίνει τό Ἅγιο Πνεῦμα (ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, ἀγαθοσύνη κ.λ.π.) σέ ὅσους πιστεύουν στό Θεό καί συμμετέχουν στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀσκήσεις – Ἐρωτήσεις:

- α) *Νά γράψετε καί νά μάθετε ἀπ' ἔξω τά ὀνόματα τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου.*
- β) *Ποιά μεταβολή ἔγινε στοὺς Ἀποστόλους μετά τήν Ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος;*
- γ) *Πῶς θά προσελκύουμε τίς δωρεές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος;*

3. Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων Χριστιανῶν (Πράξ. β' 44 - 47, Δ' 34 - 37).

Ἡ θαυμαστή ζωὴ τῶν πρώτων πιστῶν

Οἱ νέοι πιστοὶ ὀνομάστηκαν ἀργότερα Χριστιανοί. Μάλιστα γιὰ ἕνα διάστημα δὲ διέκοψαν τὸ σύνδεσμό τους μετὰ τὴν Ἰουδαϊκὴ Θρησκεία. Ἀλλά πῆγαιναν συχνὰ στὸ ναὸ τοῦ Σολομώντα, γιὰ νὰ λατρεύουν τὸ Θεό. Νωρὶς δμως ἄρχισαν νὰ καταλαβαίνουν ὅτι ἔπρεπε νὰ βροῦν ἰδιαίτερους τόπους γιὰ τίς συναθροίσεις τους. Οἱ τόποι αὐτοὶ ἦταν τὰ ἰδιωτικὰ σπίτια, οἱ «Εὐκτήριοι οἶκοι», καθὼς λέγονταν. Τὰ σπίτια αὐτὰ τὰ ἔδιναν στὴν Ἐκκλησίᾳ πολλοὶ πιστοὶ μετὰ εὐχαρίστηση καὶ χαρὰ. Ἐκεῖ πιά προσεύχονταν οἱ πιστοί. Ἐκεῖ παρακολουθοῦσαν καὶ λάβαιναν μέρος πολὺ συχνὰ στὸ ἱερότατο μυστήριον τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας. Μάλιστα ἦταν χαρακτηριστικὴ ἡ εὐλάβεια μετὰ τὴν ὁποία παρακολουθοῦσαν τὴ θεῖα Λατρεία. Μετὰ τὴν ἴδια προσοχὴ ἄκουγαν τοὺς Ἀποστόλους νὰ διηγοῦνται τὴ ζωὴ τοῦ Κυρίου.

Αὐτὸ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ συνδέονται μετὰ τὸν τοῖς οἱ πιστοὶ μετὰ εὐκρινὴ ἀγάπῃ καὶ ἐγκαρδιότητι. Οἱ ἐγωισμοὶ καὶ τὰ μίσῃ εἶχαν δώσει τὴ θέση τοὺς στὴν ταπείνωση καὶ τὴν ἀδερφικὴ ἀγάπῃ. Ἀκόμη, τὴν πλεονεξία γιὰ ἀπόκτηση ὑλικῶν ἀγαθῶν εἶχαν διαδεχτεῖ ἡ ὀλιγάρκεια καὶ ἡ θυσία γιὰ τοὺς ἄλλους. Ἀλήθεια τί ἰδανικὴ κοινωνία! Νὰ τὸ ὑπόδειγμα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους κάθε ἐποχῆς.

Οἱ ἀγάπες

«Ἀγάπες» ὀνομάζονταν τὰ κοινὰ τραπέζια, στὰ ὁποῖα ἔπαιρναν μέρος οἱ πρῶτοι Χριστιανοί. Οἱ πιστοὶ παρακάθονταν στὸ ἴδιο τραπέζι. Χωρὶς νὰ ξεχωρίζουν κανένα γιὰ τὸν πλοῦτον του, τὴν κοινωνικὴν του θέση, τὴ μόρφωσίν του κ.λπ. Σὺν μιᾷ οἰκογένειᾳ ἔτρωγαν μαζὶ μετὰ ἐγκαρδιότητα καὶ ἀδερφικὴ ἀγάπῃ. Ὅλοι ἔδιναν χρήματα γιὰ νὰ ἐτοιμάζονται τὰ κοινὰ αὐτὰ τραπέζια καὶ μάλιστα οἱ πλουσιότεροι. Στους ἐκλεκτοὺς ἐκείνους πιστοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔδινε πολλὰ χαρίσματα: πραγματικὴ χαρὰ, ἀγνότητα στὴ ζωὴ τους, ἀδελφοσύνη κ.λπ.

Δεῖγμα τῶν χαρισμάτων αὐτῶν ἦταν καὶ «οἱ ἀγάπες», ἀπὸ τίς ὁποῖες χωρίζονταν μετὰ ἀδελφικὸ ἀσπασμό.

Ὁ Βαρνάβας δίνει τὸ παράδειγμα τῆς φιλανθρωπίας

Σπουδαῖο παράδειγμα φιλανθρωπίας ἔδωσε ὁ Κύπριος Λευίτης Βαρνά-

βας. Αυτός ξεχώριζε για την καλοσύνη του. Ἀφοῦ πούλησε ἕνα χωράφι του, χωρίς νά τόν ἀναγκάσει κανείς, ἔδωσε ὅλα τὰ λεφτά στούς Ἀποστόλους. Μ' αὐτά θ' ἀνακουφίζονταν οἱ φτωχοί. Τό ὑπέροχο παράδειγμά του ἀκολούθησαν ἐλεύθερα καί πολλοί ἄλλοι πιστοί. Ἔτσι τό κοινό ταμεῖο ἦταν σέ θέση, νά βοηθεῖ ὅσους εἶχαν ἀνάγκες. Καί ὅλα αὐτά γίνονταν ἐλεύθερα, χωρίς κανένα ἐξαναγκασμό. Ἡ χριστιανική ἀγάπη τοὺς ἔνωσε καί τοὺς παρακινοῦσε νά θεωροῦν τίς ἀνάγκες τῶν ἄλλων σάν δικές τους. Τέτοια θαυμαστά ἔργα γίνονται, μόνο ὅταν ἐπικρατεῖ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι γίνουν πραγματικοί Χριστιανοί.

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιές ἦταν οἱ κυριότερες ἀρετές τῶν πρώτων Χριστιανῶν;
- β) Τί ἦταν οἱ ἀγάπες;
- γ) Ποιές εὐκαιρίες μᾶς δίνει καί σήμερα ἡ Ἐκκλησία μας γιά νά πάρουμε μέρος στό φιlanθρωπικό της ἔργο;

4. Ἡ θαυματουργική θεραπεία τοῦ χωλοῦ ἀπό τόν Πέτρο καί τόν Ἰωάννη καί ἡ θαρραλέα ἀπολογία τους (Πράξ. Γ' 1-11, Δ' 1-20).

Ἡ θαυματουργική θεραπεία τοῦ χωλοῦ

Ὁ Κύριος εἶχε δώσει υπόσχεση στοὺς Ἀποστόλους ὅτι μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ θά ἔκαναν καί θαύματα. Καί νά! Λίγες μέρες ὕστερα ἀπό τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ Πέτρος καί ὁ Ἰωάννης πήγαιναν στό ναό γιά νά προσευχηθοῦν. Ἡ ὥρα ἦταν τρίτη ἀπογευματινή. Στήν πόρτα τῆς αὐλῆς τοῦ ναοῦ, πού λεγόταν «ῥαία», καθόταν κάποιος πού εἶχε γεννηθεῖ χωλός, δηλαδή κουτσός, ζητώντας ἐλεημοσύνη. Αυτός λοιπόν σάν εἶδε τοὺς Ἀποστόλους μέ παρακλητική φωνή τοὺς ζητοῦσε κάποια βοήθεια. Τότε ὁ Πέτρος, πού κατάλαβε ὅτι ἦταν καλός ἄνθρωπος, τοῦ εἶπε: «Χρήματα δέν ἔχω νά σοῦ δώσω. Ἐκεῖνο ὅμως πού ἔχω, σοῦ τό δίνω. Στό ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου σήκω ὀρθός καί περπάτα». Συναίμα τόν βοήθησε νά σηκωθεῖ ὀρθός. Τό θαῦμα εἶχε γίνει. Ὁ χωλός περπατοῦσε χωρίς καμιά δυσκολία. Γεμάτος χαρά καί εὐγνωμοσύνη μπῆκε μαζί τους στήν αὐλή τοῦ ναοῦ καί δοξολογοῦσε τό Θεό.

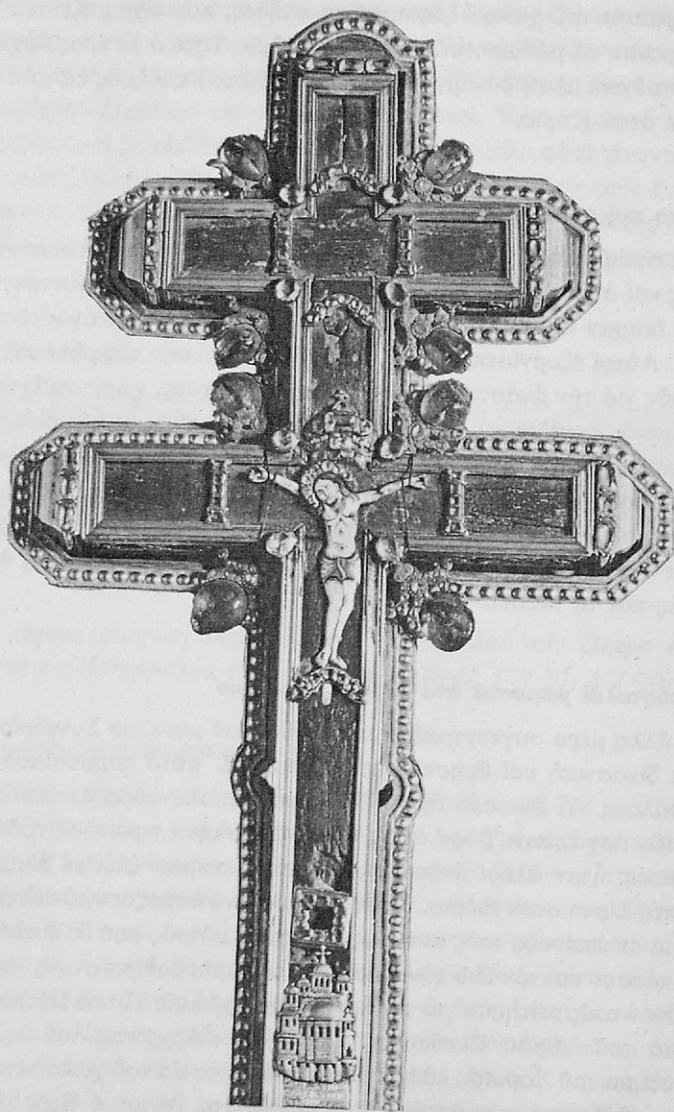
Ἡ θεραπεία τοῦ χωλοῦ ξάφνιασε τὸ πλῆθος, πού εἶχε μαζευτεῖ. Ὅλοι τοὺς γύρευαν νά μάθουν, πῶς ἐγινε τὸ θαῦμα. Τότε ὁ Πέτρος ἄρχισε νά ἐξηγεῖ ὅτι ἐγινε μέ τή δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τοὺς κάλεσε νά πιστέψουν στόν Κύριο.

Σύλληψη καί φυλάκιση τῶν Ἀποστόλων

Κατά τή διάρκεια τῆς ὁμιλίας τῶν Ἀποστόλων ὤρμησαν ἐναντίον τοὺς οἱ ἱερεῖς καί ὁ ὑπεύθυνος γιά τήν τήρηση τῆς τάξεως μαζί μέ στρατιῶτες. Τό ἴδιο ἔκαμαν καί οἱ Σαδδουκαῖοι, πού δέ δέχονταν τήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Αὐτοί ἐξοργίστηκαν πιά πολύ, ὅταν ἄκουσαν τοὺς Ἀποστόλους νά μιλοῦν γιά τήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Ὅλοι τοὺς, χωρίς νά ἔχουν καμιά διαταγή, συνέλαβαν τοὺς Ἀποστόλους καί τοὺς φυλάκισαν γιά νά τοὺς δικάσουν τήν ἄλλη μέρα. Ἡ ἄδικη σύλληψη τῶν Ἀποστόλων, τὸ κήρυγμά τοὺς καί μάλιστα ἡ θεραπεία τοῦ χωλοῦ ἔκαμαν μεγάλη ἐντύπωση στό πλῆθος. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά πιστέψουν πολλοί καί νά φτάσει ἔτσι ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν περίπου τίς πέντε χιλιάδες, ἐκτός ἀπὸ τίς γυναῖκες καί τὰ παιδιά.

Οἱ Ἀπόστολοι μπροστά στό μεγάλο Συνέδριο

Τήν ἄλλη μέρα συγκεντρώθηκαν τὰ μέλη τοῦ μεγάλου Συνεδρίου. Αὐτό εἶχε δικαστική καί θρησκευτική ἐξουσία. Σ' αὐτό παρουσίασαν τοὺς Ἀποστόλους. Τί διαφορά ὅμως! Ὅποτε μέ πολύ φόβο ἀντίκρουζαν τίς αὐλές τῶν ἀρχιερέων. Τώρα ὅμως, ὅστερα ἀπὸ τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἦταν ἄλλοι ἄνθρωποι. Παρουσιάστηκαν ἐκεῖ μέ θάρρος καί ἀκλόνητη πίστη στόν Κύριο. Εἶχαν ἀπόφαση νά κηρύξουν τὸ θέλημά Του μπροστά σέ ἐκείνους τοὺς ἄνομους κριτές. Σ' αὐτοὺς πού δέ δίστασαν νά καταδικάσουν καί τὸν ἴδιο τὸν Κύριο. Ἡ εὐκαιρία δόθηκε στοὺς Ἀποστόλους, ὅταν τοὺς ρώτησαν γιά τή θεραπεία τοῦ χωλοῦ. Τότε ὁ Πέτρος μέ τὸ φωτισμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπάντησε. «Ἀρχοντες τοῦ λαοῦ καί πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ, μάθετε ὅλοι ὅτι ἡ θεραπεία τοῦ χωλοῦ ἐγινε ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν ὁποῖο σεῖς σταυρώσατε. Αὐτόν ὁ Θεὸς τὸν ἀνέστη ἀπὸ τοὺς νεκροὺς...». Οἱ σύεδροι ἔμειναν κατὰπληκτοι ἀπὸ τὸ θάρρος καί τή σοφία τῶν Ἀποστόλων. Ἦθελαν βέβαια νά τοὺς καταδικάσουν, ἀλλὰ δὲν τόλμησαν, γιατί φοβοῦνταν τὸ λαό. Τὸ θαῦμα ἦταν πιά

*«Σταυρέ Τίμιε... Ἀποστόλων ἐγκαλλώπισμα = στολίδι». Τό μεγαλύτερο ἀπό
τά σωζόμενα τμήματα Τίμου Εὐλόν, Ἰ. Μ. Ξηροποτάμου Ἀγίου Ὁρους.*

γνωστό, αφού μάλιστα ήταν εκεί και ό άλλοτε χωλός. Έτσι περιορίστηκαν νά τους διατάξουν, νά μήν κηρύττουν πιά γιά τόν Ίησου Χριστό.

Άλλά οί Άπόστολοι άπάντησαν ότι εΐναι προτιμότερο νά ύπακούουν στό Θεό παρά στους άνθρώπους. Δέν μπορούμε, εΐπαν, νά μήν κηρύττουμε όσα είδαμε καί άκούσαμε. Τότε εκείνοι αφού άπειλήσαν τους Άποστόλους, τους απέλυσαν. Έλεύθεροι πιά συναντήθηκαν μέ τους άλλους Άποστόλους καί διηγήθηκαν όσα είχα ν γίνει. Όλοι μαζί, μέ θερμή προσευχή, εύχαρίστησαν τό Θεό γιά τήν προστασία του.

Έρωτήσεις:

- α) Τί άποτελέσματα είχε ή θεραπεία του χωλού στον ίδιο καί τί στό πληθος;
- β) Ποιοί πρωτοστάτησαν στή σύλληψη των Άποστόλων καί γιατί;
- γ) Τί έκαμε τό συνέδριο νά μήν τους καταδικάσει;
- δ) Τί μάς διδάσκει ή στάση των Άποστόλων στό Συνέδριο;

5. Η έκλογή των έφτά διακόνων. Ο Πρωτομάρτυρας Στέφανος (Πράξ. ΣΤ' 1-15, Ζ' 1-57).

Στήν ύπηρεσία των πιστών

Μέ τόν καιρό οί πρῶτοι Χριστιανοί πληθύνονταν συνεχώς. Όλοι τους πίστευαν μέ ειλικρίνεια στον Κύριο καί συνδέονταν μεταξύ τους μέ τήν αγάπη. Κάθε μέρα οί Άπόστολοι μοίραζαν βοηθήματα σ' όσους είχαν άνάγκες. Αυτό όμως τους άπασχολούσε πολύ καί δέν τους άφηνε καιρό νά κηρύττουν, όσο ήθελαν, τό λόγο του Θεού. Γι' αυτό υπέδειξαν στους πιστούς, νά διαλέξουν έφτά έναρέτους άνδρες, που θ' αναλάβαιναν τό φιλανθρωπικό έργο της Έκκλησίας. Αυτοί θά όνομάζονταν διάκονοι, επειδή θά είχαν τή διακονία ή ύπηρεσία αυτή. Άκόμη θά έπρεπε νά ξεχωρίζουν γιά τή σοφία τους καί τή Χάρη του Άγίου Πνεύματος.

Οί πιστοί μέ μεγάλη ίκανοποίηση δέχτηκαν τήν πρόταση των Άποστόλων καί διάλεξαν τους έφτά διακόνους. Αυτοί ήταν ό Στέφανος, ό Φίλιππος, ό Πρόχορος, ό Νικάνορας, ό Τίμωνας, ό Παρμενάς καί ό Νικόλαος.

Μετά από την έκλογή «οἱ ἀπόστολοι προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας». (Πράξ. ΣΤ' 6). Δηλαδή προσευχήθηκαν καὶ ἔβαλαν τὰ χέρια τους πάνω στους ἑπτὰ διακόνους, γιὰ νά ἔρθει σ' αὐτούς ἡ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὁ Διάκονος Στέφανος καὶ τὸ ἔργο του

Ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους διακόνους ὁ Στέφανος ξεχώριζε γιὰ τὸ χριστιανικὸ ζῆλο του. Κήρυττε μὲ θάρρος τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ ἔκανε πολλὰ θαύματα. Ἐξαιτίας τῆς δραστηριότητάς του αὐτῆς πολλοὶ πίστευαν στὸν Κύριο. Ἄλλοι ὅμως, μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς πού εἶχαν ζήσει σὲ ξένες χῶρες, μὲ πείσμα καὶ φανατισμὸ ἀντιδρούσαν στὸ ἔργο του. Κι ἀφοῦ δὲν μπορούσαν ν' ἀντικρούσουν τὴ σοφία καὶ τὸ θάρρος τοῦ Στεφάνου, μεταχειρίστηκαν συκοφαντίες ἐναντίον του. Μὲ ψευτομάρτυρες πού δωροδόκησαν, διέδιδαν ὅτι τάχα ὁ Στέφανος περιφρονοῦσε τὸ Μωσαϊκὸ νόμο, δέ σεβόταν τὸ ναό, οὔτε καὶ Αὐτὸ τὸ Θεό. Ὑστερα ἀπ' αὐτὲς τίς κατηγορίες συνέλαβαν τὸ Στέφανο καὶ τὸν πῆγαν στὸ Συνέδριο. Ἐκεῖ οἱ ψευτομάρτυρες προσπάθησαν νά στηρίξουν τίς κατηγορίες τους ἐναντίον τοῦ Στεφάνου. Ἐσχάσαν, οἱ δυστυχεῖς, τίς φοβερὲς τιμωρίες πού στέλνει ὁ Θεός σ' ὅσους ὀρκίζονται ψέματα. Σάν τεράστιο φτερωτὸ καὶ γρήγορο δρεπάνι ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ στρέφεται ἐναντίον τῶν ψευτομαρτύρων, γράφει ὁ Προφήτης Ζαχαρίας. Τί ἐκπληξή ὅμως δοκίμασαν οἱ δικαστὲς τοῦ Στεφάνου, ὅταν ἀντίκρουσαν τὸ πρόσωπό του! Χωρὶς ν' ἀλλάξουν τὰ χαρακτηριστικά του, τὸ πρόσωπό του ἔλαμπε κι ἔμοιαζε μὲ Ἄγγελο. Ἦταν καὶ αὐτὸ μιά ξεχωριστὴ εὐλογία, τὴν ὁποία δίνει ὁ Θεός στοὺς ἀγαθοὺς καὶ ἐνάρετους ἀνθρώπους.

Ὁ Στέφανος ὁδηγεῖται στὸ μαρτύριο

Ὁ νεαρὸς διάκονος, ὁ Στέφανος, στὴν ἀπολογία του δὲν ὑπεράσπιζε τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ δίδασκε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τοὺς ἔλεγε, γιατί σάν τοὺς προπάτορές τους καταπολεμοῦσαν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου, ὅταν ἄκουσαν αὐτά, ὀργίστηκαν τόσο πολὺ ἐναντίον του, ὥστε ἔτριξαν τὰ δόντια τους ἀπὸ μίσος. Τὰ εἶχαν πραγματικά χαμένα. Τὰ φλογερὰ λόγια τοῦ νεαροῦ διακόνου τοὺς ἀναστάτωσαν. Ἀντίθετα τὸσος ἦταν ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ Στεφάνου, ὥστε ἀναφώνησε: «Νά βλέπω τοὺς

οὐρανοῦς ἀνοιχτούς καί τόν Υἱό τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή τόν Κύριο, στά δεξιά τοῦ Θεοῦ». Τότε οἱ σύνεδροι καί οἱ ἄλλοι Ἰουδαῖοι δρμησαν μέ κραυγές ἐναντίον του. Κι ἀφοῦ τόν ἐβγαλαν ἔξω ἀπό τήν πόλη, ἄρχισαν νά τόν λιθοβολοῦν μέ ἀγριότητα. Πρῶτοι ἄρχισαν νά ρίχνουν πέτρες οἱ ψευτομάρτυρες. Ὁ νεαρός φαρισαῖος Σαῦλος παρακινοῦσε τούς ἄλλους στό πετροβόλημα ἐκεῖνο καί τούς φύλαγε τά πανωφόρια, γιά νά ἔχουν εὐκολία στίς κινήσεις τους. Καθώς οἱ πέτρες ἐπεφταν βροχή πάνω του, ὁ Στέφανος προσευχόταν δυνατά γιά τούς ἐχθρούς του: «Κύριε μή στήσης αὐτοῖς τήν ἁμαρτίαν ταύτην» Πράξ. Ζ' 60. (Κύριε μή λογαριάσης σ' αὐτούς τήν ἁμαρτία τους αὐτή). Τέλος ἐμπιστεύθηκε τό πνεῦμα του στόν Κύριο. Ἡ Ἐκκλησία μας ὀνόμασε τό Στέφανο «Πρωτομάρτυρα», ἐπειδή μαρτύρησε πρῶτος καί τόν τιμᾷ ὡς ἅγιο στίς 27 Δεκεμβρίου.

Ἑρωτήσεις:

- α) Γιά ποιούς λόγους διαλέχτηκαν οἱ ἑφτά διάκονοι, καί ποιοί ἦταν τό ἔργο τους;
- β) Τί προσόντα εἶχαν;
- γ) Τί μᾶς διδάσκει τό παράδειγμα τοῦ Στεφάνου, πού προσευχόταν γιά τούς ἐχθρούς του;

6. Ὁ Πρῶτος διωγμός στά Ἱεροσόλυμα. Διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στήν Παλαιστίνη (Πράξ. Η' 1-26).

Ὁ Πρῶτος διωγμός καί ὁ διάκονος Φίλιππος

Ἀμέσως ὕστερα ἀπό τό λιθοβολισμό τοῦ Στεφάνου στά Ἱεροσόλυμα ἐγινε μέγας διωγμός ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Παρά τόν ἄγριο αὐτό διωγμό οἱ Ἀπόστολοι παρέμειναν στά Ἱεροσόλυμα. Οἱ πιστοί γιά νά μή διακινδυνέψουν, διασκορπίστηκαν σέ διάφορα μέρη τῆς Ἰουδαίας καί τῆς Σαμάρειας. Ἦταν ἕνας τρόπος ν' ἀποφύγουν τό διωγμό καί νά διαδώσουν μέ ζῆλο τό χαρμόσυνο μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου πολύ πιό πέρα ἀπό τά Ἱεροσόλυμα. Ἀνάμεσά τους ἦταν κι ὁ διάκονος Φίλιππος, πού πῆγε σέ κά-

ποια πόλη της Σαμάρειας. Ἐκεῖ ὁ Φίλιππος κήρυττε μέ δύναμη καί χάρι-
τίς χριστιανικές ἀλήθειες. Μάλιστα ἔκανε καί πολλά θαύματα. Τό ἀποτέ-
λεσμα ἦταν πολλοί νά πιστεύουν στόν Κύριο καί νά βαπτίζονται μέ χαρά.
Σάν τόν ἀέρα πού δυναμώνει καί μεταδίδει τή φωτιά, ἔτσι κι ὁ διωγμός
ἐκεῖνος ἔγινε ἀφορμή νά διαδοθεῖ εὐρύτερα ἢ χριστιανική πίστη.

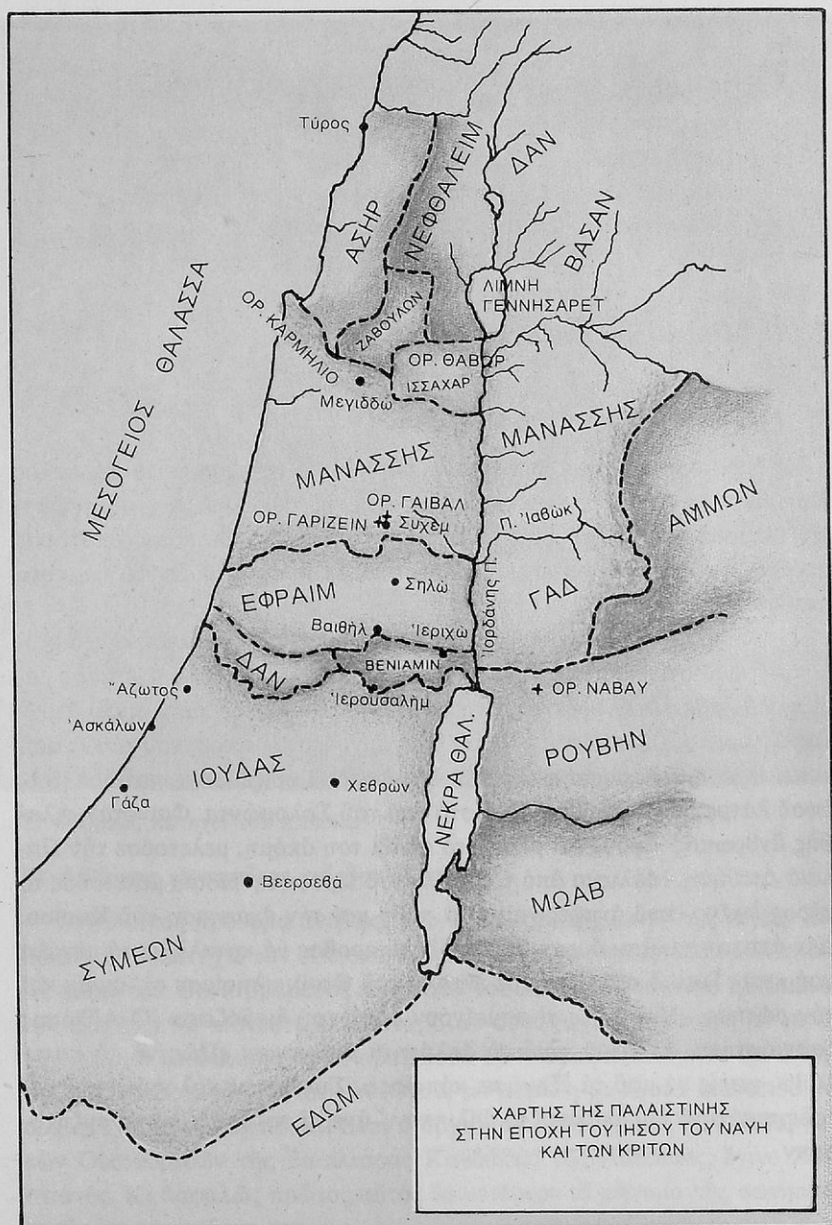
Ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού βαπτίστηκαν, ἦταν κι ὁ Σίμωνας ὁ μάγος, πού
ἄλλοτε ἐντυπωσίαζε τό λαό μέ τά δῆθεν κατορθώματά του. Κι ὁ ὁποῖος
γρήγορα ἀπαγορευτήκε, σάν εἶδε τά ἀληθινά καί πρωτοφανή θαύματα
τοῦ Φιλίππου. Οἱ ψευτιές καί τά σκοτεινά ἔργα του θά ξεσκεπάζονταν πιά
καί θά ἔχανε τήν πελατεία του.

Ἡ μετάδοση τῶν δωρεῶν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος

Οἱ Ἀπόστολοι, ἀφοῦ πληροφορήθηκαν μέ μεγάλη χαρά, τό ἔργο τοῦ
Φιλίππου, ἔστειλαν στή Σαμάρεια τόν Πέτρο καί τόν Ἰωάννη. Αὐτοί
ἐνίσχυναν στή χριστιανική ζωή τοὺς νέους πιστοὺς τῆς Σαμάρειας. Συγ-
χρόνως ὁμως, βάζοντας τά χέρια τους πάνω στά κεφάλια ὁσων εἶχαν βα-
πτιστεῖ, τοὺς μετέδιδαν τά χαρίσματα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἔτσι γινό-
ταν τότε τό μυστήριο τοῦ Χρίσματος. Ἀπό τό δεύτερο αἰῶνα ὁμως χρησι-
μοποιήθηκε γιά τό μυστήριο τοῦτο, τό ἅγιο Μύρο.

Ὁ Σίμωνας ζήτησε νά μεταδίδει κι αὐτός τίς δωρεές τοῦ Ἀγίου Πνεύ-
ματος, ἀλλά γιά τό συμφέρον του φυσικά. Μάλιστα τόλμησε νά προσφέρει
 χρήματα στοὺς Ἀποστόλους, γιά νά τοῦ δώσουν αὐτήν τήν ἐξουσία. Ὁ
δυστυχῆς νόμισε πὼς θά μπορούσε νά ἐξαγοράσει μέ τά χρήματά του τίς
δωρεές τοῦ Ἀγίου Πνεύματος! Τότε ὁ ἀπόστολος Πέτρος τοῦ εἶπε μέ αὐ-
στηρότητα: «Σίμονα σύ καί τά χρήματά σου εἴσαστε γιά τήν καταστροφή.
Δέν μπορείς πιά νά ἔχεις σχέση μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα καί τήν Ἐκκλησία.
Μόνο ὁ Θεός εἶναι δυνατό νά συγχωρήσει τό μεγάλο σου αὐτό ἁμάρ-
τημα». Σιμωνία ὀνομάστηκε ἀπὸ τότε τό δόσιμο ἢ ἡ ἐξαγορά μέ χρήματα
τῶν δωρεῶν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καί μάλιστα τῆς Ἱεροσύνης. Τό ἁμάρ-
τημα αὐτό τό καταδικάζει μέ αὐστηρότητα ἡ Ἐκκλησία μας.

Στή συνέχεια οἱ δύο Ἀπόστολοι ἀφοῦ κήρυξαν τό Εὐαγγέλιο καί σ'
ἄλλα μέρη τῆς Σαμάρειας, γύρισαν στά Ἱεροσόλυμα. Μέ ἰδιαίτερη χαρά
δόξασαν τό Θεό, γιά ὅλα ὅσα εἶχαν γίνει.

Ἑρωτήσεις — Ἀσκήσεις :

- α) Τί ἔκαμε ὁ Φίλιππος στή Σαμάρεια;
- β) Γιατί πήγαν ἐκεῖ ὁ Πέτρος καί ὁ Ἰωάννης; Πῶς μετέδιδαν τίς δωρεές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος;
- γ) Τί εἶναι ἡ σιμωνία καί πῶς τήν ἀντιμετωπίζει ἡ Ἐκκλησία μας.
- δ) Σχεδιάστε τό χάρτη τῆς Παλαιστίνης.

7. Ὁ Φίλιππος καί ὁ αἰθίοπας (Πράξ. Η' 26-40).

Μέ τήν Ἁγία Γραφή στά χέρια

Ὁ διάκονος Φίλιππος δέν ἔμεινε πολύ καιρό στή Σαμάρεια. Ἄγγελος Κυρίου τοῦ εἶπε: «Σήκω καί πήγαινε στόν ἐρημικό δρόμο, πού ὁδηγεῖ ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ στήν παραλιακή πόλη Γάζα». Ὁ Φίλιππος υπάκουσε πρόθυμα, χωρίς νά σκεφτεῖ τί θά κάμει ἐκεῖ. Τί ὠραῖο παράδειγμα υπακοῆς στό θεῖο θέλημα!

Ὁ Θεός ἤθελε νά γίνουν Χριστιανοί καί οἱ ἐθνικοί, δηλαδή οἱ εἰδωλόλατρες, μάλιστα ὅσοι εἶχαν καλή διάθεση. Καθώς λοιπόν ὁ Φίλιππος βάδιζε στό δρόμο ἐκεῖνο, εἶδε ξαφνικά νά τόν προσπερνάει μέ τ' ἅμαξι του ἓνας ἀξιωματοῦχος αἰθίοπας. Ἦταν ἓνας ἄρχοντας ἐθνικός, πού καθώς φαίνεται εἶχε πιστέψει στήν ἐβραϊκή θρησκεία. Γύριζε στήν πατρίδα του, ἀφοῦ λάτρεψε τόν ἀληθινό Θεό στό ναό τοῦ Σολομώντα. Φαινόταν εὐλαβής ἄνθρωπος ἀφοῦ, καί μέσα στό ἅμαξι του ἀκόμη, μελετοῦσε τήν Παλαιά Διαθήκη. Μάλιστα ἀπό τό βιβλίον τοῦ Προφήτη Ἡσαΐα μελετοῦσε τό μέρος ἐκεῖνο, πού ἀναφερόταν στά πάθη καί τήν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Δέν ἀπαγορευόταν ὅμως, ἐπειδή δέν μπορούσε νά καταλάβει τά μεγάλα νοήματα. Τότε ὁ Φίλιππος, μέ ἐντολή τοῦ Θεοῦ, πλησίασε σ' ἅμαξι καί τόν ρώτησε: «Γνωρίζεις τί σημαίνουν αὐτά πού διαβάξεις;» Ὁ Αἰθίοπας ξαφνιάστηκε, ἀλλά μέ παιδική ἀπλότητα ἀπάντησε: «Πῶς νά τά καταλάβω, χωρίς νά μοῦ τά ἐξηγήσει κάποιος;». Συνάμα μέ καλοσύνη καί καταδεχτικότητα παρακάλεσε τό Φίλιππο ν' ἀνεβεί σ' ἅμαξι, νά τά συζητήσουν.

Ὁ Φίλιππος κατηχεῖ τόν Αἰθίοπα

Ὁ Αἰθίοπας κατηχεῖται καί βαπτίζεται

Ὁ Φίλιππος πρόθυμα ἀνέβηκε στό ἀμάξι καί ἄρχισε τή συζήτηση. Μὲ πολύ ζῆλο «κατηχεῖ τόν Αἰθίοπα καί τόν καλεῖ νά πιστέψει στόν Κύριο». Ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ βράβευσε τόν πόθο τοῦ ἐπίσημου ἐκείνου ξένου καί τόν βοήθησε νά πιστέψει. Μάλιστα, ὅταν συνάντησαν μιά πηγὴ μὲ νερό, ζήτησε ἀπὸ τὸ Φίλιππο νά τόν βαπτίσει. Τότε ἀφοῦ ὁμολόγησε ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, μὲ μεγάλη χαρά καί ἱκανοποίηση δέχτηκε τὸ ἅγιο Βάπτισμα. Ἔτσι ὁ ἄρχοντας ἐκεῖνος, κάτι σάν ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Βασίλισσας Κανδάκης τῆς Αἰθιοπίας, ἐγίνε Χριστιανός. Κι ἀσφαλῶς πρῶτος αὐτὸς θὰ μετέφερε τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας στοὺς συμπατριῶτες του.

Ύστερα τό Ἅγιο Πνεῦμα ὁδήγησε τό Φίλιππο στήν πόλη Ἄζωτο. Ἐκεῖ καθώς καί σ' ἄλλα μέρη τῆς Παλαιστίνης δίδαξε τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀργότερα κατέληξε στήν παραλιακή πόλη τῆς Παλαιστίνης Καισάρεια, ὅπου συνέχισε μέ ζῆλο νά κηρύττει τό θεῖο λόγο. Ἡ Ἐκκλησία μας τό διάκονο Φίλιππο, τόν ἐνθουσιώδη αὐτό κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου πού ἦταν καί καλός οἰκογενειάρχης, τόν τιμάει ὡς ἅγιο στίς 11 Ὀκτωβρίου.

Ἀσκήσεις – Ἐρωτήσεις:

- α) Χαρακτηρίστε τό διάκονο Φίλιππο. Ποιές ἦταν οἱ σπουδαιότερες ἀρετές του καί ποῦ φάνηκαν;*
- β) Ποῦ φάνηκε ἡ εὐσέβεια τοῦ ἐπίσημου αἰθίοπα;*
- γ) Τί μᾶς διδάσκει τό παράδειγμά του σχετικά μέ τή μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς;*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Α) ΠΑΥΛΟΣ Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

8. *Ἡ ζωὴ τοῦ διώκτη Σαούλ (Πράξ. Η' 3-5).*

Καταγωγή καὶ μόρφωση τοῦ Σαούλ

Ένας ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους πού γεννήθηκαν καὶ μεγάλωσαν ἔξω ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη, ἦταν κι ὁ Σαούλ. Γεννήθηκε στὴν πόλη Ταρσό τῆς Κιλικίας, πού βρισκόταν στοὺς πρόποδες τοῦ ὄρους Ταύρου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ Ταρσός ξεχώριζε ὄχι μόνο γιὰ τὸν πλοῦτο καὶ τὸ ἐμπόριό της, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς τέχνες καὶ τὰ γράμματα. Στὴν πνευματικὴ πρόοδο ἐμοιαζε μὲ τὴν Ἀθήνα καὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια. Ὁ Σαούλ καταγόταν ἀπὸ τὴ φυλὴ Βενιαμὴν κι ἀνῆκε στὴν τάξη τῶν Φαρισαίων. Ἀπὸ τὸν πατέρα του κληρονόμησε καὶ τὸ προνόμιο τοῦ Ρωμαίου Πολίτη. Γι' αὐτό εἶχε καὶ δύο ὀνόματα: τὸ ἑβραϊκὸ Σαούλ ἢ Σαῦλος καὶ τὸ Ἑλληνορωμαϊκὸ Παῦλος. Ὁ Σαούλ γνώριζε τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀλλ' ὥς γνήσιος Φαρισαῖος ἀποκτεσε καὶ μεγάλῃ ἰουδαϊκῇ μόρφωσιν. Στὰ Ἱεροσόλυμα, κοντὰ στὸν ὀνομαστὸ νομοδιδάσκαλο Γαμαλιήλ, συμπλήρωσε τὶς σπουδές του. Ἐγίνε κι αὐτὸς Ραββίνος, δηλαδὴ διδάσκαλος τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Σύμφωνα μὲ ἔθιμο ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ὁ Σαούλ στὴν Ταρσό, ἔμαθε καὶ μιὰ πρακτικὴ τέχνη. Ἐγίνε σκηνοποιός. Θὰ μπορούσε, δηλαδή, νὰ φτιάχνει σκηνές ἀπὸ μάλλινα ὑφάσματα ἢ δέρματα. Ἐτσι θὰ εἶχε τ' ἀναγκαῖα γιὰ τὴ ζωὴ του, δίχως νὰ ἐπιβαρύνει κανένα.

‘Ο Σαούλ διώκει τήν Ἐκκλησίαν

Εἶχαν περάσει περίπου δέκα χρόνια ἀπό τότε πού ὁ Σαούλ τέλειωσε τίς σπουδές του κι ἀποχαιρέτησε τόν ἀγαπημένο του διδάσκαλο Γαμαλιήλ. Στό διάστημα αὐτό δέ γνωρίζουμε, πού ἀκριβῶς βρισκόταν. Σίγουρα ὅμως τότε θά ἔμαθε γιά τή λυτρωτική θυσία τοῦ Κυρίου πάνω στό Γολγοθά. Εἶδαμε ὅτι στά Ἱεροσόλυμα παραβρέθηκε στό λιθοβολισμό τοῦ Στεφάνου. Ὁ Σαούλ εἶχε γίνει φανατικός διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ μόνο καί μόνο ἀπό ὑπερβολικό ζήλο στή θρησκεία τῶν προγόνων του. Μισοῦσε τοὺς Χριστιανούς καί τοὺς καταδίωκε μέ κάθε τρόπο. Στή διάθεσή του εἶχε ὅσα ζητοῦσε ἀπό τοὺς ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων. Ἀρκεῖ νά πετύχαινε τό σκοπό του, δηλαδή τόν ἀφανισμό τῆς Ἐκκλησίας.

Γιά τοῦτο χρησιμοποιοῦσε πολλά καί σκληρά μέτρα ἐναντίον τῶν πιστῶν: συλλήψεις, φυλακίσεις, βασανιστήρια, ἐρευνες στά σπίτια τους κ.ἄ. Εἶχε γίνει ὁ φόβος κι ὁ τρόμος τῶν Χριστιανῶν. Θά δοῦμε ὅμως ὅτι ὁ Θεός αὐτόν τό φανατικό διώκτη, τόν μετέβαλε σέ μεγάλο Ἀπόστολο. Αὐτόν ἀνέδειξε σέ λαμπρό κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιά ἦταν ἡ καταγωγή καί ἡ μόρφωση τοῦ Σαούλ;
- β) Ποιά τέχνη ἔμαθε καί τί μᾶς διδάσκει αὐτό γιά τήν ἀξία τῆς ἐργασίας;
- γ) Τί ἔκαμε τό Σαούλ νά γίνει διώκτης τῶν Χριστιανῶν; μήπως εἶχε κατώτερα κίνητρα;

9. Ὁ Σαῦλος γίνεται Χριστιανός (Πράξ. Θ' 1-22, ΚΒ' 11-16 & 24-31).

Ὁ δρόμος τῆς δόξας

Πολλοί χριστιανοί εἶχαν ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τά Ἱεροσόλυμα ἐξαιτίας τοῦ διωγμοῦ. Ἀρκετοί κατέφυγαν στή Δαμασκό, ὅπου προσέλκυαν καί ἄλλους στή χριστιανική πίστη. Αὐτό ἐξόργισε τό διώκτη Σαούλ καί τόν ἔκαμε νά στρέψει καί πρὸς τά κεῖ τά βέλη του. Εἶχε σκοπό νά συλλάβει

τούς Χριστιανούς τῆς Δαμασκοῦ καί νά τοὺς φέρει δεμένους στὰ Ἱεροσόλυμα. Γιά νά πετύχει τὸ σκοπὸ του, πῆρε ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα συστατικά γράμματα γιὰ τίς συναγωγές τῆς Δαμασκοῦ.

Ὁ Θεὸς ὅμως προστάτευσε τοὺς Χριστιανούς μέ θαυμαστὸ τρόπο κι ἀπέδωσε στὴν Ἐκκλησία ἓνα μεγάλο Ἀπόστολο, τὸν Παῦλο. Ἀλλ' ἄς δοῦμε πῶς ἐγιναν τὰ πράγματα.

Ὁ Σαοὺλ πάνω στ' ἄλογό του κι ἐπικεφαλῆς μιᾶς καλὰ ὀπλισμένης ὁμάδας ἀναχώρησε γιὰ τὴ Δαμασκὸ. Ὑστερα ἀπὸ πορεία μερικῶν ἡμερῶν ἀντίκρουσε τὴν εὐφορὴ πεδιάδα τῆς Δαμασκοῦ. Σέ λίγο θά ἔβαζε σέ ἐφαρμογὴ τὰ σχέδιά του. Ξαφνικά ὅμως, λίγο προτοῦ νά φτάσει στὴν πόλη, τὸν περιέβαλε ἓνα παράδοξο κι ἐκτυφλωτικό φῶς. Κι ἐνῶ ἐπεφτε καταγῆς, ἄκουσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ μιὰ φωνὴ νά τοῦ λέει: «Σαοὺλ, Σαοὺλ, γιατί μέ καταδιώκεις;». Τότε αὐτὸς ρώτησε μέ τρόμο: «Ποιὸς εἶσαι Κύριε;» Κι ὁ Κύριος ἀπαντᾷ: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, αὐτὸς τὸν ὁποῖο σύ καταδιώκεις. Ἀλλὰ σήκω ἐπάνω, πῆγαινε στὴν πόλη κι ἐκεῖ θά σοῦ φανερωθεῖ, τί πρέπει νά κάμεις».

Ὡστε λοιπὸν ὅσα ἔκανε ὁ Σαῦλος ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, στρέφονταν ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ! Ὅσα συμβαίνουν στοὺς πιστοὺς, θά ἔλεγε ἀργότερα ὁ Μ. Βασίλειος, ὁ Κύριος τὰ δέχεται ὅτι συμβαίνουν στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό Του.

Ὁ Σαῦλος μετάνιωσε εἰλικρινά γιὰ ὅλα αὐτά. Προσπάθησε νά σηκωθεῖ ζητώντας νά τὸν βοηθήσουν, γιατί εἶχε χάσει τὸ φῶς του. Οἱ συνοδοὶ του ἐκπληκτοὶ τὸν ὀδήγησαν στὴ Δαμασκὸ καὶ τὸν ἄφησαν στό σπίτι κάποιου Ἰούδα, στὴν Εὐθεία δόδ. Τρεῖς ἡμέρες ἔμεινε ὁ Σαῦλος χωρὶς νά φάει καὶ νά πιεῖ κάτι. Βυθισμένος στό σκοτάδι, γιατί δέν ἔβλεπε ἀκόμη, προσευχόταν στὸν Κύριο καὶ ζητοῦσε συγγνώμη γιὰ τὴν προηγούμενη διαγωγή του. Ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης τὸν εἶχε πιά συγχωρήσει.

Ὁ Παῦλος βαπτίζεται

Στὴ Δαμασκὸ ζοῦσε ἓνας εὐλαβὴς χριστιανός, ὁ Ἀνανίας. Γι' αὐτὸν λέει ἀρχαία παράδοση, πῶς ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐβδομήκοντα μαθητές τοῦ Κυρίου καὶ πῶς εἶχε καταφύγει στὴ Δαμασκὸ, ὅταν ἄρχισε ὁ διωγμὸς ἀπὸ τὸν Παῦλο. Σ' αὐτὸν λοιπὸν εἶπε ὁ Κύριος: «Ἀνανία πῆγαινε στό σπίτι τοῦ Ἰούδα στὴν Εὐθεία δόδ, νά βρεῖς τὸ Σαῦλο ἀπὸ τὴν Ταρσό πού προσεύχεται». Κι αὐτὸς, πού δέν ἤξερε ὅσα εἶχαν γίνει, ἀπάντησε μέ σεβασμό:

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ἱ. Μ. Σταυρονικήτα Ἁγίου Ὁρους.
 «Σκεῦος ἐκλογῆς μοί ἐστίν οὗτος» Πράξ. Θ' 15
 (Εἶναι ὄργανο πού τόν διάλεξε Ἐγώ, εἶπε γι' αὐτόν ὁ Κύριος).

«Κύριε γι' αὐτόν τόν ἄνθρωπο ἔχω ἀκούσει ὅσα φοβερά ἔκαμε ἐναντίον τῶν ἁγίων ὁπαδῶν Σου στήν Ἱερουσαλήμ». Ἀλλ' ὁ Κύριος τόν καθησύχασε καί τοῦ εἶπε: «Πήγαινε χωρίς φόβο, γιατί αὐτός πιά εἶναι ὁ ἐκλεκτός

μου. Αὐτός θά κηρύξει τ' ὄνομά μου σ' ὅλο τόν κόσμο». Ὁ Ἀνανίας μέ θάρρος πιά πῆγε καί βρῆκε τόν Παῦλο νά προσεύχεται. Μέ καλοσύνη κι ἀγάπη ἔβαλε τά χέρια του πάνω στό κεφάλι τοῦ Παύλου καί τοῦ εἶπε: «Σαοῦλ, ἀδελφέ μου, ὁ Κύριος πού σοῦ παρουσιάστηκε στό δρόμο, μέ ἔστειλε γιά ν' ἀποχτήσεις τό φῶς σου καί νά γεμίσεις μέ Ἅγιο Πνεῦμα». Τότε μέ ἄλλο θαῦμα ἔπесαν ἀπό τά μάτια τοῦ Παύλου κάτι σάν λέπια καί ἦρθε τό φῶς του. Ἀφοῦ σηκώθηκε δέχτηκε τό Ἅγιο Βάπτισμα καί ἔφαγε κάτι, γιά νά βρεῖ τίς σωματικές του δυνάμεις. Μά πιό πολύ ἀπόχτησε τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ καί τή Χάρη τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, γιά ν' ἀναδειχτεῖ ἀργότερα ὁ μέγας ἀπόστολος τῆς Οἰκουμένης.

Ὁ Παῦλος καί τό νέο του ἔργο

Ὁ Παῦλος ἀφοῦ ἐπικοινωνεσε γιά λίγο μέ τούς πιστούς τῆς Δαμασκοῦ ἔφυγε γιά τήν ἔρημο τῆς Ἀραβίας. Σάν Τόν Κύριο πού ἔμεινε σαράντα ἡμέρες στήν ἔρημο, ἔτσι κι αὐτός ἤθελε νά μείνει μόνος του γιά νά συγκεντρωθεῖ καί νά προσευχηθεῖ καλύτερα. Ἀργότερα ξαναἦρθε στή Δαμασκό, ὅπου κήρυξε μέ θάρρος τό Χριστό. Οἱ Ἑβραῖοι ὅμως ἀπειλοῦσαν τή ζωή του. Γι' αὐτό οἱ πιστοί φυγάδεψαν τόν Παῦλο. Μιά νύχτα τόν κατέβασαν ἀπό τά τεῖχη μέσα σ' ἕνα μεγάλο καλάθι. Εἶχαν περάσει τρία χρόνια ἀφότου ὁ Παῦλος γνώρισε τό Χριστό. Τώρα ἀποφάσισε νά πάει στά Ἱεροσόλυμα. Ἐκεῖ ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας τόν παρουσίασε στούς Ἀποστόλους καί σ' ἄλλους Χριστιανούς. Ὅλοι τους χάρηκαν γιά τή θαυμαστή αὐτή ἀλλαγὴ τοῦ Παύλου καί δόξασαν τόν Κύριο. Ὁ νέος Ἀπόστολος μέ θάρρος καί δύναμη κήρυττε τό Εὐαγγέλιο.

Ἀσκήσεις – Ἐρωτήσεις:

- α) Περιγράψτε τό θαῦμα τῆς μεταστροφῆς τοῦ Παύλου.
- β) Γιατί ὁ Παῦλος πῆγε στήν ἀραβική ἔρημο; τί μᾶς διδάσκει αὐτό;
- γ) Τί ἦταν ὁ Ἀνανίας καί πῶς βοήθησε τόν Παῦλο;

10. Ὁ Παῦλος στήν Ταρσό καί στήν Ἀντιόχεια (Πράξ. ΙΑ' 19-26).

Τά ἥσυχα χρόνια τῆς Ταρσοῦ

Τό κήρυγμα τοῦ Παύλου στά Ἱεροσόλυμα ἐξαργίωσε πολλούς φανατικούς Ἑβραίους, πού ἀποφάσισαν νά τόν θανατώσουν. Ἀλλ' οἱ πιστοί τόν ἔσωσαν καί πάλι, καθώς κι ἄλλοτε στή Δαμασκό. Χωρίς νά πάρουν εἰδηση οἱ ἐχθροί τοῦ Παύλου, τόν φυγάδεψαν μακριά στήν Ταρσό. Ἐτσι ὁ Παῦλος βρέθηκε ξανά στήν ἀγαπητή του πατρίδα, τήν Ταρσό, ὅπου πέρασε μερικά ἥσυχα χρόνια. Στό διάστημα αὐτό προσευχόταν μέ θερμή στόν Κύριο καί κατάστρωνε τά Ἱεραποστολικά του σχέδια. Περίμενε ὁμως νά τόν καλέσει ὁ Κύριος, γιά νά μεταφέρει τό Εὐαγγελικό μήνυμα σ' ἕναν κόσμο, πού δέν εἶχε ἀκόμη γνωρίσει τό Χριστό.

Ὁ Παῦλος καλεῖται στήν Ἀντιόχεια

Μέ τόν καιρό ἡ Χριστιανική Ἐκκλησία στήν προσπάθειά της νά ἐξαπλωθεῖ εὐρύτερα ἀποφάσισε ν' ἀκολουθήσει τήν πορεία Ἱερουσαλήμ-Ἀντιόχεια-Ρώμη. Ἐτσι ὕστερα ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ, ἡ Ἀντιόχεια ἦταν ἡ ἄλλη μεγάλη πόλη, ὅπου διαδόθηκε τό Εὐαγγέλιο.

Ἡ πόλη αὐτή τῆς Ἀνατολῆς, ἡ Ἀντιόχεια εἶχε πλατιούς δρόμους καί στολιζόταν μέ ὠραίους κήπους κι ἄλλα ἔργα πολιτισμοῦ. Ἐκεῖ Χριστιανοί ἀπό τήν Κύπρο καί τήν Κυρήνη τῆς Τυνησίας κήρυξαν ἀρχικά τό Χριστιανισμό. Μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ πολλοί πίστευαν στόν Κύριο, ἰδίως ἑλληνιστές. Ἐτσι λέγονταν ὅσοι Ἑβραῖοι μιλοῦσαν τήν ἑλληνική γλῶσσα. Τά εὐχάριστα αὐτά νέα ἔκαμαν τούς Ἀποστόλους, νά στείλουν ἐκεῖ ἀπό τά Ἱεροσόλυμα τό Βαρνάβα, γιά νά ἐνισχύσει τούς νέους πιστούς. Ὁ Βαρνάβας, ὡς ἀγαθός ἄνθρωπος πού ἦταν, πολλούς προσέλκυε στόν Κύριο. Μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ μάλιστα ἀποφάσισε νά καλέσει κοντά του καί τόν Παῦλο, σάν τόν πιό κατάλληλο γι' αὐτή τή δουλειά. Χωρίς καθυστέρηση λοιπόν πῆγε στήν Ταρσό, ὅπου οἱ δύο παλιοί φίλοι συναντήθηκαν καί πάλι. Ὁ Παῦλος μέ ξεχωριστή χαρά δέχτηκε τήν πρόσκληση τοῦ Βαρνάβα, νά ἔρθει στήν Ἀντιόχεια. Ἐκεῖ γιά ἕνα χρόνο δίδαξαν μαζί τό Εὐαγγέλιο μέ θαυμαστά ἀποτελέσματα.

Χριστιανοί, ἕνα τιμημένο ὄνομα γιά τούς πιστούς

Στήν Ἀντιόχεια ἡ νεαρή Ἐκκλησία προόδευε συνεχῶς. Οἱ πιστοί μέχρι

τότε λέγονταν μεταξύ τους αδερφοί, μαθητές, ἄγιοι κ.λπ. Ἀπό τοὺς ἄλλους ὁμως ὀνομάζονταν Ναζωραῖοι. Ἐκεῖ στήν Ἀντιόχεια ὀνομάστηκαν γιά πρώτη φορά «Χριστιανοί», στήν ἀρχή ἀπό τόν ἀπλό λαό καί ὀστερα ἀπό τίς ἐπίσημες Ἀρχές τῆς πόλεως. Πράγματι δέν ὑπῆρχε πιό χαρακτηριστικό ὄνομα γιά τοὺς πιστούς. Τ' ὄνομα τοῦτο μοιάζει μέ τήν ἐπιγραφή, πού ἔβαλε ὁ Πιλάτος πάνω στό Σταυρό γραμμένη Ἑβραϊκά, Ἑλληνικά καί Ρωμαϊκά. Ἔτσι καί τ' ὄνομα «Χριστιανός» ἐνῶ εἶναι Ἑβραϊκό, ἔχει Ἑλληνική ρίζα καί Ρωμαϊκή κατάληξη. Μ' αὐτόν τόν τρόπο φανεωνόταν ἡ παγκόσμια ἑκταση, πού θά ἔπαιρνε ὁ Χριστιανισμός. «Χριστιανοί» πόσα καί πόσα δέ μᾶς θυμίζει τό τιμημένο αὐτό ὄνομα! Μᾶς δηλώνει ὅτι ἀνήκουμε στό Χριστό. Μᾶς τιμáει καί συγχρόνως μᾶς θυμίζει τί ὀφείλουμε στό Χριστό καί Κύριό μας.

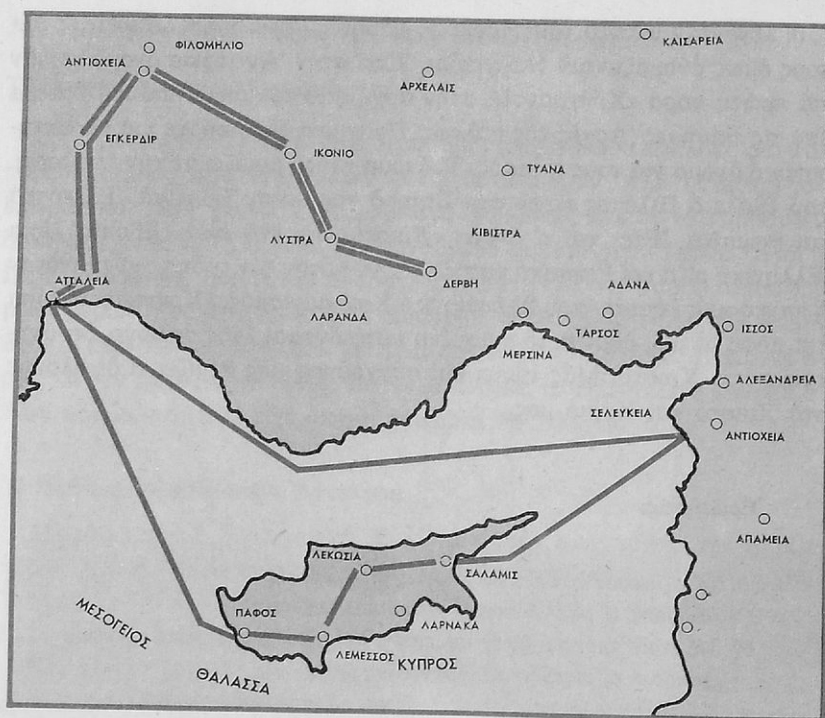
Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς ἔσωσαν τόν Παῦλο ἀπό τίς νέες ἀπειλές οἱ πιστοί τῶν Ἱεροσολύμων; τί μᾶς διδάσκει τό παράδειγμά τους;
- β) Μέ ποιόν τρόπο ὁ Θεός κάλεσε τόν Παῦλο νά ἔρθει στήν Ἀντιόχεια καί νά κηρύξει τό Εὐαγγέλιο;
- γ) Πῶς δόθηκε στους πιστούς τ' ὄνομα «Χριστιανοί»; τί μᾶς θυμίζει;

11. Πρώτη Περιοδεία τοῦ Παύλου (Πράξ. ΙΓ' 4-15, ΙΔ' 1-17).

Ἡ Ἱεραποστολή στήν Κύπρο

Στήν Ἀντιόχεια τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, μέ προσευχή καί νηστεία, ἤθελαν νά μάθουν ποιοί ἦταν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ γιά τό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας. Καί ὁ Θεός δέν ἄργησε νά φανερώσει τό θέλημά Του. Μέ μιά μυστηριώδη φωνή, πού ἀκούστηκε στή διάρκεια τῆς θείας λατρείας, ζητοῦσε τόν Παῦλο καί τό Βαρνάβα ν' ἀφοσιωθοῦν στήν ἱεραποστολή. Οἱ πιστοί μέ εὐλάβεια ἀκούσαν καί δέχτηκαν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι μέ τίς εὐχές τῶν πιστῶν καί μέ τίς εὐλογίες τῆς Ἐκκλησίας ἄρχισε ἡ πρώτη ἀποστολική περιοδεία ἀπό τήν Ἀντιόχεια τό 47 μ.Χ. Οἱ ἀπόστολοι Παῦλος καί

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Βαρνάβας, μαζί με τό νεαρό Μάρκο τόν άνεψιό τοῦ Βαρνάβα καί μετέπειτα Εὐαγγελιστή, ἀπό τήν παραλιακή πόλη Σελεύκεια ἐπλευσαν γιά τήν Κύπρο. Ἐφτασαν στή *Σαλαμίνα*, τήν ἀρχαία παραλιακή πόλη στήν ἀνατολική πλευρά τοῦ νησιοῦ.

Ἐκεῖ ἀρχικά κήρυξαν τό λόγο τοῦ Θεοῦ, γιά νά καταλήξουν στήν *Πάφο* τήν τότε Πρωτεύουσα τῆς Κύπρου. Στήν Πάφο ἀνάμεσα στούς πολλούς πού πίστεψαν καί βαπτίστηκαν, ἦταν κι ὁ ρωμαῖος διοικητής τοῦ νησιοῦ ἀνθύπατος Σέργιος Παῦλος. Αὐτός σάν μορφωμένος καί συνετός πού ἦταν, συνδύασε ἄριστα τήν πίστη μέ τή γνώση, τήν ἀληθινή θρησκεία μέ τή μόρφωση. Ἀπό δῶ καί πέρα ὁ Σαῦλος γίνεται γνωστός μέ τ' ὄνομά του Παῦλος.

Ἡ ἱεραποστολή στή Μικρά Ἀσία

Οἱ Ἀπόστολοι ἀφοῦ ἀπόπλευσαν ἀπό τήν Κύπρο, ἀποβιβάστηκαν στήν Ἀττάλεια, στά νότια παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Μετά πῆγαν στήν Πέργη, ἀπ' ὅπου ὁ νεαρός Μάρκος ἀποχώρησε γιά τά Ἱεροσόλυμα, γιατί εἶχε ὡς φαίνεται κουρασθεῖ ἀπό τίς ὁδοιπορίες.

Οἱ Ἀπόστολοι μέ πολλούς κόπους ἔφτασαν στήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας. Ἐκεῖ διδάζαν στήν ἐβραϊκή συναγωγή κι ἀρκετοί πίστεψαν στό Χριστό. Ἄλλοι ὁμως Ἑβραῖοι ἀπό φθόνο ἀντιδρούσαν στούς Ἀποστόλους καί τούς ἀνάγκασαν νά φύγουν γιά τό Ἰκόνιο.

Οἱ ἐχθροί τῆς πίστεως μέ τά ἐμπόδιά τους γίνονταν ἀφορμή ν' ἀκούγεται κι ἄλλοῦ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, εἶπε ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Κι ἐκεῖ ἀφοῦ κήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι, ἀναγκάστηκαν ἀπό τούς ἐβραίους νά φύγουν. Πῆγαν στά Λύστρα τῆς Λυκαονίας, ὅπου μέ τό κήρυγμά τους πολλοί πίστεψαν στόν Κύριο. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς ἦταν κι ὁ μετέπειτα συνεργάτης τοῦ Παύλου καί σπουδαῖος μαθητής του, Τιμόθεος.

Τό τέλος τῆς Περιοδείας

Στά Λύστρα ἐξαιτίας κάποιου θαύματος τοῦ Παύλου — εἶχε θεραπεύσει ἕναν πού εἶχε γεννηθεῖ παράλυτος — δέ δίστασαν ν' ἀνακηρύξουν θεοῦς τούς Ἀποστόλους. Τό Βαρνάβα ὀνόμασαν Δία καί τόν Παῦλο, πού μιλοῦσε πιό πολύ, Ἑρμῇ. Ἐτοιμάζονταν μάλιστα νά κάμουν θυσία γιά χάρη τους. Οἱ Ἀπόστολοι μέ πολύ κόπο κατόρθωσαν νά τούς ἐμποδίσουν. Κι ἐνῶ προσπαθοῦσαν νά τούς ἀπαλλάξουν ἀπ' αὐτές τίς μάταιες συνήθειες, οἱ διαθέσεις τοῦ ἀσταθοῦς πλήθους ἄλλαξαν ξαφνικά. Ἀπό τή μιά ἄκρη ἔφτασαν στήν ἄλλη. Ἀρχισαν νά τούς νομίζουν γιά μάγους. Ἐπηρεάστηκαν κι ἀπό ἐβραίους ἐχθρούς τῶν Ἀποστόλων καί μιά ἡμέρα πού βρέθηκε μόνος του ὁ Παῦλος, τόν λιθοβόλησαν μέ ἀγριότητα. Ἀλλ' ὁ Κύριος, μέ τίς περιποιήσεις τῶν πιστῶν, ἔσωσε τόν Παῦλο καί τοῦ θεράπευσε τίς πληγές.

Ἀμέσως μετά ἔφυγαν οἱ Ἀπόστολοι καί ἔφτασαν στή Δέρβη, ὅπου πολλοί δέχτηκαν τή χριστιανική πίστη. Εἶχαν περάσει δυό περίπου χρόνια ἀπό τότε πού ἄρχισε ἡ ἱεραποστολή. Ἦταν καιρός, σκέφτηκαν, νά γυρίσουν στήν Ἀντιόχεια, ἀπ' ὅπου εἶχαν ξεκινήσει. Προτίμησαν νά ἐπιστρέψουν ἀπό τίς ἴδιες πόλεις: Λύστρα, Ἰκόνιο, Ἀντιόχεια Πισιδίας κ.λπ. Ἔτσι θά στερέωναν τούς χριστιανούς στήν πίστη καί θά ἔλυναν ὅσα

προβλήματα είχαν παρουσιαστεί. Παντού οι πιστοί τους υποδέχονταν με μεγάλη χαρά. Με ακόμη μεγαλύτερη χαρά τους υποδέχτηκαν, σάν γύρισαν, οι Χριστιανοί της Ἀντιόχειας στή Συρία.

Ἑρωτήσεις — Ἀσκήσεις:

- α) Ποιά ἦταν τὰ ἀποτελέσματα τῆς περιοδείας τῶν Ἀποστόλων στήν Κύπρο;
- β) Τί ἐπεισόδια ἐγιναν στή Λύστρα;
- γ) Σχεδιάστε τό χάρτη τῆς πρώτης περιοδείας.

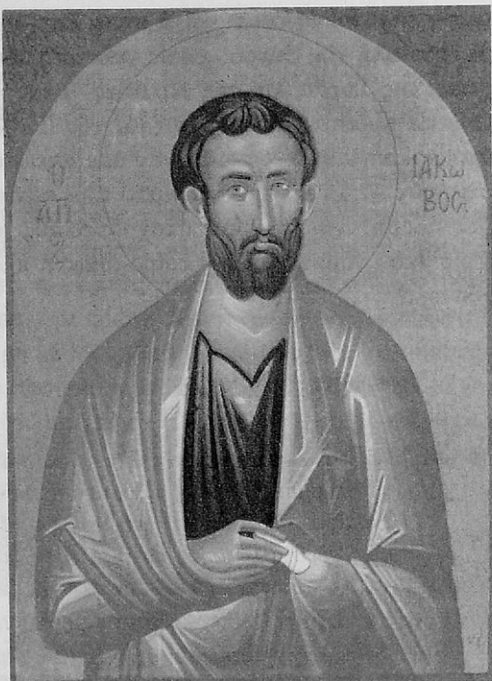
12. Ἀποστολική Σύνοδος (Πράξ. ΙΕ' 1-35).

Μετά τίς πρώτες καλές ἐντυπώσεις

Οἱ ἀπόστολοι Παῦλος καί Βαρνάβας διηγήθηκαν στούς πιστούς τῆς Ἀντιόχειας, ὅσα ἐγιναν μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ κατά τήν ἀποστολική τους περιοδεία. Ὅλοι τους εὐχαριστοῦσαν καί δοξολογοῦσαν τό Θεό, γιατί «ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως». (Πράξ. ΙΔ' 27). Δηλαδή γιατί ἄνοιξε καί γιά τοὺς εἰδωλολάτρες τήν πόρτα τῆς πίστεως καί τῆς σωτηρίας. Τή χαρά ὁμως ἀπό τὰ εὐχάριστα αὐτά νέα προσπάθησαν νά μειώσουν μερικοὶ Χριστιανοί, πού προέρχονταν ἀπό τοὺς Ἰουδαίους. Αὐτοὶ ζητοῦσαν γιά τοὺς Χριστιανούς πού προέρχονταν ἀπό τοὺς εἰδωλολάτρες νά τηροῦν τήν περιτομή καί τίς ἄλλες τυπικές διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Ἦθελαν δηλαδή ν' ἀναμείξουν τό χριστιανισμό μέ τοὺς νεκροὺς τύπους τῆς ἐβραϊκῆς Ὁρησκείας.

Ἦταν τὰ πρῶτα σύννεφα, πού ἔφεραν μεγάλη ἀναταραχή στοὺς Χριστιανούς τῆς Ἀντιόχειας. Παρά τίς προσπάθειες τῶν ἐκεῖ Ἀποστόλων οἱ φανατικοὶ ἐκεῖνοι «ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανοί» ἔμεναν ἀμετάπειστοι. Τότε ἀποφασίστηκε κι ἐγινε μιά ἐπιτροπή ἀπό τόν Παῦλο, τό Βαρνάβα, τόν Τίτο κι ἄλλους πιστούς. Μέ τίς εὐχές τῆς Ἐκκλησίας τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἐφυγαν γιά τὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου μαζί μέ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους καί τοὺς πρεσβυτέρους θά ἔλυναν τό ζήτημα τοῦτο.

Ἅγιος Ἰάκωβος, ὁ ἀδελφόςθεος
(Κ. Γεωργακόπουλου).

Τό Ἅγιο Πνεῦμα προστατεύει τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας

Οἱ πιστοί στά Ἱεροσόλυμα ὑποδέχτηκαν μέ ἐγκαρδιότητα τοὺς ἀδερφοὺς ἀπό τήν Ἀντιόχεια. Ὁ Παῦλος κι ὁ Βαρνάβας διηγήθηκαν, ὅσα ἐγιναν μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ κατά τήν περιοδεία τους. Ὅλοι τοὺς χάρηκαν καί δόξασαν τό Θεό. Κατόπιν ἐγινε, τό 49 μ.Χ., ἡ «Ἀποστολική Σύνοδος», στήν ὁποία πῆραν μέρος οἱ Ἀπόστολοι, οἱ πρεσβύτεροι καί οἱ πιστοί. Πρόεδρος ἦταν ὁ ἀδελφόςθεος Ἰάκωβος. Ὑστερα ἀπό ἀρκετή συζήτηση πού ἐγινε μέσα σέ μιά ἀτμόσφαιρα ἀγάπης καί σεβασμοῦ, ἐπικράτησε ἡ γνώμη τοῦ Παύλου καί τοῦ Βαρνάβα. Αὐτήν ὑποστήριξαν ὁ Πέτρος, ὁ Ἰάκωβος κι ἄλλοι. Σύμφωνα μ' αὐτή τή γνώμη ὁ Χριστιανισμός ἐπρεπε ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπό τοὺς ἐβραϊκοὺς τύπους. Ἀποφασίστηκε ἐπίσης ὅλοι οἱ Χριστιανοί νά θεωροῦνται ἴσοι μεταξύ τους. Ἀκόμη ὅλοι τοὺς νά ζοῦν ἠθικά καί ν' ἀποφεύγουν τό σκανδαλισμό τῶν ἄλλων ἀδερφῶν. Οἱ ἀποφάσεις αὐτές τῆς ἀποστολικῆς Συνόδου ἐγιναν δεκτές ἀπ' ὅλους κι ἐ-

φεραν τήν εἰρήνην καί τή χαρά στήν Ἐκκλησίαν. Κοινοποιήθηκαν μάλιστα μέ ἐπιστολή τῆς Συνόδου στίς νεώτερες ἀδελφές Ἐκκλησίες τῆς Ἀντιόχειας, τῆς Συρίας καί τῆς Κιλικίας. Ἔτσι γιά μιᾶ ἀκόμη φορά τό Ἅγιο Πνεῦμα προστάτεψε τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Καί ὅστερα ἀπό τήν ἀποστολική Σύνοδο παρέμειναν ἀμετάπειστοι μερικοί «ἰουδαῖζοντες Χριστιανοί». Αὐτοί προέρχονταν ἀπό τοὺς φανατικούς Ἰουδαίους καί συνέχιζαν ἀκόμη, νά θεωροῦν ὑποχρεωτικούς γιά ὅλους τοὺς τύπους τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Μέ τόν καιρό ὁμως ἡ πλάνη τους ἐσβησε κι αὐτοί ξεχάστηκαν.

Ἐρωτήσεις — Ἀσκήσεις:

- α) Τί ἦταν οἱ ἰουδαῖζοντες Χριστιανοί καί τί δίδασκαν;
- β) Τί ἀποφάσεις πῆρε ἡ ἀποστολική Σύνοδος τῶν Ἱεροσολύμων; διαβάστε τήν ἐπιστολή τῆς Συνόδου «Πράξ. ΙΒ' 23-29».
- γ) Πῶς προστατεύεται ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας;

13. Ἀρχή τῆς δεύτερης ἀποστολικῆς περιοδείας, ὁ Παῦλος στούς Φιλίππους (Πράξ. ΙΣΤ' 11-40).

Ὁ Παῦλος ἀρχίζει τή δεύτερη Περιοδεία του

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος κι ὁ συνεργάτης του Σίλας, τό 49 μ.Χ., ξεκίνησαν ἀπό τήν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας γιά τή δεύτερη ἀποστολική Περιοδεία. Οἱ Χριστιανοί μέ τίς προσευχές τους ἀνάθεσαν στό Θεό τήν προστασία κι αὐτῆς τῆς περιοδείας. Οἱ Ἀπόστολοι ἀφοῦ πέρασαν ἀπό διάφορες πόλεις τῆς Συρίας, τῆς Κιλικίας, τῆς Φρυγίας, τῆς Γαλατίας κ.λ.π. ἔφτασαν στήν παραλιακή πόλη Τρωάδα, τήν ἀρχαία Τροία. Ἀπό τά Λύστρα ὁ Παῦλος πῆρε ὡς συνεργάτη τόν ἐκλεκτό μαθητή του Τιμόθεο κι ἀπό τήν Τρωάδα, καθώς φαίνεται, τόν ἀγαπητό του «Λουκᾶ τόν Ἱατρό». Ἐκεῖ στήν Τρωάδα ὁ Θεός μέ ὄραμα κάλεσε τόν Παῦλο καί τοὺς συνεργάτες του, νά ἐρθουν στή Μακεδονία. Ἔτσι ὁ Θεός ἀνοίγε τήν πόρτα τῆς Εὐρώπης στό Χριστιανισμό. Ἀλλά καί ἡ Ἑλλάδα πρώτη αὐτή ἀπό τίς ἄλλες εὐρωπαϊκές χώρες θά γνώριζε τό Χριστιανισμό καί θά φώτιζε ὅστερα καί τ' ἄλλα ἔθνη.

Ἡ πρώτη Χριστιανική Ἐκκλησία στήν Ἑλλάδα

Ὁ Παῦλος καί οἱ συνεργάτες του μέ πλοῖο ἔφτασαν στό νησί Σαμοθράκη κι ἀπό κεῖ στή Νεάπολη, τή σημερινή Καβάλα. Προτίμησαν δμως γιά μεγαλύτερη ἐπιτυχία στό ἔργο τους νά ἔρθουν στούς Φιλίππους, τήν πιό σπουδαία πόλη ἀπό τίς ρωμαϊκές ἀποικίες τῆς Μακεδονίας.

Στούς Φιλίππους οἱ ἑβραῖοι δέν εἶχαν συναγωγή. Προσεύχονταν ὅμως ἔξω ἀπό τήν πόλη κοντά σ' ἓνα ποταμάκι, τό Γαγγίτη. Ἐκεῖ κήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι τό λόγο τοῦ Θεοῦ σέ μερικές γυναῖκες. Μ' αὐτές πού πίστεψαν καί βαπτίστηκαν, ἱδρυσαν τήν πρώτη Χριστιανική Ἐκκλησία στήν Ἑλλάδα, ἀλλά καί σ' ὁλόκληρη τήν Εὐρώπη. Ἀνάμεσά τους μάλιστα ξεχώριζε γιά τίς ἀρετές της μιά πλούσια γυναίκα, ἡ Λυδία, πού ἦταν ἔμπορος κόκκινων ὑφασμάτων. Αὐτή ἀπό εὐγνωμοσύνη ἀνέλαβε τή φιλοξενία τῶν Ἀποστόλων. Ἡ Ἐκκλησία μας τώρα τελευταῖα τήν ἀνακήρυξε ἀγία.

Ἡ θεραπεία τῆς δαιμονισμένης

Στούς Φιλίππους ὁ σατανάς εἶχε παρασύρει τά ἀφεντικά μιᾶς δαιμονισμένης νέας. Αὐτοί πλούτιζαν μέ τίς μαντεῖες, πού ἔλεγε μέ τό στόμα της τό πονηρό πνεῦμα. Μιά μέρα λοιπόν συνάντησε ἡ δαιμονισμένη τόν Παῦλο καί τό Σίλα καί φώναξε μ' αὐτή τό πονηρό πνεῦμα: «Τοῦτοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι δοῦλοι τοῦ Ὑψιστου Θεοῦ καί ἦρθαν ἐδῶ, νά μᾶς διδάξουν τό δρόμο τῆς σωτηρίας». Αὐτό ἀποτελοῦσε μιά πονηριά τοῦ σατανᾶ, πού ἤθελε ν' ἀποχτήσει τήν ἐμπιστοσύνη, ὅσων θαύμαζαν τόν Παῦλο. Ἐτσι θά τοὺς παρέσυρε κατόπιν στή μαντεία καί τήν εἰδωλολατρία.

Ἄλλ ὁ Παῦλος κατάλαβε τή δολιότητα. Μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ ἐδιώξε ἀπ' αὐτή τό πονηρό πνεῦμα καί τή θεράπευσε τελείως.

Φυλάκιση τῶν Ἀποστόλων

Τά ἀφεντικά τῆς νεαρῆς ὑπηρέτριας ἐξαγριώθηκαν μέ τό θαῦμα, ἐπειδή ἔχασαν πιά μιά πηγή πλουτισμοῦ. Δέν ἄργησαν μάλιστα νά συκοφαντήσουν τοὺς Ἀποστόλους ὅτι τάχα ἀναστάτωναν τήν πόλη. Καί οἱ στρατηγοί, δηλαδή οἱ διοικητές τῆς πόλεως, μέ ἐπιπολαιότητα δέχτηκαν τίς κατηγορίες. Ἐπιάσαν τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς χτύπησαν μέ ἀγριότητα καί τοὺς φυλάκισαν μέ ἀσθηρά δεσμά. Ὁ Παῦλος κι ὁ Σίλας σάν νά μήν τοὺς συνέβαινε τίποτε, ὕμνολογοῦσαν τό Θεό! Καί νά τό ἀποτέλεσμα. Ὁ

παντοδύναμος Θεός τούς ἀπάντησε. Κατά τὰ μεσάνυχτα δυνατός σεισμός ἄνοιξε τίς πόρτες τῆς φυλακῆς κι ἐλευθέρωσε τούς φυλακισμένους. Σάν ξύπνησε ὁ δεσμοφύλακας καί εἶδε τή φυλακή ἀνοιχτή, νόμισε ἔντρομος πῶς ἔφυγαν οἱ κρατούμενοι. Τήν ἄλλη μέρα ἀσφαλῶς αὐτόν θά θεωροῦσαν ὑπεύθυνο. Γι' αὐτό τράβηξε τό μαχαίρι ν' αὐτοκτονήσει. Ὁ Παῦλος τόν πρόλαβε καί τοῦ εἶπε: «Μήν κάνεις κανένα κακό στόν ἑαυτό σου, ὅλοι εἴμαστε ἐδῶ». Ἡ ἐκπληξη τοῦ δεσμοφύλακα ἦταν ἀπερίγραπτη, ὅταν τό διαπίστωσε. Συγχρόνως φωτίστηκε ἀπό τό Θεό κι ἀφοῦ ἄκουσε ἀπό τούς Ἀποστόλους τόν Εὐαγγελικό λόγο πίστεψε καί βαπτίστηκε μαζί μ' ὁλόκληρη τήν οἰκογένειά του. Μάλιστα φιλοξένησε μέ χαρά τούς Ἀποστόλους.

Ὁ σεισμός ὁμως ἔφερε κι ἄλλα ἀποτελέσματα. Τήν ἄλλη μέρα οἱ στρατηγοί φοβισμένοι ἀποφυλάκισαν τούς Ἀποστόλους. Μά πιό πολύ φοβήθηκαν, μόλις ἄκουσαν ἀπό τούς Ἀποστόλους ὅτι ἦταν Ρωμαῖοι πολίτες. Ντροπιασμένοι τούς ζήτησαν μάλιστα καί συγγνώμη. Οἱ Ἀπόστολοι ἐλεύθεροι πιά συνάντησαν τούς συνεργάτες τους καί τούς πιστούς στό σπίτι τῆς Λυδίας. Ὁ Παῦλος τούς διηγήθηκε ὅσα εἶχαν γίνει κι ἐνίσχυσε ἔτσι τήν πίστη τους στό Θεό. Μετά ἀπό λίγες ἡμέρες ὁ Παῦλος, ὁ Σίλας κι ὁ Τιμόθεος ἔφυγαν γιά τή Θεσσαλονίκη. Ὁ Λουκάς ἔμεινε στούς Φιλίππους, γιά νά ἐνισχύει τήν ἐκεῖ νεαρή Ἐκκλησία.

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιά σημασία εἶχε γιά τήν Ἑλλάδα καί ὁλόκληρο τόν κόσμο ὁ ἐρχομός τοῦ Παύλου στή Μακεδονία;
- β) Γιατί ἄραγε ἡ Ἐκκλησία μας ἀνακήρυξε ἀγία τή Λυδία τῶν Φιλίππων; πῶς βοήθησε τό ἔργο τῆς Θεραπευτολῆς;
- γ) Γιατί ὁ Παῦλος ἐδίωξε τό πονηρό πνεῦμα ἀπό ἐκεῖνη τή νέα, ἀφοῦ δέν εἶπε κάτι κακό; πῶς διώχονται τὰ πονηρά πνεύματα;

14. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στή Θεσσαλονίκη καί στή Βέροια (Πράξ. ΙΖ' 1-14, Α' Θεσ. β' 1-12).

Ἰδρυση χριστιανικῆς Ἐκκλησίας στή Θεσσαλονίκη

Ὁ Παῦλος καί οἱ συνεργάτες του, ἀφοῦ ἔφυγαν ἀπό τοὺς Φιλίππους, γύρω στό 50 μ.Χ. ἀπό τήν ἱστορική «Ἐγνατία ὁδός» ἔφτασαν στή Θεσσαλονίκη. Ἦταν ἡ πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας, τήν ὁποία ἤθελαν νά ἐπισκεφθοῦν. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος, καθώς συνήθιζε, ἄρχισε τό κήρυγμά του στήν εὐρύχωρη συναγωγή τῶν ἐβραίων μέ θαυμαστά ἀποτελέσματα. Πίστεψαν καί βαπτίστηκαν πολλοί ἐβραῖοι κι ἄρκετοί προσήλυτοι. Αὐτοί ἦταν ἐθνικοί, πού ζητοῦσαν νά βροῦν τήν ἀλήθεια στή θρησκεία τῶν ἐβραίων. Ἔτσι ἰδρύθηκε στή Θεσσαλονίκη πολυάριθμη καί ζωντανή Ἐκκλησία μέ πλούσια τά χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἐπεισόδια στή Θεσσαλονίκη

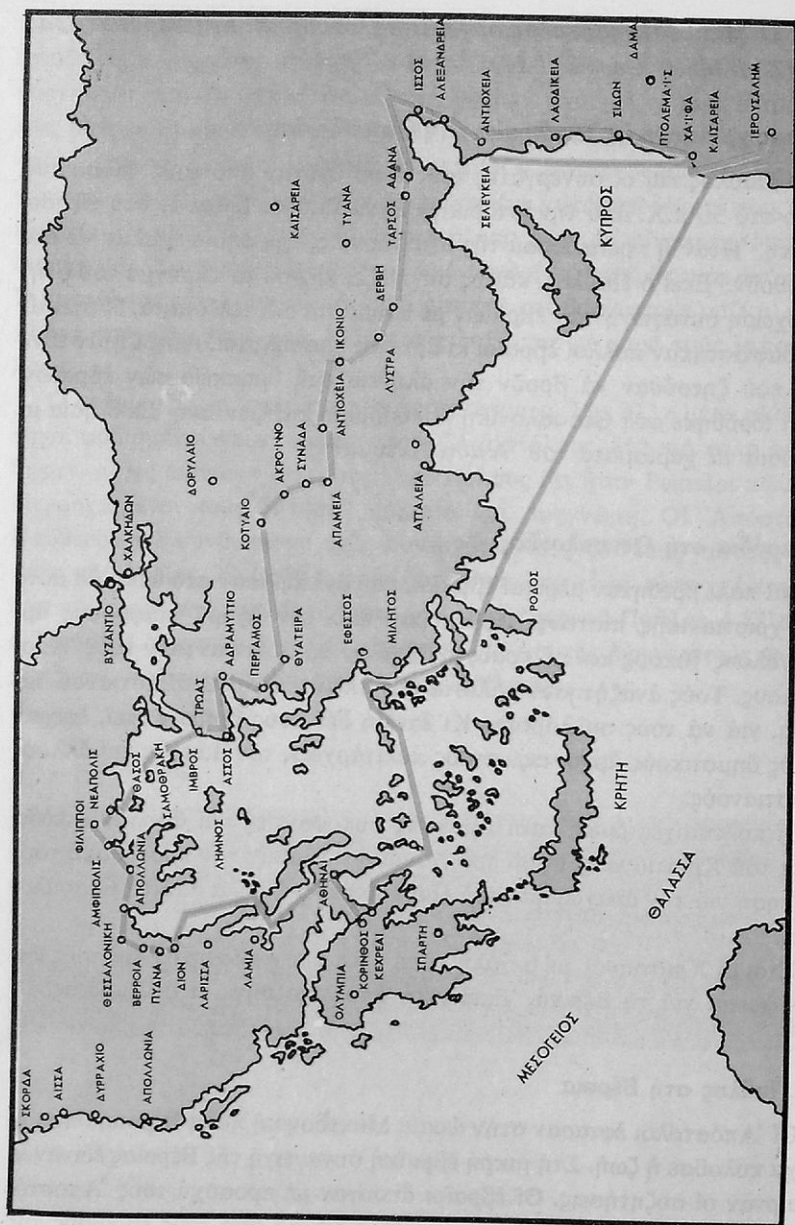
Καί πάλι βρέθηκαν μερικοί ἐβραῖοι, πού ἀντέδρασαν στό θρίαμβο αὐτό τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Παρέσυραν ἀπό τήν ἀγορά διάφορους ἀργόσχολους τύπους καί μέ κραυγές ἄρχισαν νά συκοφαντοῦν τοὺς Ἀποστόλους. Τοὺς ἀναζήτησαν μάλιστα στό σπίτι τοῦ καλοῦ Χριστιανοῦ Ἰάσονα, γιά νά τοὺς συλλάβουν. Κι ἐπειδὴ δέν τοὺς βρῆκαν ἐκεῖ, ἔφεραν στοὺς δημοτικούς ἄρχοντες «στοὺς πολιτάρχες», τόν Ἰάσονα καί ἄλλους Χριστιανούς.

Οἱ πολιτάρχες ὅμως κατάλαβαν τίς συκοφαντίες καί ἄφησαν ἐλεύθερους τοῦ Χριστιανοῦς, ἀφοῦ προηγουμένως ἔλαβαν τήν προσωπική τους ἐγγύηση γιά τήν ἀναχώρηση τοῦ Παύλου καί τοῦ Σίλα ἀπό τή Θεσσαλονίκη.

Ἔτσι οἱ Χριστιανοί μέ μεγάλη λύπη τοὺς ἀποχωρίστηκαν καί τοὺς κατευόδωσαν γιά τή Βέροια. Ἐκεῖ μετὰ ἀπό λίγο πῆγε κι ὁ Τιμόθεος.

Ὁ Παῦλος στή Βέροια

Οἱ Ἀπόστολοι ἔφτασαν στήν ὡραία Μακεδονική πόλη Βέροια, ὅπου ἡσυχὰ κυλοῦσε ἡ ζωή. Στή μικρή ἐβραϊκή συναγωγή τῆς Βέροιας ἔδιναν κι ἐπαιρναν οἱ συζητήσεις. Οἱ ἐβραῖοι ἄκουγαν μέ προσοχή τοὺς Ἀποστόλους καί τοὺς φέρονταν μέ μεγαλύτερη εὐγένεια ἀπό τοὺς ἐβραίους τῆς

ΧΑΡΤΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ

Θεσσαλονίκης. Πολλοί ἀπ' αὐτούς πίστεψαν, καθώς καί πολλοί Ἕλληνες κι Ἑλληνίδες, μάλιστα ἀπό τήν ἀνώτερη τάξη. Ἐτσι ἰδρύθηκε καί στή Βέροια μεγάλη καί ζωντανή χριστιανική Ἐκκλησία. Τά νέα αὐτά ἀφοῦ ἔμαθαν διώκτες τοῦ Παύλου ἀπό τή Θεσσαλονίκη, ἤρθαν κι ἄρχισαν νά φέρουν κάποια ἀναταραχή στά πλήθη. Ἀμέσως ὁμως οἱ Χριστιανοί τῆς Βέροιας γιά νά προστατέψουν τό σεβαστό τους Ἀπόστολο, τόν Παῦλο, τόν διευκόλυναν νά φύγει γιά τήν Ἀθήνα. Ὁ Παῦλος ἀπό τό πῶς κοντινὸ παραλιακό λιμάνι ταξίδεψε μέ πλοῖο γιά τήν Ἀθήνα. Στή Βέροια ἄφησε τοὺς ἀγαπητοὺς του συνεργάτες τὸ Σίλα καί τόν Τιμόθεο, ἄφησε ἓνα κομμάτι τῆς καρδιάς του. Ἡ νεαρή Ἐκκλησία τοὺς χρειαζόταν τόσο πολύ.

Ἐρωτήσεις:

- α) Τί ἀποτελέσματα εἶχε ἡ δράση τῶν Ἀποστόλων στή Θεσσαλονίκη καί στή Βέροια;
- β) Ποιά ἦταν ἡ συμπεριφορά τῶν κατοίκων τῆς Βέροιας στοὺς Ἀποστόλους;
- γ) Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς προστάζει: «εὐχάριστοι γίνεσθε». Κολ. Γ' 15. (προσπαθεῖστε νά εἰσαστε εὐχάριστοι μεταξύ σας). Πῶς θ' ἀποκτήσουμε αὐτὴν τὴν ὥραϊα συνήθεια;

15. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος στήν Ἀθήνα (Πράξ. ΙΖ' 16-21, 23-31).

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἦρθε στό κέντρο ὅλης τῆς Ἑλλάδας, στήν ὀνομαστή Ἀθήνα. Τὴν πόλη πού δοξάστηκε γιά τὴ σοφία, τίς τέχνες καί τὸν πολιτισμὸ της. Καί πού τώρα βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὴ ρωμαϊκὴ κυριαρχία καί ζοῦσε μέ τίς παλιές της ἀναμνήσεις. Ὁ Παῦλος περίμενε νά ἔρθουν καί οἱ συνεργάτες του ἀπὸ τὴ Βέροια. Στὸ διάστημα αὐτὸ εἶχε τὴν εὐκαιρία νά συζητάει μέ τοὺς ἑβραίους καί νά γίνεται γνωστός σέ πολλοὺς ἀθηναίους. Ἰδιαίτερη ἐντύπωση ἔκαμαν στὸν Παῦλο τὰ πολλὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, πού εἶχαν στήσει οἱ ἀθηναῖοι σέ κάθε μεριά. «Κατείδωλο πόλι», δηλαδή πόλη γεμάτη εἰδῶλα, ὀνόμασε τὴν Ἀθήνα. Ὅλα αὐτά ὁμως δέν ἱκανοποιοῦσαν τοὺς ἀθηναίους. Γι' αὐτὸ εἶχαν ἀνακηρύξει καί κάποιο ἄ-

γνωστο Θεό. Για νά τόν τιμήσουν μάλιστα, είχαν φτιάξει καί ένα βωμό, πού είχαν γράψει πάνω του τήν αφιέρωση «*ἀγνώστῳ Θεῷ*» (Πράξ. ΙΖ' 23). Αὐτό ἦταν μεγάλη εκπληξη γιά τόν Παῦλο, ἀλλά καί μεγάλη εὐκαιρία γιά νά βρεῖ τρόπο συνεννοήσεως μέ τούς σοφοῦς τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ Παῦλος στόν Ἄρειο Πάγο

Ἐκείνη τήν ἐποχή ὑπῆρχαν στήν Ἀθήνα ἀρκετοί φιλόσοφοι πού δίδασκαν γιά τό Θεό διάφορες διδασκαλίες μέ φιλοσοφικό νόημα. Μερικοί λοιπόν ἀπ' αὐτούς, καθώς καί λαός, κάλεσαν τόν Παῦλο νά ἔρθει κάτω ἀπό τήν Ἀκρόπολη, στόν Ἄρειο Πάγο. Ἐκεῖ δίκαζαν οἱ ἀθηναῖοι δικαστές καί οἱ ὀνομαστοί ρήτορες ἀνέπτυσσαν τίς θεωρίες τους. Ἦταν μιά εὐκαιρία γιά τόν Παῦλο, ν' ἀπλώσει τό δίχτυ τοῦ θείου κηρύγματος στούς Ἀθηναίους.

Στό πλῆθος τῶν φιλοσόφων καί τοῦ λαοῦ πάνω στόν Ἄρειο Πάγο, ὁ Παῦλος ἔκαμε μιά θαυμάσια ὁμιλία. Σ' αὐτή βλέπουμε κυρίως: α) Νά ἐπαινεῖ τοὺς ἀθηναίους ὡς φιλόθρησκους καί εὐλαβεῖς, γιατί εἶχαν πολλούς ναούς καί ἱερά. Ἰδιαίτερα γιατί τιμοῦσαν τόν ἄγνωστο σ' αὐτούς Θεό. β) Νά διδάσκει, στή συνέχεια, ὅτι Αὐτός ὁ ἄγνωστος Θεός εἶναι ὁ δημιουργός τοῦ κόσμου καί ὁ πλάστης τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ὁ ἀληθινός Θεός, πού βρίσκεται παντοῦ. γ) Νά ὁμιλεῖ, τέλος, γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, πού κορυφώθηκε μέ τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Κυρίου, τή σταύρωση καί τήν ἐνδοξη ἀνάστασή Του.

Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, Δάμαρις καί ἄλλοι πιστοί

Ὁ ἐξαιρετος αὐτός λόγος τοῦ Παύλου ἄλλους συγκίνησε καί ἄλλους στενοχώρησε. Οἱ λίγοι πού συγκινήθηκαν καί πίστεψαν ἀποτέλεσαν τήν πρώτη Χριστιανική Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν. Ἀνάμεσά τους διακρίνονταν ἕνας ἐπίσημος ἀθηναῖος, ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος καί μιά γυναίκα, ἡ Δάμαρις. Ὁ Διονύσιος ἀναδείχτηκε ἕνας ἀπό τοὺς πρώτους ὑπερασπιστές τῆς πίστεώς μας καί ἐπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν. Θανατώθηκε μαρτυρικά ἐπὶ αὐτοκράτορα Δομιτιανοῦ καί τιμᾶται ἀπό τήν Ἐκκλησία μας ὡς ἅγιος στίς 3 Ὀκτωβρίου. Εἶναι ὁ Πολιοῦχος τῶν Ἀθηνῶν.

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιά εὐκαιρία βρήκε ὁ Παῦλος νά συνεννοηθεῖ μέ τοὺς ἀθηναίους φιλοσόφους;
- β) Ποιά ἡ γνώμη σας γιά τὰ κύρια σημεῖα τῆς ὁμιλίας τοῦ Παύλου;
- γ) Τί ἀποτελέσματα εἶχε;

Κείμενα ἀπό τὴν Ὁμιλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στοὺς Ἀθηναίους (Πράξ. ΙΖ' 22-31).

- α) Ὁ Θεός... ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων». Στίχ. 26 (ὁ Θεός ἔκαμε ἀπὸ τὸ ἴδιο ζευγάρι τῶν πρωτοπλάστων ὅλα τὰ ἔθνη τῶν ἀνθρώπων).
- β) «Ζητεῖν τὸν Κύριον... καί γε Οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα». Στίχ. 27. (Ὁ Θεός ἐφύτρεψε στοὺς ἀνθρώπους τὸν πόθο νά Τόν ἀναζητοῦν πάντοτε, ἂν καί βρίσκεται πολὺ κοντά στὸν καθένα μας).
- γ) «Τοὺς μέν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεός τα νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν». Στιχ. 30 (Τώρα ὁ Θεός, παραβλέποντας τὰ τόσα χρόνια πού τὸν ἀγνοοῦσαν οἱ ἄνθρωποι, παραγγέλλει σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καί σ' ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς νά μετανοοῦν).

16. Ὁ Παῦλος στήν Κόρινθο, τέλος τῆς δεύτερης περιόδου (Πράξ. ΙΗ' 1-22).

Ὁ Παῦλος στήν Κόρινθο, τὴν πόλη τοῦ Πλούτου

Ὑστερα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, τὴν πόλη τῆς σοφίας, ὁ Παῦλος πῆγε στήν Κόρινθο, τὴν πόλη τοῦ πλούτου καὶ τοῦ ἐμπορίου. Ἡ Κόρινθος βρισκόταν ἀνάμεσα σέ δύο λιμάνια: Τοῦ Λέχαιου στὸν Κορινθιακὸ κόλπο καὶ τῶν Κεγχρεῶν στὸν Ἰσθμιακὸ. Ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπη κίνηση τῶν ἐμπόρων, πού ἔρχονταν ἀπ' ὅλες τίς γωνιές τοῦ τότε κόσμου, ἔμοιαζε μέ κυψέλη. Στὴν Κόρινθο φαινόταν ὅτι δὲ θά γινόταν δεχτὸ τὸ Εὐαγγελικὸ κήρυγμα, γιατί πλεόναζε ἡ ἁμαρτία. Νά δῶμος ὅτι ὁ Θεός εὐλόγησε καὶ πάλι τὸ ἔργο τοῦ Παύλου. Τὸν ἔφερε κοντά σέ δύο ἐνάρετους κι ὁμότεχνους μ' αὐτὸν ἀνθρώπους, τὸν Ἀκύλα καὶ τὴν Πρίσκιλλα. Ἦταν ἑβραῖοι, πού, καθὼς

φαίνεται, είχαν γνωρίσει τό Χριστιανισμό στή Ρώμη. Αὐτοί λοιπόν πρό-
θυμα δέχτηκαν τόν Παῦλο στό ἐργαστήριό τους νά ἐργαστεῖ, γιά νά ἔχει
ῥα θά τοῦ χρειάζονταν νά ζεῖ. Μέ ἐκπληξη καί χαρά ἀκουγαν τόν Παῦλο
νά τοὺς μιλάει γιά τό Χριστό. Γι' αὐτό τόν διευκόλυναν νά πηγαίνει συ-
χνά στήν ἐβραϊκή συναγωγή, ὅπου μιλοῦσε καί συζητοῦσε μέ ἰουδαίους
κι ἔλληνες προσήλυτους.

Ἡ ἀρχή τῆς Καινῆς Διαθήκης

Ὁ Παῦλος μέ μεγάλη χαρά καί ἱκανοποίηση δέχτηκε μιά μέρα τοὺς
ἀγαπητοὺς του συνεργάτες, Σίλα καί Τιμόθεο, πού ἦρθαν ἀπὸ τὴ Μακεδο-
νία. Ἡ σαῖτα τοῦ ἀργαλειοῦ οὔτε πού κουνήθηκε ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα. Οἱ
ἀφηγήσεις τοῦ Σίλα καί τοῦ Τιμόθεου ἔδιναν καί ἐπαιρναν. Πληροφόρη-
σαν τόν Παῦλο γιά τὴν ἀρετὴ καί τὴν πίστη τῶν ἀδερφῶν καθὼς καί γιά
μερικές ἀπορίες τῶν Χριστιανῶν τῆς Θεσσαλονίκης. Τότε ὁ Παῦλος, τὸ
51 μ.Χ., μέ ἀφορμὴ τὰ νέα πού τοῦ ἔφεραν οἱ συνεργάτες του, ἔγραψε τὴν
πρῶτη «Ἐπιστολὴ πρὸς Θεσσαλονικεῖς». Αὐτὴ ἡ θεόπνευστη καί τόσο δι-
δακτικὴ Ἐπιστολὴ ἦταν τὸ πρῶτο βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης, πού γρα-
φόταν μέχρι τότε.

Ὁ Παῦλος ἐνθαρρύνεται ἀπὸ τὸν Κύριο

Μέ νέες τώρα δυνάμεις, ὁ Παῦλος, συνεχίζει τὸ ἱεραποστολικό του
ἐργο. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς πού πίστεψαν καί βαπτίστηκαν, διακρίνονταν ὁ
Στεφανᾶς, ὁ Ἰούστος, ὁ ἀρχισυνάγωγος Κρίσπος κι ἄλλοι. Ἀλλ' ὁ φανα-
τισμός καί ἡ σκληρότητα τῶν ἐβραίων ἀνάγκασαν τόν Παῦλο συμβολικά
νά τινάζει τὰ ρούχα του καί ν' ἀφήσει τὴ συναγωγή. Στράφηκε ὀριστικά
πιά στοὺς ἐθνικούς. Δίδασκε στό σπίτι τοῦ Ἰούστου, πού γειτόνευε μέ τὴ
συναγωγή. Τότε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μέ ὄραμα ἐνθάρρυνε τόν Παῦλο καί τοῦ
εἶπε: «Κήρυττε χωρὶς φόβο, γιατί ἐγὼ εἶμαι μαζί σου. Μάθε ὅτι στήν πόλη
αὐτὴ ὑπάρχει πολὺς λαός δικός μου». Ὁ Παῦλος συνεχίζει τώρα μέ ἄφτα-
στο ζῆλο κι ἐνθουσιασμό. Μένει στήν Κόρινθο δεκαοχτὼ ὁλόκληρους μῆ-
νες. Ἔτσι μέ τὴ βοήθεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τὴ δραστηριότητα τοῦ
Παύλου στερεώθηκε γερὰ ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου.

Ένα επεισόδιο στην Κόρινθο

Ἡ πρόοδος ὁμως αὐτῇ τῆς Ἐκκλησίας ἔκαμε τοὺς φανατικούς ἐβραίους νά στραφοῦν ἐναντίον τοῦ Παύλου. Μιά ἡμέρα λοιπόν μαζί μέ τόν ἀρχισυνάγωγο Σωσθένη συνέλαβαν τόν Παῦλο καί τόν ἔφεραν μπροστά στό Γαλλίωνα. Ἦταν ὁ ἀνθύπατος ὅλης τῆς νότιας Ἑλλάδας, τῆς Ἀχαΐας, μέ ἔδρα τήν Κόρινθο. Ἀλλ' ἦταν ἄνθρωπος μορφωμένος καί συνετός. Σ' αὐτόν ἔφεραν τόν Παῦλο μέ τήν κατηγορία ὅτι ἐναντιώνεται στό Μωσαϊκό νόμο.

Ὁ Γαλλίωνας, πού κατάλαβε τό φανατισμό τους καί τήν ἀθωότητα τοῦ Παύλου, τόν ἐλευθέρωσε κι ἔδωξε τοὺς ἐβραίους ἀπό τό δικαστήριο. Μερικοί Ἕλληνες πού παρακολουθοῦσαν τή δίκη ἀγανάκτησαν γιά τή μοχθηρία τῶν ἐβραίων καί ξυλοκόπησαν ἄγρια τό Σωσθένη. Αὐτό ὁμως τόν ὠφέλησε γιατί, καθώς φαίνεται, τόν ἔκαμε νά σκεφτεῖ καλύτερα, νά μετανοήσει καί νά σωθεῖ.

Τό τέλος τῆς δεύτερης Περιοδείας

Ἡ Ἑλλάδα εἶχε γίνει τό εὐφορο καί ἀποδοτικό χωράφι, ὅπου μ' ἀπλοχεριά ὁ Παῦλος εἶχε σπείρει τό λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἦταν καιρός πιά νά τελειώσει τή δεύτερη περιοδεία του. Μαζί μέ τοὺς συνεργάτες του ἀναχώρησε γιά τή Συρία. Ἐμεινε ὁμως γιά λίγο στήν Ἐφεσο καί κατόπιν πῆγε στήν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης. Ἀπό ἐκεῖ ἀνέβηκε στά Ἱεροσόλυμα, χαιρέτησε τήν Ἐκκλησία καί γύρισε στήν Ἀντιόχεια. Ἐτσι ἔκλεισε ἡ μεταλλειώδης αὐτή δεύτερη περιοδεία τοῦ «ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν» Παύλου, γύρω στό 52 μ.Χ.

Ἑρωτήσεις — Ἀσκήσεις:

- α) Γιατί ὁ Παῦλος ἔμεινε τόσον καιρό στήν Κόρινθο; τί βοήθειες καί τί ἐμπόδια βρῆκε ἐκεῖ;
- β) Ποιό βιβλίο τῆς Καινῆς Διαθήκης γράφτηκε πρῶτο καί μέ ποιά ἀφορμή;
- γ) Ποιές πόλεις ἐπισκέφθηκε ὁ Παῦλος στή δεύτερη Περιοδεία του; Σχεδιάστε τό χάρτη αὐτῆς.

17. Τρίτη Περιοδεία τοῦ Παύλου (Πράξ. ΙΗ' 23-28, ΙΘ', Κ' 1-16).

Ὁ Παῦλος ἀρχίζει τήν τρίτην περιοδεία του

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ἀκούραστος αὐτός ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, πάλι ἀπό τήν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας ἄρχισε τήν τρίτην Περιοδεία του τό 52 μ.Χ. Τή φορά αὐτή ἐπισκέφθηκε πολλές ἀπό τίς Ἐκκλησίες, πού εἶχε ἰδρῦσει στίς προηγούμενες περιοδεῖες του. Ἔτσι θά ἐνίσχυε στήν πίστη τοῦς Χριστιανούς καί θά συνέδεε πιά πολύ τίς Ἐκκλησίες μέ τόν Κύριο Ἰησοῦ. Χωρίς νά ὑπολογίζει κόπους καί κινδύνους πέρασε ἀπό τή Γαλατία, τή Φρυγία καί ἄλλες ἐπαρχίες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί κατέληξε στήν Ἔφεσο.

Ὁ Παῦλος στήν Ἔφεσο

Ἡ Ἔφεσος ἦταν μεγάλη ἑλληνική πόλη μέ σπουδαία ἐμπορική κίνηση. Ἐγινε τό κέντρο, ἀπ' ὅπου ὁ Χριστιανισμός θά διαδιδόταν πιά εὐκολά στά διάφορα μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Στήν Ἔφεσο παρέμεινε ὁ Παῦλος τρία ὁλόκληρα χρόνια. Ἐκεῖ συνάντησε μεγάλες ἀντιδράσεις ἀπό ἐβραίους καί εἰδωλολάτρες, τῶν ὁποίων θίγονταν τά συμφέροντα. Στήν Ἔφεσο ὑπῆρχε μέγας ναός τῆς Ἀρτέμιδας. Ἀπό τή λατρεία της εἶχαν συμφέροντα ἱερεῖς, μουσικοί, ἀγαματοποιοί κι ἄλλοι πολλοί. Ὅρισμένοι λοιπόν ἀπ' αὐτούς παρέσυραν τό λαό ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Θεωροῦσαν, οἱ δυστυχεῖς, τά ὑλικά τους συμφέροντα ἀνώτερα ἀπό τά πνευματικά. Τελικά ὁμως μέ τήν εἰρηνευτική ἐπέμβαση τοῦ Γραμματέα τῆς Πόλεως (κάτι σάν Δημάρχου) οἱ Χριστιανοί ἀφέθηκαν ἐλεύθεροι.

Ἡ μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. (Β' Κορ. ΙΑ' 28)

Τόν Παῦλο τόν ἀπασχολοῦσε, καθώς μᾶς βεβαιώνει ὁ ἴδιος, ἡ μέριμνα γιά ὅλες τίς Ἐκκλησίες. Ἰδιαιτέρως ἀνησυχοῦσε γιά τίς Ἐκκλησίες τῆς Ἑλλάδας. Γι' αὐτό ἀποφάσισε νά τίς ἐπισκεφτεῖ γιά μιᾶ ἀκόμη φορά. Ἀπό τήν Ἔφεσο πῆγε στήν Τρωάδα καί μετὰ στοὺς Φιλίππους. Ἐκεῖ συνάντησε μέ μεγάλη χαρά τοὺς ἀγαπημένους του χριστιανούς καί τοὺς συνεργάτες του Τιμόθεο, Λουκᾶ κι Ἀρίσταρχο. Μέ ἀκόμη μεγαλύτερη χαρά ἔμαθε ἀπό τόν Τίτο εὐχάριστα νέα γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου. Μετά

ἐπισκέφτηκε τή Θεσσαλονίκη καί τή Βέροια, ὅπου οἱ Χριστιανοί τόν ὑποδέχτηκαν μέ ἐνθουσιασμό. Στή συνέχεια ἔφυγε γιά τήν Κόρινθο, ὅπου ἔμεινε τρεῖς μῆνες. Ἀπό ἐκεῖ ἔγραψε καί τήν «Πρός Ρωμαίους Ἐπιστολή». Τήν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης εἶχαν ἰδρύσει χριστιανοί ἔμποροι. Κατόπιν ξανά ἀπό τή Μακεδονία γύρισε στήν Τρωάδα. Ἐτσι ἀπέφυγε τή συνωμοσία, πού τοῦ εἶχαν στήσει οἱ ἑβραῖοι. Στή Μίλητο ἔκαμε ἕνα σταθμό καί κάλεσε νά ἔρθουν κοντά του γιά λίγο οἱ πρεσβύτεροι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου. Ἀφοῦ τοὺς ἔδωσε πολύτιμες συμβουλές γιά τό ἔργο τους, τοὺς ἀποχαιρέτησε μέ συγκίνηση. Ὑστερα ἔφυγε γιά τήν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης, ὅπου τόν φιλοξένησε ὁ διάκονος Φίλιππος. Τότε τοῦ φανερώθηκε ὅτι στά Ἱεροσόλυμα τόν περίμεναν μεγάλες δοκιμασίες. Ὅλοι τόν παρακαλοῦσαν νά μὴν πάει ἐκεῖ, ἀλλ' ὁ Παῦλος ἔμεινε ἀμετάπειστος. Ἐφυγε γιά τὰ Ἱεροσόλυμα μέ τήν ἐπιθυμία νά γίνει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιές μεγάλες πόλεις ἐπισκέφτηκε ὁ Παῦλος τή φορά αὐτή; γιατί πήγαινε στίς πόλεις, πού εἶχε πάει κι ἄλλοτε;
- β) Γιατί προτίμησε νά γυρίσει στήν Τρωάδα ἀπό τή Μακεδονία; τί ἔκαμε στή Μίλητο;
- γ) Γιατί δέν ἀπόφυγε νά πάει στά Ἱεροσόλυμα, ἀφοῦ ἔμαθε ὅτι τόν περίμεναν ἐκεῖ δοκιμασίες; τί μᾶς διδάσκει αὐτό;

18. Σύλληψη καί φυλάκιση τοῦ Παύλου (Πράξ. ΚΑ' 17-40, ΚΒ' 1-30, ΚΓ' - ΚΣΤ').

Ὁ Παῦλος στά Ἱεροσόλυμα

Ὁ Παῦλος μαζί μέ τό Λουκᾶ καί τοὺς ἄλλους συνοδούς του ἔφτασαν στά Ἱεροσόλυμα, ὅπου τοὺς ὑποδέχτηκαν μέ ἀγάπη κι ἐγκαρδιότητα. Ἡ χαρά ὄλων ἐγίνε ἀκόμη μεγαλύτερη, ὅταν ἄκουσαν ὅσα θαυμαστά ἐγιναν στά ἔθνη μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Τίς ἡμέρες ἐκεῖνες ὁμως εἶχαν ἔρθει στά Ἱεροσόλυμα γιά τή γιορτή τῆς Πεντηκοστῆς ἑβραῖοι ἀπό διάφορα μέρη τοῦ κόσμου. Ἀνάμεσά τους ἦταν

καί φανατικοί ἐχθροί τοῦ Παύλου ἀπό τήν Ἐφεσο, τήν Κόρινθο κι ἄλλοῦ. Αὐτοί λοιπόν ἄρχισαν ν' ἀπευθύνουν ἀνύπαρκτες κατηγορίες ἐναντίον τοῦ Παύλου. Ἐλεγον ὅτι δέ σεβόταν τό ἐβραϊκό ἔθνος καί τό Μωσαϊκό Νόμο κι ἄλλα πολλά ψέματα. Μ' αὐτές τίς συκοφαντίες τοὺς παρέσυραν τόν ὄχλο ἐναντίον τοῦ Παύλου, μέ ἀποτέλεσμα νά τόν συλλάβουν. Εἶχαν σκοπό νά τόν σκοτώσουν ἐπὶ τόπου. Ὁ Παῦλος ἦταν πιά ἀνυπεράσπιστος στά χέρια τῶν ἐχθρῶν του. Ὁ Θεός ὅμως θά φανερώσει τίς συκοφαντίες τοὺς καί θά τόν προστατέψει, καθὼς ἐγινε κι ἄλλοτε μέ τόν Πάγκαλο Ἰωσήφ.

Ὁ Παῦλος στή φυλακή

Τήν κρίσιμη ἐκείνη ὥρα εἰδοποιήθηκε κι ἔφτασε ὁ Ρωμαῖος Χιλιάρχος Κλαύδιος Λυσίας μέ τή φρουρά του. Μέ κόπο κατόρθωσε ν' ἀρπάξει τόν Παῦλο ἀπό τά φονικά χέρια τῶν ἐβραίων· Ἐνῶ ἐκεῖνοι φώναζαν «σκοτώσέ τον», ὁ Χιλιάρχος ἔδωσε τόν Παῦλο μέ δυό χοντρές ἀλυσίδες, γιατί τόν εἶχε θεωρήσει ὡς κακοποιό. Ὁ Παῦλος ἀφοῦ πῆρε τήν ἄδεια, ἀπέκρουσε τίς κατηγορίες καί φέρθηκε στοὺς ἐχθροὺς του μέ μεγαλοψυχία κι ἀγάπη. Αὐτοὶ ὅμως δέχτηκαν τήν εὐκαιρία πού τοὺς ἔδωσε ὁ Παῦλος, νά μετανοήσουν καί νά σωθοῦν. Τί ἄγριες κι ἀτίθασες ψυχές! Μέ τήν ὁμιλία τοῦ Παύλου ὁ μανιασμένος ἐκεῖνος ὄχλος ἐρεθίστηκε πιό πολύ. Τότε ὁ χιλιάρχος διέταξε νά πᾶνε τόν Παῦλο στό στρατόπεδο κι ἐκεῖ οἱ στρατιῶτες νά τόν μαστιγώσουν μέ τό φοβερό φραγγέλιο, καθὼς εἶχαν μαστιγώσει ἄλλοτε τόν Κύριο. Ὁ Παῦλος βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά ἐπικαλεστεῖ τήν ιδιότητα τοῦ Ρωμαίου πολίτη, καθὼς εἶχε κάμει καί στοὺς Φιλίππους. Ὁ Χιλιάρχος, ὅταν ἄκουσε αὐτό, φοβήθηκε, γιατί δέν ἐπιτρεπόταν νά κακοποιῶν Ρωμαίους πολίτες. Γι' αὐτό τόν ἔκλεισε στή φυλακή καί κάλεσε τά μέλη τοῦ ἐβραϊκοῦ συνεδρίου, νά τόν δικάσουν. Ἀπό τότε ἄρχισε ἡ φυλάκιση τοῦ Παύλου, πού κράτησε πάνω ἀπὸ τέσσερα χρόνια.

Ὁ Παῦλος στό συνέδριο

Τήν ἄλλη ἡμέρα πῆγαν τόν Παῦλο στό Συνέδριο, τοῦ ὁποῖου Πρόεδρος ἦταν ὁ ἀρχιερέας Ἀνανίας. Τή δίκη, πού ἄρχισε, τήν παρακολούθησε κι ὁ ἴδιος ὁ χιλιάρχος. Ὁ Παῦλος στήν ἀπολογία του εἶπε ὅτι δικαζόταν, ἐπειδὴ πίστευε κι ἔλπιζε στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Τά μέλη τοῦ συνεδρίου

Φαρισαίοι και Σαδδουκαίοι, διαφώνησαν μεταξύ τους κι άρχισαν νά φιλονικούν. Αίτία ήταν ή άνάσταση, πού δέν τή δέχονταν οί Σαδδουκαίοι. 'Ο χιλίαρχος, γιά νά σώσει τόν Παύλο πού κινδύνευε, διέταξε τούς στρατιώτες νά τόν μεταφέρουν ξανά στό δεσμοτήριο. Έκεί ό Κύριος τού φανέρωσε μέ δραμα ότι δέ θά πάθαινε κανένα κακό κι ότι θά κήρυττε τό Εὐαγγέλιο στή Ρώμη.

'Ο Παῦλος αίσθανόταν πιά νά τόν πλημμυρίζουν νέες δυνάμεις, άφοῦ ό Κύριος θά ήταν μαζί του. Οί φανατικοί έχθροί τού Παύλου μέ όρκους αποφάσισαν νά τόν δολοφονήσουν. Ζήτησαν μάλιστα από τούς άρχιερείς νά τόν ξαναφέρουν σέ δίκη. Είχαν σκοπό νά τόν δολοφονούσαν στό δρόμο. 'Η πρόνοια όμως τού Θεού ματαίωσε τά εγκληματικά τους σχέδια. 'Ο χιλίαρχος πληροφορήθηκε τή συνωμοσία από τόν άνεψιό τού Παύλου. Τότε γιά νά τόν προστατέψει, τόν έστειλε μέ μεγάλη στρατιωτική φρουρά στό ρωμαίο άνθύπατο τής Καισάρειας, 'Αντώνιο Φήλικα. Έτσι ό Θεός έσωσε τόν Παύλο από τά μαχαίρια τών έχθρών του.

'Ο Παῦλος έπικαλείται τόν Καίσαρα

Στίς φυλακές τής Καισάρειας ό Παῦλος πέρασε δυό μονότονα χρόνια. Καί τούτο, γιατί ό τυραννικός καί φιλάργυρος άνθύπατος Φήλικας έλπίζει νά πάρει χρήματα, γιά νά έλευθερώσει τόν Παύλο. Τό 60 μ.Χ. όμως ό αυτοκράτορας τής Ρώμης τόν άντικατέστησε μέ άλλο άνθύπατο, τόν Πόρκιο Φήστο.

Οί άρχοντες τών 'Ιουδαίων ζήτησαν κι από τό νέο άνθύπατο Φήστο, νά τούς άποστείλει τόν Παύλο στό 'Ιεροσόλυμα, δήτην γιά νά τόν δικάσουν αυτοί. Σκοπός τους ήταν νά τόν σκοτώσουν στό δρόμο, καθώς είχαν σχεδιάσει κι άλλοτε. 'Ο Φήστος κατάλαβε τά φονικά τους σχέδια καί τούς κάλεσε ν' άποστείλουν αυτοί εκπροσώπους στή νέα δίκη τού Παύλου, στήν Καισάρεια. Στή δίκη αυτή πού έγινε στήν Καισάρεια, φάνηκε ή άθωότητα τού Παύλου. 'Αλλ' ό Φήστος πείστηκε από τούς έχθρούς τού Παύλου νά ξαναγίνει ή δίκη στό 'Ιεροσόλυμα από τό μέγα συνέδριο. Τότε ό Παῦλος διαμαρτυρήθηκε καί ζήτησε, καθώς είχε δικαίωμα, νά δικαστεί από τόν Καίσαρα στή Ρώμη. 'Ο Φήστος δέχτηκε αυτό μέ δυσφορία. Ζήτησε μάλιστα τήν έγκριση τού ύποτελοῦς στους ρωμαίους Βασιλιά τών 'Ιουδαίων, 'Ηρώδη 'Αγρίππα. Έτσι ό Παῦλος θά πήγαινε στή Ρώμη, καθώς τού είχε φανέρωσε μέ δραμα ό Κύριος.

Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς σώθηκε ὁ Παῦλος ἀπό τή συνωμοσία τῶν ἐβραίων στά Τε-
ροσόλυμα;
- β) Πῶς ὁ Κύριος ἐνίσχυσε τόν Παῦλο στή φυλακή;
- γ) Γιατί ὁ Παῦλος ἐπικαλέσθηκε τόν Καίσαρα, τί μᾶς διδάσκει αὐτό;
- δ) Πῶς πρέπει νά ὑπερασπίζουμε τό δικαιώματά μας;

19. Ἀποστολή τοῦ Παύλου στή Ρώμη (Πράξ. ΚΖ' ΚΗ' 1-15).

Ὁ Παῦλος μέ περιπέτειες ταξιδεύει γιά τή Ρώμη

Τό φθινόπωρο τοῦ 60 μ.Χ. ὁ Παῦλος μαζί μέ ἄλλους κρατούμενους καί τούς ἀγαπητούς του συνεργάτες Ἀρίσταρχο τό Μακεδόνα καί τό Λουκᾶ ἐπιβίβασθηκαν στό πλοῖο γιά τή Ρώμη. Μέ πολλές δυσκολίες ἐξαιτίας τοῦ ἀντίθετου ἀνέμου, ἔφτασαν στά Μύρα τῆς Λυκίας. Ἐκεῖ οἱ ταξιδιωτές ἐπιβίβασθηκαν σ' ἄλλο φορτηγό καί μεγαλύτερο πλοῖο, πού μετέφερε σιτάρι στή Ρώμη. Ἀπό τήν πολλή τρικυμία ὅμως, κατά τή διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ, παρασύρθηκαν στό νότιο μέρος τῆς Κρήτης. Κατέληξαν σ' ἕναν τόπο, πού λεγόταν «Καλοῖ λιμένες», κοντά στήν ἀρχαία πόλη Λασαία. Ἦταν Νοέμβριος μήνας. Ὁ Παῦλος τούς συμβούλεψε νά ξεχειμωνιάσουν ἐκεῖ. Ἄλλ' ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου μαζί μέ τόν ἰδιοκτήτη του ἀποφάσισαν νά πλεύσουν γιά ἄλλο ἀσφαλέστερο λιμάνι, τό Φοίνικα. Ἐκεῖ σκέφτονταν νά περάσουν τό χειμῶνα. Ἀλλιῶς ὅμως τούς τά ἔφερε ὁ ἰσχυρός ἀέρας, πού τόν ἔλεγαν «Εὐροκλύδωνα». Παρέσυρε τό πλοῖο καί τ' ἄφησε ἀκυβέρνητο στήν τύχη τῶν κυμάτων.

Ναύγιο καί σωτηρία τῶν ναυαγῶν

Δεκατέσσερα ἡμερόνυχτα τό πλοῖο πάλευε μέ τά κύματα, χωρίς νά φαίνονται οὔτε ἥλιος, οὔτε ἀστέρια, οὔτε σημάδια στεριάς. Οἱ ταξιδιωτές εἶχαν ἐξαντληθεῖ ἀπό τίς ταλαιπωρίες καί τή νηστεία. Ὁ Παῦλος, καθώς τόν εἶχε πληροφορήσει Ἄγγελος Κυρίου, τούς διαβεβαίωσε πώς θά σώζονταν ὅλοι τους. Πράγματι ἀντιλήφθηκαν ὅτι πλησίαζαν σέ κάποια στεριά.

Ὁ Παῦλος, μέ τό κύρος πού εἶχε, ματαίωσε τήν ἀπόπειρα τῶν ναυτῶν ν' ἀφήσουν τό πλοῖο ἀβοήθητο. Καθώς καί τήν ἀπάνθρωπη σκέψη τους νά σκοτώσουν τοὺς κρατούμενους, ἐπειδὴ φοβοῦνταν μήπως δραπετεύαν δταν θά ἔφταναν στήν ξηρά. Τελικά τό πλοῖο κόλλησε μέ τήν πρῶρα στό βυθό κι ἄρχισε νά διαλύεται. Οἱ ἐπιβάτες, 276 ἄτομα, μέ κάθε τρόπο σώθηκαν ὅλοι τους ναυαγοί πιά στήν παραλία ἐνός νησιοῦ. Ἦταν ἡ Μελίτη, ἡ σημερινή Μάλτα.

Ὁ Παῦλος φτάνει στή Ρώμη

Οἱ ἀγαθοί κάτοικοι τοῦ νησιοῦ περιποιήθηκαν τοὺς ναυαγούς κι ἄναψαν μεγάλη φωτιά, γιά νά τοὺς ζεστάνουν. Ἀλλ' ὅταν ὁ Παῦλος δοκίμασε νά ρίξει λίγα φρύγανα στή φωτιά, τόν δάγκωσε μιά ὀχιά, χωρίς νά πάθει τίποτε μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Οἱ κάτοικοι τόν νόμισαν γιά θεό, καθώς εἶχε γίνει κι ἄλλοτε στά Λύστρα. Ἀλλ' ὁ Παῦλος τό θεώρησε ὡς εὐκαιρία, γιά νά τοὺς διδάξει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τότε ἄρχισε νά διαδίδεται ὁ Χριστιανισμός στή Μάλτα. Ὑστερα ἀπό τρεῖς μῆνες οἱ ναυαγοί ἔφυγαν γιά τή Ρώμη. Ἐτσι τό 61 μ.Χ. μετά ἀπό τόσες ταλαιπωρίες ὁ Παῦλος ἔφτασε στήν Ρώμη, ὅπου οἱ Χριστιανοί τόν ὑποδέχτηκαν μέ πολύ σεβασμό. Χωρίς νά τόν ξέρουν εἶχαν συνδεθεῖ μαζί του μέ τή θεόπνευστη Ἐπιστολή, πού τοὺς εἶχε ἀποστείλει ἀπό τήν Κόρινθο.

Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς βοήθησε ὁ Παῦλος γιά νά σωθοῦν οἱ ναυαγοί;
- β) Ἀπό ποῦ ἐπαιρνε θάρρος καί δύναμη, γιά ν' ἀντιμετωπίζει τόσες ταλαιπωρίες;
- γ) Πῶς πρέπει νά φερόμαστε στίς δύσκολες περιστάσεις;

20. Ὁ Παῦλος στή Ρώμη. Ἀποφυλάκιση αὐτοῦ (Πράξ. ΚΗ' 16-31).

Φυλάκιση τοῦ Παύλου στή Ρώμη

Στή Ρώμη ἐπέτρεψαν στόν Παῦλο νά μένει σέ ἰδιωτικό σπίτι κοντά στίς φυλακές μαζί μέ τό στρατιώτη, πού θά τόν φρουροῦσε. Σ' αὐτό βοήθησαν

οί καλές συστάσεις του εκατόνταρχου Ιουλίου, πού είχε συνοδεύσει τον Παύλο στο ταξίδι, καθώς και ή αναφορά του ανθύπατου της Παλαιστίνης Φήστου. Έτσι μέ τά ελαφρά αὐτά δεσμά, καθώς τά ονομάζει ό ίδιος, πέρασε δυό χρόνια στή Ρώμη. Τό αυτοκρατορικό δικαστήριο καθυστέρησε τόσο πολύ, ν' ασχοληθεῖ μαζί του.

Ὁ μέγας δέσμιος κηρύσσει τό Χριστό

Ὁ Θεός ἀνάδειξε τό δεσμοτήριο τοῦ Παύλου στή Ρώμη σέ ἄμβωνα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐκεῖ τόν επισκέφτονταν οἱ ἐκλεκτοί συνεργάτες του Λουκάς, Τιμόθεος, Μάρκος, Ἀρίσταρχος κι ἄλλοι πολλοί Χριστιανοί. Ἀκόμη τόν επισκέφτονταν ἄνθρωποι ἀπό τ' ἀνάκτορα τοῦ Νέρωνα, στρατιωτικοί, ἐλεύθεροι, δοῦλοι κ.ἄ. Σ' ὅλους αὐτούς μίλαγε πάντα γιά τό Χριστό. Ἐτσι στό φτωχικό ἐκεῖνο σπίτι, πού ἔμενε ὁ μέγας δέσμιος, πολλοί γνώρισαν τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί βρῆκαν τή σωτηρία. Σ' ὅλους αὐτούς ὁ σεβάσμιος Ἀπόστολος κήρυττε γιά τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί δίδασκε γιά τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Μ' αὐτά τά λόγια τελειώνει τήν ἐξιστόρησή του, στίς «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων», ὁ αὐτόπτης μάρτυρας καί Εὐαγγελιστής Λουκάς.

Οἱ Ἐπιστολές τῆς αἰχμαλωσίας

Τώρα πού ὁ Παῦλος ἦταν φυλακισμένος, πιό πολύ σκεφτόταν τίς τόσες Ἐκκλησίες, πού μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ εἶχε ιδρύσει. Τί νά γίνονταν ἄραγε οἱ ἀγαπημένοι του χριστιανοί; Πόσο ἤθελε νά βρισκόταν καί πάλι κοντά τους! Ἐπειδή ὁμως αὐτό τοῦ ἦταν ἀδύνατο, ἀποφάσισε νά ἐπικοινωνήσει μαζί τους μέ «Ἐπιστολές». Ἐτσι τό δεσμοτήριο τῆς Ρώμης ἔγινε τόπος θεόπνευστης συγγραφῆς. Μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ γράφτηκαν οἱ Ἐπιστολές: 1) *Πρός Κολασσαεῖς*, 2) *πρός Ἐφεσίους*, 3) *Πρός Φιλιπησίους* καί 4) *Πρός Φιλήμονα*. Αὐτές λέγονται καί Ἐπιστολές τῆς αἰχμαλωσίας. Στή χρυσή ἀλυσίδα τῶν ἄλλων Ἐπιστολῶν τοῦ ἀποστόλου Παύλου προστέθηκαν κι αὐτές. Γιά νά διδάσκουν ὅλες, δεκατέσσερις συνολικά, τό λόγο τοῦ Θεοῦ στίς ἀναρίθμητες γενιές τῶν ἀνθρώπων.

Ἀποφυλάκιση τοῦ Παύλου

Ὑστερα ἀπό δυό χρόνια τό αυτοκρατορικό δικαστήριο ἀσχολήθηκε μέ

τόν Παῦλο. Ἀκόμη ὁ Χριστιανισμός δέν ἦταν ἀπαγορευμένη θρησκεία. Καί πιό πολύ δέν τόλμησε κανείς, νά καταθέσει κάτι ἐναντίον του. Ἀλλά καί ἡ ἀναφορά τοῦ ἀνθύπατου Φήστου ἦταν εὐνοϊκή. Ὅλα αὐτά ἔκαμαν νά λάμψει ἡ ἀλήθεια, ν' ἀθωώσουν τόν Παῦλο καί νά τόν ἀποφυλάκισουν. Ἔτσι τέλειωσε ἡ φυλάκιση τοῦ Παύλου, πού κράτησε περίπου μιά πενταετία. Σ' ὅλο αὐτό τό διάστημα ὁ μέγας Ἀπόστολος ὑπόμεινε ἀμέτρητες ταλαιπωρίες γιά τήν Ἐκκλησία καί τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ.

Ἐρωτήσεις — Ἀσκήσεις:

- α) Πῶς οἱ Χριστιανοί τῆς Ρώμης ἔδειξαν τήν ἀγάπη τους στόν Παῦλο;
- β) Τί μᾶς διδάσκει ἡ ζωὴ τοῦ Παύλου στό δεσμοτήριο τῆς Ρώμης;
- γ) Γιατί τελικά ἀθωώθηκε στή Ρώμη;

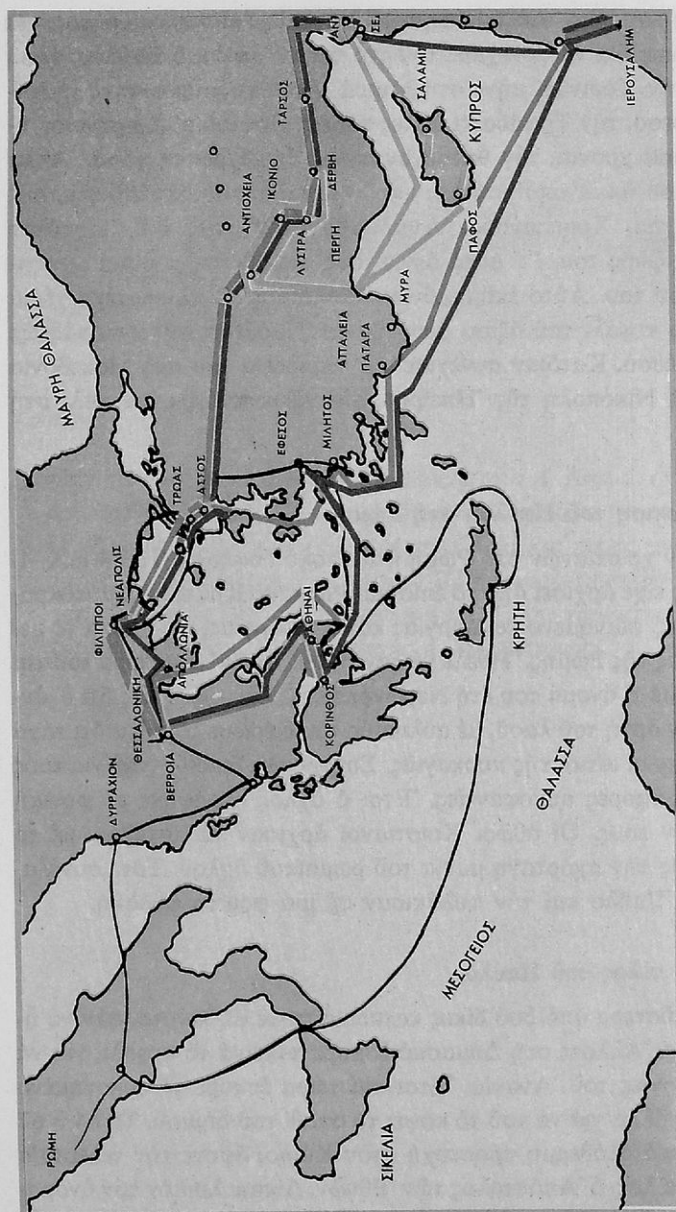
21. Τέταρτη Περιοδεία τοῦ Παύλου, θάνατος αὐτοῦ.

Ὑστερα ἀπό τήν ἀποφυλάκιση

Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων δέ μᾶς γράφουν, πού πῆγε ὁ Παῦλος ὕστερα ἀπό τήν ἀποφυλάκισή του. Ἀπ' αὐτά ὅμως πού γράφει ὁ ἴδιος στίς Ἐπιστολές του καί ἀπό τίς πληροφορίες ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, συμπεραίνουμε ὅτι ἔκαμε καί τέταρτη περιοδεία. Τότε δέν ἦταν πιά νέος. Τά χρόνια καί κυρίως οἱ πολλές ταλαιπωρίες τόν εἶχαν γεράσει. Ἡ καρδιά του ὅμως εἶχε τήν ἴδια ζωντάνια κι ἄς βρισκόταν στό ἥλιοβασιλεμα τῆς ζωῆς του. Γι' αὐτό ἀποφάσισε νά ἐπισκεφθεῖ καί πάλι πολλές ἀπό τίς ἀγαπημένες του Ἐκκλησίες.

Τέταρτη Περιοδεία

Ἡ Κρήτη, καθώς φαίνεται, ἦταν ὁ πρῶτος σταθμός του. Κρήτες, πού εἶχαν δεῖ τό θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς, ἦταν οἱ πρῶτοι ἱεραπόστολοι τοῦ νησιοῦ. Οἱ λιγοστοί Χριστιανοί ὅμως, πού βρίσκονταν ἐκεῖ, δέ γνώριζαν πολλά γιά τό Χριστιανισμό. Γι' αὐτούς κυρίως κήρυξε τό Χριστό, μαζί μέ

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

————— πρώτη πορεία
 - - - - - δεύτερη πορεία
 τρίτη πορεία
 ————— τετάρτη πορεία

τό συνεργάτη του Τίτο. Αυτόν άφησε μάλιστα ως έπίσκοπο Κρήτης, για να συμπληρώσει και να συνεχίσει τό έργο του. Ύστερα, ο Παύλος, αφού πέρασε από την Κόρινθο, πήγε στη Μικρά Άσία κι επισκέφτηκε τή Μίλητο, την Έφεσο, την Τρωάδα κι άλλες πόλεις. Παντού οι Χριστιανοί, ύστερα από τόσα χρόνια, τόν υποδέχονταν μέ απερίγραπτη χαρά. Άλλά και τοϋ Παύλου ή ίκανοποίηση ήταν πολύ μεγάλη, πού ξαναέβλεπε τούς αγαπημένους του Χριστιανούς. Άντιλαμβανόταν όμως ότι βρισκόταν στη δύση τής ζωής του. Γι' αυτό όριζε τούς συνεργάτες του για συνεχιστές τοϋ έργου του. Αυτό έκαμε, όταν άκούμπησε τά πληγωμένα χέρια του πάνω στο κεφάλι τοϋ άξιου μαθητή του Τιμόθεου και τόν ανάδειξε έπίσκοπο Έφέσου. Κατόπιν συνέχισε τήν περιοδεία του στη Μακεδονία κι έφτασε στη Νικόπολη τής Ήπείρου, για να καταλήξει και πάλι στη Ρώμη.

Δεύτερη φυλάκιση τοϋ Παύλου στη Ρώμη

Η θέση τών χριστιανών στη Ρώμη ήταν πολύ δύσκολη. Τό 64 μ.Χ. άγριος διωγμός είχε άρχισεί από τό έπίσημο Ρωμαϊκό Κράτος. Ο αυτοκράτορας Νέρωνας, φαινόμενο κακουργίας και φαυλότητας, είχε κάψει τό μεγαλύτερο μέρος τής Ρώμης. Ήθελε να ξαναχτίσει εκεί τ' άνάκτορά του και μία νέα πόλη μέ τ' όνομά του «τή Νερωνόπολη». Σάν είδε όμως ότι θ' αντιμετώπιζε τήν όργή τοϋ λαοϋ, μέ αϋλικούς του διέδωσε τό ψέμα ότι τάχα χριστιανοί ήταν οι αίτιοι τής πυρκαγιάς. Συγχρόνως διαδίδονταν για τούς χριστιανούς διάφορες συκοφαντίες. Έτσι ό δχλος στράφηκε μέ φονική μανία εναντίον τους. Οι άθωοι Χριστιανοί άρχισαν να ποτίζουν μέ τό άγνό αίμα τους τήν άχόρταγη μανία τοϋ ρωμαϊκού δχλου. Τότε συνέλαβαν ξανά τόν Παύλο και τόν φυλάκισαν σέ μία φρικτή φυλακή.

Τό μαρτυρικό τέλος τοϋ Παύλου

Ο Παύλος ύστερα από δύο δίκες καταδικάστηκε σέ θάνατο, σάν να ήταν κακοϋργος. Άλλοτε στη Δαμασκó έσκυβε ταπεινά τό κεφάλι, για να δεχτεί τίς εϋλογίες τοϋ Άνανία. Έτσι και τώρα έσκυβε τό εϋλογημένο εκείνο κεφάλι, αλλά για να τοϋ τό κόψει τό σπαθί τοϋ δήμιου. Τό 64 ή 67 μ.Χ. ύστερα από όλόθερμη προσευχή στόν Κύριο, άφηνε τήν τελευταία του πνοή ό Παύλος, ό Άπόστολος τών Έθνών. Δίκαια λοιπόν τόν όνόμασαν «Πρώτο μετά τόν Ένα». Δίκαια είπαν ότι ή σημασία τοϋ έργου του ή-

ταν μοναδική για την παγκόσμια ιστορία. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τόν κορυφαῖο ἀπόστολο Παῦλο μαζί μέ τόν Πέτρο στίς 29 Ἰουνίου.

Ἑρωτήσεις:

- α) τί μᾶς διδάσκει τό μαρτυρικό τέλος τοῦ Παύλου;
- β) Γιατί τόν ὀνόμασαν «Ἀπόστολο τῶν Ἐθνῶν»; Πῶς ἀλλιῶς τόν ὀνόμασαν καί γιατί;
- γ) Μέ τί μᾶς διδάσκει σήμερα;

Κείμενα:

- 1) «Μιμηταί μοι γίνεθε, καθώς καὶ ἐγὼ Χριστοῦ» Α΄ Κορ. 1. (Γίνεστε μιμητές μου, καθώς κι ἐγώ ἔγινα μιμητής τοῦ Χριστοῦ).
- 2) Οἱ Ἐπιστολές τοῦ Παύλου εἶναι μεταλλεῖα καί πηγές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μεταλλεῖα γιατί μᾶς δίνουν Πλούτο πολυτιμότερο κι ἀπό τό χρυσάφι καί πηγές γιατί δέ στερεοῦν ποτέ. (Ἔτσι χαρακτηρίζει τίς ἐπιστολές τοῦ Παύλου ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος).

22. Διδασκαλία καὶ θαύματα τοῦ Πέτρου (Πράξ. Θ' 31-43).

Πέτρος, ὁ μαθητὴς τοῦ Κυρίου

Ὁ Πέτρος ἦταν γιὸς τοῦ Ἰωάνη καὶ ἀδελφὸς τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέα. Καταγόταν ἀπὸ τὴ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦταν ψαράς στὴ λίμνη Γεννησαρέτ. Ἐγινε ἓνας ἀπὸ τοὺς πρῶτους μαθητὲς τοῦ Κυρίου, Τὸν ὁποῖο ἀκολούθησε μὲ ἀφοσίωση καὶ ἀγάπη. Ὁ Πέτρος πολλές φορές μιλοῦσε καὶ ἀπὸ μέρους τῶν ἄλλων μαθητῶν. Ξεχώριζε γιὰ τὸ θάρρος καὶ τὴν τόλμη του. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος ἀγαποῦσε ἰδιαίτερως τὸν Πέτρο, μαζί μὲ τ' ἀδέρφια Ἰάκωβο καὶ Ἰωάννη. Ὁ Πέτρος ναὶ μὲν ἀρνήθηκε τὸ Διδάσκαλό του στὴν αὐλὴ τοῦ ἀρχιερέα, ἀλλ' ὅμως ξέπλυνε τὸ ἀμάρτημά του μὲ τὰ δάκρυα τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας του. Ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης, συγχώρεσε τὸν Πέτρο καὶ βράβευσε τὴ μεγαλειώδη μετάνοιά του. Γιὰ νὰ τὸν ἀποκαταστήσει μάλιστα στὰ μάτια τῶν ἄλλων μαθητῶν καὶ στὸ ἀποστολικὸ ἀξίωμα, παράγγειλε μὲ τίς μυροφόρες γυναῖκες, ν' ἀναγγεῖλουν ξεχωριστὰ στὸν Πέτρο τὴν ἀνάστασή Του. Τὸ ἴδιο καὶ στὴ λίμνη Γεννησαρέτ, μπροστὰ στοὺς ἄλλους μαθητὲς, τοῦ ἔδωσε τὴν ἐντολὴ νὰ κηρύττει τὸ θεῖο λόγο.

Ὁ Πέτρος διδάσκει καὶ θαυματουργεῖ

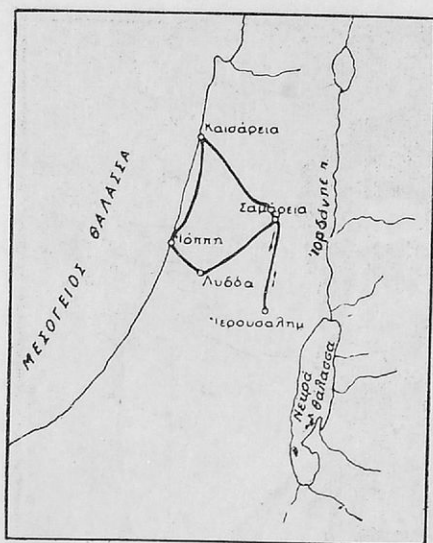
Εἶδαμε πὼς τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ὁ ἄλλοτε ψαράς, ὁ Πέτρος, μὲ τὸ δίχτυ τοῦ Θεοῦ λόγου ἔφερε στὸ Χριστὸ τρεῖς χιλιάδες πιστοὺς. Τὸν εἶδαμε ἀκόμη νὰ κηρύττει στὴ Σαμάρεια καὶ πολλοὶ νὰ πιστεύουν στὸν Κύριο. Τὸ θάρρος καὶ ὁ ζῆλος τοῦ Πέτρου παρακινοῦσαν καὶ ἄλλους στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ. Ὁ διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, πού ἐγινε ὕστερα ἀπὸ τὸ λιθοβολισμὸ τοῦ Στεφάνου, εἶχε σταματήσει. Οἱ χριστιανοὶ ἀνενόχλητοι πιά προόδευαν στὴν εὐσέβεια καὶ πληθύνονταν συνεχῶς. Τὴ χαρὰ ὧν ἦρθε ν' αὐξήσει ἡ περιοδεία τοῦ Πέτρου στὴν Παλαιστίνη. Ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος γράφει ὅτι «ὁ Πέτρος σάν καλὸς στρατηγὸς περιερχόταν καὶ ἐπιθεωροῦσε τίς τάξεις τῶν Χριστιανῶν». Τότε ὁ Πέτρος ἦρθε καὶ στὴν πόλιν Λύδδα, ὅπου ἐνίσχυε τοὺς πιστοὺς στὸ θεῖο θέλημα. Ἐκεῖ μὲ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ θεράπευσε κάποιον, πού ὀνομαζόταν Αἰνέας καὶ ἦταν ὀχτὼ χρόνια παράλυτος. Μ' αὐτὸ τὸ θαῦμα πολλοὶ πίστεψαν στὸν Κύριο.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. Ἔργο 16ου αἰώνα. Ι. Μ. Σταυρονικήτα Ἀγίου Ὁρους.

Ὁ Πέτρος ἀνασταίνει τὴν Ταβιθά

Στὴν ὠραία παραλιακὴ πόλη Ἰόππη, τὴ σημερινὴ Γιάφφα, ὑπῆρχαν πολλοὶ πιστοί. Ἀνάμεσά τους, σάν καρποφόρο δέντρο γεμάτο καρπούς,

Χάρτης περιοδείας
τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου.

διακρινόταν γιά τά καλά της ἔργα ἢ εὐσεβῆς κόρη Ταβιθά. Μιά ἡμέρα, ἡ Ταβιθά, ἀρρώστησε βαριά καί παρά τίς φροντίδες τῶν πιστῶν, πέθανε. Τότε ἡ ἐλπίδα ὄλων στράφηκε στόν Πέτρο, πού βρισκόταν στή γειτονική πόλη Λύδδα. Αὐτός μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ δέ θά μπορούσε ἄραγε νά τήν ἀναστήσει; Χωρίς ἀναβολή λοιπόν ἔστειλαν στή Λύδδα δυό ἄντρες, πού τόν παρακάλεσαν καί ἦρθε στήν Ἰόππη. Ὁ Πέτρος συγκινήθηκε πολύ, ὅταν εἶδε τά ὄρφανά καί τίς χῆρες νά τόν παρακαλοῦν μέ δάκρυα γιά τήν Ταβιθά. Ἐδειχναν μάλιστα καί τά φορέματα, πού τοὺς εἶχε ἐτοιμάσει ἐκείνη. Τότε ὁ Πέτρος, γιά ν' ἀποφύγει κάθε ἐπίδειξη, ζήτησε νά βγοῦν ὅλοι ἔξω ἀπό τό δωμάτιο τῆς νεκρῆς. Κι ἀφοῦ γονάτισε προσευχήθηκε μέ θερμῇ στόν Κύριο. Σέ μία στιγμή σταμάτησε τήν προσευχή του καί πρόσταξε «Ταβιθά σῆκω». Τό θαῦμα, πού ὅλοι τοὺς περίμεναν, ἔγινε. Ἡ χαρά τοὺς ἦταν ἀπερίγραπτη. Τό θαῦμα διαδόθηκε σάν ἀστραπή κι ἔγινε ἀφορμή νά πιστέψουν στόν Κύριο πολλοί Ἰουδαῖοι κι ἐθνικοί.

Ρητό:

Πάντα ὅσα ἐάν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήψετε. Ματθ. ΚΑ' 22 (Ὅλα ὅσα ζητήσετε στήν προσευχή σας μέ πίστη θά τά πάρετε).

Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς γνωρίζουμε ὅτι ὁ Κύριος συγχώρεσε τὸν Πέτρο γιὰ τὴν ἄρνησή του;
- β) Τί ἦταν ἡ Ταβιθά;
- γ) Τί διδασκόμαστε ἀπὸ τὸ παράδειγμά της;
- δ) Ποιά ἄλλα θαύματα τοῦ Πέτρου γνωρίζετε;

23. Ὁ Πέτρος στὴν Καισάρεια. (Πράξ. Ι' 1-48).

Κορνήλιος, ὁ πιστὸς ἀξιωματικὸς

Στὴν παραλιακὴ πόλη Καισάρεια ἦταν ἡ ἔδρα τοῦ ρωμαίου διοικητῆ τῆς Παλαιστίνης. Γι' αὐτὸ στρατοπέδευε ἐκεῖ μεγάλη στρατιωτικὴ δύναμη μὲ πολλοὺς στρατιῶτες κι ἀξιωματικούς. Ἀνάμεσά τους διακρινόταν γιὰ τὴν εὐσέβεια καὶ τὰ καλὰ του ἔργα ὁ ἑκατόνταρχος Κορνήλιος. Αὐτὸς, ἂν καὶ ἦταν ἐθνικός, πίστευε στὸν ἀληθινὸ Θεό, ἔλεοῦσε τοὺς φτωχοὺς καὶ παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ νὰ τὸν φωτίζει. Τὸ καλὸ παράδειγμα τοῦ Κορνήλιου εἶχε φέρεи κι ὅλη τὴν οἰκογένειά του στὸν ἀληθινὸ Θεό.

Ὁ Κορνήλιος προσκαλεῖ τὸν Πέτρο

Μιά ἡμέρα, περίπου στὶς τρεῖς τ' ἀπόγευμα, κι ἐνῶ ὁ Κορνήλιος προσευχόταν, εἶδε σὲ ὄραμα Ἄγγελο Κυρίου νὰ τοῦ λέει: «Κορνήλιε οἱ προσευχές σου καὶ οἱ ἐλεημοσύνες σου ἔφτασαν στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ τοῦ θυμίζουν τὸ παράδειγμά σου. Στεῖλε λοιπὸν ἄνδρες στὴν Ἰόππη καὶ κάλεσε ἐδῶ τὸ Σίμωνα, πού ὀνομάζεται Πέτρος. Αὐτὸς φιλοξενεῖται στὸ σπίτι τοῦ Σίμωνα, πού κατεργάζεται δέρματα καὶ κατοικεῖ κοντὰ στὴ θάλασσα». Κατόπιν ὁ Ἄγγελος ἐξαφανίστηκε. Εἶχε κάμει τὸ ἔργο του. Ὁ Κορνήλιος γεμάτος πιά ἀπὸ χαρὰ κι εὐγνωμοσύνη στὸν Κύριο γιὰ τὴν τιμὴ πού τοῦ ἔκαμε, ἐφάρμοσε ἀμέσως τὴ θεϊκὴ ἐντολή. Ἔστειλε στὴν Ἰόππη δυὸ ὑπηρέτες του μαζί μὲ ἕναν εὐσεβὴ στρατιώτη καὶ κάλεσε τὸν Πέτρο νὰ ἔρθει στὴν Καισάρεια.

Τό δράμα τοῦ Πέτρου

Στό διάστημα πού ὁ Πέτρος φιλοξενεῖτο στό σπίτι τοῦ Σίμωνα, εἶδε ἕνα δράμα. Ἦταν μεσημέρι καί βρισκόταν στό πάνω μέρος τοῦ σπιτιοῦ, στό λιακωτό καί προσευχόταν. Ξαφνικά εἶδε νά κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό, κάτι πού ἔμοιαζε μέ σεντόνι. Κρεμόταν ἀπό τίς τέσσερις ἄκρες καί ὑπῆρχαν μέσα σ' αὐτό ὅλα τὰ ζῶα τῆς γῆς, θηρία, ἐρπετά καί πτηνά. Πολλά ἀπ' αὐτά οἱ Ἰουδαῖοι δέν τὰ ἔτρωγαν σάν ἀκάθαρτα. Μ' αὐτά συμβόλιζαν τοὺς εἰδωλολάτρες πού ἔπρεπε ν' ἀποφεύγουν, γιά νά μὴν παρασύρονται ἀπ' αὐτοὺς στήν ἁμαρτία. Συγχρόνως ὁ Πέτρος ἄκουσε μιὰ φωνή νά τοῦ λέει: «Πάρε ἀπ' αὐτά, Πέτρο, σφάξε καί φάε». Ὁ Πέτρος ὁμως ἀπάντησε. «Ποτέ, Κύριε, δέν θά φάω ἀκάθαρτο ζῶο, καθὼς δέν ἔφαγα μέχρι τώρα». Ξανά ὁμως ἐπέμεινε ἡ ἴδια φωνή: «Ἐκεῖνα πού καθάρισε ὁ Θεός, σύ μὴν τὰ νομίζεις μολυσμένα». Αὐτό ἀφοῦ ἐπαναλήφθηκε τρεῖς φορές, τό σεντόνι μέ τὰ ζῶα ἔξαφανίστηκε στὸν οὐρανό. Ὁ Πέτρος κατάπληκτος σκεφτόταν, τί νά σήμαινε ἄραγε τό περίεργο αὐτό δράμα; Μήπως μ' αὐτό ὁ Θεός ἤθελε νά τὸν διδάξει κάποια μεγάλη ἀλήθεια;

Ὁ Πέτρος στήν Καισάρεια, βάπτισις τοῦ Κορνήλιου

Τότε ἔφτασαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κορνήλιου καί φανέρωσαν στὸν Πέτρο τό σκοπό τοῦ ταξιδιοῦ τους. Τό Ἅγιο Πνεῦμα τὸν φώτισε νά καταλάβει τί σήμαινε τό δράμα καί νά τοὺς ἀκολουθήσει. Ἔτσι τὴν ἄλλη ἡμέρα ἔφυγαν γιά τὴν Καισάρεια. Ἐκεῖ περίμεναν τὸν Πέτρο ὁ εὐσεβὴς Κορνήλιος μέ τοὺς συγγενεῖς του καί τοὺς στενότερους φίλους του. Ὁ Κορνήλιος ὑποδέχτηκε τὸν Πέτρο μέ μεγάλο σεβασμό καί τοῦ φανέρωσε ὅσα εἶχε ἀκούσει ἀπὸ τὸν Ἄγγελο. Κατόπιν ὁ Πέτρος τοὺς εἶπε ὅτι, ἂν καί ἦταν Ἰουδαῖος, ἐρχόταν σ' αὐτοὺς τοὺς εἰδωλολάτρες γιατί ἦταν θέλημα Θεοῦ. Στὴ συνέχεια μέ καλοσύνη κι ἀγάπη τοὺς μίλησε γιά τὸν Κύριο καί γιά τὸν τρόπο τῆς σωτηρίας. Τό σπουδαῖο αὐτό κατηχητικό μάθημα τοῦ Πέτρου εἶχε ἐκπληκτικά ἀποτελέσματα. Ἐνῶ μιλοῦσε ὁ Πέτρος τό Ἅγιο Πνεῦμα «ἐπέπεσεν ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας» Πράξ. Ι' 44. (Κατέβηκε σ' ὅλους αὐτοὺς πού ἄκουγαν τό λόγο τοῦ Θεοῦ). Ἐκαμε μάλιστα κι αὐτοὺς ἱκανοὺς νά μιλοῦν ξένες γλῶσσες καί νά δοξολογοῦν τὸ Θεό. Ὅλοι ἔμειναν ἐκπληκτοί. Εἶδαν καθαρά πιά ὅτι ὁ Θεός καλοῦσε καί τοὺς εἰδωλολάτρες στὴ λύτρωση καί στὴ σωτηρία. Στὴ συνέχεια ὁ Πέτρος τοὺς βάπτισε στό ὄνομα τοῦ Κυρίου. Ἦταν ἀπὸ τοὺς πρῶτους ἐθνικοὺς πού δέχονταν τό ἄ-

γιο Βάπτισμα. Όλοι τους και ιδιαίτερα, ο Κορνήλιος με χαρά κι αγαλλίαση παρακάλεσαν τόν Πέτρο κι ξμεινε κοντά τους λίγες ημέρες ακόμη. Ύστερα έφυγε για τά Ίεροσόλυμα, όπου φανέρωσε στους εκεί «ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανούς» ότι ἦταν θέλημα Θεοῦ ἡ νέα πίστη νά διαδοθεῖ και στα ἔθνη. Όλοι τους χάρηκαν και δόξασαν τό Θεό.

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιές ἦταν οἱ κυριότερες ἀρετές τοῦ Κορνήλιου;
- β) Ποιά σημασία εἶχε τό δράμα τοῦ Πέτρου;
- γ) Πῶς φανέρωσε ὁ Θεός ότι καλεῖ ὅλους στή μετάνοια και στή σωτηρία;

24. Ὁ Πέτρος στή φυλακή, ἀποφυλάκιση, περιοδεῖες και θάνατος αὐτοῦ (Πράξ. ΙΒ' 1-17).

Ὁ Πέτρος στή φυλακή

Βασιλιάς τῶν Ἰουδαίων ἀπό τό 41 ὥς τό 44 μ.Χ. ἦταν ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀγρίππας, ἐγγονος τοῦ Ἡρώδη πού ἐσφαξε τά νήπια κατά τή Γέννηση τοῦ Κυρίου. Αὐτός λοιπόν για νά μετριάσει τήν ἀντιπάθεια τῶν ἐβραίων ἀπέναντί του, ἐπειδή τοὺς κυβερνοῦσε τυραννικά, ἔκαμε διωγμό ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Μέ διαταγή του μάλιστα τό 44 μ.Χ. ἀποκεφαλίστηκε ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος, ὁ ἀδερφός τοῦ Ἰωάννη. Πρῶτος αὐτός ἀπό τοὺς Ἀποστόλους πρόσφερε τή ζωή του για τήν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Ἡρώδης εἶδε πῶς ἡ πράξη του αὐτή ἱκανοποίησε ἀρκετοὺς ἐβραίους και ἀποφάσισε νά συνεχίσει τίς θανατικές ἐκτελέσεις. Ἐτσι λοιπόν, κατά τίς ἡμέρες τοῦ Πάσχα, συνέλαβε τόν ἀπόστολο Πέτρο και τόν ἐκλείσε στή φυλακή μέ αὐστηρά δεσμά. Ἡμέρα και νύχτα δεκαέξι στρατιῶτες τόν φρουροῦσαν «ἀνά τέσσερις». Ἦθελε νά τόν ἐκτελέσει ὕστερα ἀπό τό Πάσχα. Ὁ Πέτρος ἐμπιστευτήκε τόν ἑαυτό του στήν προστασία τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά και οἱ Χριστιανοὶ προσεύχονταν θερμά στόν Κύριο, για νά τόν σώσει. Ὡσπου ἔφτασε τό τελευταῖο βράδυ, πρίν ἀπό τήν ἐκτέλεση τοῦ Ἀποστόλου.

*Οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι,
Πέτρος καί Παῦλος.*

Ὁ Πέτρος σώζεται

Πολλοί χριστιανοί ἐκείνη τήν κρίσιμη νύχτα συγκεντρώθηκαν στό σπίτι τῆς Μαρίας, μητέρας τοῦ Εὐαγγελιστῆ Μάρκου. Ἐκαναν ὁλονύχτια προσευχή γιά τή σωτηρία τοῦ Πέτρου. Καί νά ἡ ἀπάντηση στίς θερμές προσευχές τους: Ἄγγελος Κυρίου παρουσιάστηκε στό δεσμοτῆριο, ξύπνησε τόν Πέτρο καί τοῦ εἶπε νά ἐτοιμαστεῖ. Συγχρόνως μέ θαυματουργικό τρόπο ἔπесαν οἱ ἄλυσίδες ἀπό τά χέρια τοῦ Πέτρου. Ἄνοιξαν οἱ πόρτες τῆς φυλακῆς καί πέρασαν, ὁ Ἄγγελος μαζί μέ τόν Πέτρο, μπροστά ἀπό τοὺς φρουροὺς, χωρίς ἐκεῖνοι νά πάρουν εἶδηση. Ἀφοῦ ἀπομακρύνθηκαν ἀπό τή φυλακή, ἔξαφανίστηκε ὁ Ἄγγελος. Δέν ὑπῆρχε πιά κίνδυνος. Τότε συνῆρθε ὁ Πέτρος ἀπό τήν ἐκπληξή του καί κατάλαβε, πῶς εἶχε σωθεῖ ἀπό τό στόμα τοῦ λύκου. Γρήγορα ἦρθε στό σπίτι, πού προσεύχονταν οἱ πιστοί. Σάν τόν εἶδαν, ὅλοι τους χάρηκαν κι εὐχαρίστησαν τό Θεό. Διδάχτηκαν ἔτσι, γιά μιά φορά ἀκόμη, ὅτι ὁ Θεός εἰσακούει τίς προσευχές

τῶν πιστῶν καί τοὺς χαρίζει τὴν προστασία του. Ὁ Πέτρος ἀμέσως ἔφυγε γιὰ ἄλλο τόπο. Ἔτσι θ' ἀπόφευγε τὴ φονικὴ μανία τοῦ Ἡρώδη καὶ θά κήρυττε κι ἄλλοῦ τό Εὐαγγέλιο.

Περιοδεῖς καὶ θάνατος τοῦ ἀποστόλου Πέτρου

Ὁ Πέτρος ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Ἡρώδη ξαναγύρισε στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀργότερα συναντήθηκε καὶ πάλι μέ τὸν ἀπόστολο Παῦλο στὴν Ἀντιόχεια. Ἐκανε περιοδεῖς καὶ δίδαξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴ Γαλατία, στὴ Βιθυνία, στὴν Καππαδοκία κι ἄλλοῦ. Ἀρχαία ὁμως παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας λέει ὅτι ἡ Ρώμη ἦταν ὁ τελευταῖος τόπος τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως τοῦ κορυφαίου Ἀποστόλου. Ἐκεῖ κατὰ τὸ διωγμὸ τοῦ Νέρωνα συνέλαβαν τὸν Πέτρο καὶ τὸν θανάτωσαν μέ μαρτυρικό τρόπο. Σύμφωνα μέ τὴν ἴδια παράδοση ὁ Πέτρος σταυρώθηκε ἀλλὰ, καθὼς ζήτησε ὁ ἴδιος, μέ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω. Ἔτσι μέ σταυρικό θάνατο τέλειωσε ἡ ἀποστολικὴ ζωὴ τοῦ Πέτρου, μιὰ ζωὴ πού τὴ χαρακτήριζε ὁλόθερμη ἀγάπη κι ἀφοσίωση στὸν Κύριο.

Ὁ Πέτρος ὁμως συνεχίζει νὰ μᾶς διδάσκει καὶ τώρα μέ τίς δυὸ θεόπνευστες «Καθολικὲς Ἐπιστολές του». Ἔτσι λέγονται οἱ Ἐπιστολές τῆς Καὶνῆς Διαθήκης, πού ἀπευθύνονται σ' ὅλους τοὺς Χριστιανούς. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμáει καὶ τοὺς δυὸ μαζὶ κορυφαίους ἀποστόλους, Πέτρο καὶ Παῦλο, στίς 29 Ἰουνίου.

Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς οἱ πιστοὶ τῶν Ἱεροσολύμων βοήθησαν τὸν Πέτρο, ὅταν βρισκόταν στὴ φυλακή; τί μᾶς διδάσκει αὐτό;
- β) Ποιὰ εἶναι ἡ δύναμη τῆς προσευχῆς;
- γ) Πῶς θανατώθηκε ὁ Πέτρος;
- δ) Μέ τί μᾶς διδάσκει καὶ σήμερα ὁ ἀπόστολος Πέτρος;

25. *Ἰωάννης ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης.***Ὁ Ἰωάννης ἀκολουθεῖ τὸν Κύριο**

Ὁ Ἰωάννης καταγόταν ἀπὸ τὴ Γαλιλαία καὶ εἶχε γονεῖς τὸ Ζεβεδαῖο καὶ τὴ Σαλώμη. Ἦταν ἀδερφὸς τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου. Ὁ Ἰωάννης, ἀφοῦ πῆρε κάποια μόρφωση, μαζί με τὸν ἀδερφό του Ἰάκωβο ἀκολούθησαν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατέρα τους. Ἐγιναν ψαράδες στὴ λίμνη Γεννησαρέτ. Εἶχαν μάλιστα καὶ δικό τους ψαράδικο καραβάκι. Ἀπὸ τοὺς καλοὺς γονεῖς τους τὰ δυὸ ἀδέρφια ἔμαθαν νὰ σέβονται τὸ Θεό. Ὁ Ἰωάννης προτοῦ νὰ γίνεи μαθητὴς τοῦ Κυρίου, ἦταν μαθητὴς τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου. Ἐκεῖ κοντὰ στὸ Βαπτιστὴ γνώρισε τὸν Ἰησοῦ. Ὅταν τὸν κάλεσε ὁ Κύριος νὰ γίνεи μαθητὴς του, ὁ Ἰωάννης χωρὶς κανένα δισταγμὸ ἄφησε τὸν Πατέρα του καὶ τὰ δίχτυα κι ἀκολούθησε τὸν Ἰησοῦ με ἀφοσίωση κι ἀγάπη.

Ὁ Ἰωάννης γίνεи μαθητὴς τῆς ἀγάπης

Ὁ Κύριος τιμοῦσε κι ἀγαποῦσε ιδιαίτερα τὸν Ἰωάννη. Καὶ ἦταν πραγματικὰ ἄξιος τῆς θεϊκῆς ἀγάπης. Στὸ «Μυστικὸ Δεῖπνο» αὐτὸς εἶχε τὸ θάρρος νὰ πέσει στὸ στήθος τοῦ Διδασκάλου του καὶ με ἀγωνία νὰ τὸν ρωτήσῃ, ποιὸς ἦταν ὁ προδότης. Αὐτὸς μαζί με τὸν Πέτρο ἀκολούθησαν τὸν Κύριο στίς αὐλές τῶν ἀρχιερέων. Αὐτὸς μαζί με λίγες εὐσεβεῖς γυναῖκες παραβρέθηκαν κάτω ἀπὸ τὸ Σταυρὸ τοῦ Κυρίου. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς σ' αὐτὸν ἐμπιστεύθηκε τὴν Παναγία Μητέρα Του. Ὁ Ἰωάννης πιά, σάν στοργικὸς γιὸς, θά τὴ φρόντιζε. Ἀλλὰ καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση πρῶτος αὐτὸς ἀπὸ τοὺς μαθητὲς ἔφτασε στὸ κενὸ μνημεῖο τοῦ Γολγοθᾶ. Ἐτσι ὁ Ἰωάννης ἀναδείχτηκε ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης.

Ὁ Ἰωάννης κηρύττει τὸ Χριστό

Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ Ἰωάννης ἄρχισε νὰ κηρύττει με θάρρος τὸ Χριστό. Εἶδαμε ὅτι μαζί με τὸν Πέτρο δίδαξαν

*Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης υπαγορεύει στο μαθητή του Πρόχορο. Μ. Πανσέληνου
Πρωτάτο Καρυών Αγίου Όρους 14ος αιώνας.*

τό Ευαγγέλιο στη Σαμάρεια. Τόσος ήταν ό ζήλος καί ή φροντίδα του γιά τήν πρώτη Έκκλησία, ώστε ονομαζόταν «στύλος» αὐτῆς. Ἀργότερα ό Ιωάννης κήρυξε, τό Ευαγγέλιο στη Μικρά Ἀσία μέ κέντρο τήν Ἐφεσο. Ἀπό ἐκεῖ στό διωγμό τοῦ Δομιτιανοῦ ἐξορίστηκε στήν Πάτμο, όπου δέχτηκε ἀπό τό Θεό ἀποκαλύψεις. Αὐτές τίς ἔγραψε στό προφητικό βιβλίο του, τήν «Ἀποκάλυψη», πού εἶναι τό τελευταῖο βιβλίο τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ὑστερα ἀπό τό θάνατο τοῦ Δομιτιανοῦ ό Ιωάννης ξαναγύρισε στήν Ἐφεσο, όπου ἔζησε μερικά χρόνια ἀκόμη.

Ἡ ζωή τοῦ Ἰωάννη στήν Ἐφεσο, θάνατος αὐτοῦ

Ἀρχαῖοι ἐκκλησιαστικοί συγγραφεῖς μᾶς διηγοῦνται ὅτι ό Ιωάννης στήν Ἐφεσο προστάτευε κάποιο καλό νέο. Ἀνέθεσε μάλιστα στόν ἐπίσκοπο τῆς πόλεως νά τόν φροντίζει. Ἀργότερα ὁ νέος αὐτός, ὅταν ἀπουσίαζε ό Ιωάννης, παρασύρθηκε ἀπό τίς κακές συναναστροφές καί σιγά σιγά ἔφυγε ἀπό τό δρόμο τοῦ Θεοῦ.

Ἐφτασε νά γίνει λήσταρχος πάνω στά βουνά. Τήν κακή ἐξέλιξη τοῦ νέου αὐτοῦ, ὅταν ἔμαθε ὁ Ἰωάννης λυπήθηκε τόσο πολύ, ὥστε ἀποφάσισε νά πάει νά τόν βρεῖ. Ἄν καί ἦταν πιά γέροντας ἀνέβηκε στά βουνά καί ἀφοῦ τόν βρῆκε, τόν παρακάλεσε μέ δάκρυα στά μάτια νά μετανοήσει, γιά νά σωθεῖ. Ὁ ληστής νικήθηκε ἀπό τή μεγάλη ἀγάπη τοῦ σεβαστοῦ Ἀποστόλου. Ἄφησε τοὺς συντρόφους του, μετάνιωσε εἰλικρινά καί ἀκολούθησε τόν Ἰωάννη. Ἐτσι σώθηκε ἓνα ἀκόμη χαμένο πρόβατο.

Ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος μᾶς ἀναφέρει ὅτι στήν Ἐφεσο οἱ Χριστιανοί γιά νά φέρουν στίς συναθροίσεις τους τό γέροντα πιά Ἰωάννη, τόν κράταγαν στά χέρια τους. Κι ἐπειδή δέν μπορούσε πιά νά τοὺς διδάσκει μέ πολλὰ λόγια, ἐπαναλάμβανε τή φράση: «Τεκνία μου ἀγαπάτε ἀλλήλους». Δηλαδή παιδάκια μου ν' ἀγαπιόσαστε μεταξύ σας καί συμπλήρωνε: «Αὕτῃ εἶναι ἡ ἐντολή τοῦ Κυρίου μας καί ὅταν κάνετε τοῦτο, εἶναι ἀρκετό». Ὁ Ἰωάννης πέθανε σέ βαθιά γεράματα τό 101 μ.Χ. Μᾶς διδάσκει ὁμῶς καί σήμερα μέ τό παράδειγμά του καί μέ τά πέντε θεόπνευστα βιβλία του. Τό Τέταρτο Ἱερό Εὐαγγέλιο, τίς τρεῖς καθολικές Ἐπιστολές καί τήν Ἀποκάλυψη. Ὁ Ἰωάννης ἐπειδή ἀποκάλεσε τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ «Λόγος», πρῶτος αὐτός ὀνομάστηκε ἀπό τήν Ἐκκλησία μας «Θεολόγος». Τή μνήμη του γιορτάζουμε στίς 8 Μαΐου.

Ἐρωτήσεις:

- α) Ἡ διδασκαλία καί τό παράδειγμα τοῦ Ἰωάννη ποιά μεγάλη ὑποχρέωση στό Σωτήρα Χριστό μᾶς τονίζουν ἰδιαίτερα;
- β) Πῶς πρέπει νά ἐκδηλώνουμε τήν ἀγάπη μας στό Θεό καί στοὺς ἀνθρώπους;
- γ) Ποῦ ὁδηγοῦν οἱ κακές συναναστροφές;
- δ) Πῶς ἀποκαλεῖται ὁ Ἰωάννης καί γιατί;

26. Ἀνδρέας ὁ Πρωτόκλητος.

Ὁ Ἀνδρέας πρῶτος ἀποδέχεται τό ἀποστολικό ἀξίωμα

Ὁ Ἀνδρέας ἦταν νεώτερος ἀδελφός τοῦ Πέτρου κι ἐξασκοῦσε μαζί του τό ἔργο τοῦ παρᾶ. Τά δυό ἀδελφία ἀπό εὐσεβῆ ζῆλο ἤρθαν κοντά στόν ἁ-

γιο Ἰωάννη τόν Πρόδρομο κι ἔγιναν μαθητές του, μαζί μέ τ' ἄλλα δυό ἀδελφία τόν Ἰάκωβο καί τόν Ἰωάννη. Ὅταν ὁ Κύριος τοὺς κάλεσε νά Τόν ἀκολουθήσουν, πρῶτος ὁ Ἀνδρέας ἀποδέχτηκε μέ χαρά τό θεϊκό κάλεσμα. Γί' αὐτό λέγεται καί «Πρωτόκλητος». Κατόπιν ἔφερε κοντά στόν Κύριο καί τόν ἀδελφό του Πέτρο, γιά νά γίνουν πιά «ἀλιεῖς ἀνθρώπων». (Ματθ. Δ' 19). Δηλαδή ἀπό ἐδῶ καί πέρα μέ τό δίχτυ τοῦ κηρύγματος θά προσέλκυαν ἀνθρώπους στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἀνδρέας ὁδηγεῖ καί ἄλλους στό Χριστό

Ὁ Ἀνδρέας ἔφερε στόν Κύριο καί τό συμπολίτη του κι ἀργότερα ἀπόστολο, Φίλιππο. Κάποτε μάλιστα μερικοί θεοσεβεῖς Ἕλληνες πού ἤθελαν νά δοῦν τόν Ἰησοῦ, φανέρωσαν τήν ἐπιθυμία τους αὐτή στό Φίλιππο. Καί αὐτός μαζί μέ τόν Ἀνδρέα τοὺς παρουσίασαν στόν Κύριο. Ὁ φιλέλληνας αὐτός ἀπόστολος, ὁ Ἀνδρέας, ἀργότερα δίδαξε καί πέθανε στήν Ἑλλάδα. Βλέπουμε λοιπόν ὅτι ὁ Ἀνδρέας ὄχι μόνο ἀκολούθησε πρῶτος αὐτός τόν Ἰησοῦ, ἀλλά φρόντιζε νά ὁδηγεῖ καί ἄλλους κοντά στό Θεό. Αὐτό φανερώνει τό μεγάλο καί ἱεραποστολικό ζήλο του.

Ὁ Ἀνδρέας περιοδεύει καί πεθαίνει γιά τό Χριστό

Σύμφωνα μέ ἀρχαῖες ἐκκλησιαστικές παραδόσεις, ὅστερα ἀπό τήν Πεντηκοστή, ὁ Ἀνδρέας περιόδευσε καί δίδαξε σέ διάφορα μέρη. Πῆγε στή Συρία, στήν Καππαδοκία, στή Βιθυνία, στή Σκυθία καί ἄλλοῦ. Στό Βυζάντιο χειροτόνησε καί ὀρισε πρῶτο ἐπίσκοπο, τό Στάχυ. Γί' αὐτό φέρεται ὡς ἰδρυτής τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀπό τό Βυζάντιο, ὁ Ἀνδρέας, πῆγε στή Θράκη, στή Μακεδονία, στήν Ἥπειρο καί κατέληξε στήν Πάτρα τῆς Ἀχαΐας. Στήν Πάτρα ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας ἔκαμε πολλά θαύματα καί δίδαξε τό Εὐαγγέλιο. Τ' ἀποτελέσματα ἦταν θαυμαστά. Πολλοί πίστεψαν στόν Κύριο κι ἀποτέλεσαν τήν ἐκεῖ χριστιανική Ἐκκλησία. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς ἦταν ἡ σύζυγος τοῦ ἀνθρώπου τῆς Ἀχαΐας ἡ Μαξιμίλλα καί ὁ ἀδελφός του. Αὐτό ἐξόργισε τόν ἀνθύπατο καί διέταξε νά συλλάβουν καί νά φυλακίσουν τόν ἀπόστολο Ἀνδρέα. Λίγο ἀργότερα τόν καταδίκασε σέ σταυρικό θάνατο. Εἶδαμε ὅτι ὁ Ἀνδρέας εἶχε τήν τιμή, πρῶτος ν' ἀκολουθήσει τόν Κύριο. Τώρα, βλέπουμε ὅτι ἀξιώνεται ν' ἀκολουθήσει τόν Κύριο καί στό Σταυρό. Σέ γερον-

τική ηλικία, ογδόντα περίπου χρόνων, υπόμεινε με ανδρεία τό σταυρικό θάνατο, πάνω σέ δυό δοκάρια σέ σχῆμα Χ.

Ἡ Ἐκκλησία τιμáει τόν ἀπόστολο Ἀνδρέα

Τό ἱερό λείψανο τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέα τόν 4ο αἰώνα μεταφέρθηκε στήν Κωνσταντινούπολη καί τοποθετήθηκε στό ναό τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Στήν Πάτρα θεωρεῖται πολιοῦχος καί προστάτης. Μάλιστα, ἐκεῖ πού μαρτύρησε ὁ ἅγιος, χτίστηκε γι' αὐτόν ναός. Τώρα τελευταῖα χτίστηκε ἐκεῖ καί ἄλλος καινούργιος καί μεγαλοπρεπής ναός. Σήμερα φυλάγεται στήν Πάτρα καί ἡ «τιμία κára», δηλαδή τό κεφάλι τοῦ Ἀποστόλου. Ὅλος ὁ χριστιανικός κόσμος καί ἰδιαίτερα ἡ Κωνσταντινούπολη καί ἡ Σκωτία, τιμοῦν τόν Πρωτόκλητο Ἅγιο Ἀνδρέα. Τή μνήμη του γιορτάζουμε στίς 30 Νοεμβρίου.

Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς ὀνομάστηκε ὁ Ἀνδρέας καί γιατί;
- β) Ποιούς ἄλλους Ἀποστόλους ὡδήγησε στόν Κύριο;
- γ) Πῶς ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας συνέχισε νά ὡδηγεῖ καί ἄλλους στό Χριστό; Ποιά δική μας ὑποχρέωση μᾶς θυμίζει αὐτό;
- δ) Ποιές πόλεις τόν τιμοῦν περισσότερο καί γιατί;

27. Οἱ ὑπόλοιποι ὀκτώ Ἀπόστολοι.

Ἄλλοι Ἀπόστολοι

Γνωρίσαμε ὅτι οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι ὕστερα ἀπό τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔγιναν πανίσχυροι κήρυκες τοῦ Θεοῦ λόγου καί ἄρχισαν τό ἀποστολικό τους ἔργο. Ἀποστολικό ἔργο ὁμως ἐκτός ἀπό τούς δώδεκα Ἀποστόλους καί τόν ἀπόστολο Παῦλο, ἔκαμαν οἱ βοηθοί καί συνεργάτες αὐτῶν. Ἰσαμε τώρα γνωρίσαμε τόν ἀπόστολο Παῦλο καί τούς ἀποστόλους Πέτρο, Ἰωάννη καί Ἀνδρέα. Γνωρίζουμε ἐπίσης ὅτι νωρίς, τό 44 μ.Χ., ἀποκεφαλίστηκε ὁ Ἰάκωβος, ὁ γιός τοῦ Ζεβεδαίου. Δέν μᾶς μένει παρά ἀπό τούς δώδεκα Ἀποστόλους νά δοῦμε τί ἔκαμαν καί οἱ ἄλλοι ὀχτώ.

Ἡ δράση τῶν ἄλλων Ἀποστόλων

Οἱ ὑπόλοιποι ὁχτὼ Ἀπόστολοι ἀποτελοῦν μοναδικό φαινόμενο στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας. Αὐτούς τοὺς ἀπλοϊκοὺς κι ἄσheimous ἀνθρώπους ὁ Θεός τοὺς ἔκαμε ἀξιους καί ἱκανοὺς νά συντρίψουν τὰ εἰδῶλα. Τοὺς ἀνάδειξε φωστῆρες τῆς οἰκουμένης. Τοὺς ἀξίωσε ἀκόμη νά σφραγίσουν τό κήρυγμά τους μέ τό αἷμα τους. Ἐτσι σύμφωνα μέ ἀρχαῖες παραδόσεις μπορούμε νά παρακολουθήσουμε τή δράση καθενός.

1. Φίλιππος

Καταγόταν ἀπό τή Βηθσαιᾶ τῆς Γαλιλαίας καί ἦταν ἀπό τοὺς πρώτους μαθητές τοῦ Κυρίου. Κήρυξε τό Εὐαγγέλιο στή Φρυγία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου καί μαρτύρησε. Τόν γιορτάζουμε στίς 14 Νοεμβρίου. Ἀπό τήν ἄλλη ἡμέρα ἀρχίζει ἡ νηστεία τῶν Χριστουγέννων.

2. Ναθαναὴλ ἢ Βαρθολομαῖος

Καταγόταν ἀπό τήν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας. Ὁ Κύριος τόν ὀνόμασε γνήσιο Ἰσραηλίτη, χωρίς πονηριά. Ὁ Ναθαναὴλ, σύμφωνα μέ τήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, κήρυξε τό Χριστό στήν Ἰνδία καί στήν Ἀρμενία. Ὑπέμεινε καί αὐτός μαρτυρικό θάνατο.

3. Θωμᾶς

Ἦταν ἐκεῖνος πού ἀπουσίαζε, ὅταν παρουσιάστηκε ὁ Κύριος στοὺς μαθητές Του γιὰ πρώτη φορά ὕστερα ἀπὸ τήν Ἀνάστασή Του. «Ὁ Κύριός μου καί ὁ Θεός μου» διακήρυξε ὥστόσο ὁ Θωμᾶς, ὅταν εἶδε καί αὐτός τόν Κύριο μετὰ ἀπὸ ὁχτὼ ἡμέρες. Τό περιστατικό αὐτό θυμόμαστε πιό πολὺ τῇ πρώτῃ Κυριακῇ, ὕστερα ἀπὸ τό Πάσχα. Τότε γιορτάζουμε καί τή μνήμη του. Ὁ Θωμᾶς δίδαξε τό Εὐαγγέλιο στήν Παρθία καί στήν Ἰνδία, ὅπου καί μαρτύρησε. Γι' αὐτό Χριστιανοὶ τῶν Ἰνδιῶν λέγονται «Θωμαῖστές».

4. Ματθαῖος

Καταγόταν ἀπὸ τή Γαλιλαία. Ἦταν τελώνης, δηλαδή μάζευε τοὺς φόρους, στήν Καπερναοὺμ. Ὁ Ματθαῖος ἀκολούθησε μέ προθυμία Τόν Κύριο, ὅταν τόν κάλεσε νά γίνει μαθητής Του. Ἀρχικά δίδαξε στοὺς Ἰουδαίους τῆς Παλαιστίνης. Ἐγραψε τό Θεόπνευστο καί πρῶτο Ἱερό

Εὐαγγέλιο γιά Χριστιανούς, πού προέρχονταν ἀπό τοὺς Ἰουδαίους. Ἀργότερα κήρυξε στοὺς Πάρθους καὶ στοὺς Αἰθίοπες. Μαρτύρησε καὶ αὐτός γιά τό Χριστό.

5. Ἰάκωβος ὁ γιός τοῦ Ἀλφαίου

Λεγόταν καὶ μικρός, γιά νά ξεχωρίζει ἀπό τόν Ἰάκωβο τό γιό τοῦ Ζεβεδαίου. Δίδαξε τό Εὐαγγέλιο στήν Αἴγυπτο, ὅπου καὶ μαρτύρησε.

6. Θαδδαῖος ἢ Λεββαῖος

Αὐτός λεγόταν καὶ Ἰούδας καὶ ἦταν γιός τοῦ Ἰακώβου. Κήρυξε τό Εὐαγγέλιο στή Συρία, στήν Ἀρμενία, στήν Ἀραβία καὶ στήν Περσία. Εἶχε μαρτυρικό τέλος.

7. Σίμωνας ὁ Κανανίτης ἢ Ζηλωτής

Ὁ Ἀπόστολος αὐτός, σύμφωνα μέ τήν παράδοση κήρυξε στή Μαυριτανία καὶ σ' ἄλλες χῶρες τῆς Ἀφρικῆς. Λέγεται ὅτι κατέληξε στή Μεγάλη Βρετανία, ὅπου καὶ πέθανε μέ μαρτυρικό τρόπο.

8. Ματθίας

Γνωρίζουμε ὅτι αὐτός, πῆρε τήν κενή θέση τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτη στό ἀποστολικό ἀξίωμα. Λέγεται ὅτι κήρυξε στήν Αἴγυπτο καὶ στήν Αἰθιοπία, ὅπου βρῆκε μαρτυρικό θάνατο. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμáει ξεχωριστά κάθε Ἀπόστολο, τοὺς τιμáει ὁμοῦς κι ὅλους μαζί στίς 30 Ἰουνίου.

Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς ἀναδείχτηκαν οἱ Ἀπόστολοι σέ γενναίους κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου;
- β) Μέ ποιούς τρόπους ἐδειξαν τή γενναιοτήτά τους αὐτή καὶ τήν ἀγάπη τους στόν Κύριο;
- γ) Οἱ πρῶτοι Χριστιανοί ἄκουγαν μέ μεγάλο ζῆλο τή διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων, μᾶς λέει ἡ Ἁγία Γραφή «Ἦσαν (οἱ πιστοί) προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων» (Πράξ. Β' 42). Ποῦ βρίσκουμε σήμερα πολλές ἀπό τίς διδασκαλίες τους; πῶς πρέπει νά τίς μελετᾶμε;

28. Οί Εὐαγγελιστές Μάρκος καί Λουκάς.

α) Ὁ Εὐαγγελιστής Μάρκος

Ὁ Μάρκος ἦταν ἰουδαῖος ἀπό τά Ἱεροσόλυμα. Ἦταν γιός τῆς εὐσεβοῦς καί εὐπορῆς γυναικάς Μαρίας καί ἀνεψιός τοῦ Βαρνάβα. Ὁ πατέρας του φαίνεται πώς εἶχε πεθάνει νωρίς. Ἡ ἐνάρετη μητέρα τοῦ Μάρκου παραχώρησε τό εὐρύχωρο σπίτι της γιά τίς συγκεντρώσεις τῶν χριστιανῶν. Ἔτσι ὁ Μάρκος μεγάλωσε μέσα σ' ἓνα εὐλογημένο περιβάλλον. Ὅλα αὐτά τόν βοήθησαν νά γίνει στενός συνεργάτης τῶν Ἀποστόλων καί ν' ἀναδειχτεῖ σέ σπουδαία προσωπικότητα. Τό πρῶτο ὄνομα πού εἶχε σάν ἑβραῖος ἦταν Ἰωάννης. Πῆρε ὅμως σύμφωνα μέ τή συνήθεια ἐκείνης τῆς ἐποχῆς καί τό ρωμαϊκό ὄνομα Μάρκος. Μ' αὐτό πιά τό ὄνομα «Μάρκος ὁ Εὐαγγελιστής» ἐγινε γνωστός στήν Ἐκκλησία μας.

Συνεργάτης τῶν Ἀποστόλων

Ὁ Μάρκος ἦρθε στήν Ἀντιόχεια μαζί μέ τόν Παῦλο καί τόν θεῖο του Βαρνάβα. Αὐτούς ἀκολούθησε στήν πρώτη ἀποστολική περιοδεία τους, στήν Κύπρο. Περίοδευε ὅμως κι ἄλλοτε στήν Κύπρο μαζί μέ τό Βαρνάβα. Ἀργότερα συνεργάστηκε στενά μέ τούς ἀποστόλους Παῦλο καί Πέτρο.

Θεόπνευστος συγγραφέας

Ὁ Μάρκος πιά πολύ ἦταν μαθητής καί ἐρμηνευτής τοῦ Πέτρου. Ὁ Θεός ἀξίωσε τό Μάρκο νά συγγράψει τό δεύτερο ἱερό Εὐαγγέλιο. Σ' αὐτό γράφει κυρίως ὅσα ἄκουσε ἀπό τόν Πέτρο. Πιά πολύ περιγράφει θαύματα μέ σύντομο καί γλαφυρό ὅφος. Ἀρχαία ἐκκλησιαστική παράδοση μᾶς λέει ὅτι ὁ Μάρκος δίδαξε τό Εὐαγγέλιο στήν Αἴγυπτο, στή Λιβύη καί στήν Πεντάπολη. Καί ὅτι ἐγινε πρῶτος Ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξάνδρειας. Ποίμανε τήν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάνδρειας εἴκοσι χρόνια καί ὑπέμεινε ἐκεῖ μαρτυρικό θάνατο. Ἀργότερα κατά τή Βυζαντινὴ ἐποχὴ Ἐνετοὶ ἐμπορομετέφεραν τό ἱερό λείψανό του στή Βενετία, τῆς ὁποίας εἶναι πολιοῦχος. Ἐκεῖ χτίστηκε γιά τιμὴ του μεγαλοπρεπὴς ναός. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 25 Ἀπριλίου.

β) Ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς

Λουκᾶς ὁ Ἱατρός ὁ ἀγαπητός (Κολασ. δ' 14).

Ὁ Λουκᾶς καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Γνώριζε πολὺ καλὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ εἶχε σπουδάσει τὴν ἱατρικὴ ἐπιστήμη. Σάν ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων, ὁ Λουκᾶς, ξεχώρισε εὐκολότερα τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς εἰδωλολατρίας. Πίστεψε νωρὶς στὸ Χριστό κι ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ του στὴ διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐγινε, καθὼς γνωρίζουμε, στενὸς συνεργάτης τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Ὁ Λουκᾶς ἀκολούθησε τὸν Ἀπόστολο τῶν Ἑθνῶν στὴ δευτέρη περιοδεία του ἀπὸ τὴν Τρωάδα. Παρακολούθησε ἐπίσης τὸν Παῦλο στὸ τέλος τῆς τρίτης περιοδείας του, ταξιδεύοντας μαζί του στὴ Ρώμη. Ἐκεῖ στάθηκε κοντά του στίς φυλακίσεις του καὶ σάν γιατρός εὐεργέτησε τοὺς χριστιανούς καὶ πὶο πολὺ τὸ διδάσκαλό του, τὸν Παῦλο. Γι' αὐτὸ κι ὁ Παῦλος τὸν ὀνομάζει «συνεργό» δηλαδὴ συνεργάτη του καὶ «ἰατρό ἀγαπητό».

Λουκᾶς ὁ θεοκίνητος συγγραφέας

Ὁ ἱερός Λουκᾶς ἦταν ὁ θεοκίνητος συγγραφέας δύο βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης: Τοῦ τρίτου ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων». Στὸ Εὐαγγέλιό του μᾶς διέσωσε πολλὰ ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Κυρίου, πού δέν τὰ γράφουν οἱ ἄλλοι Εὐαγγελιστές. Τὶς πληροφορίες του αὐτὲς τίς συγκέντρωσε ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴ Θεοτόκο. Στὸ ἄλλο ἔργο του, στίς «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων», μᾶς ἐξιστορεῖ τὸ μεγάλο θαῦμα τῆς ἐξαπλώσεως τῆς Πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ἐτσι ἀναδείχτηκε ὁ κυριότερος ἱστορικός γιὰ τὰ τριάντα πρῶτα χρόνια τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὁ Λουκᾶς ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Παύλου.

Σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Λουκᾶς, ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Παύλου κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴ Γαλλία, στὴ Δαλματία, στὴν Ἰταλία, στὴν Ἑλλάδα καὶ ἄλλοι. Λέγεται μάλιστα ὅτι πέθανε μὲ μαρτυρικὸ τρόπο στὴ Θήβα τῆς Βοιωτίας. Ἡ ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴ μνήμη του στίς 18 Ὀκτωβρίου.

Ἑρωτήσεις — ἀσκήσεις:

- α) «Ἔργον ποιήσον Εὐαγγελιστοῦ» (Β' Τιμοθ. Δ' 5). Κάμε κι ἐσύ ἔργο εὐαγγελιστῆ, λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στό μαθητὴ του Τιμόθεο. Πῶς μπορούμε νά τό κάνουμε κι ἐμεῖς αὐτό;
- β) Ποιοί ἦταν οἱ τέσσερις εὐαγγελιστές;
- γ) Ποιές ὑπηρεσίες πρόσφεραν στήν Ἐκκλησία ὁ Μάρκος καί ὁ Λουκάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

29. Κλήρος καί Σύνοδοι.

Α) 'Ο κλήρος. Οί ἐκκλησιαστικοί λειτουργοί

Τήν ἐποχή πού ζοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι μέ τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ οἱ χριστιανικές Ἐκκλησίες πληθύνονταν συνεχῶς. Τή διοίκηση ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν στήν ἀρχή τήν εἶχαν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀπόστολοι. Κατόπιν ὅμως οἱ Ἀπόστολοι δέν ἦταν δυνατό νά ἐπαρκοῦν στό ἀποστολικό τους ἔργο, ἔχοντας τή διοίκηση ὅλων αὐτῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Χρειάζονταν καί ἄλλους βοηθοὺς καί συνεργάτες. Αὐτοὶ ὀνομάστηκαν ἐκκλησιαστικοί λειτουργοί καί μέ τόν καιρό διαμορφώθηκαν σέ δύο τάξεις: τοὺς χαρισματοῦχοις καί τοὺς μόνιμους ἐκκλησιαστικούς λειτουργούς. α) *Χαρισματοῦχοι*. Σ' αὐτούς ἀνήκαν ὅσοι εἶχαν πάρει ἀπὸ τὸ Θεὸ κάποιο εἰδικὸ χάρισμα. Ἦταν, ἐκτός ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, οἱ *Εὐαγγελιστές* ἢ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου καί οἱ *Προφῆτες*. Οἱ Εὐαγγελιστές, καθὼς καί οἱ Ἀπόστολοι, εἶχαν γιὰ κύριο ἔργο νά περιοδεύουν στὰ διάφορα μέρη καί νά ἱδρύουν νέες ἐκκλησίες. Ἐνῶ οἱ Προφῆτες περιόδευαν στίς Ἐκκλησίες πού εἶχαν ἱδρυθεῖ κι ἐνίσχυναν τοὺς πιστοὺς στή χριστιανικὴ ζωή. β) *Μόνιμοι ἐκκλησιαστικοί λειτουργοί*. Ἦταν αὐτοὶ πού βρίσκονταν μόνιμα κοντὰ στοὺς πιστοὺς. Μέ τόν καιρὸ μάλιστα ξεχώρισαν σέ τρεῖς βαθμοὺς: Τοὺς *διακόνους*, τοὺς *πρεσβυτέρους* καί τοὺς *ἐπίσκοπους*. Αὐτοὶ τελικὰ παρέμειναν στήν Ἐκκλησία, γιὰτὶ ἐξέλιπαν πιά οἱ χαρισματοῦχοι. Αὐτοὶ ἀκόμη

ονομάστηκαν καί κληρικοί, γιατί είχαν ως κλῆρο (κύριο καί ιερό ἔργο) νά ὑπηρετοῦν τήν Ἐκκλησία.

Οἱ κληρικοί καί τό ἔργο τους

Οἱ κληρικοί στήν ἀρχή χειροτονοῦνταν ἀπό τοὺς Ἀποστόλους. Ἐτσι χειροτονήθηκαν οἱ ἐφτά διάκονοι στά Ἱεροσόλυμα. α) Οἱ *διάκονοι* ἀρχικά βοηθοῦσαν στήν ἀσκήση τῆς φιλανθρωπίας. Ἐπικράτησε ὁμως ἡ συνήθεια νά βοηθοῦν καί στή Θεία λατρεία. β) Οἱ *πρεσβύτεροι* περιορίστηκαν στά ἱερατικά τους καθήκοντα. Τά κυριότερα ἀπ' αὐτά ἦταν: Νά τελοῦν ὅλα τά μυστήρια ἐκτός ἀπό τήν ἱεροσύνη, νά κάνουν ὅλες τίς ἱερές ἀκολουθίες ἐκτός ἀπό τόν ἁγιασμό τοῦ μύρου καί τά ἐγκαίνια τῶν ναῶν, νά ποιμαίνουν τό λαό τοῦ Θεοῦ καί νά διδάσκουν τό θεῖο λόγο. γ) Οἱ *Ἐπίσκοποι*. Οἱ Ἀπόστολοι τήν ἐξουσία πού εἶχαν νά διοικοῦν τήν Ἐκκλησία, τή μεταβίβασαν στοὺς ἐπισκόπους. Αὐτοί τελικά θά τοὺς διαδέχονταν. Τώρα πιά οἱ ἐπίσκοποι θά συνέχιζαν τό ἔργο τῶν Ἀποστόλων. Τήν ἐξουσία τους αὐτή οἱ Ἐπίσκοποι τή μεταβίβαζαν στοὺς διαδόχους των. Ἐτσι μέ τήν ἀδιάκοπη ἀποστολική διαδοχή ἔφτασε μέχρι σήμερα ἡ ἱερατική χάρη. Οἱ ἐπίσκοποι εἰδικότερα συνέχισαν νά χειροτονοῦν τοὺς ἄλλους κληρικούς καί νά τελοῦν ὅλα τά μυστήρια καί τίς ἱερές ἀκολουθίες. Ἀκόμη συνέχισαν νά κηρύττουν τό Θεῖο λόγο καί νά διοικοῦν τήν Ἐκκλησία. Ἦταν καί εἶναι τό «στόμα» καί οἱ κανονικοὶ ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας.

Β) Σύνοδοι, Τοπικές καί Ἐπαρχιακές

α) *Τοπικές*. Στήν ἀρχαία ἐκκλησία πολλές φορές στήν ἴδια περιοχή ὑπῆρχαν ἄλλες μικρότερες μέ ἰδιαίτερους ἐπισκόπους. Ὅλοι τους ὁμως ἀποτελοῦσαν μιὰ Ἐκκλησιαστική Κοινότητα. Πολλές φορές παρουσιάζονταν ζητήματα μέ κοινό ἐνδιαφέρον, πού τά ἔλυναν οἱ τοπικές Σύνοδοι. Σ' αὐτές λάβαιναν μέρος οἱ ἐπίσκοποι μιᾶς περιοχῆς μαζί μέ τοὺς ἐπισκόπους τῶν γειτονικῶν περιοχῶν. Λάβαιναν μέρος καί ἄλλοι κληρικοί καί λαϊκοί. Πρόεδρος ἦταν ὁ ἐπίσκοπος τῆς σπουδαιότερης πόλεως. Οἱ Τοπικές Σύνοδοι μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ ἔλυναν ὅσα ζητήματα ἀπασχολοῦσαν τήν Ἐκκλησία. β) *Ἐπαρχιακές*. Ὑστερα ἀπό τό 325 μ.Χ. καθιερώθηκαν οἱ Ἐπαρχιακές Σύνοδοι. Σ' αὐτές λάβαιναν μέρος οἱ ἐπίσκοποι τῆς ἱ-

διας ἐπαρχίας μέ πρόεδρο τόν ἐπίσκοπο τῆς σπουδαιότερης πόλεως, πού ὀνομάστηκε πιά «μητροπολίτης». Ἀπό τοὺς μητροπολίτες τῶν μεγάλων πόλεων μερικοὶ ὀνομάστηκαν *ἐξαρχοὶ ἢ ἀρχιεπίσκοποι*. Ἀπὸ τὸν 5ο αἰῶνα οἱ ἀρχιεπίσκοποι Ρώμης, Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιόχειας καὶ Ἱεροσολύμων ὀνομάστηκαν *Πατριάρχες*.

Ἑρωτήσεις — Ἀσκήσεις:

- α) Ποιοὶ ἐκκλησιαστικοὶ λειτουργοὶ ὑπῆρχαν κατὰ τὴν ἀποστολική ἐποχή;
- β) Πῶς ἐφάσσε μέχρι σήμερα ἡ χάρις τῆς ἱεροσύνης;
- γ) τί ἦταν οἱ τοπικὲς καὶ τί οἱ ἐπαρχιακὲς Σύνοδοι;
- δ) «Εὐλαβοῦ τὸν Κύριον καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε». Σοφ. Σειράχ Ζ' 29. (Εὐλαβοῦ=σεβάσου, θαύμαζε=τίμα). Ἀναπτύξτε τὸ παραπάνω ρητό.

30. Οἱ Ἀποστολικὲς Ἐκκλησίαις. Ἐπικοινωνία καὶ σχέση μετὰ τοὺς.

Ἀνατολικὲς Ἐκκλησίαις

Ὁ Κύριος ἔδωσε στοὺς μαθητὲς Του τὴν ἐντολή: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματ. Κ' 19). Δηλαδή πηγαίνετε νά διδάξετε τὴν ἀλήθεια σ' ὅλα τὰ ἔθνη. Μέχρι τώρα γνωρίσαμε ὅτι οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ συνεργάτες τοὺς ἐφάρμοσαν μέ ἐνθουσιασμό αὐτὴ τὴ θεϊκὴ ἐντολή. Γνωρίσαμε ὅτι πῆγαιναν ἀπὸ τόπο σέ τόπο καὶ μέ τό κήρυγμά τοὺς καὶ τὴ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἱδρύαν συνεχῶς νέες Ἐκκλησίαις. Οἱ Ἐκκλησίαις λοιπόν αὐτές πού ἱδρύθηκαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους ἢ ἦρθαν σέ στενὴ σχέση μέ κάποιο ἀπ' αὐτοὺς ὀνομάστηκαν ἀποστολικές.

Ἀποστολικὲς ἐκκλησίαις ἱδρύθηκαν στὴν Παλαιστίνη, στή Συρία, στή Μικρὰ Ἀσία, στή Μακεδονία, στή κυρίως Ἑλλάδα καὶ σέ πολλὰ ἄλλα μέρη. Ἀνάμεσα σ' αὐτές ξεχώριζαν οἱ Ἐκκλησίαις τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Ἀντιόχειας, τῆς Ρώμης, τῆς Ἐφέσου, τῶν Φιλίππων, τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Κορίνθου κι ἄλλες.

Ἱεροσόλυμα, ἡ μητέρα τῶν Ἐκκλησιῶν

Οἱ χριστιανοὶ ἰδίως κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνες τιμοῦσαν ἰδιαίτερα τίς ἀποστολικές Ἐκκλησίες. Καί τοῦτο, γιατί οἱ Ἐκκλησίες αὐτές συνδέονταν πολὺ μέ τοὺς Ἀποστόλους. Καί ἀκόμη πῶ πολὺ σέβονταν τὴν Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων. Αὐτὴ θεωροῦσαν σάν μητέρα τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν. Ἐκεῖ ἔγιναν τόσα πολλὰ ἀπὸ τὴν ἐπίγεια ζωὴ τοῦ Κυρίου. Ἐκεῖ ιδρύθηκε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Οἱ ἄλλες Ἐκκλησίες, πού ιδρύθηκαν ὕστερα σέ διάφορα μέρη, συνδέονταν κι αὐτές μεταξύ τους ἀλλὰ καί μέ τὴν Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων, χωρίς διακρίσεις καί φιλονικίες. Ὅλη ἡ Ἐκκλησία, τὸ σύνολο δηλαδή τῶν πιστῶν, ἦταν μία κι ἀδιαίρετη.

Ἡ ποθητὴ ἐνότητα

«Εἰς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα». (Ἐφεσ. Δ' 5). Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε γιά τοὺς πιστοὺς ἦταν μία. Γιατί ἓνας εἶναι ὁ Κύριος, μία ἡ πίστη μας σ' Αὐτόν καί ἓνα τὸ ἅγιο Βάπτισμα. Ἡ ἐνότητα αὐτὴ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας διαφυλάχθηκε γιά πολὺ καιρὸ μέ κάθε θυσία. Οἱ τοπικές Ἐκκλησίες παρουσίαζαν βέβαια ἐξωτερικὲς διαφορές, καθὼς ἦταν τὰ ἔθιμα γύρω ἀπὸ τὴ λατρεία, ἡ γλώσσα κ.ἄ. Γιά νά διατηρήσουν ὁμως τὴν ἐνότητα ἀδιάσπαστη, προσπαθοῦσαν νά παραβλέπουν τίς διαφορές αὐτές. Θεωροῦσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐνότητα ὡς κάτι τὸ ἱερό. Πρέπει νά προσευχήμαστε στὸν Κύριο νά χαρίσει καί πάλι στὴν Ἐκκλησία Του αὐτὴν τὴν ποθητὴ ἐνότητα.

Μέ ἐφόδιο τὴν ἀγάπη

Ἀπὸ τὰ πρῶτα χριστιανικά χρόνια ἡ ἐνότητα τῆς πίστεως ἔγινε γιά τοὺς πιστοὺς δεσμὸς ἀγάπης. Λαμπρὸ παράδειγμα ἔδωσε ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας. Οἱ πιστοὶ τῆς Ἀντιόχειας συγκέντρωσαν βοηθήματα γιά τοὺς πιστοὺς τῶν Ἱεροσολύμων, πού στεροῦνταν καί τοὺς τὰ ἔστειλαν μέ τὸν Παῦλο καί τὸ Βαρνάβα. Ἡ ἐδλογημένη αὐτὴ συνήθεια νά μαζεῦουν βοηθήματα γιά τοὺς ἀδελφούς, ἀργότερα ὀνομάστηκε «Λογία». Πόσες καί πόσες φορές δὲν ἐπαναλήφθηκε αὐτὸ στὴν ἀποστολικὴ ἀλλά καί στὴ μετέπειτα ἐποχὴ: Οἱ χριστιανοὶ πάντα συνδέονταν μεταξύ τους μέ τὸ δεσμὸ

τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Πολλές φορές μάλιστα χωρίς νά γνωρίζει ὁ ἕνας τόν ἄλλο. Αὐτό ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση σέ πολλούς εἰδωλολάτρες, τούς ὁποίους συχνά ὁδηγοῦσε στό Χριστό.

Ἑρωτήσεις :

- α) Ποιές Ἐκκλησίες ὀνομάζονταν ἀποστολικές; γιατί οἱ χριστιανοί τίς σέβονταν ἰδιαίτερα;
- β) Τί ὀνομάστηκε «Λογία»; ποιά ὑποχρέωση μᾶς θυμίζει;
- γ) Πῶς κατορθωνόταν ἡ ἐνότητα στούς πρώτους χριστιανούς; ποιές ἀρετές τούς βοηθοῦσαν σ' αὐτό;

Κείμενο.

Μή στέκεσαι μακριά ἀπό τήν Ἐκκλησία, τίποτε δέν εἶναι πιό δυνατό ἀπ' αὐτή. Ἡ ἐλπίδα σου, ἡ σωτηρία σου καί τό καταφύγιό σου εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Αὐτή εἶναι πιό ψηλή ἀπό τόν οὐρανό καί πιό πλατιά ἀπό τή γῆ. (Ἰερὸς Χρυσόστομος).

ΔΙΩΓΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

31. *Ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εὐνοϊκές προϋποθέσεις - ἐμπόδια.*

Τό θαῦμα τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ

Ἡ μεγάλη ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ πού ἐγίνε ἀπό τοὺς Ἀποστόλους, συνεχίστηκε ἀπό τοὺς διαδόχους καί τοὺς συνεργάτες τῶν Ἀποστόλων. Ὁ φιλόσοφος καί μάρτυρας Ἰουστίνος, μαρτύρησε τό 165 μ.Χ., διαβεβαίωσε ὅτι στίς ἡμέρες του σχεδόν δέν ὑπῆρχε γένος τῆς γῆς βάρβαρο ἢ πολιτισμένο, πού νά μὴν ἔκανε προσευχὴς στὸν ἀληθινὸ Θεό. Ἔτσι τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου σάν ἀστραπὴ διαδόθηκε ἀπὸ τὴ Συρία μέχρι τὴν Ἰταλία καί ἀπὸ τὴ Βόρεια Εὐρώπη ὡς τὴν Ἀφρική. Οἱ διάφορες χῶρες, ἢ μιά ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἄκουγαν τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία. Στὴ θαυμαστὴ αὐτὴ ἐξάπλωσή του ὁ Χριστιανισμὸς συνάντησε πολλές εὐνοϊκὲς προϋποθέσεις, πού τὸν βοήθησαν. Συνάντησε ὁμοίως καί πολλά ἐμπόδια, πού μάταια προσπάθησαν ν' ἀνακόψουν τὴν πρόοδό του.

Εὐνοϊκές προϋποθέσεις

Σπουδαιότερες ἀπ' αὐτές ἦταν:

- α) Ἡ Θεϊκὴ καταγωγὴ τῆς νέας θρησκείας. Ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία ἦταν τό φῶς τό ἀληθινὸ μέσα στὸ σκοτάδι τῆς εἰδωλολατρίας.
- β) Ἄλλη ἦταν ἡ ἰδιαίτερη εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴν προσέλκυαν ἡ πίστη τῶν χριστιανῶν, ἡ μεταξὺ τους ἀγάπη, ἡ ἀγνή ζωὴ τους καί ἡ ἀφοσίωσή τους στὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

- γ) Ἀλλά καί ἡ διάδοση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, πού μιλιόταν παντοῦ, διευκόλυνε τή διάδοση τῆς νέας θρησκείας.
- δ) Ἀκόμη πολύ βοήθησαν ἡ αὐτοθυσία καί τό θάρρος τῶν χριστιανῶν μπροστά στά ἐμπόδια, πού συναντοῦσε στό διάβα της ἡ νέα θρησκεία.

Ἐμπόδια

Ἀφότου παρουσιάστηκε ὁ Χριστιανισμός συνάντησε καί πολλά ἐμπόδια ἀρχικά ἀπό τοὺς φανατικούς Ἰουδαίους. Αὐτοί πρῶτοι καταδίωκαν τοὺς Χριστιανούς, καθὼς ἔγινε ὕστερα ἀπό τό λιθοβολισμό τοῦ Στεφάνου. Κυρίως ὅμως μεγάλα ἐμπόδια καί συστηματικούς διωγμούς συνάντησε ὁ Χριστιανισμός ἀπό τοὺς ρωμαίους αὐτοκράτορες καί τόν εἰδωλολατρικό ὄχλο. Αὐτῶν τῶν διωγμῶν τά κυριότερα αἷτια ἦταν τά ἑξῆς:

α) Ἡ ἄρνηση τῆς λατρείας τοῦ αὐτοκράτορα

Τό ρωμαϊκό κράτος ἄφηνε τοὺς ὑπηκόους του νά ἔχουν τή θρησκεία τους. Ἀρκεῖ νά δέχονταν τήν ἐπίσημη ρωμαϊκή θρησκεία καί νά λάτρευαν τόν αὐτοκράτορα σάν Θεό. Μόνο στοὺς Ἰουδαίους δέν ἐπέβαλλαν αὐτό. Ἔτσι στήν ἀρχή δέ διώκονταν οἱ Χριστιανοί, γιατί δέ διακρίνονταν ἀπό τοὺς Ἰουδαίους. Ἀφότου ὅμως ἄρχισαν νά τοὺς ξεχωρίζουν, ἄρχισαν καί οἱ διωγμοί. Οἱ χριστιανοί ἀρνιοῦνταν νά λατρεύουν ψεύτικους θεοὺς καί ἰδιαίτερα νά λατρεύουν τόν αὐτοκράτορα.

β) Οἱ ψεύτικες κατηγορίες

Ἄλλο αἷτιο τῶν διωγμῶν ἦταν οἱ ψεύτικες κατηγορίες σέ βάρος τῶν χριστιανῶν. Τοὺς κατηγοροῦσαν ὅτι στίς συγκεντρώσεις τους συνωμοτοῦσαν ἐναντίον τοῦ Κράτους κ.λπ. Τοὺς συκοφαντοῦσαν ἐπίσης ὅτι ἦταν ἀπόκοσμοι, ἐπειδὴ ἀπέφευγαν τίς θορυβώδεις διασκεδάσεις, τά θεάματα μέ τίς ἀσχήμιες κ.ἄ.

γ) Τά συμφέροντα πού θίγονταν

Μέ τήν ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ θίγονταν πολλῶν τά συμφέροντα. Μερικοί ἀπ' αὐτοὺς ἦταν οἱ ἱερεῖς τῶν εἰδωλολατρῶν, ὅσοι ἔφτιαχναν ἀγάλματα, διάφοροι ἔμποροι πού ἐξυπηρετοῦσαν τήν εἰδωλολατρία κ.ἄ. Αὐτοί λοιπόν πῆραν ἐχθρική στάση ἐναντίον τῆς νέας θρησκείας. Αὐτά ἦταν τά κυριότερα αἷτια τῶν διωγμῶν. Οἱ εἰδωλολάτρες ὅμως γιά ν' ἀρ-

χίσουν ένα διωγμό, συνήθως γύρευαν κάποια άφορμή. Πολλές φορές γίνονταν θεομηνίες, πλημμύρες, σεισμοί, πυρκαγιές κ.ά., πού δέ λείπουν από καμιά έποχή. ΈΕ λοιπόν όλα αυτά ίσχυρίζονταν πώς τά έστελναν οί θεοί τους από όργη στους Χριστιανούς, έπειδή δέν τούς λάτρευαν. Πόσο μεγάλη όμως ήταν ή πλάνη τους!

Έρωτήσεις:

- α) Ποιές ευνόϊκές προϋποθέσεις προέρχονταν από τούς ίδιους τούς Χριστιανούς;
- β) Γιατί τό Ρωμαϊκό Κράτος δέν καταδίωξε από τήν άρχή τό Χριστιανισμό;
- γ) Ποιές ήταν οί κυριότερες κατηγορίες έναντίον τών Χριστιανών; Πώς τίς χαρακτηρίζετε;

32. Οί μάρτυρες. Κυριότεροι διωγμοί (64-313 μ.Χ.).

Τό «νέφος τών μαρτύρων»

Μέ «νέφος» παρομοιάζει ή ΈΑγ. Γραφή τό μεγάλο πλήθος τών μαρτύρων. Τών ανθρώπων δηλαδή, κάθε ήλικίας, πού έμεναν σταθεροί στήν πίστη τους στό Θεό καί θυσιάζονταν γι' αυτή. ΈΑν καί οί φανατισμένοι όχλοι μαζί μέ τούς δήμιους έφάρμοζαν μέ μανία άτέλειωτα βασανιστήρια έναντίον τους. ΈΆλλους σταύρωναν. ΈΆλλους πριόνίζαν. ΈΆλλους έραβαν μέσα σέ δέρματα ζώων καί τούς έριχναν ώς τροφή στά θηρία. Πολλές φορές άλειφαν τούς Χριστιανούς μέ πίσσα ή άλλα εϋφλεκτα υλικά καί τούς έκαιγαν σάν λαμπάδες, γιά νά φωτίζουν τούς αυτοκρατορικούς κήπους. Οί υπέροχες μορφές τών μαρτύρων υπέμεναν καί ψυχικά βασανιστήρια. Φρόντιζαν οί διώχτες νά τούς προκαλοϋν μέ ύποσχέσεις, γιά ν' άρνηθοϋν τό Χριστό. Μά πετύχαιναν τό αντίθετο. ΈΗ πίστη τών Χριστιανών όσο χτυπιόταν από τούς διώχτες, τόσο βαθύτερα είσχωροϋσε στήν τότε κοινωνία, προσελκύοντας έτσι καί άλλους στό Χριστό. Σάν τό καρφί πού όσο χτυπιέται, τόσο βαθύτερα μπαίνει.

Οἱ κυριότεροι διωγμοί

α) **Ὁ διωγμός τοῦ Νέρωνα.** Ὁ διωγμός τοῦ Νέρωνα, καθὼς γνωρίσαμε, ἄρχισε τὸ 64 μ.Χ. καὶ κράτησε περίπου τέσσερα χρόνια. Ὁ ἀρχαῖος ἱστορικός Τάκιτος γράφει ὅτι σ' αὐτὸ τὸ διωγμὸ «οἱ χριστιανοὶ φονεύονταν μὲ κάθε εἶδους βασανιστήρια χωρὶς κανένα λόγο, ἀλλὰ μόνο καὶ μόνο γιὰ τὴ σκληρότητα τοῦ ἐνός». Καὶ ἐννοεῖ τὸν τρελὸ ἐκεῖνο αὐτοκράτορα, τὸ Νέρωνα. Τότε, ἐκτός ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους Πέτρο καὶ Παῦλο, μαρτύρησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι χριστιανοί.

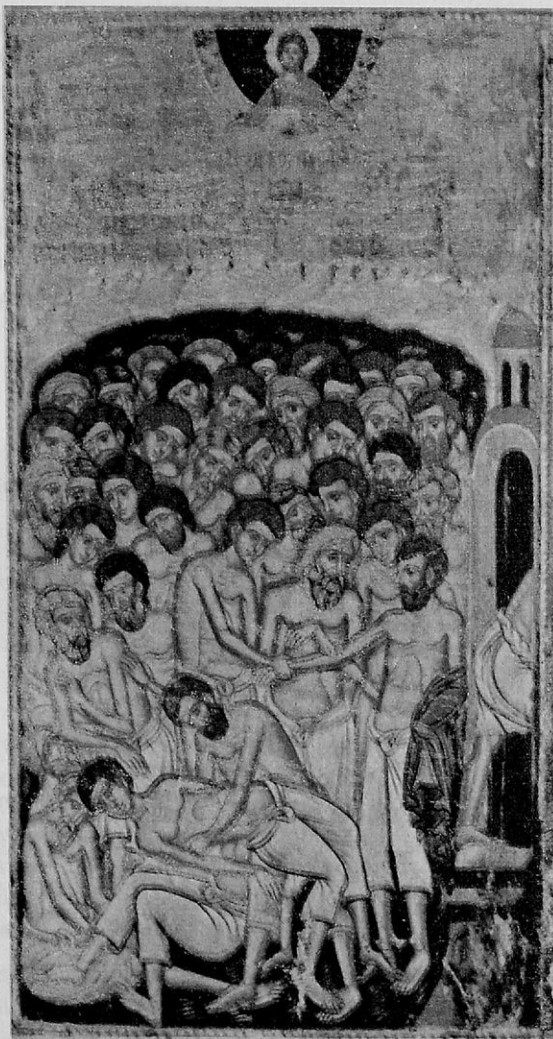
β) **Ὁ διωγμός τοῦ Δομιτιανοῦ.** Τοὺς χριστιανούς καταδίωξε καὶ ὁ αὐτοκράτορας Δομιτιανὸς στὰ δύο τελευταῖα χρόνια τῆς βασιλείας του, 94-96 μ.Χ. Ἔκαμε τὸ διωγμὸ, γιατί νόμιζε ὅτι κινδύνευε ἡ βασιλεία του ἀπὸ τὸ Χριστιανισμό. Τότε πολλοὶ χριστιανοὶ φυλακίστηκαν, φονεύτηκαν κι ἀρπάχτηκαν οἱ περιουσίες τους. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς πού μαρτύρησαν ἦταν ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καθὼς κι ὁ μαθητὴς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, Τιμόθεος.

γ) **Ὁ διωγμός τοῦ Τραϊανοῦ.** Ὁ αὐτοκράτορας Τραϊανός, πού βασίλευσε ἀπὸ τὸ 98 ὡς τὸ 117 μ.Χ., καθόρισε τὴ στάση τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους ἀέναντι τῶν Χριστιανῶν. Οἱ χριστιανοὶ δὲν ἔπρεπε ν' ἀναζητοῦνται. Ἀλλὰ νὰ συλλαμβάνονται μόνο ὕστερα ἀπὸ γραφτὴ καταγγελία καὶ τότε νὰ παρουσιάζονται στὰ δικαστήρια. Κι ἂν θυσίαζαν στὰ εἰδῶλα, θά ἀφήνονταν ἐλεύθεροι. Ἄν ὅμως δὲ θυσίαζαν θά καταδικάζονταν σὲ θάνατο. Ἔτσι δριζε ὁ Τραϊανός. Ἀνάμεσα στοὺς ξεχωριστοὺς μάρτυρες αὐτοῦ τοῦ διωγμοῦ ἦταν κι ὁ γηραιὸς ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιόχειας, Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος.

δ) **Ὁ διωγμός τοῦ Ἀδριανοῦ.** Κι ὁ αὐτοκράτορας Ἀδριανός (117-138) ἔκαμε διωγμὸ, ἀλλὰ σὲ μικρὴ ἔκταση. Ὁ διωγμός στράφηκε ἀρχικὰ ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων τῆς Παλαιστίνης, γιατί στασίασαν κατὰ τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους. Μαζί μ' αὐτοὺς ὅμως διώχτηκαν καὶ Χριστιανοί. Ἀκόμη δὲν ξεχώριζαν ὁλωσδιόλου τὸ Χριστιανισμό ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊσμό.

ε) **Ὁ διωγμός τοῦ Δεκίου.** Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ αὐτοκράτορα Δεκίου ἄρχισαν νὰ γίνονται γενικοὶ διωγμοί. Μὲ αὐστηρὸ διάταγμα τοῦ Δεκίου 249-251 καλοῦνταν ὅλοι νὰ θυσιάσουν στὰ εἰδῶλα καὶ νὰ ἐφοδιαστοῦν μὲ εἰδικὸ πιστοποιητικό. Σ' ὅσους δὲ συμμορφώνονταν, ἐπιβάλλονταν βαριές ποινές: Δήμευση περιουσίας, ἐξορία, φυλάκιση, βασανιστήρια, θάνατος. Οἱ Χριστιανοὶ ἀναζητοῦνταν παντοῦ. Κυρίως διώκονταν οἱ ἐπίσκοποι. Ὁ Δέκιος ἔλεγε ὅτι «προτιμοῦσε νὰ εἶχε στὴ Ρώμῃ ἀντίπαλο αὐτοκράτορα,

Οἱ ἅγιοι Σαράντα μάρ-
τυρες. Ἔργο τοῦ 17ου
αἰῶνα. Βυζαντινό Μου-
σεῖο Ἀθηνῶν.

παρά Χριστιανό «Επίσκοπο». Στή φάλαγγα τῶν ἡρώων κι ὁμολογητῶν τῆς πίστεως προστέθηκαν τότε πολλοί νέοι Χριστιανοί.

στ) Ὁ διωγμός τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ὁ διωγμός αὐτός ἦταν ὁ πιό σκληρός ἀπ' ὅλους. Ἐγινε ἀπό τό 303 ὡς τό 305. Σύμφωνα μέ διατάγματα πού ἐκδόθηκαν, ἔπρεπε νά καταστρέφονται οἱ χριστιανικοὶ ναοί, νά καίγονται

οἱ Ἅγιες Γραφές, νά φονεύονται οἱ Χριστιανοί μάλιστα οἱ κληρικοί κ.ἄ. Τότε χύθηκε ἄφθονο χριστιανικό αἷμα. Ἡ ἐποχή αὕτη ὀνομάστηκε ἐποχή τῶν μαρτύρων. Τότε μαρτύρησαν οἱ μεγαλομάρτυρες ἅγιοι Γεώργιος καί Δημήτριος καί χιλιάδες ἄλλοι χριστιανοί.

ε) **Ὁ διωγμός τοῦ Μαξιμιανοῦ.** Ὁ Μαξιμιανός ἢ Γαλέριος ἦταν γαμπρός καί διάδοχος τοῦ Διοκλητιανοῦ. Αὐτός μάλιστα εἶχε παρακινήσει τό Διοκλητιανό νά κάνει τόν ἄγριο ἐκεῖνο διωγμό. Ὁ Γαλέριος στήν Ἀνατολή, ὅπου ἐξουσίαζε αὐτός, συνέχισε τό διωγμό ἀπό τό 305 μέχρι τό 311. Τελικά ὅμως ὅταν ἀρρώστησε, σταμάτησε τό διωγμό καί ζητοῦσε τίς προσευχές τῶν Χριστιανῶν.

Ἑρωτήσεις — ἀσκήσεις:

- α) Ποῦ ἐβρίσκαν οἱ μάρτυρες τό θάρρος καί τόν ἥρωϊσμό; Ποιός τοῦς ἐνίσχυε;
- β) Γιατί οἱ διώχτες στρέφονταν μέ μανία ἐναντίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς;
- γ) Γράψε ὅσα γνωρίζεις γιά τή ζωή τοῦ ἁγίου, τοῦ ὁποίου τ' ὄνομα ἔχεις σύ ἢ κάποιο ἄλλο μέλος τῆς οἰκογένειάς σου.

Κείμενο:

Οἱ μάρτυρες ὑπέμειναν τά βασανιστήρια μέ χαρά. Ἐνῶ τοῦς ἔκοβαν τό κεφάλι καί τά μέλη τοῦ σώματος αἰσθάνονταν μεγάλη εὐχαρίστηση. Δέν καταδέχονταν οὔτε ν' ἀκούσουν τά παραπλανητικά λόγια ν' ἀρνηθοῦν τό Χριστό γιά νά τοῦς χαρίσουν τή ζωή. Καί ὅλα αὐτά, γιατί ζοῦσαν πιο πολύ γιά τό Χριστό, παρά γιά τόν ἑαυτό τους. Νικόλαος Καβάσιλας. «Ἡ ἐν Χριστῷ Ζωή».

33. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος.

Ἕνας λαμπρός ἡγέτης

Ὁ ἅγιος Δημήτριος καταγόταν ἀπό ἐπίσημη οἰκογένεια τῆς Θεσσαλονίκης. Ἐξῆσε τήν ἐποχή τῶν αὐτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ καί Μαξιμιανοῦ. Ἀναδείχτηκε ἕνας ἀπό τοῦς καλύτερους ἀξιωματικούς τοῦ ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Μά πιο πολύ ὁ Δημήτριος, μέ τή μεγάλη του πίστη στό Χριστό

Ὁ ἅγιος Δημήτριος
(Ν. Λέπουρα).

καί τις πολλές του ἀρετές, ἀναδείχτηκε ὁ λαμπρός ἡγέτης τῶν Χριστιανῶν. Ἰδιαίτερα συγκινοῦσε τοὺς νέους. Ἦταν ὁ ἐμπνευσμένος ὁδηγός τοὺς σ' ἐκείνους τοὺς δύσκολους καιροὺς τῶν διωγμῶν. Αὐτός τοὺς ἐνίσχυε χωρὶς νά φοβᾶται τίς συνέπειες, πού δέν ἄργησαν νά φανοῦν.

Ὁ ἐμπνευστής μιᾶς νίκης

Ἅγιος διωγμός κατὰ τῶν Χριστιανῶν ξέσπασε τὸ 303 μ.Χ., καθὼς γνωρίσαμε. Ὁ Δημήτριος ὁμῶς ἀτρόμητος συνέχισε τὴν ἱεραποστολική του δράση. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νά τόν συλλάβουν καί νά τόν φυλακίσουν σέ μιά φρικτὴ φυλακή. Μά ὁ Δημήτριος ἀγόγγιστα τὰ ὑπέμενε δλα γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Μιά ἡμέρα ἐκεῖ στή φυλακή τόν ἐπισκέφτηκε ὁ ἀγαπημένος του μαθητὴς Νέστορας καί τοῦ φανέρωσε κάτι πολὺ σοβαρό. Στὸ στάδιο τῆς πόλεως χάρι τοῦ συναυτοκράτορα Μαξιμιανοῦ, πού εἶχε ἐπισκεφθεῖ τὴ Θεσσαλονίκη, γίνονταν μεγάλοι ἀγῶνες. Στὴ διάρκεια

λοιπόν αὐτῶν τῶν ἀγώνων παρουσίασαν καί κάποιο γιγαντόσωμο ἀθλητή, τό Λυαῖο. Αὐτός μέ ὕβριστικά λόγια προκαλοῦσε τοὺς Χριστιανοὺς, καθὼς ἄλλοτε ὁ Γολιάθ τοὺς ἑβραίους. Ὁ Χριστιανισμός ἐκαλεῖτο ν' ἀναμετρηθεῖ μέ τήν εἰδωλολατρία.

Ὁ Νέστορας ζήτησε τήν εὐλογία τοῦ Δημητρίου γιά ν' ἀντιμετωπίσει αὐτός τό Λυαῖο. Ὁ Δημήτριος ἀφοῦ προσευχήθηκε θερμά στόν Κύριο ἔδωσε τήν εὐλογία του σ' ἐκεῖνο τό γενναῖο Χριστιανό, τό Νέστορα. Καί νά, μετά ἀπό λίγο ἐπαναλήφθηκε ἡ γνωστή ἱστορία τῆς πάλης τοῦ γίγαντα Γολιάθ μέ τό μικρό Δαβίδ. Ὁ μικρόσωμος Νέστορας μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ νίκησε τόν ὑπερήφανο γίγαντα Λυαῖο! Ὁ ἀληθινός Θεός, ὁ Θεός τοῦ Δημητρίου, εἶχε κάμει τό θαῦμα Του. Μιά ἐνδοξη νίκη εἶχε κερδηθεῖ. Ὁ Χριστιανισμός ἦταν ὁ νικητής τῆς εἰδωλολατρίας.

Δημήτριος ὁ μεγαλομάρτυρας

Ὑστερα ἀπό ἐκείνη τή θαυμαστή νίκη τά πλήθη τῶν εἰδωλολατρῶν ἐξοργίστηκαν πιό πολύ. Ὁ αὐτοκράτορας διέταξε νά ἐκτελέσουν «ἐπί τόπου» τό Νέστορα. Ἐνῶ τό σῶμα τοῦ ἥρωικοῦ νέου βαφόταν στό αἷμα, ἡ ψυχή του παρουσιαζόταν στόν Κύριο Ἰησοῦ. Γρήγορα ὁμοῦ διαδόθηκε πῶς ὁ Δημήτριος εἶχε ἐνθαρρύνει τό Νέστορα καί ὅτι αὐτός ἦταν ὁ ἐμπνευστής τῆς νίκης. Τότε διατάχθηκε καί ἐκεῖνου ἡ ἐκτέλεση. Φανατικοί στρατιῶτες φόνευσαν τό Δημήτριο μέ τίς ἀκονισμένες λόγχες τους. Ἔτσι ὁ σπόρος τῆς πίστεως, πού εἶχε σπείρει ἐκεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ποτίστηκε μέ τό ἀγνό αἷμα ἐνός ἀκόμη εὐγενοῦς μάρτυρα. Ἡ ἁγία ψυχή τοῦ Δημητρίου βαμμένη στά μαρτυρικά αἵματα παρουσιάστηκε στό θρόνο τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐκκλησία μας νωρίς κατέταξε τό Δημήτριο ἀνάμεσα στοὺς ἁγίους τῆς. Τόν ὀνομάζει *μεγαλομάρτυρα* γιά τά πολλά βασανιστήρια πού ὑπέμεινε γιά τό Χριστό. Τόν ὀνομάζει καί *μυροβλήτη*, γιατί κατά τήν παράδοση ἀπό τόν τάφο του ἀνέβλυζε μύρο. Τῇ μνήμῃ του γιορτάζουμε στίς 26 Ὀκτωβρίου. Τόν 5ο αἰῶνα πάνω στόν τάφο τοῦ μάρτυρα, καθὼς λέγεται, χτίστηκε γιά τιμή του λαμπρός Χριστιανικός ναός. Ὁ ἅγιος Δημήτριος ἀποτελεῖ πρότυπο Χριστιανοῦ ἀγωνιστῆ. Ἰδιαιτέρα ἀναδείχθηκε προστάτης καί πολιούχος τῆς Θεσσαλονίκης. Μέ τίς δικές του πρσβεῖες στό Θεό πολλές φορές σώθηκε ἡ Θεσσαλονίκη ἀπό τίς ἐπιδρομές τῶν Ἀβάρων, τῶν Σλάβων, τῶν Βουλγάρων κ.ἄ. Εἶναι μάλιστα χαρακτηριστι-

κό ότι την ημέρα της γιορτής του, την 26η Ὀκτωβρίου τοῦ 1912, ὁ ἑλλη-
νικός στρατός ἐλευθέρωσε τὴ Θεσσαλονίκη.

Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς ὀνομάζει ἡ Ἐκκλησία μας τὸν ἅγιο Δημήτριο καὶ γιατί;
- β) Γιατί εἶναι πολιοῦχος τῆς Θεσσαλονίκης;
- γ) Ποιές ἀρετές του θαυμάζετε πρὸ πολὺ;

Ἀπολυτίκιο:

α) Κείμενο: «Μέγαν εὐρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, σέ υπέρμαχον ἡ οἰκουμένη,
ἀθλοφόρε, τὰ ἔθνη τροπούμενον. Ὡς οὖν Ἀναίου καθεῖλες τὴν ἑπάρσιν ἐν τῷ
σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα, οὕτως, ἅγιε μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χρι-
στὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

β) Ἀπόδοση: Σένα βρῆκε στοὺς κινδύνους ἡ οἰκουμένη μεγάλο προστάτη
καὶ νικητὴ τῆς εἰδωλολατρίας. Καθὼς λοιπὸν ταπεινώσες τὴν υπερηφάνεια
τοῦ Ἀναίου στὸ στάδιο, δίνοντας θάρρος στὸ Νέστορα, ἔτσι μεγαλομάρτυρα
Δημήτριε παρακάλει τὸ Χριστό νά δώσει σέ μᾶς τὴ σωτηρία.

34. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος.

Ἡ σταδιοδρομία του

Ὁ ἅγιος Γεώργιος καταγόταν ἀπὸ τὴν Καππαδοκία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.
Ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, πού ἦταν εὐσεβεῖς χριστιανοί, πῆρε χριστιανικὴ
ἀνατροφή. Νωρὶς ὅμως ἔμεινε ὀρφανὸς ἀπὸ τὸν πατέρα του, πού, καθὼς
λέγεται, μαρτύρησε γιὰ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τίς φροντίδες πιά τῆς
καλῆς του μητέρας, ὁ Γεώργιος, προόδευε στὴ μόρφωση καὶ στὴ χριστια-
νικὴ ζωὴ. Στὰ 18 του χρόνια ὁ Γεώργιος κατατάχθηκε στὸ ρωμαϊκὸ στρα-
τό. Ἀλλὰ τότε οἱ καιροὶ γιὰ τοὺς χριστιανούς ἦταν πολὺ δύσκολοι, γιατί
ἦταν αὐτοκράτορας ὁ φοβερὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν, ὁ Διοκλητιανός.
Ὁ Γεώργιος γιὰ τὴν ἐξυπνάδα, τὴν ἀνδρεία καὶ τ' ἄλλα του χαρίσματα
γρήγορα διακρίθηκε στὸ στρατό κι ἔφτασε στὸ βαθμὸ τοῦ χιλιάρχου.

Ὁ ἅγιος Γεώργιος, ὁ Τροπαιοφόρος (Φ. Κόντογλου).

‘Ο Γεώργιος όμολογεῖ τήν πίστη του

Τά άξιώματα καί οί τιμές δώμος δέν έπηρέασαν τό Γεώργιο. ‘Αντίθετα μέ λύπη σκεφτόταν τούς Χριστιανούς, πού υπέφεραν άπό τούς διωγμούς. Προσευχόταν μάλιστα στό Θεό, νά τόν άξιώσει κι αὐτόν νά υπερασπίσει μέ τή ζωή του τή Χριστιανική πίστη. Καί νά πού ήρθε ό καιρός. ‘Ο Γεώργιος διατάχτηκε νά συλλάβει καί νά βασανίσει Χριστιανούς. Τότε όχι μόνο άρνήθηκε νά έκτελέσει μιά τέτοια διαταγή, άλλ’ αντίθετα μπροστά στόν αὐτοκράτορα όμολόγησε μέ θάρρος τό Χριστό. ‘Ο Διοκλητιανός κατάπληκτος προσπάθησε νά τόν μεταπείσει. ‘Αλλ’ ό ήρωικός νέος διακήρυξε μέ πιό πολύ θάρρος: «Εἶμαι χριστιανός καί θέλω νά πεθάνω γιά τό Χριστό».

‘Ο Γεώργιος μαρτυρεῖ γιά τό Χριστό

Ύστερα άπ’ αὐτή τή θαρραλέα όμολογία τοῦ Γεωργίου, ό Διοκλητιανός, διέταξε νά τόν φυλακίσουν καί νά τόν βασανίσουν σκληρά. Σάν άλλος πολύαθλος ‘Ιώβ, ό Γεώργιος, υπέμεινε τά πιό φρικτά βασανιστήρια. Στήν άρχή τό άγριο ξυλοκόπημα. Κατόπιν μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ υπέμεινε καί τόν τροχό. Αὐτός ήταν ένας τροχός, πάνω στόν όποιο έδεναν τό μάρτυρα. Καθώς γύριζε ό τροχός πλήγωνε τό σώμα τοῦ μάρτυρα μέ τά μαχαίρια πού υπήρχαν στή βάση. Νά δώμος ότι ό Θεός βράβευσε τή μεγάλη πίστη τοῦ Γεωργίου. Τοῦ θεράπευσε τίς πληγές καί τόν βοήθησε νά νικήσει αὐτά καί άλλα πολλά βασανιστήρια. Νά γίνει καί νά όνομάζεται πιά *Τροπαιοφόρος*, δηλαδή νικητής. Όλα αὐτά έκαμαν πολλούς ειδωλολάτρες νά πιστέψουν στόν άληθινό Θεό. ‘Ανάμεσά τους ήταν πολλοί άξιωματοῦχοι καί μάλιστα μερικοί άπό τούς συγγενείς τοῦ Διοκλητιανοῦ. Αὐτό έξόργισε πιό πολύ τόν αὐτοκράτορα καί τόν έκαμε νά διατάξει τόν άποκεφαλισμό τοῦ Γεωργίου. Έτσι ή άγια ψυχή τοῦ μεγαλομάρτυρα πέταξε κοντά στό Σωτήρα Χριστό, γιά νά Τόν παρακαλεῖ γιά μᾶς.

‘Ο Γεώργιος τιμᾶται άπό τήν ‘Εκκλησία

‘Η ‘Εκκλησία μας νωρίς κατάταξε τό Γεώργιο άνάμεσα στους άγίους της καί τόν τιμáει στίς 23 ‘Απριλίου. Τόν όνομάζει *μεγαλομάρτυρα*, γιά τήν άφραστη ύπομονή καί τόν ήρωισμό του στά μαρτύρια. Τόν όνομάζει άκόμη καί *θανματουργό* γιά τά πολλά θαύματά του. Γι’ αὐτό οί πιστοί πάν-

τοτε τοῦ ζητᾶνε νά μεσιτεῦει στόν Κύριο. Στή Λύδδα τῆς Παλαιστίνης ἀργότερα οἱ Χριστιανοί μετέφεραν τό ἱερό του λείψανο, ὅπου ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε γιά τιμὴ του ὠραῖο ναό. Ὁ ἅγιος Γεώργιος, σάν γενναῖος στρατηλάτης πού ἦταν, θεωρεῖται προστάτης τοῦ στρατοῦ μας καί εἰκονίζεται πάνω στίς στρατιωτικές σημαῖες. Ἀποτελεῖ γιά ὅλους μας ὑπέροχο παράδειγμα αὐτοθυσίας καί σταθερότητας στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ.

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποῦ χρωστοῦσε πιά πολύ τήν εὐσέβειά του ὁ Γεώργιος; Τί παραδείγματα πῆρε ἀπό τοὺς γονεῖς του;
- β) Πῶς ὀνομάστηκε καί γιατί;
- γ) Σέ τί θυσίες μᾶς καλεῖ σήμερα ὁ Θεός;

Ἀπολυτίκιο:

α) *Κείμενο:* «Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτής καί τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστής, ἀσθενούντων ἰατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, Τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

β) *Ἀπόδοση:* «Καθώς ἦσουν ἐλευθερωτής τῶν αἰχμαλώτων καί ὑπερασπιστής τῶν φτωχῶν, ἰατρός τῶν ἀσθενῶν καί προστάτης τῶν βασιλιάδων, μεγαλομάρτυρα καί νικητὴ Γεώργιε, παρακάλεῖ τό Χριστό νά σώσει τίς ψυχές μας.

35. Ἡ Ἁγία Βαρβάρα.

Ὅλα γιά τό Χριστό

Τήν ἐποχὴ τῶν μεγάλων διωγμῶν μέσα στή σκληρότητα τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου ὅσα ἀποτελοῦσε ὁ ἥρωισμός τῶν γυναικῶν μαρτύρων. Ἀπόδειξη αὐτοῦ ἀποτελεῖ τό παράδειγμα τῆς μεγαλομάρτυρας Βαρβάρας. Ἦταν ἡ μοναχοκόρη τοῦ πλούσιου καί φανατικοῦ εἰδωλολάτρη τῆς Νικομήδειας, Διόσκουρου. Ἡ Βαρβάρα ἀπό τοὺς ἐθνικοὺς γονεῖς της πῆρε καλὴ μόρφωση κι ἀνατροφή. Τῆς ἔλειπε ὁμως ἡ Χριστιανικὴ πίστη. Ἀλλ' ὁ

Ἡ ἁγία Βαρβάρα
(Κ. Γεωργακόπουλου).

Θεός βράβευσε τήν καλή της διάθεση καί τῆς ἔδωσε τήν εὐκαιρία νά γνωρίσει τή χριστιανική ἀλήθεια. Νά πιστέψει καί ν' ἀγαπήσει τόν Κύριο μέ μιὰ θαυμαστή ἀγάπη. Τοῦτο ἦταν καί τό μεγάλο της μυστικό, πού δέν ἄργησε νά φανεῖ. Σέ μιὰ εἰδωλολατρική γιορτή πού γινόταν, ὁ πατέρας της τῆς ἐπέβαλε νά πάει κι αὐτή μαζί του. Τότε ἡ σεμνή κι ἐνάρετη κόρη φανέρωσε στόν πατέρα της τό τρανό της μυστικό διότι ἦταν Χριστιανή καί διότι εἶχε ἀπόφαση νά μήν ἀρνηθεῖ τό Χριστό, διότι καί ἄν γινόταν. Ὁ Διόσκουρος ταραχτήκε, ὅταν ἀκουσε διότι ἡ κόρη του ἦταν Χριστιανή. Αὐτό τό θεώρησε σάν τή μεγαλύτερη προσβολή ἐναντίον του. Χωρίς νά γνωρίζει πιά τί κάνει, ὀρμάει μέ τό ξίφος νά τή σκοτώσει. Ἀλλ' ἡ Βαρβάρα, γιά νά μή γίνεи ὁ πατέρας της παιδοκτόνος, προλαβαίνει καί καταφεύγει σ' ἕνα κοντινό δάσος.

Βαρβάρα ἡ μεγαλομάρτυρα

Ὁ φανατικός εἰδωολάτρης Διόσκουρος καταδιώκει τὴ Βαρβάρα. Ὅταν τὴ βρίσκει τὴ ρωτάει: ἐπιμένεις ἀκόμη στίς ιδέες σου; καὶ ἐκείνη μὲ ἡρεμία τὸν διαβεβαιώνει ὅτι ποτὲ δέ θ' ἀρνηθεῖ τὸν ἀληθινὸ Θεό. Τότε ὁ θηριώδης ἐκείνος πατέρας, γιὰ νὰ τὴν ἐκδικηθεῖ πῶς πολὺ, τὴν παραδίνει στὸ σκληρὸ διοικητὴ Μαρτίνο. Ὑστερα ἀπὸ τόσες καὶ τόσες ταλαιπωρίες ἡ Βαρβάρα παραμένει ἀτρόμητη καὶ ὁμολογεῖ μὲ θάρρος τὸ Χριστό. Τὶς ἀρχικὲς ὑποσχέσεις διαδέχονται τώρα τὰ φρικτὰ βασανιστήρια. Τὴ χτυποῦν, τὴν τραυματίζουν, τῆς κατακαῖνε τὸ σῶμα μὲ πυρωμένα σίδερα κ.λπ. Αὐτὴ ὅμως ὅσο καὶ ἂν πονάει σκέφτεται ὅτι ὅλα αὐτὰ θὰ περάσουν. Σκέφτεται ὅτι γρήγορα θὰ πάει κοντὰ στὸν Κύριο καὶ Λυτρωτὴ της. Τέλος τὴ ρίχνουν στὴ φυλακὴ. Ἐπειδὴ βλέπουν ὅτι ἡ ψυχικὴ της ἀντοχὴ εἶναι ἀνεξάντλητη, ἀποφασίζουν νὰ τὴν ἀποκεφαλίσουν. Καὶ πάλι τὸ ρόλο τοῦ δήμιου τὸν παίρνει ὁ ἀπάνθρωπος ἐκείνος πατέρας. Ἀλλὰ, καθὼς λέγεται, ἔπεσε κι αὐτὸς κεραυνόπληκτος. Ἄγγελοι Κυρίου συνόδευσαν τὴν ψυχὴ τῆς ἁγίας κοντὰ στὸ Θεό, στὸν ὁποῖο ἔμεινε πιστὴ μέχρι τέλους.

Ἡ Βαρβάρα τιμᾶται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία

Ἡ μεγαλομάρτυρα Βαρβάρα παρακαλεῖ τὸν Κύριο γιὰ τοὺς πιστοὺς. Μάλιστα προστατεύει τοὺς ἀσθενεῖς. Γι' αὐτὸ κρεμοῦν τὴν εἰκόνα της στὰ Νοσοκομεῖα. Θεωρεῖται καὶ προστάτιδα τοῦ πυροβολικοῦ στὸ στρατό μας. Εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἡρωίδα, τὴν ὁποία μᾶς χάρισε ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία τῶν μαρτύρων. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾶει τὴ μνήμη της στίς 4 Δεκεμβρίου. Μᾶς τὴν προβάλλει ὡς ὑπόδειγμα ἀρετῆς, ὑπόδειγμα ἀγάπης καὶ σταθερῆς πίστεως στὸν Κύριο.

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιὲς ἀρετὲς τῆς ἁγίας Βαρβάρας θαυμάζετε πῶς πολὺ;
- β) Πῶς ἡ ἁγία Βαρβάρα κατόρθωσε νὰ μείνει πιστὴ στὸ Θεό μέχρι θανάτου;
- γ) Ποιὰ εἶναι ἡ δύναμη τῆς προσευχῆς;
- δ) Πῶς μπορεῖτε νὰ μιμηθεῖτε τὴν αὐτοθυσίαν τῶν ἁγίων;

36. Ἡ Ἁγία Αἰκατερίνη. Μονή τοῦ Σινᾶ.

Ἡ ἐνάρετη καὶ σοφὴ κόρη

Ἡ ἁγία Αἰκατερίνη καταγόταν ἀπὸ πλοῦσια καὶ ἀρχοντικὴ οἰκογένεια τῆς Ἀλεξάνδρειας. Ξεχώριζε γιὰ τὴν ἐξυπνάδα καὶ τὴ σπάνια μὀρφωσὴ τῆς. Σὲ ἡλικία 18 χρόνων εἶχε κιόλας σπουδάσει φιλολογία, φιλοσοφία καὶ ρητορικὴ. Ἀλλ' ἀκόμη δὲν εἶχε γνωρίσει τὸν ἀληθινὸ Θεό. Εἶχε ὁμως ἀγαθὴ διάθεση. Γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς μ' ἓναν εὐσεβῆ ἐρμηίτη τῆς φανέρωσε τὸ θέλημά Του καὶ τὴν ἔκαμε Χριστιανή. Ἀπὸ τότε ἡ Αἰκατερίνη συνδύασε μὲ τὸν καλῦτερο τρόπο τὴν πραγματικὴ σοφία μὲ τ' ἀθάνατα κάλλη τῆς εὐσέβειας. Ἀπὸ τότε ἔβαλε στὴν ὑπηρεσία τοῦ Εὐαγγελίου τὰ πλοῦτη καὶ τίς γνώσεις τῆς. Ἔτσι μὲ τὰ ἔργα τῆς καὶ τὰ λόγια τῆς ὁδηγοῦσε στοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλες πολλές νέες.

Ἡ Αἰκατερίνη φέρνει πολλοὺς ἐπίσημους στοῦ Χριστοῦ

Στὶς ἀρχές τοῦ 4ου αἰώνα, πού ἔζησε ἡ Αἰκατερίνη, κυρίαρχος τῆς Αἰγύπτου ἦταν ὁ σκληρὸς διώχτης τῶν Χριστιανῶν, ὁ Μαξιμίνος. Σ' αὐτὸν λοιπὸν παρουσιάστηκε μιὰ ἡμέρα ἡ Αἰκατερίνη καὶ υπεράσπισε μὲ θάρρος τὸ Χριστιανισμό. Τοῦ ἔδειξε μάλιστα κι ἓνα μικρὸ σταυρὸ ὡς τὴν πιὸ μεγάλη σοφία. Ὁ Μαξιμίνος μάταια προσπάθησε μὲ ὑποσχέσεις νὰ τὴ μεταπείσει. Τοῦ ἔκαμαν ὁμως ζωερὴ ἐντύπωση τὸ θάρρος καὶ ἡ μὀρφωσὴ τῆς. Κάλεσε, καθὼς λέγεται, 50 ἀπὸ τοὺς πιὸ σοφοὺς τῆς Αἰγύπτου νὰ τὰ βγάλουν πέρα μαζί τῆς. Ἀλλ' ὁμως ἡ Αἰκατερίνη μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ σοφὰ τῆς λόγια τοὺς ἀποστόμωσε καὶ τοὺς ἔφερε στοῦ Χριστοῦ. Τότε ὁ Μαξιμίνος θεώρησε αὐτὸ μεγάλη προσβολὴ ἐναντίον του καὶ καταδίκασε σὲ θάνατο μὲ φωτιά ἐκείνους τοὺς σοφοὺς του. Τὴν Αἰκατερίνη διέταξε νὰ μαστιγώσουν καὶ νὰ φυλακίσουν. Ἀλλ' αὐτὴ ὁμως ἔμεινε ἀτρόμητη καὶ σταθερὴ στὴ χριστιανικὴ τῆς πίστη. Καὶ μέσα ἀπὸ τὴ φυλακὴ πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς πού τὴν ἐπισκέφτονταν, τοὺς ὁδηγοῦσε στοῦ Χριστοῦ. Ἀνάμεσά τους ἦταν ἡ ἴδια ἡ γυναίκα τοῦ Μαξιμίνου ἡ Φαυστίνα, ὁ συνοδὸς τῆς Ἀξιωματικὸς Πορφύριος καὶ διακόσιοι στρατιῶτες.

Μαρτύρια καὶ θάνατος

Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ ὁ Μαξιμίνος δὲν κρατήθηκε. Διέταξε νὰ βασανίσουν τὴν Αἰκατερίνη μὲ τὸ γνωστὸ μας τροχό. Καὶ πάλι ὁμως αὐτὴ δὲν λύγισε,

Ἡ ἁγία Αἰκατερίνη Ἱ. Μονή τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Πάτμου, 17ου αἰώνα.

ἀλλ' ὑπέμεινε μέ γενναιότητα καί αὐτό τό τρομερό βασανιστήριο. Ἀλλά καί ὁ Κύριος τή βράβευσε καί τή δυνάμωσε. Μέ θαυμαστό τρόπο καταστράφηκε ὁ τροχός κι αὐτή βρέθηκε ἐλεύθερη. Τότε ὁ αὐτοκράτορας γεμάτος κακία διέταξε νά τήν ἀποκεφαλίσουν. Ἐτσι ἡ Αἰκατερίνη, ἀφοῦ ὑπηρετήσε μέ τόση ἀφοσίωση τόν Κύριο, ἔγυρε τό τίμιο κεφάλι της κάτω ἀπό τό σπαθί τοῦ δήμιου. Πότισε ἔτσι μέ τό ἀγνό καί νεανικό της αἷμα τό σπόρο τοῦ Εὐαγγελίου, πού εἶχε σπείρει ἐκεῖ ὁ Εὐαγγελιστής Μάρκος.

Ἡ Μονή τοῦ Σινᾶ καί τό ἱερό λείψανο τῆς Ἀγίας.

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμáει τήν Αἰκατερίνη ὡς ἁγία στίς 25 Νοεμβρίου. Ἀργότερα ἀνακαλύφθηκε τό ἱερό της λείψανο καί μεταφέρθηκε στήν ἱερή μονή τοῦ ὄρους Σινᾶ. Ἡ ἱστορική αὐτή Μονή ἰδρύθηκε ἀπό τόν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό πρὸς τιμή τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρα. Ἀλλ' ἐπειδὴ διαφυλάχτηκε ἐκεῖ τό ἱερό λείψανο τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης, ἡ Μονή τι-

Ἡ Ἱ. Μονή τῆς ἀγ. Αἰκατερίνης στό θεοβάδιο ὄρος Σινά.

μήθηκε μέ τ' ὄνομά της. Ἡ Μονή τοῦ Σινᾶ φημίζεται γιά τά σπάνια καί ἀρχαῖα χειρόγραφα, πού ἔχει στήν πολύτιμη βιβλιοθήκη της. Φημίζεται ἀκόμη γιά τά πολλά κειμήλιά της. Τήν πλουτίζουν ἔργα χριστιανικῆς τέχνης: ἀγιογραφίες, ψηφιδωτά, ἔργα ξυλογλυπτικῆς κ.ἄ. Σήμερα ἀποτελεῖ αὐτοκέφαλη ἀρχιεπισκοπή. Μέ τόν καιρό ἔγινε κέντρο εὐλαβῶν προσκυνητῶν τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τῆς ἀγίας Αἰκατερίνης.

Γενικές ἐρωτήσεις Πρώτης Περιόδου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας:

1. Μέ ποιούς τρόπους οἱ πρῶτοι Χριστιανοί ἔδειχναν τήν ἀγάπη μεταξύ τους;
2. Ποιές πόλεις ἐπισκέφτηκε ὁ ἀπόστολος Παῦλος σέ κάθε περιόδεία του καί μέ ποιούς συνεργάτες;
3. Πῶς ἔδειχνε ὁ Παῦλος τή μέριμνά του γιά τίς Ἐκκλησίες πού ἱδρυε;
4. Ποιός ὀνομάστηκε μαθητής τῆς ἀγάπης καί γιατί;
5. Ποιούς πολιούχους ἀγίους ἔχουν ἡ Ἀθήνα, ἡ Πάτρα, ἡ Θεσσαλονίκη καί γιατί;
6. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶπε ὅτι: «οἱ μάρτυρες ἀποτελοῦν θησαυρό τῆς Ἐκκλησίας μέ παλαιούς καί νέους μαργαρίτες». Τί ἐννοεῖ μ' αὐτό;
7. Ποιές ἀρετές τῶν μαρτύρων θαυμάζεις πῶς πολύ;
8. Γιατί φημίζεται ἡ Ἱ. Μονή τοῦ Σινᾶ;

ΑΠΟ ΤΟΥ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ (313-867 μ.Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

37. *Οἱ ἰσαπόστολοι Κωνσταντῖνος καί Ἑλένη.*

Ἡ Θεία Πρόνοια προετοιμάζει τόν Κωνσταντῖνο

Ὑστερα ἀπό σκληροῦς διωγμούς τριῶν περίπου αἰώνων ἡ Ἐκκλησία βρῆκε τόν ἰσχυρό της προστάτη. Ἦταν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Πατέρας τοῦ Κωνσταντίνου ἦταν ὁ Κωνσταντῖος ὁ Χλωρός, Καίσαρας τῆς Γαλατίας τῆς Δύσεως καί μητέρα του ἡ Ἑλένη, ἡ μετέπειτα ἁγία τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ Κωνσταντῖνος γεννήθηκε στή Νίσσα τῆς σημερινῆς Σερβίας τό 274 μ.Χ. Ὁ Πατέρας τοῦ Κωνσταντίνου, ἄν καί λάτρευε τόν ἥλιο σάν Θεό, ἔδειχνε ἐπιείκεια στοὺς χριστιανούς. Τοῦτο ὀφειλόταν κυρίως στή σύζυγό του Ἑλένη, πού ἦταν Χριστιανή. Τόν Κωνσταντῖνο βοήθησαν νά ἐκτιμήσει ἀρχικά τό Χριστιανισμό: α) Ἡ πατρική του οἰκογένεια, β) οἱ ἀποτυχίες δσων καταδίωξαν τοὺς χριστιανούς, γ) ἡ μεγάλη ἐξάπλωση τῆς νέας Θρησκείας καί κυρίως τό ἥθος τῶν Χριστιανῶν. Ἔτσι ἡ Θεία Πρόνοια τόν προετοίμαζε νά γίνει ὁ μέγας προστάτης τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Κωνσταντῖνος νικάει μέ τή δύναμη τοῦ Σταυροῦ

Ὁ Κωνσταντῖνος, ὕστερα ἀπό τό θάνατο τοῦ πατέρα του, ἀνακηρύχτηκε ἀπό τό στρατό διάδοχος του. Στή Δύση δμως ὑπῆρχε καί ἄλλος

αυτοκράτορας, ο Μαξέντιος, μέεδρα τή Ρώμη. Αυτός λοιπόν γιά νά μείνει μόνος αυτοκράτορας σ' όλόκληρη τή Δύση, στράφηκε έναντίον του Κωνσταντίνου. Μά τόν πρόλαβε ο Κωνσταντίνος, πού μπήκε στήν Ίταλία καί προχώρησε έναντίον τής Ρώμης. Δίσταζε όμως, γιατί από παλιά οί λεγεώνες του ρωμαϊκού στρατού θεωρούσαν τό έδαφος τής Ίταλίας ιερό καί τήν πολιορκία τής Ρώμης άνόσια πράξη. Δίσταζε άκόμη, γιατί ο αντίπαλός του είχε τετραπλάσιες δυνάμεις. Άλλά δέν έχασε τό θάρρος του. Μέ θερμή πίστη ζήταγε τή βοήθεια του Θεού. Καί νά ή άπάντηση. Μιά φθινοπωρινή ήμέρα του 312, γύρω στό μεσημέρι, ο Κωνσταντίνος είδε ξαφνικά στόν ουρανό φωτεινό σταυρό μέ τήν έπιγραφή: «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ». Ή έκπληξη πού έννοιωσε ήταν μεγάλη. Τί νά σήμαινε άραγε αυτό; Τήν επόμενη νύχτα του λύθηκε ή άπορία. Είδε στόν ύπνο του τό Χριστό νά τόν ένθαρρύνει καί νά τόν παρακινεί νά φτιάξει λάβαρο, όμοιο μέ τό σημάδι πού είχε δει στόν ουρανό. Έτσι κι έγινε. Μέ έντολή του Κωνσταντίνου έτοιμάστηκε τό λάβαρο. Πάνω σέ ψηλό κοντάρι, πού κατέληγε σέ σταυρό, έβαλαν χρυσό στεφάνι μέ τά γράμματα ΧΡ (Χριστός). Κάτω άπ' αυτό κρέμασαν πολύτιμο τετράγωνο ύφασμα μέ τίς εικόνες του αυτοκράτορα καί τών γιών του. Ήταν ή πρώτη χριστιανική σημαία. Ο ένθουσιασμός πού κατέλαβε τούς χριστιανούς στρατιώτες όταν είδαν τό λάβαρο, ήταν άσυγκράτητος. Ή κρίσιμη μάχη δόθηκε στή Μουλβία γέφυρα του Τίβερη ποταμού τήν 28η Όκτωβρίου του 312. Ο Κωνσταντίνος μέ τή δύναμη του Θεού διασκόρπισε τούς αντίπαλούς του καί στεφανώθηκε μέ λαμπρή νίκη. Έτσι έμεινε ο μόνος αυτοκράτορας στή Δύση. Γι' άλλη μιά φορά ο Χριστιανισμός νίκησε τήν ειδωλολατρία.

Ο Κωνσταντίνος προστατεύει τό Χριστιανισμό

Ο Κωνσταντίνος ύστερα από εκείνη τή θαυμαστή νίκη στράφηκε όριστικά πιά στό Χριστιανισμό. Μάλιστα βοήθησε μέ πολλούς τρόπους τήν Έκκλησία. Ένα από τά πρώτα έργα του ήταν τό διάταγμα τών Μεδιόλανων. Τό 313 στά Μεδιόλανα τής Ίταλίας (σημερινό Μιλάνο), τό υπέγραψε μαζί μ' έναν από τούς αυτοκράτορες τής Ανατολής, τό Λικίνιο. Τό δέχτηκε όμως καί ο άλλος αυτοκράτορας τής Ανατολής, ο Μαξιμίνος. Μ' αυτό τό διάταγμα δινόταν στόν καθένα τό δικαίωμα ν' άκολουθεί όποια θρησκεία ήθελε. Έτσι τερματίζονταν πιά οί διωγμοί καί διευκολυνόταν ή διάδοση του Εύαγγελίου. Άλλ' ο Κωνσταντίνος άφότου έγινε αυτοκράτορας σ' όλόκληρο τό ρωμαϊκό Κράτος (323 μ.Χ.) προστάτεψε καί μ' άλ-

Οἱ ἱσαπόστολοι Κωνσταντῖνος καί Ἑλένη.

λους τρόπους τὸ Χριστιανισμό: α) Γύρισε πίσω στοὺς χριστιανούς τοὺς ναοὺς καὶ τίς περιουσίες τους, ποὺ εἶχαν δημευτεῖ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες. β) Ὅρισε νὰ γίνεται στὸ στρατὸ προσευχή στὸν Ἕνα Θεό. γ) Καθιέρωσε τὴν Κυριακὴ ὡς ἡμέρα γιορτῆς καὶ ἀργίας. δ) Κόσμησε τὴν καινούργια Πρωτεύουσα, τὴ Νέα Ρώμη καὶ ὕστερα Κωνσταντινούπολη, μὲ χριστιανικοὺς ναοὺς. ε) Καταπολέμησε τίς αἵρέσεις καὶ χρηματοδότησε φιλανθρωπικά ἱδρύματα. στ) Βοήθησε τὴ μητέρα του νὰ βρεῖ στὸ Γολγοθᾶ τὸν τίμιον Σταυρὸ καὶ νὰ χτίσει ἐκεῖ τὸ ναὸ τῆς Ἀναστάσεως κ.λπ.

Τὸ τέλος τοῦ Κωνσταντίνου

Ὁ Κωνσταντῖνος, στὸ τέλος τῆς ζωῆς του, τὸ 337, παραιτήθηκε ἀπὸ τὸ θρόνο καὶ ζητώντας ἀπ' ὅλους συγγνώμη γιὰ τίς ἀδυναμίες του δέχτηκε τὸ ἅγιο Βάπτισμα. Ὑστερα φόρεσε τὸν ἄσπρο χιτῶνα τοῦ νεοφώτιστου Χριστιανοῦ καὶ ἔζησε μὲ μετάνοια καὶ συντριβή. Πέθανε μὲ πολὺ χριστια-

νικό τέλος στις 21 Μαΐου του 337 και ονομάστηκε μέγας. Στο τεράστιο έργο του, τόν βοήθησε πολύ και η εύσεβέστατη μητέρα του, που τήν ονόμασε τιμητικά «Βασίλισσα». Αυτή τόν ενίσχυε πάντα στά καλά του έργα. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμάει μαζί τόν Κωνσταντῖνο καί τή μητέρα του Ἑλένη ὡς ἁγίους στίς 21 Μαΐου. Τούς ονομάζει ἰσαποστόλους, γιατί ὕστερα ἀπό τούς Ἀποστόλους, αὐτοί βοήθησαν τόσο ἀποτελεσματικά τό Χριστιανισμό.

Ἑρωτήσεις:

- α) Τί ἔκαμε τόν Κωνσταντῖνο νά στραφῇ ὀριστικά στό Χριστιανισμό;
- β) Τί ὀριζε τό διάταγμα τῶν Μεδιολάνων καί ποιά ἦταν ἡ σημασία του;
- γ) Ποιά ἄλλα μέτρα πῆρε ὑπέρ τῶν χριστιανῶν;
- δ) Τί τέλος εἶχε;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ

38. *Ἄρειος καὶ Ἀ΄ Οἰκουμένη Σύνοδος.*

Οἱ ἐσωτερικοὶ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας

Γνωρίσαμε ὅτι ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ ἀντιμετώπισε τοὺς διωγμούς. Νίκησε τοὺς φανεροὺς ἐχθροὺς ὅσους ἀπὸ ἀγῶνες καὶ θυσίαις πού κράτησαν περίπου τρεῖς αἰῶνες. Ἄρχισαν ὁμως νά παρουσιάζονται κι ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἦταν οἱ ἐσωτερικοὶ τῆς ἐκκλησίας, οἱ αἵρετικοί. Αὐτοὶ προέρχονταν ἀπὸ τίς τάξεις τῶν Χριστιανῶν καὶ ἦταν πρὶν πολὺ ἐπικίνδυνοι ἀπὸ τοὺς φανεροὺς διῶκτες. Αὐτοὶ ἀνακάτευν τὴν ἀγνή χριστιανικὴ διδασκαλία μέ τίς δικές τους κακοδοξίες. Αἱρέσεις λέγονταν ὅσες διδασκαλίαι ἦταν ἀντίθετες μέ τὴν γνήσια χριστιανικὴ διδασκαλία, καθὼς αὐτὴ ἐκφραζόταν ἀπὸ τὴν καθολικὴ πίστι τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ αἵρετικοὶ διέδιδαν τίς ἰδέες τους μέ φανατισμὸ καὶ διατάραξαν τὴ γαλήνη τῆς Ἐκκλησίας.

Οἰκουμένικες Σύνοδοι

Ἡ Ἐκκλησία μας τώρα ἦταν ἐλεύθερη. Μποροῦσε πιά ν' ἀντιμετωπίσει εὐκολότερα τίς αἱρέσεις κι ὅσα ἄλλα ζητήματα τὴν ἀπασχολοῦσαν. Αὐτό ἔκανε μέ τίς Οἰκουμένικες Συνόδους. Λέγονταν ἔτσι γιατί συγκεντρώνονταν σ' αὐτές οἱ ἐπίσκοποι ὅλης τῆς χριστιανικῆς οἰκουμένης. Οἱ Οἰκουμένικες Σύνοδοι μέ τό φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διατύπωναν τὴ γνήσια χριστιανικὴ διδασκαλία καὶ καταδίκαιζαν τίς αἱρέσεις. Οἱ ἀποφάσεις τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν τοπικῶν πού ἐπικυρώθηκαν ἀπὸ Οἱ-

κουμενικές, ἀφότου τίς ἀποδεχτεῖ τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἀλάθητες καί ὑποχρεωτικές γιά τοὺς Χριστιανούς. Λέγονται Ὅροι καί Σύμβολα ὅταν ἀναφέρονται σέ ζητήματα πίστεως, καί Κανόνες ὅταν ἀναφέρονται σέ ζητήματα λατρείας, τάξεως καί διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου

Τὴν αἵρεση αὐτὴ δίδαξε στὴν Ἀλεξάνδρεια στίς ἀρχές τοῦ 4ου αἰώνα ὁ πρεσβύτερος Ἀρειος. Αὐτός δεχόταν τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό ὡς Θεοῦ ἴσο μέ τὸν Πατέρα, οὔτε ὡς προαιώνιο Υἱό καὶ Λόγο τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ὡς τό πιό τέλειο κτίσμα τοῦ Θεοῦ πού δημιουργήθηκε πρὶν ἀπὸ τ' ἄλλα δημιουργήματα. Μ' ἄλλα λόγια, ὁ Ἀρειος, ἀρνιόταν τὴ θεότητα τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ. Οἱ ἀντιχριστιανικὲς ιδέες τοῦ Ἀρείου, ἂν καὶ καταδικάστηκαν ἀπὸ μιά τοπικὴ σύνοδο στὴν Ἀλεξάνδρεια, διαδίδονταν σὰν πυρκαγιά. Ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου ἀπειλοῦσε φανερά πιά τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους.

Πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος

Ὁ εὐσεβὴς αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας κάλεσε τοὺς ἐπίσκοπους τῆς χριστιανικῆς οἰκουμένης στὴν Πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Αὐτὴ ἐγινε στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας τό 325 μ.Χ. Πῆραν μέρος 318 Θεοφόροι Πατέρες. Πρόεδρος τῆς Συνόδου ἦταν τιμητικά ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτορας. Στίς συζητήσεις πού ἐγιναν ἰδιαίτέρως ξεχώρισε ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ἂν καὶ ἦταν διάκονος ἀκόμη. Ἡ Σύνοδος μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ καθόρισε ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι Θεός «ὁμοούσιος μέ τὸν Πατέρα, ἀναρχος καὶ αἰώνιος». Τὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ διδασκαλία γιά τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱό περιέλαβε στὰ ἐπτὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Φυσικά καταδίκασε καὶ τὴν ἀρειανικὴ αἵρεση. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀρειος ἐπειδὴ ἔμεινε ἀμετάπειστος στίς πλάνες του, καταδικάστηκε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα σέ ἐξορία. Ἔτσι ἐπικράτησε καὶ πάλι ἡ γαλήνη στὴν Ἐκκλησία. Ἀργότερα ὁμως ἄλλοι αὐτοκράτορες φίλοι τοῦ ἀρειανισμοῦ, ἰδίως ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Οὐάλλης, προσπάθησαν νά διαταράξουν ξανά τὴ γαλήνη τῆς Ἐκκλησίας, ὑποστηρίζοντας τὸν ἀρειανισμό. Ἀλλ' ὁ αὐτοκράτορας Μέγας Θεοδόσιος ἐπέβαλε τίς ἀποφάσεις τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὡς ὑποχρεωτικὲς γιά ὅλους. Ἔτσι καθιερώθηκε ὁ θρίαμβος τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ἑρωτήσεις:

- α) Τί ἦταν οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι;
- β) Πῶς λέγονται οἱ ἀποφάσεις τους καὶ γιατί εἶναι ἀλάθητες;
- γ) Ποιές ἦταν οἱ ἀποφάσεις τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου;

Κείμενα:

- α) «Τῶν ἁγίων Πατέρων ὁ Χορός... Τό μυστήριον τῆς Θεολογίας τρανῶς παρέδωκε τῇ Ἐκκλησίᾳ». Ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας.
- β) «Εὐκολώτερον τὸν ἥλιον σβεσθῆναι ἢ τὴν Ἐκκλησίαν ἀφανισθῆναι» Ἱεροῦ Χρυσόστομος. (Πιὸ εὐκολο εἶναι νὰ σβηστεῖ ὁ ἥλιος παρά νὰ ἐξαφανιστεῖ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς της).

39. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος (295-373 μ.Χ.).

Ὁ Ἀθανάσιος ὡς νέος

Εἶδαμε ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὴν κατάπαυση τῶν διωγμῶν διάφοροι αἵρετικοὶ ἄρχισαν νὰ καταπολεμοῦν τὴν Ἐκκλησία. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ Κύριος, δὲν ἄφησε τὴν Ἐκκλησία Του ἀπροστάτευτη. Τὴν προστατέψαι καὶ τότε μὲ πολλοὺς τρόπους. Κυρίως μὲ τίς μεγάλες μορφές τῶν ἁγίων καὶ ὑπερασπιστῶν τῆς πίστεως, τοὺς ὁποίους ἔστειλε. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, πού γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια τὸ 295 μ.Χ. Ὁ Ἀθανάσιος ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς γονεῖς του πῆρε χριστιανικὴ ἀνατροφή. Ἀπὸ μικρὸς ξεχώριζε γιὰ τὴν μεγάλη του ἀγάπη στὸν Κύριο καὶ στὰ γράμματα. Μὲ ἰδιαίτερη εὐλάβεια παρακολουθοῦσε τὴ Θεία λατρεία. Λέγεται ὅτι στὴν παιδικὴ του ἡλικία, κάνοντας τὸν κληρικό, βάπτισε μερικά παιδιά εἰδωλολατρῶν. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος, ὅταν τὸ ἔμαθε, ἀναγνώρισε ἔγκυρο τὸ Βάπτισμα. Ἀνέλαβε μάλιστα νὰ προστατέψαι τὸν Ἀθανάσιο, πού εἶχε μείνει ἀπὸ νωρὶς ὀρφανός. Τὸν βοήθησε νὰ μορφωθεῖ πολὺ κι ἄργότερα τὸν χειροτόνησε διάκονο.

Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ Μέγας.
Φορητὴ εἰκόνα 19ου αἰῶνα.

Στύλος τῆς Ἐκκλησίας

Ὁ Ἀθανάσιος ἔζησε ἓνα διάστημα τῆς ζωῆς του κοντά στὸν ὀνομαστό ἀσκητὴ τῆς ἐρήμου, τὸ Μέγα Ἀντώνιο. Μαζί του προσευχόταν, μελετοῦσε τὸ θεῖο λόγο καὶ προόδευε στὴν ἀρετὴ. Ἐτσι ὁ Θεὸς ἐτοίμαζε τὸν Ἀθανάσιο γιὰ ν' ἀναδειχτεῖ ἀργότερα στύλος τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ πράγματι στὴν ἀναταραχὴ ποὺ ἔφερε ἡ ἀρειανὴ αἵρεση, ὁ Ἀθανάσιος ἀγωνίστηκε μέ ὅλες του τίς δυνάμεις γιὰ νά φανεῖ ἡ ἀλήθεια. Ἐτσι στὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο μέ τὴ βοήθειά του ἔλαμψε σάν διαμάντι ἡ ἀλήθεια. Ἀναδείχτηκε ἓνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ὑπερασπιστὲς τῆς Πίστεώς μας. Γι' αὐτὸ κληρὸς καὶ λαὸς τὸν διάλεξαν ἀρχιεπίσκοπο Ἀλεξάνδρειας.

Ὁ Ἀθανάσιος ὡς ἀγωνιστὴς καὶ συγγραφέας

Ὁ Ἀθανάσιος ὡς ἐπίσκοπος διέθεσε ὅλες του τίς δυνάμεις στὰ εἰρηνικὰ ἔργα τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίως στὸ κήρυγμα καὶ τὴ φιλανθρωπία. Γρήγορα δ-

μως παρουσιάστηκαν σύννεφα στὸν ὀρίζοντα τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἀρειανισμός, πού ὑποστηριζόταν κι ἀπὸ αὐτοκράτορες, κινουῖσε ἐναντίον του πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς ἐχθροὺς. Αὐτοὶ τὸν συκοφαντοῦσαν μὲ κάθε τρόπο. Ἔτσι ἀπὸ τὰ 46 χρόνια, πού ἦταν ἐπίσκοπος Ἀλεξάνδρειας, τὰ 16 καὶ πάνω τὰ πέρασε στὴν ἐξορία. Ὁ χριστιανικὸς λαὸς ὅμως πού τὸν ἀγαποῦσε πολὺ, φρόντιζε κι ἐπανερχόταν ὁ ἀκούραστος ἱεράρχης στὸ ποίμνιό του. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ Ἀθανάσιος δὲν ὑποχωροῦσε, γιατί ἤξερε ὅτι ἀγωνιζόταν γιὰ τὴν ἀλήθεια. Αὐτὴ ὑπηρέτησε καὶ μὲ τὰ πολλὰ του βιβλία, μὲ τὰ ὁποῖα ἀναδείχτηκε ἀξιοθαύμαστος συγγραφέας.

Τὸ τέλος του

Οἱ πολλὲς ταλαιπωρίες ὅμως ἐφθειραν τὴν υἡγεία του. Κι ὁ μεγάλος ἀγωνιστὴς πέθανε τὸ 373 μ.Χ. Ἀλλὰ τὸ στεφάνι τῆς νίκης κοντὰ στὸν Κύριο περίμενε αὐτόν, τὸν Πατέρα τῆς ὀρθοδοξίας. Ἡ Ἐκκλησία μας ὀνομάζει τὸν Ἀθανάσιο μέγα κι ἅγιο καὶ τὸν τιμᾷ στίς 18 Ἰανουαρίου.

Ἑρωτήσεις:

- α) «Πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε» (Α' Κορ. Ι 31). Ὅλα ὅσα κάνετε ν' ἀποβλέπουν στὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, μᾶς λέει ἡ Ἁγία Γραφή. Πῶς ἐφάρμοσε αὐτό ὁ Μέγας Ἀθανάσιος;
- β) Ποιὸς ἦταν ἀπὸ μικρὸς καὶ πῶς ἔγινε μέγας καὶ ἅγιος;
- γ) Πῶς βοήθησε τὴν Ἐκκλησίαν μας;

40. Ὁ Ἅγιος Σπυρίδωνας.

Ὁ ἀληθινὸς ποιμένας τῶν πιστῶν

Ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας συγκαταλέγεται ἀνάμεσα στὰ ἐκλεκτὰ παιδιὰ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Γεννήθηκε στὴν Κύπρο γύρω στὸ 270 μ.Χ. Ἀπὸ τοὺς γονεῖς του πῆρε καλὴ ἀνατροφή. Ἀφοῦ ἔμαθε λίγα γράμματα στὴν πατρίδα του, ἔβροσκε τὰ πρόβατα τοῦ πατέρα του. Ἐγινε ποιμένας, δηλαδὴ βοσκὸς, σάν τὸ Μωυσῆ καὶ τὸ Δαβίδ. Συγχρόνως ὅμως ἦταν

Ὁ Ἅγιος Σπυρίδωνας. «Ὁ Πραῦς καὶ ἀκέραιος, ὁ ἀπλό-
τητι ἀληθῆ καλλυνόμενος» Ὑ-
μνος. Ἱ. Μονὴ ἀγίου Νικολάου
Μετεώρων.

καὶ ζηλωτῆς Χριστιανός. Ἐκεῖνα τὰ χρόνια γινόταν ὁ διωγμός τοῦ Μαξι-
μίνου. Τότε συνέλαβαν καὶ τὸ Σπυρίδωνα. Τὸν καταδίκασαν, καθὼς λέει ἡ
παράδοση, σὲ καταναγκαστικά ἔργα στὰ μεταλλεῖα τῆς Κιλικίας. Ἐκεῖ ὁ
γενναῖος Χριστιανός, ὁ Σπυρίδωνας, ὑπέφερε πολύ, ἀλλ' ἔμεινε σταθερός
στὴ χριστιανικὴ πίστη. Ἀφοῦ σταμάτησε ὁ διωγμός, ξαναγύρισε στὴν
Κύπρο. Βρισκόταν πιά σὲ ἀρκετά ὥριμη ἡλικία. Τότε νυμφεύτηκε μιά σε-
μνὴ καὶ ἐνάρετη κόρη, ἡ ὁποία ὁμως πέθανε νωρίς. Σ' ὅλους ἔκανε ἐντύ-
πωση ἡ χριστιανικὴ ζωὴ τοῦ Σπυρίδωνα. Γι' αὐτὸ οἱ χριστιανοὶ τῆς πα-
τρίδας του τὸν ἤθελαν ἱερέα τους. Ἔτσι ἀπο ποιμένας τῶν προβάτων, ἔ-
γινε ποιμένας τῶν πιστῶν. Τότε ἔλαμψε ἀκόμη πιο πολύ τὸ ἥθος τοῦ ἐνά-
ρετου ἀνδρα. Γι' αὐτὸ κλῆρος καὶ λαὸς τὴν ἐποχὴ τοῦ μεγάλου Κωνσταν-
τίνου τὸν διαλέξαν ἐπίσκοπο Τριμυθούνας τῆς Κύπρου. Ἡ ἐνάρετη ζωὴ
τοῦ Σπυρίδωνα καὶ ἡ μεγάλη δράση του ὡς ἐπισκόπου τὸν ἔκαμαν πιο πο-
λύ ὀνομαστό.

Ἅγιος Σπυρίδωνας ὁ θαυματουργός

Ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας ἦταν ἀπλός, ταπεινός, καί ἐλεήμονας ἱεράρχης. Γι' αὐτό οἱ πιστοί τοῦ ἔδειχναν πάντα ξεχωριστό σεβασμό. Παραβρέθηκε στήν Πρώτη Οἰκουμενική Σύνοδο καί διακρίθηκε γιά τήν ἀγιότητά του. Ἐνῶ ἀκόμη ζοῦσε, μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ ἔκανε πολλά θαύματα. Θεράπευσε τυφλοὺς, παράλυτους, δαιμονισμένους κ.ἄ. Λένε ὅτι στήν Κύπρο σέ ἐποχές μεγάλης ξηρασίας ἤρθαν εὐεργετικές βροχές μέ τίς προσευχές τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα. Στό ἀπολυτίκιό του λέγεται ὅτι στίς ἱεροτελεστίες πού ἔκανε, εἶχε ἀγγέλους συλλειτουργοὺς. Δίκαια λοιπόν ἀποκαλεῖται «θαυματουργός».

Ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας τιμᾶται ἀπό τήν Ἐκκλησία

Ὁ Σπυρίδωνας πέθανε γύρω στά μέσα τοῦ 4ου αἰώνα, ἀφοῦ δόξαζε τό θεό κυρίως μέ τήν ἐνάρετη ζωή του. Ἡ Ἐκκλησία μας τόν τιμáει ὡς ἅγιο στίς 12 Δεκεμβρίου. Τό ἱερό του λείψανο διαφυλάχθηκε στήν Κύπρο μέχρι τόν 7ο αἰώνα. Κατόπιν γιά μεγαλύτερη ἀσφάλεια τό μετέφεραν στήν Κωνσταντινούπολη. Στά χρόνια τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τοὺς Τούρκους τό ἱερό τοῦτο λείψανο μεταφέρθηκε στήν Κέρκυρα, ὅπου σώζεται ὁλόσωμο. Μέχρι σήμερα μέ τό ἱερό λείψανο τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ κάνει πολλά θαύματα. Πολλοί εὐλαβεῖς προσκυνητές πηγαίνουν στήν Κέρκυρα, γιά νά τιμήσουν τόν πολιοῦχο τῆς, τόν ἅγιο Σπυρίδωνα τό θαυματουργό. Πηγαίνουν γιά νά ζητήσουν μέ πίστη τίς πρεσβεῖες τοῦ ἁγίου στόν Κύριο.

Ἑρωτήσεις:

- α) «Θαυμαστός ὁ Θεός ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ». (Ψαλμ. 67, 36). Θαυμαστός εἶναι ὁ Θεός γιά τήν προστασία του στοὺς ἁγίους. Πῶς ἐφαρμόστηκε αὐτό στόν ἅγιο Σπυρίδωνα;
- β) Πότε ὁ Θεός μᾶς προστατεύει πῶς πολύ;
- γ) Ποιές ἦταν οἱ κυριότερες ἀρετές τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα;
- δ) Μέ ποιούς τρόπους τόν βράβευσε ἡ Θεία Χάρη;

41. Οἱ ἄλλες Οἰκουμενικές Σύνοδοι.

Ἡ Β' Οἰκουμενική Σύνοδος (381 μ.Χ.)

Ὁ Ὀρθόδοξος αὐτοκράτορας μέγας Θεοδόσιος συγκάλεσε τή Δεύτερη Οἰκουμενική Σύνοδο στήν Κωνσταντινούπολη τό 381 μ.Χ. Πήραν μέρος σ' αὐτή 150 πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ ἡ σύνοδος πῆρε τίς ἐξῆς ἀποφάσεις: α) Ἐπικύρωσε τίς ἀποφάσεις τῆς Α' Οἰκουμενικῆς, μέ ἀποτέλεσμα νά ἐξαφανιστεῖ πιά ὁ κίνδυνος τοῦ ἀρειανισμοῦ. β) Καταδίκασε τή νέα αἵρεση τῶν «Πνευματομάχων». Αὐτοί μάχονταν τή θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί δίδασκαν ὅτι εἶναι δημιούργημα τοῦ Υἱοῦ. Ἀρχηγός τους ἦταν ὁ ἄλλοτε ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Μακεδόνιος. γ) Συμπλήρωσε τό Σύμβολο τῆς Πίστεως μέ τά ὑπόλοιπα πέντε ἄρθρα του καί δ) καταδίκασε τήν αἵρεση τοῦ ἐπισκόπου Ἀπολλιναρίου. Αὐτός ἐνῶ δεχόταν τή θεότητα τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ, ἀρνιόταν τήν τέλεια Αὐτοῦ ἀνθρώπινη φύση.

Ἡ Γ' Οἰκουμενική Σύνοδος (431 μ.Χ.)

Ἡ τρίτη Οἰκουμενική Σύνοδος ἐγίνε στήν Ἐφεσο τό 431 μ.Χ. Τή συγκάλεσε, μέ σύσταση τῆς Ἐκκλησίας, ὁ αὐτοκράτορας Θεοδόσιος ὁ Β' ὁ μικρός. Πήραν μέρος σ' αὐτή περίπου 200 πατέρες καί καταδίκασαν τήν αἵρεση τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου. Αὐτός ξεχώριζε στό Σωτήρα Χριστό δύο ἄσχετα πρόσωπα. Ἐλεγε ὅτι ἡ Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου γέννησε τό Χριστό μόνο ὡς ἄνθρωπο. Γι' αὐτό τήν ὀνόμαζε «Χριστοτόκο». Ὑστερα ἀπό τή Γέννηση, συνέχισε ὁ Νεστόριος, κατέβηκε ἡ Θεότητα στό Χριστό. Ἀντίθετα μ' αὐτές τίς κακοδοξίες, ἡ Σύνοδος ὁμολόγησε «Ἐναν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό καί Υἱό τοῦ Θεοῦ, τέλειο Θεό καί τέλειο ἄνθρωπο». Τήν Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου ὀνόμασε «Θεοτόκο».

Ἡ Δ' Οἰκουμενική Σύνοδος (451 μ.Χ.)

Αὕτη ἐγίνε στή Χαλκηδόνα τό 451 μ.Χ. Τή Σύνοδο συγκάλεσαν, ξανά μέ σύσταση τῆς Ἐκκλησίας, οἱ αὐτοκράτορες Μαρκιανός καί Πουλχερία. Σ' αὐτή πήραν μέρος περίπου 630 Πατέρες. Ἡ Σύνοδος καταδίκασε τό μονοφυσитισμό. Τήν αἵρεση αὕτη δίδασκαν κυρίως οἱ κληρικοί Εὐτυχῆς

καί Διόσκορος. Αὐτοί ἰσχυρίζονταν ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὴ Γέννηση τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρα Χριστοῦ ἡ Θεία φύση ἀπορρόφησε τὴν ἀνθρώπινη. Δέχονταν δηλαδή μόνο τὴ μία φύση τοῦ Κυρίου, τὴ Θεία. Γι' αὐτὸ καὶ λέγονταν μονοφυσίτες. Ἀντίθετα μ' αὐτά, ἡ Σύνοδος διδάξε ὅτι στὸ Σωτῆρα Χριστὸ ἐνώθηκαν οἱ δύο φύσεις, ἡ Θεία καὶ ἡ ἀνθρώπινη, χωρὶς νὰ συγχέονται ἢ νὰ χωρίζονται μεταξύ τους. Μονοφυσίτες ὑπάρχουν καὶ σήμερα στὴν Αἴγυπτο, στὴν Ἀβησσυνία, στὴν Ἀρμενία κι ἄλλοῦ.

Ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (553 μ.Χ.)

Τὴ Σύνοδο αὐτὴ συγκάλεσε στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 553 μ.Χ. ὁ αὐτοκράτορας Ἰουστινιανός. Σ' αὐτὴ πῆραν μέρος 165 Πατέρες. Ἡ Σύνοδος καταδίκασε ξανά τὸ Μονοφυσитισμό καὶ διάφορα βιβλία μὲ αἰρετικὸ περιεχόμενο.

Ἡ ΣΤ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (680 -1 μ.Χ.)

Αὐτὴ ἔγινε στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 680-1 μ.Χ. Τὴ συγκάλεσε ὁ αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος ὁ Πωγωνάτος. Ἡ Σύνοδος καταδίκασε τὸ *μονοθελητισμό*, πού ἦταν μιὰ αἵρεση σχετικὴ μὲ τὸ μονοφυσитισμό. Σύμφωνα μὲ τὸ μονοθελητισμὸ στὸν Κύριο ὑπῆρχε μόνο μιὰ θέληση, ἡ Θεία. Ἀντίθετα μ' αὐτά, ἡ Ἑκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος διδάξε ὅτι στὸν Κύριο ὑπῆρχαν δύο θελήσεις, ἡ Θεία καὶ ἡ ἀνθρώπινη. Μὲ τὴ διαφορὰ ὅμως ὅτι ἡ ἀνθρώπινη ὑποτασσόταν στὴ Θεία.

Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (691/2)

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ ἔγινε στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ὀνομάζεται ἔτσι, γιατί μὲ τοὺς κανόνες πού ἐξέδωσε συμπλήρωσε τὴν Ε' καὶ τὴν ΣΤ' Οἰκ. Σύνοδο. Γιὰ τὴν ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο θὰ γίνει ἰδιαίτερος λόγος.

Ἐτσι ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία μὲ τίς Οἰκουμενικὲς Συνόδους πού ἔγιναν μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: α) καταπολέμησε τίς διάφορες αἵρέσεις καὶ β) διατύπωσε μὲ ἀλάθητο τρόπο τὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ διδασκαλία.

Ερωτήσεις:

- α) Τί όφείλουμε στους πατέρες τών οίκουμενικών Συνόδων;
- β) Πώς όνομάζουμε τίς αποφάσεις τών οίκουμενικών Συνόδων καί γιατί;
- γ) Πώς θά διαφυλάξουμε τήν όρθοδοξία μας άνόθευτη από τούς αίρετικούς;

Συνοπτικός Πίνακας Οίκουμενικών Συνόδων

Σειρά	Πόλη	Έτος	Αυτοκράτορας	Άριθμός Πατέρων	Αιρέσεις πού καταδίκασε
Πρώτη	Νίκαια	325	Μ. Κωνσταντίνος	318	Άρειανισμός (Άρειος)
Δεύτερη	Κων/λη	381	Μ. Θεοδόσιος	150	(Πνευματομάχοι Μακεδόνιος), Άπολινάριος
Τρίτη	Έφεσος	431	Θεοδόσιος Β΄	200	Νεστοριανισμός (Νεστόριος)
Τέταρτη	Χαλκηδόνα	451	Μαρκιανός καί Πουλχερία	630	Μονοφυσитισμός (Ευτυχής, Διόσκορος)
Πέμπτη	Κων/λη	553	Ίουστινιανός Α΄	165	Καταδίκη Μονοφυσιτισμού καί βιβλίων μέ αίρετικό περιεχόμενο
Έκτη	Κων/λη	680/1	Κωνσταντίνος Δ΄ ό Παγωνάτος	150	Μονοθελητισμός
Πενθέκτη	Κων/λη	691/2	Ίουστινιανός Β΄	211	Έξέδωκε μόνο κανόνες
Έβδομη	Νίκαια	787	Ειρήνη ή Άθηναία	350	Καταδίκη Εικόνομαχίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

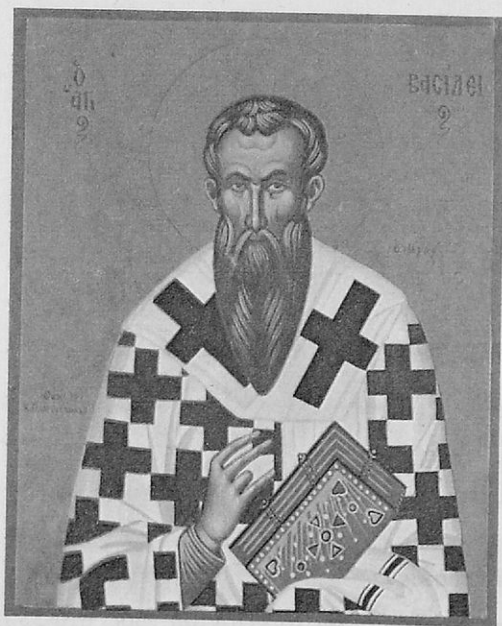
42. Ὁ Μέγας Βασίλειος.

Οἰκογενειακό περιβάλλον καὶ σπουδές

Ὁ Βασίλειος γεννήθηκε στὴ Νεοκαισάρεια τοῦ Πόντου γύρω στὸ 330 μ.Χ. Μεγάλωσε ὅμως στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας. Γονεῖς του ἦταν ἡ ἐνάρετη Ἑμμέλεια, πού ἦταν κόρη μάρτυρα καὶ ὁ ὀνομαστός ρήτορας Βασίλειος. Ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς γονεῖς του, ὁ Βασίλειος, ἔμαθε ν' ἀγαπᾶ τὸ Θεό καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπ' αὐτοὺς διδάχτηκε καὶ τὰ πρῶτα γράμματα. Ἀπὸ τὴν εὐλογημένη αὐτὴ οἰκογένεια ἀναδείχτηκαν ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας γιαγιά, μητέρα καὶ τέσσερα παιδιά. Ἐγινε δηλαδή πραγματικό φυτώριο ἁγίων καὶ ὑπέροχο παράδειγμα γιὰ κάθε οἰκογένεια! Οἱ πλούσιοι γονεῖς τοῦ Βασιλείου φρόντισαν νὰ πάρει ὁ γιὸς τους μεγάλη μόρφωση. Ἐτσι ὕστερα ἀπὸ τίς σπουδές του στὴν Καισάρεια, τὸν ἔστειλαν στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ κατόπιν στὴν Ἀθήνα. Ὁ Βασίλειος ἦταν πολὺ ἔξυπνος κι ἐπιμελής. Σὰν μέλισσα μάζευε ἀπὸ παντοῦ πολὺτιμες γνώσεις. Στὴν Ἀθήνα σπούδασε πάνω ἀπὸ τέσσερα χρόνια μαζί μέ τὸν ἀδερφικό του φίλο Γρηγόριο, τὸ Ναζιανζηνό.

Ἡ σταδιοδρομία του

Ὁ Βασίλειος ὕστερα ἀπὸ τίς λαμπρές σπουδές του γύρισε στὴν Καισάρεια. Ἐκεῖ ἄσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ρήτορα. Νωρὶς ὅμως τὸ ἄφησε, γιὰ

Ὁ ἅγιος Βασίλειος, ὁ μέγας.
(Κ. Γεωργακόπουλου).

ν' ἀφιερωθεί ἐξολοκλήρου στὸν Κύριο. Ἀφοῦ βαπτίστηκε σέ μεγάλη ἡλικία, καθὼς συνηθίζταν τότε, ἀποφάσισε νά γίνει μοναχός. Μάλιστα γιὰ νά γνωρίσει μεγάλους ἀσκητές τῆς ἐποχῆς του ἐπισκέφτηκε τὴν Αἴγυπτο, τὴν Παλαιστίνη καὶ ἄλλες χῶρες. Τόσο πολὺ γοητεύτηκε ὥστε, ἀφοῦ μοίρασε τὰ ὑπάρχοντά του στοὺς φτωχοὺς, μόνασε σ' ἓνα ἐρημικὸ μέρος τοῦ Πόντου. Σέ λίγο πῆγε ἐκεῖ καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός. Μαζί πιά οἱ δύο παλιοὶ φίλοι προσεύχονταν καὶ μελετοῦσαν. Μαζί ἀγωνίζονταν νά γίνουν πιὸ τέλειοι στὴν ἀρετὴ.

Ὁ Βασίλειος ὑπηρετεῖ τὴν Ἐκκλησία

Ὁ Βασίλειος, ὅταν εἶδε ὅτι νέοι αἵρετικοὶ κατατάραζαν τὴν Ἐκκλησία, δέχτηκε τὸ μεγάλο ἀξίωμα τῆς ἱεροσύνης. Ἐγινε διάκονος καὶ σέ λίγο πρεσβύτερος. Ἀργότερα κλῆρος καὶ λαὸς τὸν διάλεξαν ἐπίσκοπο Καισάρειας. Πιὸ πολὺ τώρα μέ τὰ φλογερά του κηρύγματα κατατρόπωνε τίς αἵρέσεις κι ἐνίσχυε τοὺς πιστοὺς. Ἦταν ἐτοιμὸς νά θυσιάσει κι αὐτὴ τὴ ζωὴ του γιὰ τὸ Χριστό. Ἱστορικὴ ἔμεινε ἡ ἀπάντηση, πού ἔδωσε στὸν ὑπαρχο

Μόδεστο. (Ύπαρχος= ό άμέσως μετά τό διοικητή). Αυτός είχε έρθει μ' έντολή του φιλαρειανού αυτοκράτορα Ουάλλεντα ν' απειλήσει τό Βασίλειο, επειδή πολεμοῦσε τούς άρειανούς. Καί τόν απείλησε αυστηρά μέ δήμευση περιουσίας, έξορία, βασανιστήρια καί θάνατο. «Τίποτε άπ' αυτά δέ φοβάμαι», άπάντησε ό Βασίλειος. «Γιατί περιουσία δέν έχω παρά μόνο τά φτωχά μου ρούχα καί λίγα βιβλία. Έξορία δέ φοβάμαι, γιατί όλοι σ' αυτή τή ζωή είμαστε σάν τά πουλιά χωρίς μόνιμη στέγη. Βάσανα δέ λογαριάζω, γιατί τό άσθενικό μου σώμα γρήγορα θά πεθάνει. Κι ό θάνατος θά μέ φέρει κοντά στό Θεό, γιά τόν όποιο ζω καί εργάζομαι». Ό θαυμασμός στόν ήρωικό Έπάρχη άφόπλισε τό Μόδεστο καί τόν έκαμε νά μήν ένοχλήσει πιά τό Βασίλειο.

Ή άκτινοβολία του Βασιλείου συνεχίζεται

Ό Βασίλειος διακρίθηκε γιά τή μεγάλη φιλανθρωπική του δράση. Όλόκληρη πόλη, τήν περίφημη Βασιλειάδα, άποτελοῦσαν τά φιλανθρωπικά του ιδρύματα: νοσοκομεία, όρφανοτροφεία, ξενώνες, σχολεία, εργαστήρια κ.ά, γιά τά όποια είχε διαθέσει όλα του τά υπάρχοντα. Ακόμη διακρίθηκε καί ως συγγραφέας. Έγραψε άξιοθαύμαστα βιβλία: δογματικά, άσκητικά, παιδαγωγικά, τή Θεία Λειτουργία πού φέρνει τ' όνομά του καί πολλά άλλα. Αλλ' όμως οί μεγάλοι κόποι του γιά τό λαό καί ή άσκητική του ζωή κλόνισαν νωρίς τήν ύγεία του. Πέθανε σέ ήλικία 49 χρόνων. Ή Έκκλησία μας τόν όνόμασε «Οίκουμενικό καί μέγα διδάσκαλο». Τόν τιμάει ως άγιο τήν 1η Ίανουαρίου.

Έρωτήσεις:

- α) Τί παραδείγματα είχε ό Βασίλειος άπό τό οικογενειακό του περιβάλλον;
- β) Ποιές ήταν οί κυριότερες άρετές του;
- γ) Ποιό ήταν τό φιλανθρωπικό του έργο;
- δ) Πώς τόν τιμάμε σήμερα;

43. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός (329-390 μ.Χ.).

Καταγωγή καὶ μόρφωση

Ὁ Γρηγόριος γεννήθηκε τὸ 329 μ.Χ. κοντὰ στὴ Ναζιανζό τῆς Καππαδοκίας. Γι' αὐτὸ ὀνομάστηκε καὶ Ναζιανζηνός. Οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του, ἡ Νόννα κι ὁ ἐπίσκοπος Γρηγόριος, τοῦ ἔδωσαν χριστιανικὴ ἀνατροφή. Τὰ πρῶτα γράμματα τὰ ἔμαθε στὴ Ναζιανζό. Κατόπιν σπούδασε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας. Ἐκεῖ γνωρίστηκε μὲ τὸ Βασίλειο. Εἶχαν σχεδὸν τὴν ἴδια ἡλικία καὶ συνδέθηκαν μὲ ἀδερφικὴ φιλία. Ὁ Γρηγόριος συνέχισε τίς σπουδές του στὴν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης καὶ στὴν Ἀλεξάνδρεια. Σπούδασε καὶ στὴν Ἀθήνα μαζί μὲ τὸ φίλο του Βασίλειο. Ὑστερα ἀπὸ τίς τόσο λαμπρές σπουδές του γύρισε στὴ Ναζιανζό. Τότε, καθὼς φαίνεται, δέχτηκε τὸ ἅγιο Βάπτισμα. Μετά, καθὼς εἶδαμε, μόνασε γιὰ ἓνα διάστημα στὸν Πόντο μαζί μὲ τὸ Βασίλειο.

Ὁ Γρηγόριος δέχεται τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱεροσύνης

Ἀργότερα ὁ Γρηγόριος ἦρθε κοντὰ στὸ γέροντα πατέρα του καὶ τὸν βοηθοῦσε στὰ ποιμαντικὰ του ἔργα. Μὲ ἀπαίτηση ὁμως τῶν Χριστιανῶν τῆς Ναζιανζοῦ καὶ χωρὶς νὰ θέλει ὁ ἴδιος, χειροτονήθηκε πρεσβύτερος. Δέν ἤθελε, γιατί θεωροῦσε πολὺ μεγάλο τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱεροσύνης καὶ πολὺ μικρές τίς δικές του δυνάμεις. Ὑστερα ἀπὸ μερικά χρόνια, μπροστὰ στὴν ἐπιμονὴ τοῦ φίλου του Βασιλείου πού ἦταν πιά ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας, δέχτηκε καὶ χειροτονήθηκε ἀπ' αὐτόν ἐπίσκοπος τῆς Κωμοπόλεως τῶν Σασίμων. Ὁ Θεὸς ὁμως γι' ἄλλοῦ προόριζε τὸ Γρηγόριο. Τὸν προόριζε, νὰ ὑπερασπίσει καὶ νὰ σώσει τὴν ὀρθοδοξία ἀπὸ τὸν κίνδυνο τῶν ἀρειανῶν. Ἡ φήμη τοῦ Γρηγορίου γιὰ τὴ μεγάλη του μόρφωση, τὴ σπάνια ἀρετὴ του καὶ ἰδίως τὸ ὀρθόδοξο φρόνημά του εἶχε ἐξαπλωθεῖ πολὺ πιὸ μακριά. Εἶχε φτάσει καὶ στὴ «βασιλεύουσα», τὴν Κωνσταντινούπολη. Τὰ βλέμματα τῶν λίγων ὀρθοδόξων Χριστιανῶν πού εἶχαν ἀπομείνει στὴν Κωνσταντινούπολη, στράφηκαν στὸ Γρηγόριο. Τὸν κάλεσαν παρακλητικὰ νὰ διδάξει ἐκεῖ τὰ ὀρθόδοξα δόγματα. Ὁ Γρηγόριος δέχτηκε γιὰ χάρη τῆς ὀρθοδοξίας, πού πέραγε δύσκολες μέρες.

Στὴν Κωνσταντινούπολη μόνο ἓνας μικρὸς ναὸς εἶχε ἀπομείνει στοὺς ὀρθοδόξους. Ἐκεῖ ἔλπιζαν ν' ἀναστηθεῖ ξανά ἡ ὀρθοδοξία καὶ γι' αὐτὸ τὸν ὀνόμαζαν συμβολικὰ Ἀγία Ἀναστασία. Ἐκεῖ ἔστησε ὁ Γρηγόριος τὸ

πνευματικό του στρατηγεῖο. Σ' αὐτό τό ναό ἐκφώνησε τούς περίφημους πέντε λόγους του γιά τή θεότητα τοῦ «Υἱοῦ καί Λόγου» τοῦ Θεοῦ. Μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ τ' ἀποτελέσματα ἦταν θαυμαστά. Προσελκύστηκαν στήν ὀρθοδοξία πολλοί ἀρειανοί, ἔθνικοί καί ἰουδαῖοι. Δίκαια λοιπόν ἡ Ἐκκλησία μας τόν ὀνόμασε «Θεολόγο», πρῶτον αὐτόν ὕστερα ἀπό τόν ἅγιον Ἰωάννη τόν Εὐαγγελιστή.

Ὁ Γρηγόριος, Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως

Σέ λίγο ἐγινε αὐτοκράτορας ὁ Μέγας Θεοδόσιος καί καθιέρωσε μέ διάταγμα τήν Ὀρθοδοξία. Τότε ἀναδείχτηκε ὁ Γρηγόριος Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καί Πρόεδρος τῆς Δεύτερης Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Γιά νά ἐξασφαλίσει ὁμως τήν εἰρήνη τῆς Ἐκκλησίας παραιτήθηκε ἀπό τόν ἀρχιεπισκοπικό θρόνο καί τήν προεδρία τῆς Συνόδου, ὅταν μερικοί ἀντέδρασαν ἐναντίον του. Ἡ παραίτησή του αὐτή ἦταν μιά ἥρωική πράξη. Ὁ Γρηγόριος, πού ἀγαποῦσε τήν ἀσκητική ζωή, κατέληξε ξανά στήν ἐρημο. Ἐκεῖ ἔζησε τήν υπόλοιπη ζωή του μέ προσευχή, διάβασμα καί συγγραφή βιβλίων. Πέθανε τό 390 μ.Χ.

Ὁ Γρηγόριος τιμᾶται ἀπό τήν Ἐκκλησία

Ὁ Γρηγόριος διακρίθηκε γιά τόν ἀγνό του χαρακτήρα καί τήν ἀγάπη του στό Θεό καί τούς ἀνθρώπους. Διακρίθηκε ἀκόμη καί γιά πολλές ἄλλες ἀρετές, καθώς καί γιά τό τεράστιο συγγραφικό του ἔργο, πού περιλαμβάνει λόγους, ἐπιστολές καί ποιήματα. Ἡ Ἐκκλησία μας κατάταξε τό Γρηγόριο, τόν Οἰκουμενικό αὐτό Διδάσκαλο καί Θεολόγο, ἀνάμεσα στούς ἁγίους της καί τόν τιμᾷ στίς 25 Ἰανουαρίου. Τόν τιμᾷ ὁμως καί στίς 30 Ἰανουαρίου μαζί μέ τούς ἄλλους δύο μεγάλους ἱεράρχες, Βασίλειο τό μέγα καί Ἰωάννη τό Χρυσόστομο.

Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς ἀπέκτησε ὁ Γρηγόριος τόση μόρφωση;
- β) Σέ τί τόν βοήθησε ἡ φιλία του μέ τό μέγα Βασίλειο;
- γ) Γιατί ὁ Γρηγόριος ὀνομάστηκε «Θεολόγος»;
- δ) Τί μᾶς διδάσκει ἡ παραίτησή του;

44. *Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.*

Καταγωγή καὶ σπουδές

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας ἀνάμεσα στὰ χρόνια 344 καὶ 354. Γονεῖς του ἦταν ὁ ἀνώτερος ἀξιωματικός Σεκοῦνδος καὶ ἡ εὐσεβὴς Ἀνθούσα. Πολύ νωρὶς ὁ Ἰωάννης ἔμεινε ὀρφανὸς ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ἐτσι ὅλο τὸ βάρος γιὰ τὴν ἀνατροφή καὶ τὴ μόρφωσή του ἔπese στὴν ἐνάρετη Ἀνθούσα. Ὑστερα ἀπὸ τὴ γενική Ἐκπαίδευση, ὁ Ἰωάννης, σπούδασε ρητορική στὴ σχολή τοῦ περιφημοῦ διδασκάλου ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, τοῦ ἐθνικοῦ Λιβάνιου. Ἡ ἐξυπνάδα καὶ ἡ ἐπιμέλεια τοῦ Ἰωάννη ἔκαναν μεγάλη ἐντύπωση στὸ Λιβάνιο. Ἐφτασε νὰ λέει πὼς θὰ τὸν ἄφηνε διάδοχό του στὴ Σχολή, ἂν δέν τοῦ τὸν ἔπαιρνε ἡ Ἐκκλησία. Ὑστερα ἀπὸ τίς λαμπρές φιλοσοφικὲς καὶ νομικὲς σπουδὲς του, ὁ Ἰωάννης ἄσκησε στὴν Ἀντιόχεια τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου. Γρήγορα δμως τὸν τράβηξαν οἱ θεολογικὲς σπουδές. Κι ὅταν βαπτίστηκε, ἄρχισε νὰ ζεῖ ἀσκητικὴ ζωή. Εἶχε βρεῖ πιά τὸ δρόμο του, ὁ Χριστός τὸν εἶχε κερδίσει ὀριστικά.

Ὁ Ἰωάννης στὶς τάξεις τοῦ Κλήρου

Ὑστερα ἀπὸ μερικά χρόνια ἀσκητικῆς ζωῆς ὁ Ἰωάννης δέχτηκε τὴ χάρη τῆς ἱεροσύνης καὶ ὑπηρέτησε τὴν Ἐκκλησία μὲ ἄφταστο ζῆλο. Μὲ τὰ λαμπρά του κηρύγματα καὶ ἰδίως μὲ τὸ ἔξοχο παράδειγμά του μαγνητιζε τίς ψυχὲς τῶν πιστῶν. Εἶχε κατορθώσει νὰ διατρέφει καθημερινὰ πάνω ἀπὸ 3.000 φτωχοὺς. Ἀλλ' ἡ σοφία, ἡ ρητορική του ἱκανότητα καὶ μάλιστα ἡ ἐνάρετη ζωὴ του τὸν ὁδήγησαν, χωρὶς νὰ τὸ θέλει, στὸ θρόνο τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Ἰωάννης, ὡς ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως

Ἐκεῖ στὴν πρωτεύουσα, ὁ Ἰωάννης, ἀφοσιώθηκε στὰ ὑψηλά του καθήκοντα. Στὰ κηρύγματά του μιλοῦσε μὲ τόση σοφία καὶ χάρη, ὥστε δίκαια τὸν ὀνόμασαν «Χρυσόστομος». Ἀλλ' ἡ μεγάλη του δραστηριότητα καὶ ἰδίως τὰ φλογερά του κηρύγματα κίνησαν τὸ φθόνο μερικῶν. Ἀνάμεσά τους ἦταν καὶ ἡ αὐτοκράτειρα Εὐδοξία. Ἐπειδὴ ὁ Χρυσόστομος ἔλεγε αὐτὴ καὶ τὸ περιβάλλον της γιὰ τίς παρεκτροπὲς τους, φρόντισε νὰ τὸν

καταδικάσουν σέ ἑξορία. Ἄλλ' ὁ λαός, πού ἀγαποῦσε τόν ἄξιο ποιμένα του πέτυχε τή ματαιώση ἐκείνης τῆς ἑξορίας. Σύντομα ὁμοῦς ἀκολούθησε ἄλλη μόνιμη καί μαρτυρική. Ὁ σεμνός ἱεράρχης μεταφέρθηκε στήν Κουκουσό τῆς Ἀρμενίας. Οἱ ἐχθροί του ὁμοῦς δέν ἡσύχαζαν. Τόν μετακίνησαν γιά τήν Πιτυοῦντα τοῦ Πόντου. Στό δρόμο κι ἐνῶ ὁ Χρυσόστομος βρισκόταν στά Κόμανα τοῦ Πόντου, πέθανε ἀπό τίς κακουχίες καί τίς στερήσεις στίς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 407. Παρέδωσε τό Πνεῦμα του στό Θεό λέγοντας τήν προσφιλῆ του φράση: «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν».

Ὁ Χρυσόστομος τιμᾶται ἀπό τήν Ἐκκλησία

Σύντομα ὁμοῦς ἀναγνωρίστηκαν οἱ πολυτίμες ὑπηρεσίες τοῦ Χρυσοστόμου κι ἀποκαταστάθηκε ἡ μνήμη του. Ὑστερα ἀπό 30 χρόνια τό ἱερό του λείψανο μεταφέρθηκε στήν Κωνσταντινούπολη καί τοποθετήθηκε στό ναό τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Ἡ μνήμη του ὡς ἀγίου τιμᾶται στίς 13 Νοεμβρίου. Ἀλλ' ὁ ἱερός Χρυσόστομος, τῶν ἀρετῶν τό θησαύρισμα καθῶς τόν ὀνόμασαν, ἐξακολουθεῖ νά μᾶς φωτίζει καί σήμερα μέ τά πολλά του συγγράμματα. Ἀνάμεσα σ' αὐτά ἰδιαίτερη θέση κατέχει ἡ Θεία Λειτουργία, πού φέρνει τ' ὄνομά του.

Ἡ γιορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμáει μαζί στίς 30 Ἰανουαρίου καί τοὺς τρεῖς μεγάλους Ἱεράρχες: Βασίλειο τό Μέγα, Γρηγόριο τό Θεολόγο καί Ἰωάννη τό Χρυσόστομο. Ἡ κοινὴ τους γιορτὴ ἔχει καθιερωθεῖ κι ὡς γιορτὴ τῆς παιδείας καί τῶν γραμμάτων, ὡς γιορτὴ τῶν διδασκάλων καί τῶν μαθητῶν. Ἰδιαίτερα οἱ μαθητὲς πρέπει νά ἔχουν σάν ὑποδείγματα φιλομάθειας καί ἀρετῆς αὐτοὺς τοὺς φωστῆρες τῆς Ἐκκλησίας μας, τοὺς τρεῖς μεγάλους Ἱεράρχες.

Ἑρωτήσεις:

- α) Τί ὀφείλει ὁ Χρυσόστομος στήν εὐσεβή μητέρα του;
- β) Πῶς τόν ὀνόμασαν καί γιατί;
- γ) Γιατί οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες εἶναι προστάτες τῆς παιδείας μας;

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες, προστάτες τῆς παιδείας (Β. Βαμπούλης).

Ἀπολυτίκιο Τριῶν Ἱεραρχῶν:

α) *Κείμενο:* «Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου Θεότητος, τοὺς τὴν οἰκουμένην ἀκτίσι δογμάτων θείων πυρσέυσαντας, τοὺς μελιρρύτους ποταμούς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρ-

δεύσαντας, Βασιλειον τόν μέγαν καί τόν Θεολόγον Γρηγόριον, σύν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τήν γλωττίαν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταί συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν· αὐτοί γάρ τῇ Τριάδι ὑπέρ ἡμῶν αἰεὶ πρεσβεύουσι».

β) ἀπόδοση: «Τά τρία, τά πύο μεγάλα ἀστέρια τῆς τρισυπόστατης Θεότη-
τας, αὐτά πού φώτισαν τήν οἰκουμένη μέ τίς ἀκτίνες τῶν θείων τους λόγων,
τά ποτάμια μέ τή γλυκιά σοφία πού πότισαν τήν κτίση μέ τά νάματα τοῦ
θείου Λόγου, τό Βασιλεῖο τό Μέγα καί τό Θεολόγο Γρηγόριο μαζί μέ τόν ἑν-
δοξο Ἰωάννη μέ τά χρυσά τά λόγια, ὅλοι οἱ θαυμαστές τῶν λόγων τους ἀφοῦ
μαζευτήκαμε ἄς τοὺς τιμήσουμε μέ ὕμνους, γιατί αὐτοί πάντοτε παρακαλοῦν
γιά μᾶς τήν Ἁγία Τριάδα».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ

45. Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία.

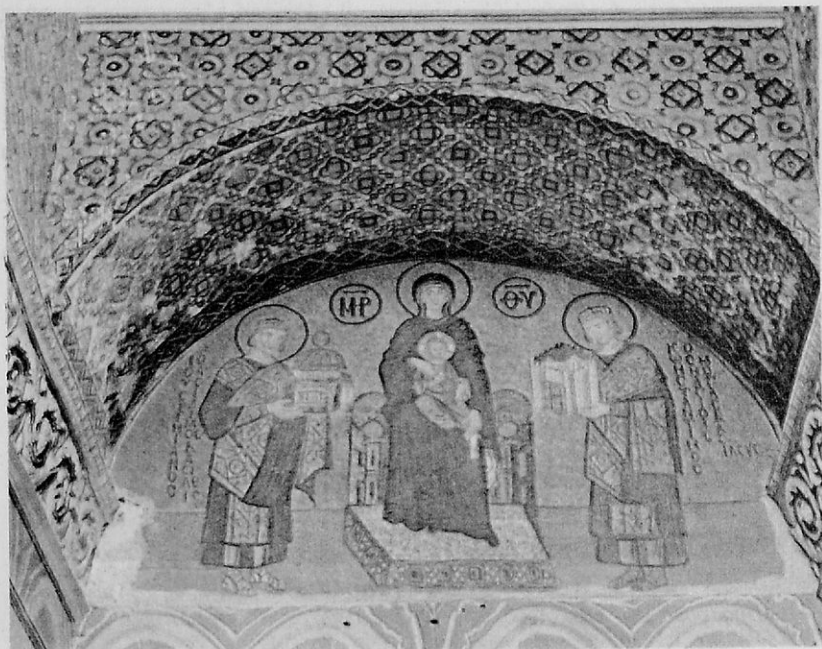
Ἀνάμεσα στοὺς αὐτοκράτορες πού βοήθησαν τὸ Χριστιανισμό ξεχωρίζει ὁ αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους Ἰουστινιανὸς (527-565). Ὁ Ἰουστινιανὸς ἔδειξε τὴν ἀγάπη του στὴν Ἐκκλησία μὲ τοὺς ἐξῆς τρόπους:

α) Φρόντισε γιὰ τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἤθελε νὰ ἐνώσει μὲ μιὰ πίστη ὅλους τοὺς ὑπηκόους τοῦ ἀπέραντου Βυζαντινοῦ Κράτους. Γι' αὐτὸ φρόντισε νὰ δημιουργήσει στενὲς σχέσεις μὲ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Ἀκόμη προσπάθησε νὰ συμφιλώσῃ μὲ τὴν Ἐκκλησία τοὺς μονοφυσίτες κυρίως τῶν ἀνατολικῶν Ἐπαρχιῶν. Γι' αὐτὸ καταδίκασε τίς νεστοριανικὲς ἰδέες ὀρισμένων συγγραφέων. Ἀκόμη γιὰ ν' ἀντιμετωπίσῃ πιὸ καλὰ τοὺς αἵρετικούς συγκάλεσε, καθὼς γνωρίζουμε, καὶ τὴν Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Γιὰ νὰ πετύχει τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως ἔκλεισε τίς φιλοσοφικὲς σχολὲς τῶν Ἀθηνῶν κι ὅλες τίς ἄλλες, καθὼς λέγεται. Καὶ τοῦτο γιατί συνδέονταν μὲ τὴν εἰδωλολατρία. Ἀκόμη γιατί εἶχαν πιά ἀποδώσει ὅ,τι καλὸ μπορούσαν ν' ἀποδώσουν.

β) Ἐπιδίωξε τὴ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ

Ὁ Ἰουστινιανὸς φρόντισε νὰ στερεωθεῖ ὁ Χριστιανισμὸς στὸ ἐσωτερικ-

*Οι αυτοκράτορες Μ. Κωνσταντίνος καί Ίουστινιανός προσφέρουν τήν Πόλη καί τήν
άγία Σοφία. Μωσαϊκό 10ου αιώνα στήν είσοδο τής άγίας Σοφίας.*

κό τής χώρας, αλλά καί νά διαδοθεῖ σέ πολλές άλλες χώρες. Στήν έσωτερική ιεραποστολή διακρίθηκε ό έπίσκοπος Ίωάννης. Τόν όνόμασαν «σφύρα τών έθνικών» γιατί, καθώς λένε, προσέλκυσε στό Χριστιανισμό 70.000 ειδωλολάτρες. Τήν έποχή τοῦ Ίουστινιανού καί στήν έξωτερική ιεραποστολή σημειώθηκαν λαμπρά άποτελέσματα. Βυζαντινοί ιεραπόστολοι κήρυξαν τό Χριστιανισμό σέ γερμανικές φυλές τής Εὐρώπης, σέ λαούς τοῦ Καυκάσου, σέ πολλούς κατοίκους τοῦ Σουδάν, τής Σαχάρας, τής Ν. Ἀραβίας καί έφτασαν μέχρι τήν Κίνα.

γ) Ένδιαφέρθηκε γιά τή λαμπρότητα τής λατρείας

‘Ο Ίουστινιανός φρόντισε ν’ άποχτήσει ιδιαίτερη λαμπρότητα ή λατρεία τής Έκκλησίας μας. ‘Ο ίδιος έφτιαξε τό Χριστολογικό ύμνο, πού άκοῦμε στή Θεία Λειτουργία, «ό μονογενής Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ...»

Ἁγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως.

«Προσφορά στο Θεό Λόγο, πού έγινε ἄνθρωπος γιά τή σωτηρία μας».

Καθιέρωσε καί στήν Κωνσταντινούπολη τή γιορτή τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου κ.ἀ. Ὁ Ἰουστινιανός φρόντισε νά χτιστοῦν πολλοί χριστιανικοί ναοί. Ἀκόμη καί στά βουνά τῆς μακρινῆς Κριμαίας, ἀποικίας τῶν Γότθων, ἔχτισε μεγάλο ναό μέ τ' ὄνομά του ὡς ἐπιγραφή. Τό μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον του ὁ Ἰουστινιανός τό ἔδειξε γιά τόν περιώνυμο ναό τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ὁ μέγας αὐτός κι ἐνδοξος ναός τοῦ ἐλληνικοῦ Χριστιανισμοῦ, εἶχε ἀφιερωθεῖ στή Σοφία τοῦ Θεοῦ. Τό μεγαλουργημα αὐτό τῆς χριστιανοσύνης, ἡ μεγάλη Ἐκκλησία καθώς ὀνομάστηκε, χτίστηκε στά χρόνια 532-537. Χτίστηκε στήν ἴδια θέση, πού βρισκόταν ἓνας ἄλλος μικρός ναός μέ τό ἴδιο ὄνομα καί πού καταστράφηκε τό 532 στή στάση τοῦ Νίκα. Τούς μεγαλοφυεῖς ἀρχιτέκτονες Ἀνθέμιο καί Ἰσιδωρο βοήθησαν 100 τεχνίτες μέ 100 βοηθοῦς, ὁ καθένας. Ἔτσι 10.000 ἐργάτες, μέ τήν προσωπική ἐπίβλεψη τοῦ Ἰουστινιανοῦ, χρησιμοποίησαν τά πολυτιμότερα ὕλικά. Ἀργυρος, χρυσός, ἐλεφαντόδοντες καί ἄλλα πολύτιμα ὕλικά μεταφέρθηκαν ἀπό τίς πύς μακρινές ἐπαρχίες, γιά ν' αὑξήσουν τή μεγαλοπρέπεια τοῦ ἀριστουργήματος τούτου. Ὁ ναός χτίστηκε σέ ρυθμό Βασιλικῆς μετά τρούλου. Ὁ τεράστιος τρούλος τῆς στέγης στηρίζεται σέ

τέσσερις κεντρικούς πεσσούς (χτιστούς στύλους). Τό ἀρχιτεκτονικό σχέδιο, τά ψηφιδωτά ἀριστης τέχνης, ὁ λαμπρός διάκοσμος κι ὅλη ἡ ἐμφάνιση τοῦ μεγαλουργήματος τούτου, δίκαια ἔκαμαν ζωνερὴ ἐντύπωση στὸν Ἰουστινιανό. Τόσο ὥστε, ὅταν γίνονταν τά ἐγκαίνια, νά φωνάζει μέ ἐνθουσιασμό: «Σέ νίκησα Σολομώντα». Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ Ἁγία Σοφία, τό καύχημα αὐτοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ, μετατράπηκε δυστυχῶς ἀπὸ τοὺς Τούρκους σὲ τζαμί καὶ σήμερα ἔχει ἀναγνωριστεῖ σάν Μουσεῖο.

Ἑρωτήσεις – Ἀσκήσεις:

- α) Μέ ποιὰ μέσα φρόντισε ὁ Ἰουστινιανός νά πετύχει τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως τῶν ὑπηκόων του;
- β) Τί ἔκαμε γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ;
- γ) Πῶς μπορούμε νά βοηθήσουμε τὴν ἱεραποστολική προσπάθεια, ποὺ κάνει τώρα ἡ Ἐκκλησία μας στὴν Ἀφρική καί σ' ἄλλες χώρες;
- δ) Συγκεντρῶστε κι ἄλλες πληροφορίες γιὰ τὴν Ἁγία Σοφία.

46. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ἡ Ἐκκλησία.

Ἡ αὐτοκρατορία ἐπὶ Ἡρακλείου

Ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ αὐτοκράτορα Ἡρακλείου (610-641) γνώρισε πολλοὺς ἐχθροὺς. Στὴν Ἀνατολή οἱ Πέρσες κατέλαβαν τὴν Ἀρμενία, τὴν Καππαδοκία, τὴ Συρία, τὴν Παλαιστίνη καὶ ἄλλες Βυζαντινὲς ἐπαρχίες. Στὸ πέρασμά τους λεηλατοῦσαν, φόνευαν καὶ αἰχμαλώτιζαν χιλιάδες Χριστιανούς. Σὰν πολυτιμότεο λάφυρο πῆραν καὶ τὸν τίμιο Σταυρὸ τοῦ Κυρίου, ποὺ φυλαγόταν στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀλλὰ καὶ στὴ Δύση ὁ κίνδυνος ἦταν τό ἴδιο μεγάλος. Οἱ Ἀβάροι καὶ οἱ Σλάβοι, ἀφοῦ πέρασαν τὸ Δούναβη μπῆκαν στὴν αὐτοκρατορία. Μπροστὰ στὴν κρίσιμη ἐκείνη κατάσταση ὁ Ἡράκλειος, χάνοντας γιὰ λίγο τὸ θάρρος του, σκεφτόταν νά φύγει γιὰ τὴν Αἴγυπτο.

Ἡ Ἐκκλησία στήν ὑπηρεσία τοῦ Ἔθνους

Νά ὁμως δι τή σ' ἐκείνη τή φοβερή περίσταση ἡ Ἐκκλησία ἔσωσε τό ἔθνος. Ὁ Πατριάρχης Σέργιος δίνοντας θάρρος στόν Ἡράκλειο, διέθεσε τοὺς θησαυροὺς τῶν ναῶν, γιά νά ἐτοιμαστεῖ ἡ ἐκστρατεία κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καί τῆς πατρίδας. Μέ τήν πολύτιμη αὐτή βοήθεια τῆς Ἐκκλησίας σύντομα ἔγιναν οἱ ἀναγκαῖες προετοιμασίες σέ στρατό καί στόλο. Ἀπαίτηση ὁλόκληρου τοῦ ἔθνους ἦταν μέ κάθε θυσία νά ξαναπάρουν τόν τίμιο Σταυρό, ἐλευθερώνοντας συγχρόνως τοὺς αἰχμαλώτους καί τήν ἱερή πόλη τῶν Ἱεροσολύμων. Ὁ Ἡράκλειος, ἀφοῦ ἔκαμε συμφωνία εἰρήνης μέ τοὺς Ἀβάρους, ὁ ἴδιος ἐπικεφαλῆς τοῦ στρατοῦ ἀναχώρησε κατὰ τῶν Περσῶν. Σέ ἐπίσημη τελετὴ πού ἔγινε στήν Ἀγία Σοφία, προσευχήθηκε στό Θεό κι ἐμπιστεύτηκε τήν πόλη καί τόν ἀνήλικο γιό του στήν προστασία τῆς Θεοτόκου.

Ἡ Θεοτόκος, ὑπέρμαχος στρατηγός

Ἐνῶ ὁ Ἡράκλειος ἔκανε νικηφόρους ἀγῶνες κατὰ τῶν Περσῶν, νέος φοβερός κίνδυνος ἀπειλοῦσε τήν Κωνσταντινούπολη. Οἱ Ἀβανοὶ καταπατοῦν τίς συμφωνίες, πού εἶχαν κάμει μαζί του κι ἐκμεταλλεῖνται τήν ἀπουσία του. Συμμαχοῦν μέ τοὺς Πέρσες καί τό 626 πολιορκοῦν ξαφνικά τήν Κωνσταντινούπολη ἀπό ξηρά καί θάλασσα. Ὁ ἀρχηγός τους Χαγάνος μέ περιφρόνηση ἀπορρίπτει τίς προτάσεις εἰρήνης τῶν Βυζαντινῶν. Ἡ κατάσταση πιά ἦταν ἐξαιρετικά κρίσιμη. Ὅλοι τους μικροί καί μεγάλοι προσεύχονται στό Θεό καί κάνουν ὅ,τι μποροῦν γιά τή σωτηρία τῆς πόλεως. Ὁ Πατριάρχης Σέργιος μέ τήν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου στά χέρια ἐμψυχώνει τοὺς λίγους, ἀλλ' ἥρωικούς ὑπερασπιστές τῆς πόλεως. Ὅλοι τους ζητοῦν τή μεσιτεία τῆς Θεοτόκου. Αὐτὴ θεωροῦν ὑπέρμαχο στρατηγό στόν ἄνισο ἀγῶνα τους. Τό θαῦμα πού ὅλοι περίμεναν, ἔγινε. Οἱ σφοδρὲς ἐπιθέσεις τῶν Ἀβάρων ἀποκρούονται ἀπὸ τοὺς γενναίους μαχητές. Συνάμα ἓνας δυνατὸς ἀνεμοστρόβιλος βύθιζε τὰ ἐχθρικά πλοῖα στή θάλασσα. Ὁ Χαγάνος μέ ντροπὴ ἔλυσε τήν πολιορκία καί ἔφυγε μέ τὰ ἀπομεινάρια τοῦ στόλου καί τοῦ στρατοῦ του. Ἡ Θεοτόκος εἶχε σώσει τήν πόλη. Οἱ κάτοικοι ἀπὸ εὐγνωμοσύνη συγκεντρώνονται στό ναό τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν. Ἐκεῖ ψάλλουν ὄρθιοι τόν Εὐχαριστήριο ὕμνο στή Θεοτόκο «τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ...», πού ἔγινε ἐκείνη τή νύχτα. Ὁ

ὕμνος αὐτός μαζί μέ ἄλλα τροπάρια καί τούς χαιρετισμούς τῆς Θεοτόκου, πού εἶχαν γίνει παλιότερα, ὀνομάστηκε «Ἀκάθιστος Ὑμνος».

Ὁ Τίμιος Σταυρός στά χέρια τῶν Χριστιανῶν

Ὁ Ἡράκλειος ἀφοῦ νίκησε ἐξολοκλήρου τούς Πέρσες, παράλαβε τόν Τίμιο Σταυρό καί λευτέρωσε πολλούς χριστιανούς. Θριαμβευτής πιά γύρισε στήν Κωνσταντινούπολη. Τό 629 μετέφερε τόν Τίμιο Σταυρό στά Ἱεροσόλυμα καί τόν ὕψωσε στό Γολγοθά στίς 14 Σεπτεμβρίου, καθώς εἶχε κάμει καί ἄλλοτε ἡ Ἁγία Ἑλένη. Τήν ἡμέρα αὐτή γιορτάζουμε τήν ὕψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, νηστεύουμε καί θυμόμαστε πió πολύ τή θυσία τοῦ Κυρίου ἐπάνω στόν Τίμιο Σταυρό.

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιά δύναμη ἐνίσχυε τόν Ἡράκλειο στούς νικηφόρους ἀγῶνες του καί γιατί;
- β) Πῶς σώθηκε ἡ Κωνσταντινούπολη τό 626;
- γ) Τί γιορτάζουμε στίς 14 Σεπτεμβρίου, Τί πρέπει νά κάνουμε τότε;

Κείμενα:

α) Ἀπολυτίκιο Ὑψώσεως τιμίου Σταυροῦ: «Σῶσον, Κύριε, τόν λαόν σου καί εὐλόγησον τήν κληρονομίαν σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατά βαρβάρων δωρούμενος καί τό σόν φυλάττων διά τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα». Ἀπόδοση: Σῶσε, Κύριε, τό λαό Σου κι εὐλόγησε τήν Ἐκκλησίά Σου, δώριζε νίκες στούς ἄρχοντές μας ἐναντίον τῶν βαρβάρων καί φύλαγε τούς πιστούς μέ τή δύναμη τοῦ Σταυροῦ Σου.

β) Σταυρός, ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης· Σταυρός, ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκκλησίας· Σταυρός, βασιλέων τό κραταίωμα· Σταυρός, πιστῶν τό στήριγμα. Σταυρός, ἀγγέλων ἡ δόξα καί τῶν δαιμόνων τό τραῦμα. (Ὑμνος τῆς Ἐκκλησίας). Ἀπόδοση: Ὁ Σταυρός εἶναι ὁ φύλακας ὅλης τῆς οἰκουμένης, ἡ ὠραιότητα τῆς Ἐκκλησίας, τῶν βασιλιάδων ἡ δύναμη, τῶν πιστῶν ἡ ἐλπίδα, τῶν ἀγγέλων ἡ δόξα καί τῶν δαιμόνων τό τραῦμα.

47. Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος.

Τί εἶναι ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος

Τό ἀριστοῦργημα αὐτό τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ποιήσεως ἀφιερώνεται στήν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Ἀποτελεῖται: α) ἀπό τό κοντάκιο ἢ προοίμιο «τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ», β) ἀπό 24 στροφές ἢ οἴκους μέ ἀλφαβητική ἀκροστιχίδα καί γ) ἀπό 72 στίχους μέ 144 χαιρετισμούς στή Θεοτόκο. Δώδεκα ἀπ' αὐτούς τούς οἴκους ἀναφέρονται στή Θεοτόκο καί οἱ ἄλλοι 12 στόν Κύριο καί ψάλλονται πότε ὁ ἕνας καί πότε ὁ ἄλλος. Κάθε «οἶκος» πού ἀναφέρεται στή Θεοτόκο ἀκολουθεῖται ἀπό 12 Χαιρετισμούς πρὸς Αὐτήν, οἱ ὅποιοι τελειώνουν μέ τό «Χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε». Οἱ ἄλλοι «οἶκοι» πού ἀναφέρονται στόν Κύριο, τελειώνουν μέ τό «Ἀλληλούϊα»=αἰνεῖτε τό Θεό. Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ψάλλθηκε ὁλόκληρος γιά πρώτη φορά τή νύχτα τῆς 26ης Ἰουλίου 626, ὅταν σώθηκε ἡ Κωνσταντινούπολη ἀπό τόν κίνδυνο τῶν Ἀβάρων. Σ' ἐκείνη τήν περίσταση, καθώς φαίνεται, ἐγινε ἀπό τόν Πατριάρχη Σέργιο τό προοίμιο «τῇ Ὑπερμάχῳ στρατηγῷ...». Σήμερα ψάλλεται κατὰ τήν περίοδο τῆς Μεγάλης τεσσαρακοστῆς σέ τέσσερις «στάσεις». Κάθε στάση περιέχει τό ἕνα τέταρτο ἀπ' αὐτόν τόν ὑπέροχο ὕμνο καί ψάλλεται τό βράδυ κάθε Παρασκευῆς αὐτῆς τῆς περιόδου. Τήν πέμπτη ἐβδομάδα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἐπαναλαμβάνεται πανηγυρικά ὁλόκληρος. Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος συγκινεῖ ὅλους ἐμᾶς τούς Χριστιανούς, γιατί μᾶς θυμίζει τή σωτηρία μας στό Χριστό. Μᾶς συγκινεῖ ὁμοῦ καί ὡς Ἕλληνες, γιατί μᾶς θυμίζει τίς πρεσβεῖες τῆς Θεοτόκου γιά τή σωτηρία τοῦ ἔθνους μας.

Κοντάκιο ἢ Προοίμιο:

«Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια, ἀναγράφω σοι ἡ Πόλις σου, Θεοτόκε. Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον, ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράζω σοι· χαῖρε, Νύμφη ἀνύμφευτε». Στὸ προοίμιο αὐτοῦ τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου ἡ πόλη μὲ τὸ στόμα τοῦ Ποιητῆ ὀνομάζει τὴ Θεοτόκο προστάτη στρατηγό, γιατί τὴν ἔσωσε ἀπὸ τὴν καταστροφή. Τῆς ἀπευθύνει τίς εὐχαριστήριες τιμές τῆς νίκης καὶ τὴν παρακαλεῖ νὰ τὴ σώξει καὶ στὸ μέλλον ἀπὸ τοὺς διάφορους κινδύνους. Ἔτσι θ' ἀναφωνεῖ μ' εὐγνωμοσύνη τὸ «Χαῖρε Νύμφη Ἀνύμφευτε».

Στάση Α'. Ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου

Ἡ πρώτη στάση περιλαμβάνει «τοὺς οἴκους», πού ἀρχίζουν μὲ τὰ γράμματα Α μέχρι Ζ. Σ' αὐτοὺς ἐξιστορεῖται κυρίως ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου. Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ χαιρετᾷ τὴν παρθένο Μαρία καὶ τῆς φέρνει τὴ χαρμόσυνη εἰδηση, πὼς θὰ γίνει Μητέρα τοῦ Μονογενῆ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Κατόπιν ὁ ἱερός ὕμνογράφος ἀπευθύνει στὴ Θεοτόκο θαυμάσιους ἀγγελικούς χαιρετισμούς. Ἀρχίζουν μὲ τὸ «Χαῖρε, δι ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμψει» καὶ τελειώνουν μὲ τὸ «Χαῖρε, Νύμφη ἀνύμφευτε». Ἔτσι ὁ οὐράνιος ἐπισκέπτης, ὁ Ἄγγελος, χαιρετᾷ τὴ Θεοτόκο, γιατί μὲ τὴ Γέννηση τοῦ Λυτρωτῆ θὰ γίνει αἰτία νὰ λάμψει στοὺς ἀνθρώπους ἡ χαρὰ τῆς λυτρώσεώς τους ἀπὸ τίς ἁμαρτίες. Τὴν ὀνομάζει «Νύμφην ἀνύμφευτον», γιὰ νὰ τῆς δείξει ὅτι θὰ γεννήσει τὸν «Υἱόν» τοῦ Θεοῦ μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ πρώτη στάση τελειώνει μὲ τὸ «Ἀλληλουῖα». Ἔτσι δόξασε τὸ Θεὸ ὁ δίκαιος Ἰωσήφ, ὅταν ἔμαθε ὅτι ἡ Παρθένος Μαρία θὰ γινόταν Μητέρα τοῦ Θεοῦ.

Στάση Β'. Ἀπὸ τὴ Θεία Γέννηση μέχρι τὴν Ὑπαπαντὴ

Ἡ δευτέρα στάση περιέχει τοὺς οἴκους, πού ἀρχίζουν μὲ τὰ γράμματα Η μέχρι Μ. Σ' αὐτοὺς ἐξιστοροῦνται τὰ θαυμαστά γεγονότα, πού μεσολάβησαν ἀπὸ τὴ Θεία Γέννηση μέχρι τὴν Ὑπαπαντὴ. Ἔτσι περιγράφονται μὲ ἄφταστη ποιητικὴ τέχνη ἢ προσκύνηση τῶν ταπεινῶν ποιμένων, ὁ ἐρχομός τῶν μάγων καὶ ἡ μεταβολὴ τους σὲ κήρυκες τοῦ Χριστοῦ, ἡ φυγὴ

Ἡ Παναγία μέ τόν Ἰησοῦ.
Θαυμάσιο μωσαϊκό Κωνσταν-
τινουπόλεως.

τῆς ἱερῆς οἰκογένειας στήν Αἴγυπτο καθώς καί ἡ Ὑπαπαντή τοῦ Σωτήρα. Ἡ «στάση» τελειώνει μέ τό «Ἀλληλουία», μέ τό ὅποιο ὁ γέροντας Συμεών δόξασε τό Θεό, ὅταν ὑποδέχτηκε τό θεῖο Βρέφος.

Στάση Γ'. Ἡ Θεία Γέννηση δημιουργεῖ τή νέα κτίση

Στούς οἴκους αὐτῆς τῆς στάσεως, πού ἀρχίζουν μέ τά γράμματα Ν μέχρι Σ, περιγράφονται τ' ἀποτελέσματα πού ἔφερε ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Θεοῦ. Μέ τή Θεία του Γέννηση ὁ Κύριος δημιούργησε τή νέα κτίση, δηλαδή τή νέα θρησκευτική καί ἠθική κατάσταση τῆς ἀνθρωπότητας. Στούς χαιρετισμούς αὐτῆς τῆς στάσεως ἀπό εὐγνωμοσύνη ἀποδίδονται στή Θεο-

τόκο θαυμάσιοι χαρακτηρισμοί: ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας, στέφος, δηλαδή στεφάνι τῆς ἐγκρατείας, δέντρο ἀγλαόκαρπο (μέ λαμπρούς καρπούς) κ.ἄ. Ἡ στάση τελειώνει ξανά μέ τό «Ἀλληλούϊα», μέ τό ὅποιο μᾶς καλεῖ νά δοξάσουμε τό Θεό, γιατί μᾶς λύτρωσε μέ τό Μονογενή του «Υἱό».

Στάση Δ'. Ἡ Θεοτόκος προστάτρια τῶν πιστῶν

Ἡ τελευταία αὐτή στάση τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου περιέχει τοὺς οἴκους μέ τά γράμματα Τ μέχρι Ω. Σ' αὐτή ὁ ποιητής ἐξυμνεῖ τήν προστάτρια τῶν πιστῶν, τή Θεοτόκο, γιά τίς πολλές της ἀρετές. Τήν ὀνομάζει στήλη τῆς παρθενίας, πύλη τῆς σωτηρίας, κουροτρόφο, δηλαδή θεία τροφό, τῶν Παρθένων κ.λπ. Στή συνέχεια ὁ ἱερός ὕμνογράφος ἀναφέρεται στ' ἀναρίθμητα καλά, πού μᾶς δίνει ὁ Κύριος. Σάν τήν ἄμμο τῆς θάλασσας, κι ἂν εἶναι οἱ εὐχαριστίες μας γι' αὐτά, πάλι δέν θά ἔχουμε ἀποδώσει ὅσα Τοῦ δ-φείλουμε.

24ος οἶκος

«Ὡ Πανύμνητε Μῆτερ, ἡ τεκοῦσα τῶν πάντων Ἀγίων ἀγιώτατον Λόγον· (τρεῖς φορές) Δεξαμένη τήν νῦν προσφοράν, ἀπό πάσης ρῦσαι συμφορᾶς ἅπαντας, καί τῆς μελλούσης λύτρωσαι κολάσεως τοὺς σοί βοῶντας· Ἀλληλούϊα». Στόν τελευταῖο αὐτό οἶκο, πού μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ σάν ἐπίλογος τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου, ὁ ποιητής ἐπικαλεῖται τήν πανύμνητη Μητέρα τοῦ Θεοῦ, τή Θεοτόκο. Τήν παρακαλεῖ νά δεχτεῖ τήν ταπεινή του προσφορά, δηλαδή τόν ἔξοχο αὐτό ὕμνο. Τέλος τήν παρακαλεῖ νά διαφυλάξει ὅσους τήν τιμοῦν. Ὅσους ἀπευθύνουν στό Θεό τό «Ἀλληλούϊα».

Ἑρωτήσεις:

- Τί εἶναι ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος καί γιατί ὀνομάζεται ἔτσι;
- Πότε ψάλλεται καί τί μᾶς θυμίζει;
- Γιατί ὁ εὐσεβής ἐλληνικός λαός ἀγαπᾷ τόσο πολύ τόν Ἀκάθιστο Ὑμνο;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ. ΑΣΚΗΤΕΣ

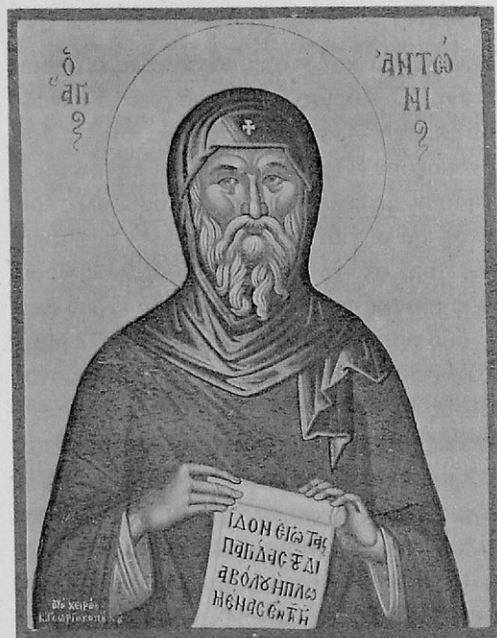
48. *Ἀναχωρητές ἢ ἀσκητές. Μέγας Ἀντώνιος.*

Πρώτες ἀρχές τοῦ μοναχισμοῦ

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ καθὼς γνωρίσαμε, διακρίνονταν γιὰ τὴν ἀφοσίωσή τους στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εἶδαμε ὅτι ἐδειχναν ἀγάπη ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, ὅτι θεωροῦσαν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἴσους μεταξύ τους, ὅτι ἐδίδαν τὴν τιμὴ πού ἔπρεπε στίς γυναῖκες, στὰ παιδιά, στοὺς δούλους κ.λπ. Ἀπὸ τὸν 3ο αἰῶνα ὅμως μερικοὶ χριστιανοὶ θέλοντας νὰ γίνουν πιὸ τέλειοι, ἀφοσιώνονταν ὀλοκληρωτικὰ στὸ Θεό. Οἱ ζηλωτὲς αὐτοὶ Χριστιανοὶ ἤθελαν νὰ καλλιεργήσουν πιὸ πολὺ τὴν ταπεινοφροσύνη, τὴν ἀφοσίωση στὸ Θεό καὶ τίς ἄλλες ἀρετές. Γιὰ νὰ κατορθώσουν ὅλα αὐτὰ ἀναχωροῦσαν ἀπὸ τίς πόλεις ἢ τὰ χωριά τους καὶ ζοῦσαν *μόνοι* τους στίς ἐρήμους. Ἐκεῖ νήστευαν, προσεύχονταν, μελετοῦσαν τὴν Ἀγία Γραφή καὶ ἀσκοῦνταν στὴν ἀρετὴ. Γι' αὐτὸ τοὺς ὀνόμαζαν *ἀναχωρητές, μοναχοὺς, ἐρημίτες* κι *ἀσκητές*. Σὰν πρῶτος ἀναχωρητὴς συνήθως ἀναφέρεται ὁ ἅγιος Παῦλος ἀπὸ τὴ Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου. Αὐτὸς στὸ διωγμὸ τοῦ Δεκίου, στὰ μέσα τοῦ 3ου αἰῶνα, κατέφυγε σὲ ἐρημικὸ μέρος τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἔζησε γιὰ πολλὰ χρόνια ὡς ἀσκητὴς. Πατέρας ὅμως καὶ θεμελιωτὴς τοῦ μοναχικοῦ βίου ἀναδείχτηκε ὁ μέγας Ἀντώνιος.

Καταγωγή καὶ γενναία ἀπόφαση τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου

Ὁ Ἀντώνιος γεννήθηκε στὴν Κόμα τῆς Αἰγύπτου τὸ 251 μ.Χ. Ἀπὸ τοὺς εὐποροὺς κι εὐγενικοὺς γονεῖς του πῆρε χριστιανικὴ ἀνατροφή. Ἄν

Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος (Κ. Γεωργακόπουλου).

καί δέ γνώριζε γράμματα μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ καί τή μεγάλη ἐπιμέλειά του ἔμαθε ἀπ' ἔξω ὁλόκληρη τήν Ἀγία Γραφή. Ὅταν ἦταν 20 χρόνων πέθαναν οἱ γονεῖς του καί ἀνέλαβε αὐτός πιά νά προστατέψει τή μικρότερη ἀδερφή του. Ὁ Ἀντώνιος ὁμως σκεφτόταν κυρίως τό παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων, πού τ' ἄφησαν ὅλα κι ἀκολούθησαν τόν Κύριο. Μιά ἡμέρα μάλιστα ἄκουσε στό ναό τήν περικοπή τοῦ Εὐαγγελίου, πού ἀναφερόταν στό διάλογο τοῦ Κυρίου μέ τόν πλούσιο νέο. «Ἄν θέλεις νά γίνεις τέλειος, πούλησε ὅσα ἔχεις, δῶστα στούς φτωχοῦς καί ἔλα νά μ' ἀκολουθήσεις. Τότε θ' ἀποκτήσεις θησαυρό στούς οὐρανοῦς». Ὁ Ἀντώνιος νόμισε πώς τά λόγια αὐτά λέγονταν ἀποκλειστικά γι' αὐτόν. Χωρίς νά χάσει καιρό, πῆρε τή γενναία ἀπόφαση: Θά ζήσει σάν ἀσκητής. Ἔτσι, ἀφοῦ τακτοποίησε τήν ἀδερφή του, μοίρασε ὅλα τά ὑπάρχοντά του στούς φτωχοῦς κι ἔζησε σέ διάφορα ἐρημικά μέρη μέ νηστεία, ἐγκράτεια καί προσευχή.

Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ μεγάλου ἀσκητῆ

Ὁ Ἀντώνιος στήν ἔρημο, ἀγωνίζεται καί νικάει τό σατανά, ὁ ὁποῖος τόν πολεμάει μέ πολλούς τρόπους. Ὁ Κύριος ὁμως ἐνισχύει τό μεγάλο ἀσκητή. Ἐτσι μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ ὁ Ἀντώνιος ἀποχτάει πολλές ἀρετές. Ὅσοι τόν γνωρίζουν τόν ὀνομάζουν «Θεοφιλή». Πολλοί πάνε στήν ἔρημο, νά τόν βροῦν καί νά ζητήσουν τίς ἐδλογίες καί τίς συμβουλές του. Ἀκόμη καί ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καί οἱ γιοί του τοῦ ἔγραφαν μέ θαυμασμό καί τόν ὀνόμαζαν «Πατέρα». Ἐκεῖ στό ἐρημητήριό του πολλές φορές τόν ἐπισκέφτηκε καί ὁ σύγχρονός του Μέγας Ἀθανάσιος, πού ἔγραψε καί τή βιογραφία του. Ὁ Ἀντώνιος δύο φορές μόνο ἄφησε γιά λίγο τό ἐρημητήριό του καί πῆγε στήν Ἀλεξάνδρεια. Κατά τό διωγμό τοῦ Μαξιμιανοῦ γιά νά ἐνθαρρύνει τοὺς χριστιανούς καί τήν ἐποχή πού ἄκμαζε ὁ ἀρειανισμός, γιά νά στηρίξει στήν ὀρθόδοξη πίστη τοὺς χριστιανούς. Πέθανε τό 356 σέ ἡλικία 105 χρόνων. Ἡ Ἐκκλησία μας τόν τιμáει ὡς ἅγιο στίς 17 Ἰανουαρίου. Τόν ὀνομάζει Μέγα γιά τήν ἀγιότητα τῆς ζωῆς του καί γιά τή συμβολή του στήν ἰδρυση καί τή στερέωση τοῦ Μοναχισμοῦ.

Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς ἀλλιῶς λέγονταν οἱ πρῶτοι μοναχοί καί γιατί;
- β) Τί παρακίνησε τό Μέγα Ἀντώνιο νά γίνει ἀσκητής;
- γ) Ποιές ἀρετές του θαυμάζετε;

Κείμενο:

«Συνδεθῆτε πρῶτα μέ τό Χριστό καί ἔπειτα μέ ὅλους τοὺς ἁγίους, γιά νά σᾶς δεχτοῦν στήν αἰώνια ζωή σάν φίλους» (Λόγια Μ. Ἀντωνίου).

49. Ἐξέλιξη τοῦ Μοναχισμοῦ καί ὑπηρεσίες αὐτοῦ.

Κοινοβιακός βίος

Τό παράδειγμα τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου ἀκολούθησαν καί ἄλλοι Μοναχοί. Ζοῦσαν καί αὐτοί ὡς ἀσκητές σέ καλύβες ἢ κελιά. Ὁ ἅγιος Παχώμιος ὁμως, μαθητής τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου, σκέφτηκε ὅτι θά ἦταν καλύ-

τερα πολλοί μοναχοί νά ζούσαν μαζί, από κοινού. Ὁ μοναχισμός αὐτός, στὸν ὁποῖο οἱ μοναχοί ζούσαν κοινὸ βίο, ὀνομάστηκε *κοινοβιακός* καί τὰ μοναστήρια τοὺς *κοινόβια*. Ὁ Ἅγιος Παχώμιος, γύρω στὸ 320 μ.Χ. ἀρχικά στὴ νῆσο Ταβέρνη τοῦ Νείλου Ποταμοῦ καί σέ ἄλλα μέρη ἀργότερα, ἱδρύσει κοινόβια μοναστήρια μέ πολλές χιλιάδες μοναχοὺς. Στὰ κοινόβια οἱ μοναχοί πειθαρχοῦσαν σ' ἕναν κανονισμό. Σύμφωνα μ' αὐτόν οἱ μοναχοί *στό Κοινόβιο* εἶχαν ὡς ἀρχηγό τοὺς, τὸν *ἡγούμενο*. Προσεύχονταν ὅλοι μαζί καί ἔτρωγαν *στό ἴδιο* τραπέζι. Φοροῦσαν ὁμοιόμορφη στολή καί ὁ καθένας ἔκανε κάποια ἐργασία. Ἄλλοι ὅμως μοναχοί συνέχιζαν νά ζοῦν μέ τό παλιὸ σύστημα, μόνοι τοὺς στίς ἐρήμους ὡς ἀσκητές.

Βελτίωση κι ἐξάπλωση τοῦ μοναχισμοῦ

Ὁ Μέγας Βασίλειος καί ἄλλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας βελτίωσαν τό μοναχικὸ βίο. Ἐγράψαν κανόνες, σύμφωνα μέ τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νά ζοῦν οἱ μοναχοί. Ἡ Ἐκκλησία μας νωρίς ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τό μοναχισμό. Μέ τὸν καιρὸ πολλοὶ μοναχοὶ γίνονταν κληρικοί. Ὁ μοναχισμός γρήγορα ἐξαπλώθηκε σέ διάφορα μέρη. Κέντρο τοῦ μοναχισμοῦ, καθὼς γνωρίσαμε, ἦταν ἡ Αἴγυπτος. Νωρίς ὅμως διαδόθηκε στὴν Παλαιστίνη, στὴ Συρία, στὴ Μικρά Ἀσία καί ἄλλοι. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὅταν ἦταν ἐξόριστος στὴ Ρώμη, ἔκαμε γνωστὸ καί ἐκεῖ τό μοναχικὸ βίο. Ἀργότερα ὁ μοναχισμός τῆς Δύσεως στερεώθηκε ἀκόμη πιὸ πολὺ ἀπὸ τοὺς πατέρες τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας Ἱερώνυμο, Ἀμβρόσιο κι ἄλλους. Ἐπίσης ὁ μοναχισμός διαδόθηκε στὴν Ἰσπανία, στὴ Γαλλία, στὴ Μεγάλὴ Βρετανία καί σέ πολλές ἄλλες χώρες.

Ὑπηρεσίες τοῦ μοναχισμοῦ

Οἱ ὑπηρεσίες πού πρόσφερε ὁ μοναχισμός ἦταν καί εἶναι πολὺ μεγάλες. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας θαύμασαν καί ἐξύμνησαν τό μοναχικὸ βίο. Τὰ μοναστήρια ἔγιναν φυτώρια ἁγίων, μέ τοὺς πολλοὺς μοναχοὺς πού ἀναδείχτηκαν ἅγιοι. Τὰ μοναστήρια καταπολέμησαν τίς αἱρέσεις κι ἔγιναν προμαχῶνες τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀπ' αὐτὰ συνήθως προέρχονταν σπουδαῖοι κληρικοί. Κοντὰ στὰ κοινόβια ἱδρύνονταν καί ἐξυπηρετοῦνταν ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς νοσοκομεῖα, γεροκομεῖα, φτωχοτροφεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, ξενῶνες καί πολλὰ ἄλλα φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα. Μοναχοὶ καλλιέργησαν χωράφια, ἐξημέρωσαν βάρβαρους λαοὺς καί δίδαξαν τὸν πολιτι-

σμό. Μοναχοί ἀντέγραφαν χειρόγραφα ἐκκλησιαστικῶν καί ἄλλων συγγραμμάτων. Ἐτσι βοήθησαν νά διασωθοῦν πολλὰ σπάνια βιβλία, μέχρι τό 15ο αἰώνα πού βρέθηκε ἡ τυπογραφία. Γενικά ὁ μοναχισμός πρόσφερε ἀνυπολόγιστες ὑπηρεσίες στήν Ἐκκλησία, στήν Κοινωνία, στά γράμματα καί στόν Πολιτισμό. Δίκαια λοιπόν ὀνόμασαν τά μοναστήρια «Πνευματικές δάσεις».

Ἑρωτήσεις:

- α) Τί ἦταν τά κοινόβια καί γιατί ὀνομάστηκαν ἔτσι;
- β) Γιατί ὀνόμασαν τοὺς μοναχοὺς «ἐπίγειους Ἀγγέλους καί οὐράνιους ἀνθρώπους»;
- γ) Ποιές ὑπηρεσίες τοῦ μοναχισμοῦ θαυμάζετε πιά;

50. Τά σπουδαιότερα Μοναστήρια.

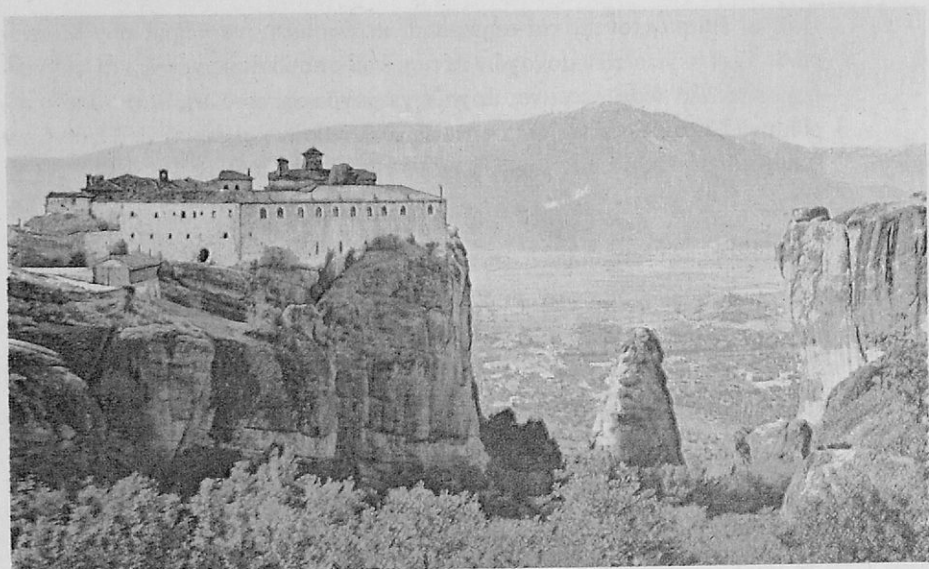
Τήν πατρίδα μας στολίζουν πολλὰ ἱστορικά μοναστήρια. Μερικά ἀπ' αὐτά, τά πιά ὀνομαστά εἶναι καί τά ἑξῆς:

α) Τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου στήν Πάτμο

Μιά ἀπό τίς σπουδαιότερες Μονές τῆς Ἀνατολῆς ἀναδείχθηκε καί ἡ Μονή τοῦ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου στό νησί τῆς Πάτμου. Ἰδρύθηκε τόν 11ο αἰώνα ἀπό τόν δσιο Χριστόδουλο τό Λατρηνό, πού προερχόταν ἀπό τίς περίφημες Μονές τοῦ ὄρους Λάτρου τῆς Δυτικῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Στήν Πάτμο λίγο πιά ψηλά ἀπό τή σηλιά τῆς Ἀποκαλύψεως, ὁ δσιο Χριστόδουλος, ἱδρυσε τήν ὀνομαστή Μονή τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη. Σήμερα ἡ ἱστορική αὐτή Μονή φημίζεται γιά τά πολλὰ τῆς κειμήλια καί τήν πολυτιμή βιβλιοθήκη τῆς μέ τά σπάνια βιβλία καί χειρόγραφα.

β) Τοῦ Ὁσίου Λουκά

Ἡ Βυζαντινὴ αὐτή Μονή βρίσκεται στοὺς πρόποδες τοῦ Ἑλικῶνα κοντά στή Λειβαδιά τῆς Βοιωτίας. Ἰδρύθηκε τό 10ο αἰώνα ἀπό τόν ἀσκητή Ὁσιο Λουκά καί διατηρεῖται σέ πολύ καλή κατάσταση. Ὁ μεγαλύτερος

Τερή Μονή αγίου Στεφάνου. Μετέωρα Θεσσαλίας.

ναός της Μονής τό καθολικό — έτσι λέγεται ό κεντρικός ναός κάθε μοναστηριού — είναι αφιερωμένος στον Όσιο Λουκά. Είναι ένας μεγαλοπρεπής ναός οκταγωνικού σχήματος και θεωρείται σάν πρότυπο του Βυζαντινού ρυθμού. Ό ναός διακοσμείται μέ πολύχρωμα μάρμαρα και θαυμάσια μωσαϊκά ή ψηφιδωτά, πού μάς δίνουν μία ιδέα της λαμπρότητας των Βυζαντινών μνημείων. Τό ίδιο σπουδαίος, ιδίως γιά τό θαυμάσιο τροῦλο του, είναι κι ό διπλανός μικρός ναός της Παναγίας. Θαυμασμός και κατάνυξη πλημμυρίζουν και σήμερα τόν έπισκέπτη των ιερών τούτων μνημείων.

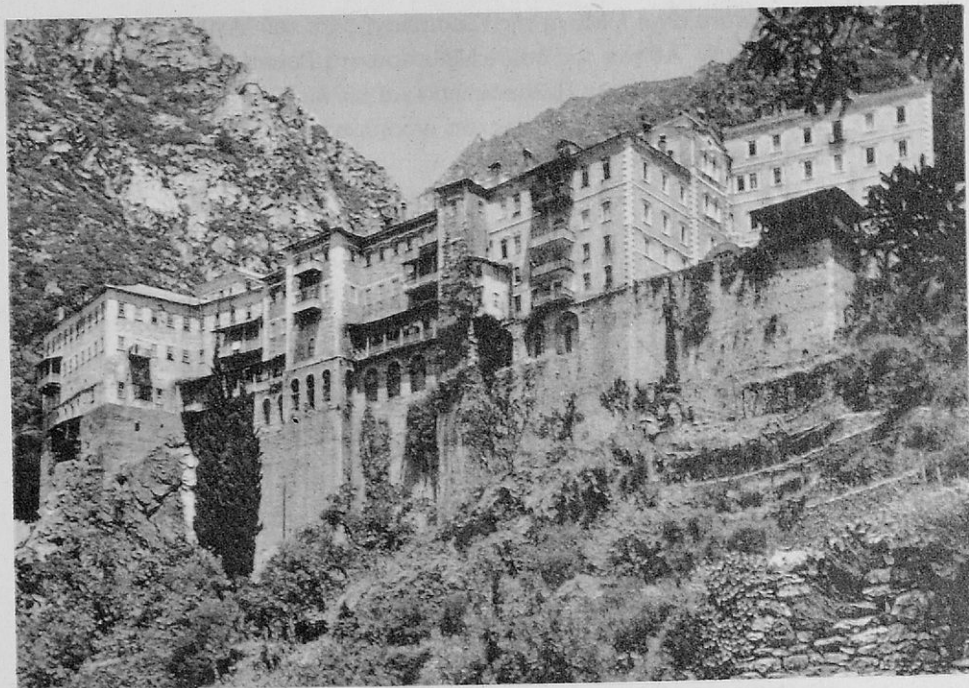
γ) Τῶν Μετεώρων

Οί Μονές τῶν Μετεώρων ἄρχισαν νά οργανώνονται πιό πολύ ἀπό τό 14ο αἶώνα. Στά ἀπόκρημα βραχόβουνα τῆς Θεσσαλίας κοντά στήν ἀρχαία πόλη τῶν Σταγῶν — τή σημερινή Καλαμπάκα — ἱδρυσαν μοναστήρια ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μετεωρίτης, ὁ Βαρλαάμ και ἄλλοι εὐσεβεῖς μοναχοί. Μέ τόν καιρό σχηματίστηκε ἐκεῖ μία δλόκληρη μοναστική Πολιτεία. Ἀπ' αὐτά σήμερα λειτουργοῦν: τοῦ Μετεώρου ἢ Μεταμορφώσεως, τοῦ Βαρλαάμ, τῆς Ἀγίας Τριάδας, τοῦ Ρουσάνου καί τοῦ Ἀγίου Στεφάνου.

Πολλοί επισκέπτονται καί σήμερα τό περίφημα μοναστήρια τῶν Μετεώρων. Ἡ εὐσέβεια τῶν μοναχῶν ἔκτισε ἐκεῖ σπουδαίους ναοὺς καί συγκέντρωσε πολλά ἅγια λείψανα, ἀρχαῖα χειρόγραφα, εἰκόνες, ἄμφια καί ἀναρίθμητα ἄλλα κειμήλια. Ὅλα αὐτά ἐξακολουθοῦν καί σήμερα νά ἐμπνέουν εὐλάβεια σέ κάθε προσκυνητή.

δ) Τοῦ Ἁγίου Ὁρους

Στήν ἄκρη τῆς ἀνατολικῆς χερσονήσου τῆς Χαλκιδικῆς βρίσκεται τό Ἅγιο Ὅρος ἢ Ἀθωνας μέ ὑψόμετρο 1.935 μέτρα. Ἐκεῖ ἰδρύθηκε ἡ μοναστική πολιτεία τοῦ Ἁγίου Ὁρους, πού ἀρχισε ν' ἀκμάζει ἀπό τό 10ο αἶώνα. Τότε ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης ἱδρυσε τή Μονή τῆς «Μεγίστης Λαύρας». Αὐτός θεωρεῖται θεμελιωτής τοῦ ἀγιορείτικου μοναχισμοῦ. Σιγά σιγά τά μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἔγιναν 20. Πολλά ἀπ' αὐτά λειτουργοῦν σύμφωνα μέ τήν ἀρχαία παράδοση ὡς κοινόβια. Ἄλλα ὁμως ἔγιναν *ιδιόρρυθμα*. Σ' αὐτά οἱ μοναχοί μποροῦν νά ἔχουν δική τους περιουσία καί νά φροντίζουν οἱ ἴδιοι γιά τή συντήρησή τους. Στό Ἅγιο Ὅρος ὑπάρχουν καί πολλά ἀσκητήρια σέ βραχώδη μέρη. Στό Ἅγιο Ὅρος ἔζησαν χιλιάδες μοναχοί καί ἀσκητές, πού καλλιέργησαν τήν ἀγιότητα. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς διακρίνουμε μεγάλες μορφές ἀγιότητος καί σοφίας, σάν τόν Ἅγιο Νικόδημο τόν Ἀγιορείτη, τόν Ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ καί πολλούς ἄλλους. Οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου Νικηφόρος Φωκάς, Ἰωάννης Τσιμισκῆς καί ἄλλοι βοήθησαν νά γίνουν στό Ἅγιο Ὅρος πολλά ἔργα. Ἔτσι κτίστηκαν σπουδαῖοι ναοί, πού κοσμήθηκαν μέ θαυμάσιες τοιχογραφίες, φορητές εἰκόνες καί ἄλλους καλλιτεχνικούς θησαυρούς. Στό Ἅγιο Ὅρος διαφυλάχτηκαν ἱερά λείψανα διαφόρων ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας. Διαφυλάχτηκαν ἐπίσης σπάνια χειρόγραφα καί ἀρκετά ἄλλα κειμήλια. Μέ τά πολλά του προνόμια καί τήν εὐσέβεια τῶν μοναχῶν του τό Ἅγιο Ὅρος στά χρόνια τῆς σκλαβιάς ἀναδείχτηκε σέ ἐθνικό καί πνευματικό κέντρο. Ἀλλά καί σήμερα καλλιεργεῖται ἐκεῖ ἡ ἀγιότητα καί παρατηρεῖται μεγάλη πνευματική ἀκμή. Πνευματικῶς ὑπάγεται στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως καί διοικεῖται ἀπό τήν ἱερή Κοινότητα. Αὐτή ἔχει τήν ἔδρα της στίς *Καρυές* καί ἀποτελεῖται ἀπό 20 ἀντιπροσώπους, ἕναν ἀπό κάθε Μοναστήρι. Ἐκπρόσωπος τοῦ Κράτους ἐκεῖ εἶναι ὁ Διοικητής τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

1. Μονή αγίου Παύλου Ἀγίου Ὄρους.

ε) Τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου

Ἡ ἱερή αὐτή Μονή βρίσκεται στήν περιοχή τῶν Καλαβρύτων καί ἔχει κτισεῖ στή ρίζα τεράστιου βράχου σέ ὑψόμετρο 924 μ. Σύμφωνα μέ τήν παράδοση δυό ἀδελφία ἀπό τή Θεσσαλονίκη, οἱ μοναχοί Συμεών καί Θεόδωρος, τόν 4ο αἰώνα βρῆκαν ἐκεῖ μιά παλιά εἰκόνα τῆς Θεοτόκου. Ἡ παράδοση λέει ὅτι εἶναι ἔργο τοῦ Εὐαγγελιστῆ Λουκά. Σ' αὐτήν τήν τοποθεσία, μέ τή βοήθεια τῶν κατοίκων, οἱ δυό ἀδελφοί ἄρχισαν τά πρῶτα κτίσματα τῆς Μονῆς. Μέ τόν καιρό ἡ ἱερή Μονή ἄρχισε νά καλλωπίζεται καί νά γίνεται πió μεγάλη. Ἔτσι κοσμήθηκε μέ θαυμάσιο ναό, μέ πολλές τοιχογραφίες, ἄμφια, χειρόγραφα καί ἄλλα πολλά κειμήλια. Στήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 ἦταν ὀρμητήριο τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς πίστεως καί τῆς Πατρίδας.

Καί ἄλλα πολλά ἱστορικά μοναστήρια κοσμοῦν τήν πατρίδα μας. Μερι-

κά ἀπ' αὐτά εἶναι ἡ Μονή τῆς Καισαριανῆς καί τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη Καρέα κοντά στήν Ἀθήνα, τοῦ ὁσίου Μελετίου στή Βοιωτία, τῆς Ἁγίας Λαύρας καί τοῦ Μυστρᾶ στήν Πελοπόννησο καί πολλά ἄλλα. Οἱ ἱεροί αὐτοί τόποι φημίζονται ὡς τόποι λατρείας καί ἀσκήσεως στήν ἀρετή, ὡς κέντρα ἀγάπης καί φιλανθρωπίας.

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιά μοναστήρια λέγονται ιδιόρρυθμα; ποιὰ ὁμως εἶναι παλιότερα ἀπ' αὐτά;
- β) Πῶς μπορούμε νά συμβάλλουμε στή διαφύλαξη τῶν Ἱ. Μοναστηριῶν;
- γ) Ἐχετε ἐπισκεφεῖ κανένα μοναστήρι; Τί σᾶς ἔκαμε ἐντύπωση;

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

51. Η Εικονομαχία καί η Ζ' Οικουμενική Σύνοδος.

Η Προσκύνηση τῶν Εικόνων

Ὁ Χριστιανικός ναός μέ τίς εἰκόνες τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου καί τῶν ἁγίων μιλάει βαθιά στήν ψυχή μας καί μᾶς φέρνει πιο κοντά στό Θεό. Οἱ ἅγιες εἰκόνες μᾶς παρουσιάζουν τοὺς πρεσβευτές μας στόν Οὐρανό, Ἀγγέλους, Ἀποστόλους, Ἀγίους, Μάρτυρες κ.λπ. Ὑπῆρξαν βέβαια καί μερικοί πού λάτρευαν τίς εἰκόνες, ἐνῶ ἔπρεπε νά τιμοῦν τά πρόσωπα πού εἰκόνιζαν καί νά λατρεύουν μόνο τό Θεό. Ἀσφαλῶς οἱ Χριστιανοί αὐτοί μέ τίς ὑπερβολές τους δέ βρίσκονταν σέ καλό δρόμο. Αὐτοὺς ὀνόμαζαν εἰκονολάτρες. Ὑπῆρξαν ὅμως καί διάφοροι αἰρετικοί, νεστοριανοί, μονοφυσίτες καί ἄλλοι πού ἀντίθετα μισοῦσαν τίς ἅγιες εἰκόνες. Ἀπ' αὐτοὺς ἰδίως ἐπηρεάστηκε τόν 8ο αἰῶνα ὁ αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου Λέοντας Γ' ὁ Ἰσαυρος καί ἄρχισε τήν εἰκονομαχία, παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τοὺς εἰκονολάτρες. Αὐτός ἄρχισε τή φοβερή διαμάχη γύρω ἀπό τίς εἰκόνες, πού κράτησε πάνω ἀπό ἑκατό χρόνια.

Ἐξέλιξη τῆς εἰκονομαχίας

Τό 726 μ.Χ. μέ αὐστηρό διάταγμα τοῦ Λέοντα οἱ εἰκόνες μέσα στοὺς ναοὺς ἔπρεπε νά τοποθετοῦνται πιο ψηλά, γιά νά μήν τίς φτάνουν οἱ πιστοί νά τίς προσκυνοῦν. Σέ λίγο ἄλλο πιο αὐστηρό διάταγμα ὀριξε νά κα-

Ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ. Ἱ. Μονή Χιλανδαρίου Ἁγίου Ὄρους, 14ος αἰώνας.

ταστρέφονται και νά εξαφανίζονται από τους ναούς οι αγιες εικόνες. Ύστερα από τά μέτρα αυτά του Λέοντα οι Χριστιανοί χωρίστηκαν σέ δυό μερίδες. Τούς εικονόφιλους και τούς εικονομάχους. Στούς εικονόφιλους συμπεριλαμβάνονταν και οι εικονολάτρες. Οι εικονομάχοι όμως αντί νά τούς διαφωτίσουν μέ καλосύνη και αγάπη, εφάρμοζαν μέ φανατισμό τά διατάγματα του Λέοντα. Κατέστρεφαν τίς εικόνες, έκαιγαν διάφορα χειρόγραφα επειδή είχαν μικρές εικόνες στό περιθώριο, βεβήλωναν τά ιερά λείψανα τών αγίων και χρησιμοποιούσαν κάθε βία έναντίον τών εικονοφίλων. Ύπερασπιστές τών εικονοφίλων αναδείχτηκαν σπουδαίοι εκκλησιαστικοί άνδρες, ό γηραιός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός, ό Πάπας τής Ρώμης Γρηγόριος Β΄ και άλλοι πολλοί. Κυρίως όμως τούς υπεράσπισε ό αγιος Ίωάννης ό Δαμασκηνός, ό όνομαστός αυτός διδάσκαλος τής Έκκλησίας. Μέ άτράνταχτα επιχειρήματα διδάξε ότι άμα σεβόμαστε τίς αγιες εικόνες, σεβόμαστε τά πρόσωπα πού εικονίζουν. Τίς χαρακτήρισε μάλιστα σάν «βιβλία τών άγραμμάτων».

Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος, Ειρήνη ή ΄Αθηναία

Οι διαμάχες γύρω από τίς εικόνες συνεχίστηκαν μέχρι τό θάνατο του αυτοκράτορα Λέοντα του Δ΄. Ή σύζυγός του Ειρήνη ή ΄Αθηναία, ως έπίτροπος του άνήλικου γιου της Κωνσταντίνου του ΣΤ΄, προστάτεψε τίς αγιες εικόνες. Κήρυξε θρησκευτική έλευθερία και μέ τή συμπαράσταση του εικονόφилου Πατριάρχη και μετέπειτα αγίου Ταρασίου συγκάλεσε τό 787 τήν Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο. Ή Σύνοδος αυτή καταδίκασε τήν εικονομαχική αίρεση και επανέφερε πανηγυρικά τίς εικόνες. Μέ βάση τή διδασκαλία του αγίου Ίωάννη του Δαμασκηνού τόνισε ότι προσκυνώντας τίς αγιες εικόνες, άπονέμουμε τιμή και σεβασμό στά πρόσωπα πού εικονίζουν. Όχι όμως και άληθινή λατρεία, ή όποία άρμόζει μόνο στό Θεό.

΄Αναστήλωση τών εικόνων, Κυριακή τής ΄Ορθοδοξίας

Αργότερα όμως εικονομάχοι αυτοκράτορες καταδίωξαν και πάλι τούς εικονόφилους. Ύπερασπιστής τών αγίων εικόνων αναδείχτηκε τώρα ό όνομαστός μοναχός και αγιος Θεόδωρος ό Στουδίτης, καθώς άλλοτε ό αγιος Ίωάννης ό Δαμασκηνός. Πλησίαζε όμως τό όριστικό τέλος τής εικονομαχίας. Πέθανε ό τελευταίος εικονομάχος αυτοκράτορας, ό Θεόφιλος. Ή σύζυγός του Θεοδώρα, σάν έπίτροπος του άνήλικου γιου της Μιχαήλ,

κατάργησε τὰ διατάγματα, πού εἶχαν βγεῖ ἐναντίον τῶν εἰκονοφίλων. Καί τό 843 συγκάλεσε στήν Κωνσταντινούπολη μεγάλη Σύνοδο, ἡ ὁποία κήρυξε ὑποχρεωτικές γιά ὅλους τίς ἀποφάσεις τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Μάλιστα τήν πρώτη Κυριακή τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τοῦ 843, μέ κάθε ἐπισημότητα οἱ ἅγιες εἰκόνες μεταφέρθηκαν καί πάλι στούς ἱερούς ναούς. Ἐτσι οἱ τόποι τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ ξαναβρῆκαν τόν ἱερό τους διάκοσμο καί ἡ Ἐκκλησία μας τή γαλήνη. Ἀπό τότε τήν ἡμέρα αὕτη, δηλαδή τήν πρώτη Κυριακή τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τή γιορτάζουμε πανηγυρικά καί τή λέμε *Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας*. Ἐπίσης τήν ἡμέρα αὕτη ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία μέ ἱερή πομπή τιμáει τίς ἅγιες εἰκόνες. Τότε διαβάζεται ἡ ἀπόφαση γιά τήν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων καί τό θρίαμβο τῆς ὀρθοδοξίας ἀπό τοὺς διάφορους ἐχθρούς της. Τότε ψάλλεται καί τό τροπάριο:

«Τὴν ἄχραντον Εἰκόνα σου Προσκυνοῦμεν, ἀγαθέ, αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν Πταισμάτων ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός· βουλήσει γάρ ἠδδόκησας σαρκί ἀνελθεῖν ἐν τῷ Σταυρῷ, ἵνα ρύσῃ οὓς ἐπλασας ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ. Ὅθεν εὐχαρίστως βοῶμεν σοι· χαρὰς ἐπλήρωσας τὰ πάντα, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν· παραγένομενος εἰς τό σῶσαι τόν κόσμον».

Γενικές Ἑρωτήσεις δεύτερης περιόδου Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας.

1. Ποιούς ἐχθρούς συνάντησε σ' αὕτη τήν περίοδο ἡ Ἐκκλησία μας καί πῶς τοὺς ἀντιμετώπισε;
2. Ποιούς μεγάλους πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἔστειλε τότε ὁ Θεός καί γιά ποιούς ἰδιαίτερους λόγους;
3. Ἀναφέρετε μία ἀπό τίς πολλές περιστάσεις, πού ἡ Ἐκκλησία ἔσωσε τό ἔθνος μας;
4. Ποιά ἀπό τίς ἱερές ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας, πού ἀναφέρεται στήν Ὑπεραγία Θεοτόκο μᾶς θυμίζει τήν Προστασία της; Πότε ψάλλεται;
5. Τί ἦταν τὰ Κοινόβια; Ποιές ὑπηρεσίες πρόσφερε ὁ μοναχισμός στήν Ἐκκλησία μας, στά γράμματα καί στόν πολιτισμό;
6. Πῶς πρέπει νά σεβόμαστε τίς ἅγιες εἰκόνες;

ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (867—1453 μ.Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

52. Τό σχίσμα μεταξύ Ἀνατολικῆς καί Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Τά αίτια τοῦ σχίσματος

Ἡ Χριστιανική Ἐκκλησία μέχρι τόν ἕνατο αἰώνα χαιρόταν τήν ἐνότητά της. Μόνο γιά λόγους διοικητικούς καί γεωγραφικούς χωριζόταν σέ Ἀνατολική καί Δυτική. Διάφορα ὅμως αίτια ὁδήγησαν τήν Ἐκκλησία στόν πρῶτο χωρισμό τοῦ 9ου αἰώνα. Τό χωρισμό αὐτό ὀνομάζουμε σχίσμα. Τά σπουδαιότερα ἀπό τά αίτια αὐτά ἦταν τά ἐξῆς: α) *Θεολογικά*. Στό Σύμβολο τῆς Πίστεως, οἱ Δυτικοί, πρόσθεσαν τήν ἄποψη ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται καί ἐκ τοῦ Υἱοῦ. (Φιλιόκβε). β) *Ἐκκλησιαστικά*. Ἄλλο σοβαρό αίτιο ἦταν ἡ ἀξίωση τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης, τοῦ Πάπα, νά γίνει κυρίαρχος σ' ὁλόκληρη τήν Ἐκκλησία. Τήν ἀξίωση αὐτή ὀνόμασαν «παπικό πρωτεῖο». γ) *Πολιτικά*. Τόν 8ο αἰώνα ιδρύθηκε τό παπικό κράτος. Ὁ Πάπας ἔγινε πιά καί κοσμικός ἄρχοντας. Ἐτσι τήν ἐξουσία του, πού μεγάλωνε στή Δύση, ζητοῦσε ἀφορμή νά τήν ἐπεκτείνει καί στήν Ἀνατολή.

Ἀφορμές τοῦ σχίσματος

Στά μέσα περίπου τοῦ ἑνατου αἰώνα συμπυκνώθηκαν τά νέφη στόν ὀρίζοντα τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Καίσαρας Βάρδας κατέβασε ἀπό τό θρόνο τόν

Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ἰγνάτιο κι ἔδωσε τό πηδάλιο τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας στὸν ἀρχιγραμματέα τοῦ αὐτοκράτορα Φώτιο, ἄνδρα μέ σπάνια μόρφωση καί ἀρετὴ. Ὁ Φώτιος, χωρὶς νά θέλει, μέσα σέ πέντε ἡμέρες δέχτηκε ὅλους τοὺς ἱερατικούς βαθμοὺς καί ἀνέβηκε στὸν Πατριαρχικό θρόνο. Τὴν ἐκλογή τοῦ Φωτίου ἀπὸ λαϊκοῦ δέν ἀναγνώρισε ὁ πάπας Νικόλαος ὁ Α΄. Μάλιστα θεώρησε αὐτὸ σὰν ἀφορμὴ γιὰ ν' ἀναμιχθεῖ στὶς ὑποθέσεις τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Τὴν ἐκλογή ὁμως τοῦ Φωτίου ἐπικύρωσε Σύνοδος πού ἔγινε στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 861. Ἀλλ' ὁ πάπας συγκάλεσε τὸ 863 ἄλλη Σύνοδο στὴ Ρώμη, ἡ ὁποία καθαίρεσε τὸ Φώτιο ἀπὸ τὸ Θρόνο. Ἄλλη ἀφορμὴ ἦταν ἡ ἐπέμβαση τοῦ Πάπα στὴ Βουλγαρία, πού εἶχε δεχθεῖ τὸ Εὐαγγέλιο μέ ἐνέργειες τοῦ Φωτίου. Ὁ Πάπας ἔστειλε ἐκεῖ δικούς του κληρικούς, πού διέδιδαν διδασκαλίες ἄγνωστες στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Σκοπὸς τους ἦταν ν' ἀποσπᾶσουν τὴ νεαρή Βουλγαρική Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἐξέλιξη τοῦ σχίσματος

Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ ὁ Φώτιος συγκάλεσε τὸ 867 μεγάλη Σύνοδο, ἡ ὁποία κατέκρινε τὸν Πάπα καί καταδίκασε τίς πράξεις του. Ἡ ἀρχὴ τοῦ σχίσματος εἶχε γίνει. Ὁ Φώτιος ἀναδείχτηκε ἔτσι ἀκατάβλητος φρουρὸς τῆς ἀκεραιότητος καί καθαρότητος τῆς ὀρθοδοξίας. Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν κατέταξε ἀνάμεσα στοὺς ἁγίους της. Ὑστερα ἀπὸ τὸ πρῶτο σχίσμα οἱ σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ψυχράθηκαν, ἀλλὰ δέ διακόπηκαν. Νέα ὁμως ἐπεισόδια τὸν 11ο αἰῶνα ὀδήγησαν τὸ δράμα τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν στὴν τελικὴ του φάση. Τὸ 1054 ὁ Πάπας Λέοντας ὁ Θ' ἔστειλε στὴν Κωνσταντινούπολη τὸν καρδινάλιο Οὐμβέρτο καί τοὺς συνεργάτες του, γιὰ νά ρυθμίσουν τίς διαφορὲς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Πατριάρχης τότε στὴν Κωνσταντινούπολη ἦταν ὁ Μιχαήλ Κηρουάριος. Οἱ Παπικοὶ ἀντιπρόσωποι μέ ἀσέβεια μπῆκαν στὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας καί ἄφησαν στὴν Ἀγία Τράπεζα ἀφορισμὸ ἐναντίον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ ἀπ' αὐτό, στίς 24 Ἰουλίου 1054, ὁ Πατριάρχης συγκάλεσε Σύνοδο, ἡ ὁποία ἀναθεμάτισε τὸ παπικὸ ἔγγραφο καί ὁσους δέχονταν αὐτό. Ἐτσι διασπάστηκε ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ σχίσμα ἔγινε πιά ὀριστικό.

Προσπάθειες για ένότητα

Τό τραγικό γεγονός τοῦ σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν παρουσίασε τό χριστιανικό κόσμο χωρισμένο. Βέβαια ἔγιναν προσπάθειες γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἐνότητος. Ἀλλ' οἱ πρωτοβουλίες παίρνονταν ἀπό τοὺς αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, πού ἐβλεπαν νά ἔρχεται ἀπειλητικός ὁ τουρκικός κίνδυνος ἀπό τήν Ἀνατολή. Ἐλπίζαν ὅτι ἔτσι θά ἐξασφάλιζαν στρατιωτική βοήθεια ἀπό τή Δύση. Οἱ προσπάθειες ὁμως αὐτές δέν εἶχαν ἐκκλησιαστικό χαρακτήρα καί ἦταν φυσικό ν' ἀποτύχουν. Ἄλλωστε καί οἱ πάπες ἔμεναν ἀνυποχώρητοι στίς ἀπόψεις τους. Ἡ σπουδαιότερη προσπάθεια ἔγινε μέ τή Σύνοδο τῆς Φλωρεντίας τό 1439. Σ' αὐτή μέ πίεση τοῦ αὐτοκράτορα Ἰωάννη Η' τοῦ Παλαιολόγου ὑπογράφηκε ἀπόφαση γιά τήν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν. Τήν ἀπόφαση αὕτη, πού εὐνοοῦσε τοὺς παπικούς, ὑπέγραψαν 16 μόνο ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι. Οἱ ἄλλοι, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦταν κυρίως ὁ Ἐφέσου Μάρκος ὁ Εὐγενικός ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ἀντιόχειας, δέν ὑπέγραψαν. Ἀργότερα ὁ πιστός λαός ὀνόμασε τόν ἅγιο Μάρκο τόν Εὐγενικό «πρόμαχο τῆς Ὁρθοδοξίας» καί «καύχημα τῶν Ὁρθοδόξων». Στήν Κωνσταντινούπολη κλήρος καί λαός, καθὼς καί τ' ἄλλα Πατριαρχεῖα ἀργότερα, ἀποκήρυξαν αὐτήν τήν ἔνωση. Στό μεταξύ μεσολάβησε ἡ ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τοὺς Τούρκους. Τό χάσμα πιά ἀνάμεσα στίς δύο Ἐκκλησίες γινόταν διαρκῶς μεγαλύτερο. Τά τελευταῖα ὁμως χρόνια γίνονται προσπάθειες γιά τήν προσέγγιση τῶν δύο Ἐκκλησιῶν: Ὁρθόδοξης καί Ρωμαιοκαθολικῆς. Τό 1965 οἱ δύο Ἐκκλησίες ἔσβησαν τά μεταξύ τους ἀναθέματα μέ πρωτοβουλία τοῦ Πατριάρχου Ἀθηνᾶγόρα καί τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ'. Ἦταν μιὰ πράξη κατανόησης καί ἀγάπης καί ἀπό τά δύο μέρη. Ἐτσι μόνο θά ἐφαρμοσθοῦν τά λόγια τοῦ Κυρίου μας, πού προσευχόταν, ὅλοι οἱ πιστοὶ νά εἶναι ἐνωμένοι: «ἵνα πάντες ἓν ᾧσι...» (Ἰωάν. ΙΖ' 21).

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιά ἦταν τά κυριότερα αἷτια τοῦ σχίσματος;
- β) Πῶς οἱ δύο Ἐκκλησίες ἔφτασαν στό τελικό σχίσμα;
- γ) Γιατί χαρακτηρίζεται ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός «Πρόμαχος τῆς Ὁρθοδοξίας» καί «καύχημα τῶν ὀρθοδόξων»;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

53. *Ἐκχριστιανισμός τῶν Βουλγάρων καί Σλάβων, Μεθόδιος καί Κύριλλος.*

Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία πάντοτε φρόντιζε νά φωτίζει μέ τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου διάφορους λαούς. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού γνώρισαν τό χριστιανισμό ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολική Ἐκκλησία, ἦταν καί τό πλῆθος τῶν Σλαβικῶν φυλῶν.

Ἐκχριστιανισμός τῶν Βουλγάρων

Στούς Βουλγάρους διέδωσαν τό χριστιανισμό ἀρχικά Ἕλληνες αἰχμάλωτοι κι ἔμποροι. Τελικά ὁμως οἱ Βούλγαροι δέχτηκαν τό Χριστιανισμό τόν 9ο αἰῶνα μέ φροντίδες τοῦ Πατριάρχου Φωτίου καί τοῦ αὐτοκράτορα Μιχαήλ Γ'. Μάλιστα ὁ ἡγεμόνας τῶν Βουλγάρων Βόγορης βαφτίστηκε ἀπό ἐκπρόσωπο τοῦ Πατριάρχου Φωτίου. Λέγεται πῶς παρακινήθηκε ἀπό τήν ἀδερφή του Μαρία. Τό παράδειγμα τοῦ Βόγορη ἀκολούθησαν καί πολλοί ἐπίσημοι Βούλγαροι. Πολλοί Ἕλληνες διδάσκαλοι καί κληρικοί ἐργάστηκαν στή Βουλγαρία, γιά νά κηρύξουν τό Χριστιανισμό, νά ἐξημερώσουν τά ἔθνη καί νά διαδώσουν τόν πολιτισμό. Τελικά ἡ Βουλγαρική Ἐκκλησία ἀπέκτησε δική της ἐκκλησιαστική ὀργάνωση μέ ἐξάρτηση ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

Οἱ ἅγιοι Κύριλλος καί Μεθόδιος (Π. Βαμπούλη). «Οἱ ἄνθρωποι στό σῶμα κι ἄγγελοι στήν ψυχή».

Μεθόδιος καί Κύριλλος, οἱ φωτιστές τῶν Σλάβων

Τόν 9ο αἰώνα τόν σημάδεψε ἡ συστηματική διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στούς Δυτικούς Σλάβους (Μοραβούς, Βοημούς, Πολωνούς). Ὁ Ρατισλάβος, ἡγεμόνας τῶν Σλάβων τῆς Μοραβίας, ἔστειλε Πρεσβεία στή Βυζαντινή αὐλή, ζητώντας νά διαδοθεῖ ὁ Χριστιανισμός στή χώρα του. «Στείλε μας, Κύριε, ἐπίσκοπο καί δάσκαλο νά μᾶς διδάξουν τήν ἀληθινή πίστη στή γλώσσα μας» εἶπαν στόν αὐτοκράτορα Μιχαήλ Γ'. Ὁ αὐτοκράτορας καί ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἔστειλαν τό 863 τοὺς Θεσσαλονικεῖς ἀδερφοὺς Μεθόδιο καί Κύριλλο μαζί μέ κληρικούς, μοναχοὺς, τεχνίτες καί ἐμπόρους. Οἱ δύο αὐτοὶ ἱεραπόστολοι γνώριζαν μάλιστα καί τή σλαβική γλώσσα. Ὁ Κύριλλος ἦταν μαθητὴς τοῦ Φωτίου καί εἶχε μεγάλη μόρφωση. Οἱ ζηλωτὲς ἱεραπόστολοι ἀνέλαβαν μέ ἐνθουσιασμό τό κοσμοϊστορικό ἔργο τους. Ἐφεύραν τή σλαβική γραφή καί μετέφρασαν στή σλαβική γλώσσα εὐαγγελικὲς περικοπὲς καί ἄλλα λειτουργικά βιβλία. Μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἱεραποστολῆς αὐτῆς ἦταν λαμπρά. Ἀπὸ τό εὐλογημένο πέρασμα τῶν δύο ἱεραποστόλων πολλοὶ δέχτηκαν τό λόγο τοῦ Θεοῦ, κατηχήθηκαν καί βαπτίστηκαν. Τό καλὸ παράδειγμα ἔδωσε ὁ ἴδιος ὁ Ρατισλάβος. Ὁ Κύριλλος κι ὁ Μεθόδιος ἀνέπτυξαν ἀκόμη πλούσια κοινωνικὴ δράση καί μετέδωσαν στοὺς Σλάβους τὰ γράμματα καί τόν πολιτισμό. Μαθητὲς τους συνέχισαν τό ἔργο τους στή Βοημία καί Πολωνία. Ὁ Σλαβικός κόσμος μέ εὐγνωμοσύνη τιμᾷ τοὺς φωτιστές του, τό Μεθόδιο καί τόν Κύριλλο.

Ἐκχριστιανισμός τῶν Βορείων Σλάβων ἢ Ρώσων

Τὰ πρῶτα χριστιανικά μηνύματα ἔφτασαν στοὺς βόρειους Σλάβους ἢ Ρώσους ἀπὸ ἐμπόρους, πού ἔρχονταν σέ ἐπικοινωνία μέ τό Βυζάντιο. Ἀνάμεσα στά πρόσωπα ὅμως πού χρησιμοποίησε ὁ Θεός, γιὰ νά διαδοθεῖ ὁ Χριστιανισμός στήν ἀχανή Ρωσία ξεχωρίζουν δύο: ἡ βασίλισσα Ὑλγα κι ὁ πρίγκηπας Βλαδίμηρος. Στά μέσα περίπου τοῦ 10ου αἰώνα ἡ Ὑλγα ἦρθε στήν Κωνσταντινούπολη καί βαπτίστηκε μέ τό ὄνομα Ἑλένη. Ὑστερα πρώτη αὐτὴ μετέφερε ἐπίσημα τό εὐαγγελικὸ φῶς στήν πατρίδα της, τή Ρωσία. Τό χριστιανικὸ της παράδειγμα ἐπηρέασε τόν ἐγγονό της καί ἡγεμόνα τῶν Ρώσων Βλαδίμηρο. Τόν ἔκαμε νά στραφεῖ ὀριστικά στό Χριστιανισμό. Αὐτός ἰδιαίτερα θαύμαζε τήν ὀρθόδοξη λατρεία καί τό Βυζαντινὸ πολιτισμό. Ἐγινε ὁ ἴδιος χριστιανὸς καί νυμφεύθηκε τή βυζαντι-

νή Πριγκίπισσα Άννα, αδελφή του αυτοκράτορα Βασιλείου Βουλγαροκτόνου. Κατόπιν κάλεσε τους υπηκόους του να γίνουν και αυτοί χριστιανοί. Πράγματι πολλοί επίσημοι και μεγάλο μέρος του λαού βαπτίστηκαν στο Δνείπερο Ποταμό, ενώ ιερείς από την Κωνσταντινούπολη διάβαζαν τις ευχές. Με τη συμπαράσταση του Βλαδίμηρου Βυζαντινοί ιεραπόστολοι έφεραν από τό Βυζάντιο έκκλησιαστικά βιβλία μεταφρασμένα στη Ρωσική γλώσσα, έκτισαν ναούς, μοναστήρια, σχολεία κ.λπ. Ή Ρωσική Έκκλησία ανάμεσα στους μεγάλους άγίους της έχει την Όλγα ή Έλένη και τό Βλαδίμηρο.

Τή στερέωση του Χριστιανισμού στη Ρωσία βοήθησαν άργότερα και άλλοι ζηλωτές ιεραπόστολοι, που έρχονταν από τό Βυζάντιο. Έτσι μέ τη δύναμη του Θεού ή Έκκλησία μας συνέχισε τό ιεραποστολικό της έργο. Ένα έργο που άποτελεί γι' αυτή δόξα και τιμή.

Γενικές έρωτήσεις τρίτης Περιόδου της Έκκλησ. Ιστορίας:

1. Γιατί ό Μέγας Φώτιος χαρακτηρίζεται «Φωστήρας της Έκκλησίας» και «οδηγός των όρθοδόξων»;
2. Ή Έκκλησία μας στη θεία Λειτουργία εύχεται γιά τήν ενότητα όλων των Χριστιανών. Τί μās ύποχρεώνει αυτό;
3. Πώς ή Έκκλησία μας έξύψωσε τόν Πολιτισμό διαφόρων λαών;
4. Γιατί οί άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος λέγονται φωτιστές των Σλάβων;
5. Πώς μπορείς νά γίνεις κι εσύ ένας μικρός ιεραπόστολος; Ποιές ευκαιρίες σου δίνει γι' αυτό ή Έκκλησία μας;

Κείμενα:

1. Ή χάρη του Παναγίου Πνεύματος συνάθροισε τίς Οίκουμενικές Συνόδους, οί όποίες σέ διάφορα διαστήματα καθάριζαν τήν οίκουμενή από τά ζιζάνια των αίρέσεων. (Μέγας Φώτιος).
2. «Οί δυο άδελφοί Κύριλλος και Μεθόδιος σάν άετοί πετούσαν από τήν Άνατολή στη Δύση και από τό Βοριά στό Νότο γιά νά μεταδώσουν τήν Όρθόδοξη πίστη», γράφει ό μαθητής τους Κλήμεντας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (1453) ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

54. *Ἡ ὁρησκευτική μεταρρύθμιση στὴ Δύση.*

Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία καὶ μεταρρύθμιση

Γνωρίσαμε ὅτι ἀπὸ τὸν κορμὸ τῆς Μίας, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἀποχωρίστηκε ἡ Δυτικὴ ἢ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ὕστερα ἀπὸ τὸ τελικὸ σχίσμα τοῦ 11ου αἰῶνα. Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ τὸ 16ο αἰῶνα μὲ τὴ μεταρρύθμιση. Ἔτσι ὀνομάστηκε ἡ ὁρησκευτικὴ κίνησις, ποὺ ἔγινε στὴν κεντρικὴ Εὐρώπῃ καὶ ὁδήγησε τὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία σὲ νέο σχίσμα. Τὴ μεταρρύθμιση διευκόλυναν ἡ ἀναγέννησις ἢ πρόοδος τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Τὴ διευκόλυνε ἀκόμη ἡ πολιτικὴ κατάστασις, ποὺ ἐπικρατοῦσε τότε στὴν Εὐρώπῃ. Κυρίως ὁμως τὴ μεταρρύθμιση προκάλεσαν οἱ ὑπερβολές καὶ ἡ παρακμὴ τοῦ παπισμοῦ. Ὁ πάπας ἤθελε νὰ θεωρεῖται ἀπόλυτος κυρίαρχος στὰ ἐπίγεια, στὰ ἐπουράνια καὶ στὰ καταχθόνια. Δηλαδή νὰ ἐπεκτείνεται ἡ ἐξουσία του στὴ γῆ, στὸν οὐρανὸ καὶ στὸν Ἄδη. Αὐτὸ φανέρωνε καὶ τὸ τριπλὸ στέμμα του, ἡ τιάρα. Ἦθελε νὰ διορίζει καὶ νὰ παύει ἡγεμόνες καὶ οἱ πιστοὶ νὰ ὑπακούουν σ' αὐτόν χωρὶς ἀντίρρηση. Πόσο μακριὰ βρισκόταν ἀπὸ τὸν πρᾶο καὶ ταπεινὸ Ἰησοῦ!

Ἀκόμη οἱ ἐξωτερικοὶ τύποι εἶχαν ἀντικαταστήσει τὴν ἀληθινὴ πίστη

καί τὰ ἀγαθὰ ἔργα. Πολλοί χριστιανοί ἐπισκέπτονταν τή Ρώμῃ, τήν ἔδρα τοῦ παπισμοῦ, γιατί δέν μπορούσαν νά πηγαίνουν στούς Ἁγίους Τόπους. Γιά νά συγχωρεθοῦν οἱ ἁμαρτίες τους πολλοί ἀγόραζαν γραφτές ἀφέσεις, πού τίς ἔλεγαν συγχωροχάρτια. Τή θλιβερή αὐτή κατάσταση τῆς Ρωμαιο-καθολικῆς Ἐκκλησίας πολλοί μορφωμένοι καί ζηλωτές Χριστιανοί ἤθελαν νά τήν ἀλλάξουν. Ἦθελαν νά τήν ξαναφέρουν στόν ἀγνό Χριστιανισμό τῶν ἀποστολικῶν χρόνων.

Ὁ Λούθηρος καί ἡ διδασκαλία του

Τήν ἀρχή τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ 16ου αἰῶνα τήν ἔκαμε ὁ Γερμανός καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιτεμβέργης, μοναχός καί κληρικός Μαρτίνος Λούθηρος. Πῆρε ἀφορμή τό 1517 ἀπό τὰ συγχωροχάρτια, πού τὰ πουλοῦσαν Παπικοί ἀντιπρόσωποι γιά νά συγκεντρώνουν χρήματα. Ὁ Λούθηρος χτύπησε φανερά πιά τίς ὑπερβολές τοῦ παπισμοῦ. Στήν πόρτα τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Βιτεμβέργης τοιχοκόλλησε 95 θέσεις, δηλαδή ἐπιχειρήματα μέ τὰ ὁποῖα καυτηρίαζε τίς ὑπερβολές τοῦ Παπισμοῦ. Τελικά ὁ Λούθηρος δημιούργησε Θεολογικό κι ἐκκλησιαστικό ζήτημα. α) Θεολογικό ζήτημα δημιούργησε μέ τίς πλάνες, στίς ὁποῖες τελικά περιέπεσε. Δέ δεχόταν τήν ἱερή παράδοση. Δέν ἔδινε ἀξία στά ἀγαθὰ ἔργα. Ἀπό τὰ ἱερά μυστήρια δεχόταν μόνο τό Βάπτισμα καί τή Θεία Εὐχαριστία, ἀλλά κι αὐτά μέ πολλές δικές του ἀλλαγές. Δέν ἀναγνώριζε τοὺς ἁγίους κ.λπ. β) Ἐκκλησιαστικό ζήτημα δημιούργησε ὡς κληρικός, ἐπειδή δημιούργησε ἀναταραχή στοὺς πιστοὺς καί δέ δέχτηκε νά παρουσιαστῇ στόν πάπα, γιά ν' ἀπολογηθεῖ. Ὁ Πάπας μέ ἔγγραφο του καταδίκασε τίς διδασκαλίες καί τίς ἐνέργειες τοῦ Λουθήρου καί τόν ἀπειλοῦσε μέ ἀναθεματισμό. Ἀλλ' ὁ Λούθηρος ἔκαψε τό παπικό ἔγγραφο μπροστά στοὺς ὁπαδοὺς του. Οἱ ἰδέες τοῦ Λουθήρου διαδίδονταν πιά σάν πυρκαγιά, ἄν καί ἀπαγορεύονταν ἀπό αὐτοκρατορικά καί παπικά διατάγματα. Τελικά ἀναγνωρίστηκε ὁ Λουθηρανισμός, δηλαδή ἡ ὁμολογία τοῦ Λουθήρου. Ἀπαγορεύτηκε ὅμως ἡ διάδοσή του σέ ἄλλες χώρες. Οἱ ὁπαδοί τοῦ Λουθήρου ἐπειδή διαμαρτυρήθηκαν γι' αὐτήν τήν ἀπαγόρευση, ὀνομάστηκαν ἀπό τότε προτεστάντες, δηλαδή διαμαρτυρόμενοι.

Ὁ Ζβίγγλιος

Τό παράδειγμα τοῦ Λουθήρου ἀκολούθησε στήν Ἑλβετία ὁ ἱερέας

Ζβίγγλιος. Πήρε καί αὐτός ἀφορμή ἀπό τὰ συγχωροχάρτια. Μὲ μεγαλύτερη ὁρμή ἀπὸ τὸ Λούθηρο χτυποῦσε τὸν Παπισμὸ καί δίδασκε διάφορες ἀκρότητες σχετικές μὲ ἐκεῖνες τοῦ Λουθήρου. Ὁ Ζβίγγλιος σκοτώθηκε σέ μιὰ σύγκρουση τῶν ὁπαδῶν του μὲ τοὺς ρωμαιοκαθολικούς.

Ὁ Καλβίνος

Στὴν Ἑλβετία τὸ ἔργο τοῦ Ζβίγγλιου τὸ συνέχισε ὁ Καλβίνος. Αὐτὸς δίδασκε μὲ πάθος τὴ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου. Προσπάθησε νὰ κάμει τὴ Γενεύη πρότυπη χριστιανικὴ πόλη. Ἀπαιτοῦσε αὐστηρά χριστιανικά ἤθη. Μεταχειριζόταν ἀκόμη καί τὴ βία γιὰ νὰ ἐπιβάλλει τίς ἀπόψεις του, καταπατώντας ἔτσι τὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ἐκκλησία του ὀνομάστηκε Καλβινικὴ καί Πρεσβυτεριανή, ἐπειδὴ διατηροῦσε τὸ βαθμὸ τοῦ Πρεσβυτέρου. Οἱ διαμαρτυρόμενοι συνέχισαν νὰ διαιροῦνται σέ πολλές ἄλλες μικρότερες Ὁμολογίες. Συνεχῶς ἀπομακρύνονταν ὅλο καί πιό πολὺ ἀπὸ τὸν ἀγνὸ χριστιανισμό τῶν πρώτων αἰώνων.

Ἑρωτήσεις:

- α) Γιατί ὁ Λούθηρος ἔκαμε τὴ μεταρρύθμιση;
- β) Τί ζητήματα δημιούργησε;
- γ) Γιατί οἱ προτεστάντες διαιροῦνται συνεχῶς σέ πολυάριθμες αἵρέσεις;
- δ) Τί διδάσκουν γιὰ τὴν ἱερὴ παράδοση;

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

55. *Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία στήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Οἰκουμενικός Πατριάρχης.*

Οἱ Χριστιανοί ὕστερα ἀπό τήν ἄλωση

Τό 1453, ὕστερα ἀπό τήν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τοὺς τούρκους, ἄρχισε μιά καινούργια ἐποχή γιά τήν Ἐκκλησία μας. Ὁ Μωάμεθ Β΄ ὁ κατακτητής ἀφοῦ ἀρχικά φέρθηκε στοὺς Χριστιανοὺς σάν αἰμοβόρο θηρίο, σκέφτηκε ν' ἀλλάξει τακτική. Δέν ἤθελε νά προκαλέσει τή συμπάθεια τῶν εὐλεύθερων χριστιανικῶν λαῶν γιά τοὺς ὑπόδουλους χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς. Ἀλλά καί ὁ ἱερός νόμος τῶν μουσουλμάνων ἦταν ἀνεκτικός στοὺς μονοθεϊστές. Σ' ὅσους δηλαδή πίστευαν σ' Ἐνα Θεό, ἀρκεῖ νά πληρώναν φόρους ὑποταγῆς. Γνώριζε ἀκόμη ὅτι οἱ χριστιανοὶ ποτέ δέ θά δέχονταν ν' ἀρνηθοῦν τή θρησκεία τους. Γι' αὐτοὺς κυρίως τοὺς λόγους ἀποφάσισε νά φερθεῖ μέ ἐπιείκεια στήν Ἐκκλησία. Ὁ Μωάμεθ, ἀφοῦ ἔμαθε ὅτι ὁ Πατριαρχικός θρόνος ἦταν κενός, ἐπέτρεψε νά ἐκλέξουν νέο πατριάρχη. Ἐτσι κληρὸς καί λαὸς ἐξέλεξαν τό μοναχό Γεννάδιο (Γεώργιο Σχολάριο). Ὁ νέος Πατριάρχης φημιζόταν γιά τή μεγάλη μόρφωσή του καί τοὺς ἀγῶνες του ἐναντίον τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας στή Δυτική. Αὐτό ἄρεσε ιδιαίτερα στό Μωάμεθ, πού ἐπικύρωσε τήν ἐκλογή του καί τόν τίμησε μέ πολλοὺς τρόπους.

Προνόμια τῆς Ἐκκλησίας

Μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Πατριάρχῃ δόθηκαν στήν ἐκκλησία τὰ ἑξῆς κυρίως προνόμια: α) ὁ Πατριάρχης ἀναγνωρίζοταν ἀρχηγός τῶν ὑπόδουλων Χριστιανῶν καί ἀντιπρόσωπός τους στούς Τούρκους. Θά ἦταν δηλαδή ὁ Ἐθνάρχης τους. β) Ἐπιτρεπόταν στούς χριστιανούς νά ἐκτελοῦν ἐλεύθερα τὰ χριστιανικά τους καθήκοντα, χωρίς νά μποροῦν οἱ Τούρκοι νά τούς ἐπιβάλλουν τό Μωαμεθανισμό. γ) Ἡ Ἐκκλησία θά μπορούσε νά τελεῖ ἐλεύθερα τή χριστιανική λατρεία, νά κατέχει ναούς, νά διατηρεῖ Μοναστήρια, νά ἔχει ἀφορολόγητη περιουσία καί νά ἐπιβάλλει φόρους. δ) Ἀκόμη ἡ Ἐκκλησία μέ τόν Πατριάρχη καί τούς ἐπισκόπους θά μπορούσε νά λύνει τίς διαφορές, πού θά εἶχαν μεταξύ τους οἱ Χριστιανοί. Ἡ ἐπικοινωνία τοῦ Πατριαρχείου μέ τό Σουλτάνο θά γινόταν μέ ἕνα διερμηνέα, πού θά ἔφερε τόν τίτλο τοῦ Μεγάλου Λογοθέτη (Πρωθυπουργοῦ).

Τά προνόμια ἀθετοῦνται

Τά προνόμια τῆς Ἐκκλησίας ἐλάχιστα τὰ σεβάστηκαν οἱ Τούρκοι. Ὁ ἱδιος ὁ Μωάμεθ ὕστερα ἀπό τήν ἀποχώρηση τοῦ Γενναδίου ἀπό τόν Πατριαρχικό θρόνο ζητοῦσε χρήματα (πescέσι), γιά νά ἐπικυρώσει τήν ἐκλογή νέου Πατριάρχῃ. Τά προνόμια τὰ καταπάτησαν ἀκόμη πιό πολύ οἱ διάδοχοι τοῦ Μωάμεθ οἱ Σουλτάνοι καθώς λέγονταν καί ἄλλοι ἄρχοντες τῶν τούρκων. Ἄρπαζαν μικρά παιδιά ἀπό χριστιανικές οἰκογένειες καί τὰ μετέβαλλαν σέ ἀρνητές τῆς πίστεως καί τῆς πατρίδας. Κατέστρεφαν ναούς. Ἐκλείναν μοναστήρια, ἔπαυαν ἢ θανάτωναν Πατριάρχες καί ἄλλους κληρικούς, ἀνάγκαζαν Χριστιανούς ν' ἀρνηθοῦν τό Χριστό κ.λπ.

Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ὁ θρησκευτικός καί ἐθνικός ἡγέτης τῶν ὑπόδουλων Χριστιανῶν

Οἱ κατακτητές ἀναγκάζονταν κάπου κάπου νά μετριάσουν τίς πιέσεις ἐναντίον τῶν χριστιανῶν. Σ' αὐτό συνέβαλλαν κυρίως: α) ὁ ἥρωισμός τῶν Χριστιανῶν καί ἡ σταθερότητα στήν πίστη τους β) Ἡ παρακμή τοῦ τουρκοῦ Κράτους ἀπό τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰώνα. γ) Τό ἐνδιαφέρον τῆς Ρωσίας γιά τούς ὑπόδουλους χριστιανούς κ.ἄ. Ἔτσι μέσα στήν ἀτέλειωτη νύχτα τῆς δουλείας παρουσιάζονταν κάποιες ἀναλαμπές καί ἀνανεώνον-

ταν κάπως τὰ προνόμια. Ἀπό ὅλες τίς ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως εἶχε τὸ τιμητικὸ προβάδισμα. Γι' αὐτὸ ὀνομάστηκε «Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο». Αὐτὸ συγκέντρωνε τὰ βλέμματα τῶν σκλαβωμένων ἐλλήνων. Αὐτὸ ἀναδείχτηκε σὲ φάρο παρηγοριᾶς καὶ ἐλπίδας. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐγίνε ὁ ἀνώτατος θρησκευτικὸς καὶ ἐθνικὸς ἡγέτης τῶν ὑπόδουλων Χριστιανῶν. Ἐγίνε ὁ Ἐθνάρχης τοῦ Γένους. Ἐτσι θεωρητικὰ τοῦλάχιστον ἐνισχύθηκε ἡ θέση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Αὐτὸ φαινόταν καὶ ἀπὸ τὰ ἱερὰ ἄμφιά του, πού ἔμοιαζαν μὲ τὴ στολὴ τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα. Πατριαρχικά ἐγκόλπια καὶ σφραγίδες ἔφεραν τὸ δικέφαλο ἀετὸ τῶν Βυζαντινῶν. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, πού ἦταν γιὰ τοὺς ὑπόδουλους Χριστιανούς ἡ φιλόστοργη μητέρα, μὲ τὴ συνθήκη τῆς Λωζάννης τοῦ 1923 περιορίστηκε πιά σὲ καθαρὰ θρησκευτικὴ Ἀρχή. Σ' αὐτὸ ὑπάρχουν καὶ οἱ Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Αὐστραλίας καὶ πολλῶν ἄλλων χωρῶν. Καὶ πάλι ὁμως τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο συνεχίζει νὰ κατέχει τὴν πρώτη θέση ἀνάμεσα σ' ὅλες τίς Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες.

Ἑρωτήσεις:

- α) Τί ἔκαμε τὸ Μωάμεθ νὰ παραχωρήσει τὰ προνόμια στοὺς Χριστιανούς;
- β) Πῶς οἱ τοῦρκοι ἀντιμετώπιζαν τὰ προνόμια στὴν πράξη;
- γ) Ποιὰ ἦταν ἡ θέση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας.

56. Ὑπηρεσίες τοῦ Μοναχισμοῦ στὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Σπουδαιότερες Μονές.

Τὰ μοναστήρια στὴν ὑπηρεσία τῆς Παιδείας

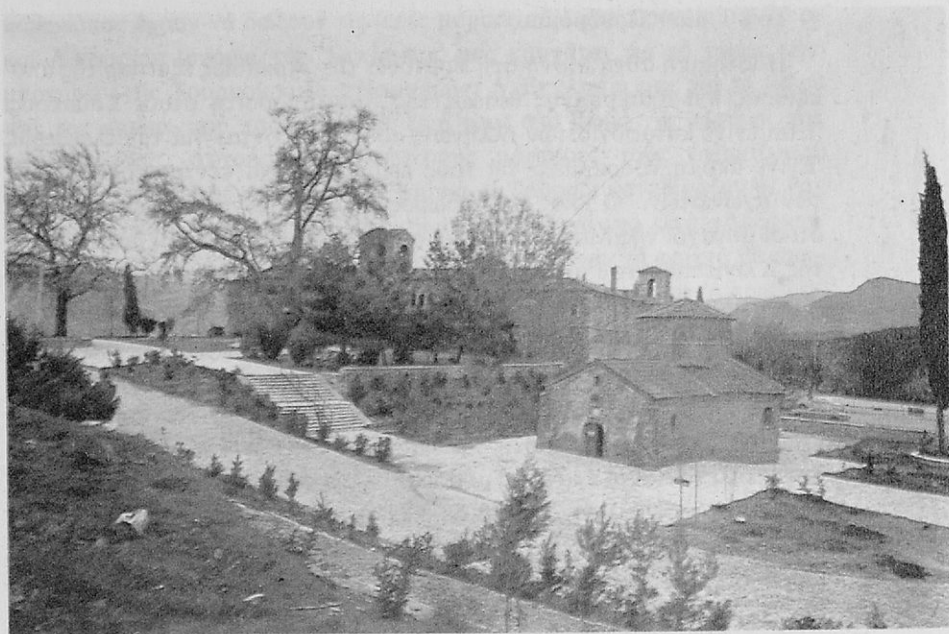
Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἄλωση οἱ κατακτητὲς προσπάθησαν νὰ βυθίσουν τὸ Γένος' στὸ σκοτάδι τῆς ἀμάθειας. Γι' αὐτὸ ἐμπόδιζαν τοὺς ραγιαδες νὰ ἱδρύνουν σχολεῖα. Ἦθελαν νὰ τοὺς κάμουν νὰ λησμονήσουν τὴ θρησκεία καὶ τὴν ἐθνικότητά τους. Παρόλα αὐτὰ ὁμως ἡ Ἐκκλησία ἀγωνίστηκε νὰ διατηρήσει ἄσβηστη τὴ φλόγα τῆς πίστεως καὶ τῆς φιλοπατρίας. Μὲ τὴ

θεία λατρεία τόνωνε ψυχικά τούς υπόδουλους Χριστιανούς και μέ τήν παιδεία τούς φτέρωνε τίς ἐλπίδες. Στά μαύρα ἐκεῖνα χρόνια τῆς σκλαβιάς ἀναπτύχθηκαν τά «κρυφά σχολεῖα». Ἰδιαίτερα στά μοναστήρια ἱδρύονταν τέτοια σχολεῖα. Οἱ μοναχοὶ ἀναλάβαιναν νά διδάξουν γράμματα χριστιανικά καί ἑλληνικά στά ἑλληνόπουλα, πού κατέφευγαν ἐκεῖ σάν τά διψασμένα ἐλάφια. Στά ὑποτυπώδη αὐτά σχολεῖα ὁ παπᾶς καί δάσκαλος μαζί θέρεινε τήν ἀποσταμένη ἐλπίδα τοῦ Γένους καί βοηθοῦσε τό Ἔθνος νά ζήσει, ὥστε ἀργότερα νά δημιουργηθεῖ ὁ νέος ἑλληνισμός. Ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως πῆγαζε ἡ πνευματική τόνωση τοῦ λαοῦ. Στήν Πατριαρχική Σχολή, πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν πρῶτο Πατριάρχη, Γεννάδιο, κι ἀργότερα Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ μορφώθηκαν ἀναρίθμητες γενιές, κληρικῶν καί λαϊκῶν. Πολλοί ἀπ' αὐτούς ἀναδείχθηκαν ὡς διδάσκαλοι τοῦ Γένους. Ἄλλοι διακρίθηκαν ὡς Γραμματεῖς καί Διερμηνεῖς κοντά στοὺς Τούρκους καί βοήθησαν τό Γένος μέ τόν τρόπο τους.

Ἀργότερα, καθώς εἶδαμε, οἱ τοῦρκοι ἄρχισαν νά φέρονται στοὺς Ἕλληνες μέ κάποια ἐπιείκεια. Ἔτσι δόθηκε ἡ εὐκαιρία στήν Ἐκκλησία πῶς πολὺ τώρα, ν' ἀναλάβει τήν πνευματική ἀνόρθωση τοῦ υπόδουλου Γένους. Μέ τίς φροντίδες τῆς Ἐκκλησίας ἱδρύονταν σχολεῖα στό Μέτσοβο, στή Λάρισα, στή Θεσσαλονίκη, στά Ἰωάννινα καί σέ πολλά ἄλλα μέρη. Τά Σχολεῖα αὐτά ἔγιναν οἱ φωτεινοὶ φάροι, πού διέλυσαν τό σκοτάδι τῆς ἀμάθειας. Ἐνίσχυσαν τόν πόθο τῆς ἐλευθερίας κι ἀνάδειξαν τοὺς ἄξιους ἡρώες τῆς φυλῆς μας. Ἀπὸ τά μοναστήρια τῆς Δημητσάνας, τῆς Ἀγίας Λαύρας, τοῦ Ὁσίου Λουκά, τοῦ Ἁγίου Ὁρους κι ἀπὸ πολλά ἄλλα ἀναδείχθηκαν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πνευματικούς καί ἐθνικούς μας ἡγέτες, πού ἔδρασαν σ' ἐκεῖνα τά πικρά χρόνια τῆς σκλαβιάς. Μερικοὶ ἀπ' αὐτούς ἦταν ὁ Νεόφυτος Δούκας, ὁ σοφὸς Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ὁ Ἀθανάσιος Πάριος, ὁ Ἐὐγένιος Γιαννοῦλης ὁ Αἰτωλὸς καί πολλοὶ ἄλλοι.

Τά μοναστήρια κέντρα τῆς ἐθνεγερσίας

Ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία στά ἀτέλειωτα χρόνια τῆς σκλαβιάς προετοίμαζε τό υπόδουλο Γένος μας γιὰ τό μεγάλο ξεσηκωμὸ τοῦ 1821. Ἔτσι ὅταν κηρύχτηκε ἡ ἐπανάσταση τά μοναστήρια γίνονταν πιά ὀρμητήρια τῶν γενναίων ὑπερασπιστῶν τῆς πατρίδας μας. Αὐτά τοὺς ἐμψύχωναν. Αὐτά τοὺς ἐφοδίαζαν μέ τά ἀπαραίτητα, προσφέροντας ἀκόμη καί ἱερά τους

1. Μονή ἁγ. Λαύρας μέ τόν ἱστορικό ναό.

σκεύη. Ἀνάμεσα στά μοναστήρια πού πρωτοστάτησαν στόν ἱερό μας ἀγώνα ἦταν:

α) Τῆς Ἁγίας Λαύρας

Στόν ἐκεῖ ἱστορικό ναό τῆς Θεοτόκου ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός τό Μάρτη τοῦ 1821 ὕψωσε τό Λάβαρο τῆς Ἐπαναστάσεως. Ὁρκισε τοὺς ἀγωνιστές καί κήρυξε ἐπίσημα τήν ἑναρξη τοῦ μεγάλου καί ἱεροῦ ἀγώνα.

β) Τοῦ Ὁσίου Λουκά

Στόν ἱστορικό ναό τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Λουκά Βοιωτίας κήρυξαν τήν ἐπανάσταση τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδας οἱ ἐπίσκοποι Σαλῶνων Ἡσαΐας καί Ταλαντίου Νεόφυτος. Αὐτός ὁ μετέπειτα ἐθνομάρτυρας ἐπίσκοπος Ἡσαΐας ὀρκισε τοὺς ἀγωνιστές, κρατώντας σημαία τῆς ἐπαναστάσεως.

γ) Τοῦ Τιμίου Προδρόμου

Ἡ ἱστορική αὐτή Μονή στή Γορτυνία τῆς Ἀρκαδίας ἐξαιτίας τῆς ἀποκεντρικῆς καί ἀπόκρημνης θέσεώς της ἦταν ἀπρόσιτη στοὺς Τούρκους. Ἔτσι ἐγινε καταφύγιο τῶν ἐλλήνων, πού ἀγωνίζονταν γιά τὴν ἐλευθερία. Ἐγινε ἀκόμη νοσοκομεῖο γιά τοὺς τραυματίες καί κέντρο τροφοδοσίας τῶν ἀγωνιστῶν. Ὁ ἴδιος ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἐγραφε ἀργότερα ὅτι οἱ μοναχοὶ τῆς Μονῆς Προδρόμου μετέφεραν συχνά στή βουνοκορφὴ τῆς Κλινίτσας πάνω στοὺς ὤμους τοὺς ἐφόδια γιά τοὺς μαχητές.

Μεγάλῃ ἦταν ἡ βοήθεια πού πρόσφεραν ἀκόμη ἡ Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς στή Λακωνία, τῆς Παναγίας τῆς Προυσιώτισσας στήν Εὐρυτανία πού ἦταν τὸ ὀρμητήριο τοῦ Στρατάρχη τῆς Ρούμελης Γεωργίου Καραϊσκάκη καί πολλές ἄλλες. Ἀνάμεσα στοὺς ἀγωνιστές πού θυσιάστηκαν «γιά τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν ἀγία καί τῆς πατρίδας τὴν ἐλευθερία» συγκαταλέγονται οἱ ἀθάνατες μορφές πολλῶν κληρικῶν καί μοναχῶν. Εἶναι ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε', ὁ ἐπίσκοπος Διονύσιος στή Θεσσαλία, ὁ Κορώνης Γρηγόριος, ὁ Παπαφλέσσας, ὁ Ἀθανάσιος Διάκος καί 10.000 ἄλλοι κληρικοὶ καί μοναχοί. Γιά ὅλα αὐτὰ πού πρόσφεραν στήν πατρίδα μας ὁ ὀρθόδοξος μοναχισμός καί ὁ ἱερός κλῆρος μεγάλῃ εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ ἔθνους καί ἡ καύχηση τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐρωτήσεις:

- α) Τί πρόσφεραν τὰ μοναστήρια στήν παιδεία;
- β) Ποιές ἦταν οἱ ὑπηρεσίες τοὺς στό μεγάλο καί ἱερό ἀγῶνα τοῦ 1821;
- γ) «Μὴ λησμονεῖτε παιδιά τὸ σχολινὶ τοῦ Πατριάρχου» ἐγραφε γιά τὸν ἐθνομάρτυρα Πατριάρχη Γρηγόριο Ε', ὁ ποιητὴς Ἀρ. Βαλαωρίτης. Τί ἐννοοῦσε μ' αὐτὰ τὰ λόγια;

57. Οἱ Νεομάρτυρες.

Τὸ νέφος τῶν μαρτύρων συνεχίζεται

Οἱ μάρτυρες ἦταν πάντα στολίδι καί δόξα γιά τὴν Ἐκκλησία μας. Αὐτοὶ τῇ δόξασαν ἀπὸ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια ὡς τὰ σήμερα. Κάθε ἐποχὴ καί

κάθε τόπος έχουν νά δείξουν τίς ιερές μορφές τῶν μαρτύρων τους. Ἐτσι καί ἡ νεώτερη ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας καυχᾶται γιά τό νέφος τῶν μαρτύρων τῆς Τουρκοκρατίας. Καμαρώνει ἡ Ἐκκλησία μας γιά τά ἐκλεκτά της παιδιά, πού πρόσφεραν τή ζωή τους στό βωμό της πίστεως καί τῆς πατρίδας. Αὐτούς τοὺς νεώτερους μάρτυρες τοὺς ὀνομάζουμε *Νεομάρτυρες*. Σ' ἐκεῖνα τά φοβερά χρόνια οἱ Τοῦρκοι καταδίκαζαν σέ θάνατο πολλοὺς χριστιανούς καί ἂν ἀκόμα τοὺς ἄκουγαν νά λένε: «Δόξα σοι ὁ Θεός». Ἀλλ' οἱ γενναῖοι αὐτοὶ Χριστιανοὶ ὑπέμειναν τά φρικτά βασανιστήρια καί δέ δέχονταν νά γίνουν μουσουλμάνοι. Ἦταν σάν τά τριαντάφυλλα μέσα στήν καρδιά τοῦ χειμῶνα.

Μεγάλες μορφές νεομαρτύρων

Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός

Ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός γεννήθηκε στό Μεγάλο Δένδρο τῆς Αἰτωλίας τό 1714. Μορφώθηκε σέ διάφορα σχολεῖα τῆς περιοχῆς καί τελειοποίησε τίς σπουδές του στήν περίφημη Ἀθωνιάδα Σχολή τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἀλλ' οἱ σπαρακτικές φωνές τῶν ὑπόδουλων Χριστιανῶν δέν τόν ἄφηναν σέ ἡσυχία. Δέν μπορούσε νά μένει ἀδιάφορος μπροστά στίς ἀλλαξοπιστίες πολλῶν Χριστιανῶν καί στήν ἀμάθεια πού τοὺς ἔδερνε. Μέ τίς εὐλογίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ ἄρχισε τίς περιοδεῖες του, μέ τίς ὁποῖες ὄργωσε τά πιό πολλὰ μέρη τῆς πατρίδας μας: Θράκη, Μακεδονία, Θεσσαλία, Ἡπειρος, νησιά καί ἄλλες περιοχές γνώρισαν τόν ἀκούραστο Ἱεραπόστολο. Παντοῦ μιλοῦσε ἀπλά καί συγκινητικά. Ἐσπερνε τόν εὐαγγελικό σπόρο στή χέρσα γῆ τῆς Ἑλλάδας. Τ' ἀποτελέσματα ἦταν ἐκπληκτικά. Στό πέρασμά του ἀκόμη καί ληστές συγκινούνταν καί διορθώνονταν. Τεράστια ἦταν ἡ συμβολή τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ καί στήν ἀναγέννηση τῆς Παιδείας. Ἰδρυσε πάνω ἀπό 250 σχολεῖα καί τ' ἀνέδειξε σέ φυτώρια Ἑλληνικῆς καί χριστιανικῆς παιδείας. Ὅλα αὐτά ὅμως κίνησαν τό μῖσος τῶν ἐβραίων καί τό φανατισμό τῶν τούρκων. Μέ ἀποτέλεσμα νά τόν ὀδηγήσουν στό μαρτυρικό θάνατο στίς 24 Αὐγούστου 1779. Ἡ Ἐκκλησία μας τόν ἀνακήρυξε ἅγιο καί τό Ἔθνος τόν ἀναγνώρισε ὡς Ἐθαπόστολο.

Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ ἅγιος τῶν Σχολείων.

Χρυσόστομος Σμύρνης

Ἀνάμεσα στους ἥρωες τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Πατρίδας βρίσκεται κι ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος. Γεννήθηκε τό 1868 στήν Τρίγλια τῆς Βιθυνίας καί σπούδασε στήν περίφημη Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης. Ὑπηρέτησε τήν Ἐκκλησία ὡς μητροπολίτης Δράμας καί ὕστερα Σμύρνης. Παντοῦ ἀνέπτυσε μεγάλη θρησκευτική καί ἐθνική δράση. Ἰδιαίτερα στή Σμύρνη ἐργάστηκε μέ ἄφταστο ζῆλο. Ἰδρυσε ναοὺς, σχολεῖα, φιλανθρωπικά ἱδρύματα καί ἄλλα ἔργα πολιτισμοῦ. Ὅλοι ἐβλεπαν στό πρόσωπό του τόν ἄξιο ἱεράρχη καί ἐμψυχωτή. Ὡσπου, τόν Αὐγουστο τοῦ 1922, ξέσπασε ἡ φοβερή Μικρασιατική καταστροφή. Στήν τραγική ἐκείνη περίσταση, ὁ Χρυσόστομος, μέ φλογερά λόγια διαμαρτυρόταν παντοῦ γιά τίς θηριωδίες τῶν Τούρκων σέ βάρος τῶν Ἑλλήνων. Σάν τόν καλό ποιμένα τοῦ Εὐαγγελίου προσπαθοῦσε νά σώσει τό ποίμνιό του, ἀδιαφορώντας γιά τόν ἑαυτό του. Καί πράγματι ὁ ὀργανωτής τῶν σφαγῶν πασάς Νουρεδδίν τόν συνέλαβε καί τόν παρέδωσε στό μανιασμένο τουρκικό ὄχλο, πού τόν θανάτωσε μέ ἀγριότητα. Ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος μέ τόν ἥρωικό του θάνατο ἐφάρμοσε τό εὐαγγελικό ἔμβλημα τῆς ἱερῆς Μητροπόλεως Σμύρνης: «Πιστός ἄχρι θανάτου». Τό ἔθνος σύσσωμο τόν ἀναγνωρίζει ὡς ἐθνομάρτυρα καί ἡ Ἐκκλησία καυχᾶται γιά τόν ἄξιο ποιμενάρχη της.

Ἄλλοι Νεομάρτυρες

Στήν ἀτέλειωτη στρατιά τῶν νεομαρτύρων πού μετᾶγγισαν μέ τό αἷμα τους τήν πίστη στήν ψυχή τοῦ λαοῦ, διακρίνουμε ἀκόμη πολλά παιδιά καί ἐφήβους:

- Τή 16/χρονη Εἰρήνη τῆς Λέσβου (1463)
- Τό 18/χρονο Μακάριο ἀπό τήν Κίο (1590)
- Τό 14/χρονο Ἰωάννη ἀπό τή Θάσο (1652)
- Τό 15/χρονο Ἰωάννη ἀπό τή Βλαχία (1662)
- Τό 18/χρονο Τριαντάφυλλο ἀπό τή Ζαγορά (1680)
- Τό νεαρό Λουκά στή Μυτιλήνη (1802)
- Τούς μικροὺς Ἀκάκιο, Ἰγνάτιο καί πολλοὺς ἄλλους.

Ἡ πίστη καί ὁ ἥρωισμός τῶν νεομαρτύρων καί μάλιστα αὐτῶν πού μαρτύρησαν στό ἄνθος τῆς ἡλικίας τους, ἀποτελοῦν γιά μᾶς ζωντανή προτροπή γιά μιᾶ ἥρωική καί χριστιανική ζωή.

Οἱ ἅγιοι νεομάρτυρες Ραφαήλ, Νικόλαος καί Εἰρήνη
(Φ. Κόντογλου – Π. Βαμπούλη).

Ἑρωτήσεις:

- α) Ποιά ἦταν ἡ προσφορά τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ στήν Ἐκκλησία καί στό ἔθνος;
- β) Ποῦ εἶχε τίς ρίζες τῆς ἡ αὐτοθυσίας τοῦ ἐθνομάρτυρα Χρυσοστόμου;
- γ) Τί θυσίες καλοῦμαστε νά κάνουμε σήμερα, γιά νά μείνουμε σταθεροί στήν πίστη μας;

Ρητό: «Γίνου πιστός ἄχρι θανάτου, καί δώσω σοι τόν στέφανον τῆς ζωῆς» Ἀποκ. β' 10. (Γίνε πιστός μέχρι καί μαρτυρικοῦ θανάτου καί θά σοῦ δώσω τὸ στεφάνι τῆς αἰώνιας ζωῆς).

58. Διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας γίνεται ἀνεξάρτητη

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας ἀπὸ τίς ἀρχές τοῦ 8ου αἰῶνα ἐξαρτιόταν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Σύμφωνα ὅμως μὲ παλιά συνήθεια τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας κάθε ἐλεύθερο Κράτος εἶχε δικαίωμα νά ἔχει καί ἀνεξάρτητη Ἐκκλησία. Ἔτσι καί στήν Ἑλλάδα, πού ἀπόκτησε τὴν ἐλευθερία τῆς ὕστερα ἀπὸ μακροχρόνιους κι αἱματηροὺς ἀγῶνες, δημιουργήθηκε τὸ ζήτημα τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ὅριστικά ὅμως ἡ ἀνεξαρτησία αὐτὴ ἀποφασίστηκε ἀπὸ τὴ Σύνοδο τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἑλευθέρης Ἑλλάδας, πού συνήρθη στὸ Ναύπλιο τὸ 1833. Αὐτὴ ἀνακήρυξε τὴν Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία αὐτοκέφαλη, δηλαδή αὐτοκυβέρνητη καί ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Αὐτὴ ἐπικύρωσε καί τὸν «Καταστατικὸ Χάρτη» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας, δηλαδή τὸ σχέδιο διοικήσεως πού εἶχε συντάξει ἐπιτροπὴ ἀπὸ εἰδικούς. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὸ 1850 ἀναγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Τότε ἐκδόθηκε ὁ Πατριαρχικὸς Συνοδικὸς Τόμος, δηλαδή ἡ ἀπόφαση, πού ἀνακήρυξε αὐτοκέφαλη τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας καί καθόριζε τὸ τρόπο διοικήσεώς της.

Διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας

Ὑστερα ἀπό τὴν ἀνακήρυξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ὡς αὐτοκέφαλῆς συντάχτηκε «Καταστατικός Χάρτης» πού περιέλαβε καὶ ὀρισμένες ὑποδείξεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀπὸ τότε ἔγιναν πολλοὶ Καταστατικοὶ Χάρτες διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας. Ὁ τελευταῖος ἔγινε τὸ 1977. Σύμφωνα μὲ τὸ νέο αὐτὸ Καταστατικὸ Χάρτη, πού ἔγινε καὶ νόμος τοῦ Κράτους, ἡ Ἐκκλησία μας διοικεῖται ὡς ἑξῆς:

α) Ἀπὸ τὴν «Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας»

Αὕτῃ εἶναι ἡ ἀνώτατῃ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀρχῇ καὶ ἀσχολεῖται κυρίως μὲ γενικά θέματα. Σ' αὕτῃ συμμετέχουν οἱ μητροπολίτες, πού βρίσκονται σέ ἐνεργὸ ὑπηρεσία μὲ πρόεδρο τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν. Συνέρχεται κανονικά κάθε χρόνο τὴν 1ῃ Ὀκτωβρίου. Μπορεῖ ὅμως νά συνέρθῃ καὶ ἐκτάκτως, ἂν ὑπάρξῃ ἀνάγκη.

β) Ἀπὸ τῆ «Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο»

Αὕτῃ διοικεῖ τὴν Ἐκκλησία τὸν ὑπόλοιπο καιρὸ σάν ὄργανο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 μητροπολίτες, ἑξὶ ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Ἑλλάδα καὶ ἑξὶ ἀπὸ τίς Νέες Χῶρες. Στίς Νέες Χῶρες ὑπάγονται ἡ Ἡπειρος, ἡ Μακεδονία, ἡ Δ. Θράκη καὶ τὰ Νησιά τοῦ Αἰγαίου. Τὰ μέρη αὐτὰ παραχωρήθηκαν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας μὲ τὴν «Πατριαρχικὴ Πράξη» τοῦ 1928. Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος διοικεῖ τὴν Ἐκκλησία γιὰ ἓνα χρόνο κι ἔχει πρόεδρο τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν. Τὰ μέλη της παίρνουν μέρος στὴ Σύνοδο μὲ τὴ σειρά τῆς χειροτονίας τους καὶ εἶναι πρόεδροι σέ διάφορες Συνοδικές Ἐπιτροπές. Σήμερα οἱ μητροπόλεις τῆς Δωδεκανήσου ὑπάγονται στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης εἶναι ἡμιαυτόνομη κι ἐξαρτᾶται ἀκόμη ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Καὶ σήμερα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας μὲ τίς κατὰ τόπους ἱερές Μητροπόλεις, τίς ἱερές Μονές, τίς Ἑνορίες καὶ τὰ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ἱδρύματα εἶναι κοντὰ στὸ λαὸ καὶ ἀσκεῖ μεγάλο φιλανθρωπικὸ καὶ κοινωνικὸ ἔργο. Εἶναι πάντα γιὰ τὸν εὐσεβῆ ἑλληνικὸ λαὸ ἡ φιλόστοργη μητέρα.

Ἑρωτήσεις:

- α) Πῶς ἐγινε ἀνεξάρτητη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας;
- β) Πῶς διοικεῖται σήμερα;
- γ) Μὲ ποιούς τρόπους θά ἐκδηλώνουμε τό ἐνδιαφέρον μας γιά τή φιλανθρωπία καί τ' ἄλλα ἔργα τῆς Ἐκκλησίας μας;

59. Τά ἄλλα Πατριαρχεῖα. Σχέση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

α) Τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας

Τό Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξανδρείας ἄρχισε νά χάνει τήν προηγούμενη αἴγλη του ἀπό τόν 7ο αἰώνα, τήν ἐποχή τῆς ἀραβικῆς κατακτήσεως. Ἀναζωογονήθηκε ὅμως ξανά τό 19ο αἰώνα. Ἀπό τότε δηλαδή, πού ἐγινε ἡ Αἴγυπτος ἀνεξάρτητο κράτος καί ἐγκαταστάθηκαν ἐκεῖ πολλοί Ἕλληνες. Σήμερα τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας μέ τίς 13 μητροπόλεις του διοικεῖ τοὺς ὀρθόδοξους ὅλης τῆς Ἀφρικῆς. Μάλιστα μέ τή θανμαστή ἐξάπλωση τῆς Ὁρθοδοξίας στό Ζαῖρ, στήν Κένυα, στήν Οὐγκάντα καί σ' ἄλλες χῶρες τῆς Ἀφρικῆς τό Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξανδρείας ἀναλαμβάνει καί πάλι ἱστορικό ρόλο.

β) Τό Πατριαρχεῖο Ἀντιόχειας

Ἡ Ἀντιόχεια, καθὼς γνωρίσαμε, ἦταν κέντρο διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ Ἐκκλησία της κοσμήθηκε μέ σπουδαίους ἀγίους σάν τόν Ἱγνάτιο τὸ Θεοφόρο, τόν Ἰωάννη τὸ Χρυσόστομο κ.ἄ. Γνώρισε ὅμως καί τό Πατριαρχεῖο τοῦτο μεγάλες δοκιμασίες ἀπὸ αἵρετικούς, μωαμεθανούς καί πολλοὺς ἄλλους. Σήμερα τό Πατριαρχεῖο Ἀντιόχειας ἐδρεῖ στή Δαμασκὸ τῆς Συρίας. Διοικεῖ τοὺς ὀρθόδοξους χριστιανοὺς κυρίως τῆς Συρίας καί τοῦ Λιβάνου.

γ) Τό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων συνδέεται μέ τὰ πρῶτα βήματα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γι' αὐτὸ πάντοτε συνέρεαν πλήθη εὐλαβῶν προσκυνητῶν

Ἡ Παναγία Θεοτόκος. Ἱ. Μονή Χιλανδαρίου Ἁγίου Ὄρους 14ος αἰώνας.

στά μέρη εκείνα όπου έζησε, σταυρώθηκε και αναστήθηκε ο Κύριος. Τό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων, παρά τίς σκληρές δοκιμασίες πού γνώρισε ἀπό Πέρσες Ἀραβες, Τούρκους κ.ἄ. ἦταν πάντοτε ὁ ἄγρυπνος φρουρός τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων. Τό ἔργο του αὐτό συνεχίζει καί σήμερα μέ τήν ἁγιοταφική ἀδελφότητα καί τοὺς λίγους Ὀρθόδοξους πού ζοῦν στό κράτος τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπό τό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων ἐξαρτᾶται καί ἡ αὐτόνομη Ἀρχιεπισκοπή τοῦ ὅρου Σινᾶ.

δ) Ἄλλες ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες

Ἐκτός ἀπό τά τέσσερα ἀρχαῖα Πατριαρχεῖα καί τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας στήν Ὀρθόδοξη Ἀνατολική Ἐκκλησία ὑπάρχουν καί ἄλλες Ἐκκλησίες. Μερικές ἀπ' αὐτές ἔχουν ἀνακηρυχτεῖ σέ Πατριαρχεῖα, ἐνῶ οἱ ἄλλες εἶναι αὐτοκέφαλες ἢ αὐτόνομες Ἐκκλησίες. Τά νεώτερα Πατριαρχεῖα εἶναι: Τῆς *Ρωσίας*, τῆς *Σερβίας*, τῆς *Ρουμανίας* καί τῆς *Βουλγαρίας*.

Χριστιανικοί ναοί στήν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας.

Οἱ ἄλλες αὐτοκέφαλες ἢ αὐτόνομες Ἐκκλησίες εἶναι: Τῆς Κύπρου, τῆς Πολωνίας, τῆς Ἀλβανίας, τῆς Ἰβηρίας ἢ Γεωργίας, τῆς Φιλανδίας καί τῆς Τσεχοσλοβακίας.

Σχέση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί τίς ἄλλες ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες

Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο πάντοτε κατεῖχε τήν πρώτη θέση ἀνάμεσα στίς ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες. Μάλιστα στήν ἐποχή μας μέ τήν προετοιμασία πού γίνεται κυρίως ἀπ' αὐτό γιά τή σύγκληση τῆς Μεγάλης Πανορθόδοξης Συνόδου, τό κύρος του αὐξήθηκε ἀκόμη πιά πολύ. Ἰδιαίτερα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας καί μετά τήν ἀνακήρυξή της ὡς αὐτοκέφαλης συνέχισε νά συνδέεται μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Σέ ἐνδειξη μάλιστα τιμῆς καί σεβασμοῦ ἀπ' αὐτό παραλαμβάνει ἀκόμη, τό Ἅγιο Μύρο. Ἀκόμη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας συμμετέχει στή συνεργασία τῶν ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Ἰδιαίτερα συνεργάζεται μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο γιά τή σύγκληση τῆς Μεγάλης Πανορθόδοξης Συνόδου, πού θ' ἀπασχοληθεῖ μέ τά σύγχρονα ἐκκλησιαστικά καί κοινωνικά προβλήματα. Τέλος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας παρακολουθεῖ τόν Οἰκουμενικό διάλογο, πού γίνεται πάνω σέ θεολογικά καί ἐκκλησιαστικά θέματα καί προσεύχεται γιά τήν ἐνότητα ὅλων τῶν χριστιανῶν.

Γενικές Ἐρωτήσεις:

1. Ἀπό ποιά Ἐκκλησία ἀποκόπηκαν οἱ προτεστάντες; Μέ ποιά Ἐκκλησία ἔχουν περισσότερες διαφορές;
2. Ποιά προνόμια δόθηκαν στήν Ἐκκλησία ὕστερα ἀπό τήν ἄλωση;
3. Μέ ποιά μέσα ἡ Ἐκκλησία μας τόνωνε ψυχικά τοὺς ὑπόδουλους Χριστιανούς;
4. Πῶς διοικεῖται σήμερα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας;
5. Ποιοί ἀδιάλυτοι δεσμοί μᾶς συνδέουν μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο;
6. Εἶναι ἀναγκαῖα ἡ συνεργασία τῶν Ἐκκλησιῶν καί γιατί;

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΩΤΗ (33-313 μ.Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

1. 'Ο Κύριός μας 'Ιησοῦς Χριστός ἱδρυτής τῆς 'Εκκλησίας	Σελ. 8
2. Οἱ 'Απόστολοι καί ἡ 'Επιφοίτηση τοῦ 'Αγίου Πνεύματος	» 9
3. 'Η ζωὴ τῶν πρώτων χριστιανῶν	» 13
4. 'Η θαυματουργικὴ θεραπεία τοῦ χωλοῦ ἀπὸ τὸν Πέτρο καὶ τὸν 'Ιωάννη καί ἡ θαρραλέα ἀπολογία τους	» 14
5. 'Η ἐκλογή τῶν ἑπτὰ διακόνων. 'Ο Πρωτομάρτυρας Στέφανος	» 17
6. 'Ο Πρῶτος Διωγμός στὰ 'Ιεροσόλυμα. Διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Παλαι- στίνη	» 19
7. 'Ο Φίλιππος καὶ ὁ Αἰθίοπας	» 22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Α) ΠΑΥΛΟΣ Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

8. 'Η ζωὴ τοῦ διώκτη Σαούλ	» 25
9. 'Ο Σαῦλος γίνεται Χριστιανός	» 26
10. 'Ο Παῦλος στὴν Ταρσό καὶ στὴν 'Αντιόχεια	» 30
11. Πρώτη Περιοδεία τοῦ Παύλου	» 31
12. 'Αποστολικὴ Σύνοδος	» 34
13. 'Αρχὴ τῆς δευτέρας ἀποστολικῆς Περιοδείας, ὁ Παῦλος στοὺς Φίλιππους	» 36
14. 'Ο 'Απόστολος Παῦλος στὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὴ Βέροια	» 39
15. 'Ο 'Απόστολος Παῦλος στὴν 'Αθήνα	» 41
16. 'Ο Παῦλος στὴν Κόρινθο, τέλος τῆς δευτέρας Περιοδείας	» 43
17. Τρίτη Περιοδεία τοῦ Παύλου	» 46
18. Σύλληψη καὶ φυλάκιση τοῦ Παύλου	» 48
19. 'Αποστολὴ τοῦ Παύλου στὴ Ρώμη	» 51
20. 'Ο Παῦλος στὴ Ρώμη. 'Αποφυλάκιση αὐτοῦ	» 52
21. Τέταρτη Περιοδεία τοῦ Παύλου, Θάνατος αὐτοῦ	» 54

Β) ΠΕΤΡΟΣ Ο ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

22. Διδασκαλία καὶ θαύματα τοῦ Πέτρου Σελ. 58
23. Ὁ Πέτρος στὴν Καισάρεια » 61
24. Ὁ Πέτρος στὴ φυλακὴ, ἀποφυλάκιση, περιοδεῖες καὶ θάνατος αὐτοῦ » 63

Γ) ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

25. Ἰωάννης ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης » 66
26. Ἀνδρέας ὁ Πρωτόκλητος » 68
27. Οἱ ὑπόλοιποι ὀκτὼ Ἀπόστολοι » 70
28. Οἱ Εὐαγγελιστὲς Μάρκος καὶ Λουκᾶς » 73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

29. Ὁ Κλῆρος καὶ οἱ Ἐπαρχιακὲς Σύνοδοι » 76
30. Οἱ ἀποστολικὲς Ἐκκλησίαι. Ἐπικοινωνία καὶ σχέση μεταξύ τους » 78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΩΓΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ. ΜΑΡΤΥΡΕΣ

31. Ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εὐνοϊκὲς προϋποθέσεις — Ἐμπόδια » 81
32. Οἱ μάρτυρες. Κυριώτεροι διωγμοί » 83
33. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος » 86
34. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος » 89
35. Ἡ Ἁγία Βαρβάρα » 92
36. Ἡ Ἁγία Αἰκατερίνη. Μονὴ τοῦ Σινᾶ » 95

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΑΠΟ ΤΟΥ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ (313-867 μ.Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

37. Οἱ ἱσαπόστολοι Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη » 99

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ

38. Ἄρειος καὶ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος » 103
39. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος » 105
40. Ὁ Ἅγιος Σπυρίδωνας » 107
41. Οἱ ἄλλες Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι » 110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

42. Ὁ Μέγας Βασίλειος » 113

43. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός	Σελ. 116
44. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος	» 118

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ

45. Ὁ Ἰουστινιανός καὶ ἡ Ἐκκλησία	» 122
46. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ἡ Ἐκκλησία	» 125

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

47. Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος	» 128
-----------------------------	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ. ΑΣΚΗΤΕΣ

48. Ἀναχωρητὲς ἢ ἀσκητὲς. Μέγας Ἀντώνιος	» 132
49. Ἐξέλιξη τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ ὑπηρεσίες αὐτοῦ	» 134
50. Τὰ σπουδαιότερα Μοναστήρια	» 136

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

51. Ἡ Εἰκονομαχία καὶ ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος	» 141
--	-------

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(867-1453 μ. Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

52. Τό σχίσμα μεταξύ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας	» 145
---	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

53. Ἐκχριστιανισμός τῶν Βουλγάρων καὶ Σλάβων, Μεθόδιος καὶ Κύριλλος	» 148
---	-------

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

54. Ἡ Θρησκευτικὴ Μεταρρύθμιση στὴ Δύση	» 152
---	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

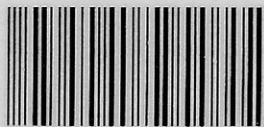
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

55. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Οἰκουμενικός Πατριάρχης Σελ. 155
56. Ὑπηρεσίες τοῦ Μοναχισμοῦ στήν Περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Σπουδαιότερες Μονές. » 157
57. Οἱ Νεομάρτυρες » 160
58. Διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας μετά τήν ἀπελευθέρωση » 165
59. Τά ἄλλα Πατριαρχεῖα. Σχέση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο » 167
-

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

1. Ἀθανασίου Μ.	(ἐκδ. ΦΩΣ), ὁ Μέγας Ἀντώνιος	Ἀθήνα	1958
2. Ἀλεξίου Ἰω.	Κύριλλος καὶ Μεθόδιος	»	1976
3. Βασιλείου Α.Α.	Ἱστορία Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας		
4. ΖΩΗΣ	Οἱ ἀναμορφωταὶ τῆς Οἰκουμένης	»	1958
5. Καλλινίκου Κων.	Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία	»	1958
6. Κολιτσάρα Ἰ. Θ.	Ὁ Παῦλος καὶ οἱ Ἕλληνες	»	1966
7. Μαστρογιαννοπούλου Ἥλ.	Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἄνθρωπος	»	1966
8. Παπαδοπούλου Χρυσ.	Οἱ Νεομάρτυρες	»	1922
9. Παπαρηγοπούλου Κ.	Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους		
10. Σταματάκη Π.	Ἀναλυτικὴ Ἑρμηνεῖα Ἀκαθίστου Ὑμνου	»	1940
11. Στεφανίδου Βασίλ.	Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία	»	1948
12. Φειδᾶ Βλ.σ.	Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία	»	1973
13. Φούσκα Κων.	Στόματα τοῦ Λόγου	»	1975
14. Τοῦ Ἰδίου	Θεηγόροι ὀπλῖται	»	1975

Ὁ Ο.Ε.Δ.Β. γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ Ἐμφάνιση τοῦ βιβλίου χρησιμοποίησε εἰκόνες ἀπὸ τὸ καλλιτεχνικὸ του ἀρχεῖο ἐκτός ἀπὸ τίς εἰκόνες τῶν σελίδων 24, 70, 73, 81, 87, 91, 100, τίς ὁποῖες παραχώρησε εὐγενικά ὁ Ἐκδοτικός Οἶκος «Ἀστήρ» τῶν Α. καὶ Ε. Παπαδημητρίου, Λυκούργου 10 — Ἀθήναι.

024000039845

ΕΚΔΟΣΗ Α' 1979 (VII) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 230.000 - ΣΥΜΒΑΣΗ 3258/17.7.79
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Γ. ΒΟΥΛΓΑΡΙΔΗ - Δ. ΧΑΤΖΗΣΤΥΛΗ Ο.Ε. - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΓΡΑΦΕΜΠΟΡΙΚΗ Ο.Ε.

